

របាយការណ៍
សិក្សាវិសាសភាព
ស្តីពីការគ្រប់គ្រង
សំណល់រឹងនៅក្នុង
ខេត្តកែប

ក្រុមរូបភាព: រូបសំណាកក្នុងខេត្តកែប (Christopher Godlove 2019)

ខែសីហា ឆ្នាំ២០២០

ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅក្នុងខេត្តកែប

សីហា ឆ្នាំ ២០២០

អ្នកនិពន្ធ៖

Christopher Godlove

ប៉ក់ គីមជឿន

ការគាំទ្រផ្នែកថវិកា៖

អង្គការមូលនិធិអាស៊ី

© កម្មសិទ្ធិបញ្ញា ២០២០ អង្គការមូលនិធិអាស៊ី និងក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព
សិទ្ធិទាំងអស់ត្រូវបានរក្សា។ មិនមានផ្នែកណាមួយនៃរបាយការណ៍នេះ អាចត្រូវបានរៀបចំឡើងវិញដោយមិនមានការអនុញ្ញាតពី
អង្គការមូលនិធិអាស៊ី និងក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាពនោះឡើយ។

អារម្ភកថា

កម្ពុជា ស្ថិតក្នុងចំណោមប្រទេសដែលមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចលូតលាស់លឿនជាងគេក្នុងតំបន់អាស៊ីបូព៌ាប៉ាស៊ីហ្វិក។ ដោយឡែក កំណើនសេដ្ឋកិច្ចដ៏ឆាប់រហ័សនេះ ក៏បណ្តាលឱ្យមាននូវការកើនឡើងនូវបរិមាណសំរាម សំណល់រឹងនៅទីប្រជុំជនផងដែរ ដោយសារកត្តា ជាច្រើនដូចជា កំណើនប្រជាជនយ៉ាងឆាប់រហ័ស ប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ និងកំណើនតម្រូវការប្រើប្រាស់ជាដើម។ កត្តាទាំងនេះ ធ្វើឱ្យមានភាព ស្មុគស្មាញ និងបញ្ហាប្រឈមដល់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។

ការប្រមូល ការដឹកជញ្ជូន និងការចាក់ចោលសំរាម នៅតាមទីក្រុងធំៗ និងតំបន់ទីរួមស្រុកមួយចំនួនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបាន វិនិយោគដោយក្រុមហ៊ុនឯកជន ក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ស្ថាប័នជំនាញរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ។ ទោះយ៉ាងណា ក៏ដោយ ការផ្តល់សេវាកម្មប្រមូលសំរាម នៅមានកម្រិត និងមិនបានគ្រប់ទីតាំងនោះទេ។ តំបន់មួយចំនួន ជាពិសេស តំបន់ជនបទ នៅតែមិនទទួលបានសេវាប្រមូលសំរាម។ ហេតុដូច្នេះហើយ ក្រុមគ្រួសារមួយចំនួន នៅតែបន្តប្រកាន់ខ្ជាប់នូវការអនុវត្តរបៀបទុកដាក់ សំណល់តាមលក្ខណៈប្រពៃណីដូចជា ការដុត ការកប់ ឬការបោះចោលដោយខុសច្បាប់នៅលើដីទំនេរ ដងផ្លូវ ឬចូលទៅក្នុងទឹក។ ការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងមិនត្រឹមត្រូវ អាចនឹងមានផលប៉ះពាល់ដល់ទឹក ខ្យល់ និងដី ហើយផលប៉ះពាល់ទាំងនេះ អាចគំរាមកំហែង ដល់សុខភាពសាធារណៈ ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី អាកាសធាតុ ក៏ដូចជាការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពផងដែរ។

បច្ចុប្បន្ន ការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន គឺជាបញ្ហាអាទិភាពមួយដែលបាននិងកំពុងប្រឈមខ្លាំង ជាពិសេស បញ្ហាកង្វះការ ធ្វើប្រព្រឹត្តកម្ម និងសម្ភារៈទុកដាក់សំណល់ ក៏ដូចជាបច្ចេកទេសនៃការរៀបចំ និងគ្រប់គ្រងទីលានចាក់សំរាម។ ការយកចិត្តទុកដាក់នេះ ទាមទារឱ្យមានគោលវិធីថ្មីៗ ដើម្បីកំណត់អន្តរាគមន៍ផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា ការគ្រប់គ្រង និងអភិបាលកិច្ច ដែលអាចជួយពង្រឹង និងគ្រប់គ្រង ការទុកដាក់ និងញែកសំរាមឱ្យបានសមស្របតាមបទដ្ឋានបច្ចេកទេស។ ការវិភាគលើវិស័យនេះ ទាមទារឱ្យមានការចូលរួមពីដៃគូខាង ក្រៅជាច្រើន ដែលអាចចែករំលែកនូវការអនុវត្តល្អៗកម្រិតសាកលក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ ដើម្បីគាំទ្រដល់កំណែទម្រង់ការគ្រប់គ្រង សំណល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងរកដំណោះស្រាយសមស្រប ចំពោះបញ្ហាប្រឈមនានាដែលនឹងអាចកើតមានក្នុងទសវត្សរ៍ខាងមុខ។

អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់ រវាង ក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី ក្នុងឆ្នាំ២០១៤ បានផ្តល់នូវ ក្របខ័ណ្ឌការងារ ដើម្បីចាប់ផ្តើមដំណើរការនេះ។ ក្រុងកែប ជាក្រុងដែលមានបរិមាណសំណល់រឹងកើនឡើងពី ៣០តោន ក្នុងមួយថ្ងៃ ក្នុងឆ្នាំ២០១៦ រហូតដល់ ៥៥តោន ក្នុងមួយថ្ងៃ ក្នុងឆ្នាំ២០១៨ និងត្រូវបានជ្រើសរើសជាក្រុងស្ថិតក្រោមការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ សម្រាប់ការសិក្សានេះ។ ការសិក្សានេះ មានសកម្មភាពជាច្រើន ត្រូវបានកាត់តែងឡើងដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យមានការប្រមូលទិន្នន័យ ព្រមទាំង ធ្វើការសិក្សាទៅលើការអនុវត្តក្នុងគ្រប់គ្រងសំណល់នាពេលបច្ចុប្បន្នផងដែរ។ ដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃការសិក្សានេះ នឹងផ្តោតលើការ ស្វែងរកឱកាសដើម្បីកែលម្អបន្ថែម ផ្សារភ្ជាប់ការអនុវត្តសកម្មភាពសាកល្បងជាតិច្នោះឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមដែលបានរកឃើញ។

ខ្ញុំជឿជាក់ថា របាយការណ៍សិក្សាកំណត់វិសាលភាពនេះ នឹងក្លាយជាឯកសារបង្ហាញផ្លូវដ៏មានសារៈសំខាន់មួយសម្រាប់ក្រសួង ពាក់ព័ន្ធ និងរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ជាពិសេសរដ្ឋបាលក្រុងកែប អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា និងវិស័យឯកជន ក្នុង ការសហការរៀបចំ និងអនុវត្តផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីប្រជុំជនដែលមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងនិរន្តរភាព ដើម្បីកាត់បន្ថយ ផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថានធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសោភ័ណភាពក្នុងសហគមន៍ និងសុខុមាលភាពសង្គម រួមទាំងការទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរ ឱ្យកាន់តែច្រើនផងដែរ។ ខ្ញុំសង្ឃឹមថា ឯកសារនេះ នឹងមានប្រយោជន៍សម្រាប់ជាឯកសារយោងសម្រាប់ភាគីពាក់ព័ន្ធនានាក្នុងការបង្កើត គោលយោបាយ និងការសិក្សាផ្សេងៗ។

ខ្ញុំសូមអរគុណដល់ អង្គការមូលនិធិអាស៊ី ដែលបានសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព ក្រសួង បរិស្ថាន និងលេខាធិការដ្ឋានគណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ សម្រាប់ការចុះសិក្សា និងការរៀបចំបង្កើតនូវរបាយការណ៍ដែលមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនេះឡើង និងសូមអរគុណចំពោះការចូលរួមចំណែករបស់អាជ្ញាធរ ខេត្តកែប និងអ្នកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតដែលបានផ្តល់ជាធាតុចូល និងការសម្របសម្រួលលើដំណើរការទាំងមូល។ *eam*

ថ្ងៃ *សៅរ៍ ១២* ខែ *សីហា* ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស. ២៥៦៤
រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី *០៧* ខែ *សីហា* ឆ្នាំ២០២០

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព
និងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាស្ថាប័ន

សាយ សំគាល់

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

អង្គការមូលនិធិអាស៊ី សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងស្មោះស្ម័គ្រចំពោះអគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព ដែលបានផ្តល់ការគាំទ្រ និងកិច្ចសហការសម្រាប់ការសិក្សានេះ។ យើងខ្ញុំ សូមគោរព និងកោតសរសើរយ៉ាងខ្លាំង ចំពោះដំបូន្មានដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន និងមតិយោបល់នានា។ យើងខ្ញុំ សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងស្មោះស្ម័គ្រចំពោះថ្នាក់ដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ និងមន្ត្រីរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព ដែលរួមមាន៖

- ឯកឧត្តម **ទិន ពន្លក** អគ្គលេខាធិការ នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព
- ឯកឧត្តម **ង វឌ្ឍី** អគ្គលេខាធិការរង នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព
- លោកជំទាវ **ឆិន លីណា** អគ្គលេខាធិការរង នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព
- លោក **តាំង ម៉េងអៀង** ប្រធាននាយកដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចបែកចែកនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព
- លោក **ណុប សុខែ** អនុប្រធាននាយកដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចបែកចែកនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព

សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងស្មោះស្ម័គ្រចំពោះអ្នកប្រឹក្សាយោបល់របស់យើង រួមមាន លោក **Christopher Godlove** និងលោកបណ្ឌិត **ប៉ក់ គឹមជឿន** ក្នុងការរៀបចំចងក្រងរបាយការណ៍សិក្សាវិសាលភាពនេះ និងលោកបណ្ឌិត **សេង ប៊ុនរិទ្ធិ** សម្រាប់ការផ្តល់ជាដំបូន្មានផ្នែកបច្ចេកទេស និងធាតុចូល។ សូមថ្លែងអំណរគុណជាពិសេសផងដែរចំពោះអ្នកតំណាងស្ថាប័ន រួមមាន៖ លោក **ដែក វិមានស្មី** អនុប្រធាននាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន អ្នកស្រី **ឈួន សុជាតា** មន្ត្រីបច្ចេកទេស ក្នុងនាយកដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចបែកចែករបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព អ្នកស្រី **តង់ ប៊ុណ្ណា** អនុប្រធានផ្នែកវិភាគគោលនយោបាយ និងការអភិវឌ្ឍ របស់លេខាធិការដ្ឋានគណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងអ្នកស្រី **ចាប ស្រីភា** មន្ត្រីកម្មវិធីរបស់អង្គការមូលនិធិអាស៊ី ដែលបានផ្តល់ការគាំទ្រដូចជា ការសម្របសម្រួលជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធនានា ការប្រមូលទិន្នន័យ និងការផ្តល់មតិយោបល់លើរបាយការណ៍។

យើងខ្ញុំ សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះការចូលរួមចំណែកដ៏សំខាន់របស់សហការីអង្គការមូលនិធិអាស៊ី មានជាអាទិ៍ លោក **Kim J. De-Ridder** អ្នកស្រី **Meloney C. Lindberg** អ្នកស្រី **Marguerite Bennett** លោក **Dylan Davis** អ្នកស្រី **Juan Wei** កញ្ញា **សាន សុជាតា** និង អ្នកស្រី **ណុប ណារី** សម្រាប់ការណែនាំ និងមតិយោបល់លើរបាយការណ៍។

ជាចុងក្រោយ អង្គការមូលនិធិអាស៊ី សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះអ្នកជំនាញដែលក្រុមការងារស្រាវជ្រាវបានជួបពិភាក្សាយោបល់ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ក្នុងខេត្តកែបដែលជាតំបន់ក្រុមការងារចុះធ្វើការសិក្សា។ ក្រុមការងារ ពិតជាមិនអាចរៀបចំរបាយការណ៍សិក្សាវិសាលភាពនេះបាននោះទេ ប្រសិនបើមិនមានការលះបង់ពេលវេលា ការចែករំលែកចំណេះដឹង និងព័ត៌មានពីសំណាក់អ្នកជំនាញ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។

មាតិកា

មាតិកាតារាង	IV
មាតិកាប្រអប់	IV
មាតិកាប្រកាស	V
បញ្ជីអក្សរកាត់	VI
សេចក្តីសង្ខេប	១
១. សេចក្តីផ្តើម	៥
១.១ សាវតារ	៥
១.២ ភាពជាដៃគូរវាងក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី	៦
១.៣ គោលបំណងនៃការសិក្សា	៦
២. គោលវិធី និងវិធីសាស្ត្រ	៧
២.១ លទ្ធផលការងារ និងសកម្មភាព	៧
២.២ ការសម្របសម្រួលលើការចូលរួម និងធាតុចូលរបស់ស្ថាប័ននានា	៨
២.៣ ការប្រមូល និងការរៀបចំទិន្នន័យស្តីពីសំណល់រឹង	៨
៣. ការសង្កេត និងការវិភាគ	១០
៣.១ ប្រព័ន្ធ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងដែលមានបច្ចុប្បន្ន	១១
៣.២ និរន្តរភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់ប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង	១២
៣.៣ តួនាទីរបស់ស្ត្រីក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង	១៤
៣.៤ វិមជ្ឈការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង	១៥
៣.៤.១ សាវតារផ្នែកលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ	១៦
៣.៤.២ ការអនុវត្ត និងបញ្ហាប្រឈម	១៧
៤. កំណែទម្រង់សកល្យ - សកម្មភាពអនុវត្តសកល្យ និងអនុសាសន៍ដែលស្នើឡើង	២០
៤.១ អភិបាលកិច្ចលើប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង	២០
៤.២ គោលវិធីបច្ចេកទេស និងលក្ខណៈប្រព័ន្ធ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះអាទិភាពស្តីពីសំណល់	២៣
៤.៣ វិមជ្ឈការ	២៦
៤.៤ ការចូលរួមក្នុងភាពជាដៃគូ	២៧
៤.៤.១ វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ	២៨
៤.៤.២ វិស័យឯកជន	២៨
៤.៤.៣ ការចូលរួមរបស់សហគមន៍	២៩
៤.៤.៤ ទេសចរណ៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព	២៩
៤.៥ សំណើសកម្មភាពអនុវត្តសកល្យ	៣០
៤.៦ ធាតុចូល ធនធាន និងកិច្ចសហការសម្រាប់សកម្មភាពអនុវត្តសកល្យ	៣៣
៥. ការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើកំណែទម្រង់គោលនយោបាយ	៣៦
៦. សន្និដ្ឋាន	៣៨
ឧបសម្ព័ន្ធ ១៖ ការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធមុនការចុះប្រមូលទិន្នន័យ	៣៩
ឧបសម្ព័ន្ធ ២៖ ពង្រាងពីយុទ្ធសាស្ត្រទៅជាសកម្មភាពសកល្យនយោបាយពេល ០៣ឆ្នាំ	៥០
ឯកសារយោង	៥៣

មាតិកាតារាង

តារាងទី ១៖	ទិន្នន័យពីប្រជាសាស្ត្រ ទេសចរណ៍ និងសំណល់រឹងរបស់ខេត្តកែប	១០
តារាងទី ២៖	កម្មករ និងបុគ្គលិកបច្ចុប្បន្នដែលអ្នកផ្តល់សេវាឯកជនជួលឱ្យធ្វើការក្នុងខេត្តកែប.....	១៣
តារាងទី ៣៖	ជំហានរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែងដែលចាំបាច់ត្រូវមាន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈម ស្តីពីសំណល់ក្នុងខេត្តកែប	៣០
តារាងទី ៤៖	ធាតុផ្សេងៗទាំង ០៥ នៅក្នុងទស្សនទានសកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បងដែលត្រូវបានស្នើឡើងសម្រាប់ខេត្តកែប....	៣៣
តារាងទី ៥៖	ធាតុចូលសំខាន់ៗដែលត្រូវការដើម្បីនៅក្នុងសកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បងដែលត្រូវបានស្នើឡើងទាំង ០៥.....	៣៥

មាតិកាប្រអប់

ប្រអប់ទី ១៖	ការចំណាយដែលត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណសម្រាប់សេវាក្នុងកម្រិត "អាចទទួលយកបាន" ផ្អែកលើកម្មវិធី គណនាថ្លៃចំណាយសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសំណល់ទីក្រុង របស់កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ	១៤
ប្រអប់ទី ២៖	លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិសំខាន់ៗ និងវឌ្ឍនភាពនាពេលថ្មីៗនេះ ពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងបែបវិមជ្ឈការក្នុងប្រទេសកម្ពុជា.....	១៧
ប្រអប់ទី ៣៖	និយមន័យរបស់ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ.....	១៩
ប្រអប់ទី ៤៖	និន្នាការផ្នែកប្រជាសាស្ត្រដែលប៉ះពាល់ដល់ការគ្រប់គ្រងសំណល់.....	២០
ប្រអប់ទី ៥៖	ផលប៉ះពាល់នៃប្រជាសាស្ត្រកម្រិតបន្តិចបន្តួច.....	២៥
ប្រអប់ទី ៦៖	គ្រោះថ្នាក់បង្កឡើងដោយឡឺតសំរាមខ្នាតតូចក្នុងប្រទេសចិន.....	២៦
ប្រអប់ទី ៧៖	សហករណ៍សំណល់ និងធនាគារសំណល់	២៨

មាតិការូបភាព

រូបភាពទី ១៖	ទីតាំងរបស់ក្រុងកែប និងខេត្តកែប	៧
រូបភាពទី ២៖	ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃការប្រមូលព័ត៌មាន វិភាគព័ត៌មាន និងសកម្មភាព ក្នុងខេត្តកែប	៨
រូបភាពទី ៣៖	លំហូរសំណល់រឹងទីក្រុងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា	១២
រូបភាពទី ៤៖	ការកែច្នៃសំណល់ឱ្យក្លាយទៅជាផលិតផលផ្សេងៗនៅក្នុងសមាគមស្រ្តីអន្តរជាតិកែប	១៥
រូបភាពទី ៥៖	ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលនៅកម្ពុជា និងតួនាទី.....	១៥
រូបភាពទី ៦៖	ក្របខ័ណ្ឌក្នុងការសម្រេចចិត្តពីឋានានុក្រមសំណល់.....	២០
រូបភាពទី ៧៖	ប្រតិបត្តិការទីលានចាក់សំរាមខាងក្រៅក្រុងកែប.....	២២
រូបភាពទី ៨៖	ដេប៉ូអេកូតាយក្នុងខេត្តកែប	២៤

បញ្ជីអក្សរកាត់

ADB	Asian Development Bank	ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី
CCAC	Climate and Clean Air Coalition	សម្ព័ន្ធភាពអាកាសធាតុ និងខ្យល់ស្អាត
COMPED	Cambodian Education and Waste Management Organization	អង្គការកែច្នៃសំរាម និងការសិក្សានៅកម្ពុជា
EIU	Economist Intelligence Unit	អង្គការអ្នកសេដ្ឋកិច្ចវិទ្យាសាស្ត្រ
ETAGIW	Expert Team for Assessment and Guidance for the Implementation of Waste legislation	ក្រុមការងារជំនាញវាយតម្លៃ និងមត្តិទ្វេសក្តីសម្រាប់ការអនុវត្តលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិស្តីពីសំណល់
GGGI	Global Green Growth Institute	វិទ្យាស្ថានអភិវឌ្ឍន៍បៃតងសកល
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit	កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអាល្លឺម៉ង់
IGES	Institute for Global Environmental Strategies	វិទ្យាស្ថានយុទ្ធសាស្ត្របរិស្ថានសកល
KAS	Konrad-Adenauer-Stiftung	មូលនិធិខុនរ៉ាតអាឌិនណៅអែរ
MEF	Ministry of Economy and Finance	ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
MoE	Ministry of Environment	ក្រសួងបរិស្ថាន
MoI	Ministry of Interior	ក្រសួងមហាផ្ទៃ
MSW	Municipal Solid Waste	សំណល់រឹងទីក្រុង
NCSD	National Council for Sustainable Development	ក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព
NCDD	National Committee for Sub-National Democratic Development	គណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ
OBG	Oxford Business Group	ក្រុមអាជីវកម្ម Oxford
PDoE	Provincial Department of Environment	មន្ទីរបរិស្ថាន
PDoT	Provincial Department of Tourism	មន្ទីរទេសចរណ៍
PPCA	Phnom Penh Capital Administration	រដ្ឋបាលក្រុងភ្នំពេញ
RGC	Royal Government of Cambodia	រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
SALGA	South African Local Government Association	សមាគមរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់មូលដ្ឋានអាហ្វ្រិកខាងត្បូង
UN	United Nations	អង្គការសហប្រជាជាតិ
UNDP	United Nations Development Programme	កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ
UNEP	United States Environment Programme	អង្គការកម្មវិធីបរិស្ថានសហប្រជាជាតិ
US EPA	United States Environmental Protection Agency	ទីភ្នាក់ងារការពារបរិស្ថានសហរដ្ឋអាមេរិក
WRI	World Resources Institute	វិទ្យាស្ថានធនធានពិភពលោក

សេចក្តីសង្ខេប

ការផ្តួចផ្តើមគំនិតរួមគ្នារវាងក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព (ក.ជ.អ.ច.) និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី (The Asia Foundation) ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការកែលម្អការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង សំរាមទីក្រុងនៅខេត្តកែប បានផ្តល់រូបភាពទូលំទូលាយស្តីពីប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងក្រុងគោលដៅ (Secondary City) នៅកម្ពុជា។ ដើម្បីអភិវឌ្ឍការយល់ដឹងឱ្យបានស្របគ្រប់គ្រងសំណល់ទីក្រុងនៅខេត្តកែប ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី បានសហការរៀបចំការសិក្សាស្រាវជ្រាវមួយ ដោយក្នុងនោះរួមមានការរៀបចំរបាយការណ៍សិក្សាលើឯកសារពាក់ព័ន្ធដែលមានស្រាប់ រួមជាមួយការចុះសិក្សានៅមូលដ្ឋានខេត្តកែបផ្ទាល់ ដើម្បីប្រមូល និងវិភាគព័ត៌មានដែលមាន។ សមិទ្ធផលនៃការសិក្សានេះ ដូចជា រួមមានរបាយការណ៍សិក្សាវិសាលភាព និងឯកសារសង្ខេបគោលនយោបាយដែលផ្តល់ព័ត៌មានជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំសកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បង ឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមជាក់លាក់ដែលជួបប្រទះនៅក្នុងប្រព័ន្ធបច្ចុប្បន្ន និងផ្តល់ជាអនុសាសន៍គោលនយោបាយជាច្រើន ដើម្បីជំរុញឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង សំរាមនៅក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង។

ស្ថានភាពនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងខេត្តកែប

ការបង្កើតសំរាមនៅក្នុងក្រុងកែប រងឥទ្ធិពលពីវិស័យទេសចរណ៍តាមរដូវកាល។ គម្លាតគ្នាប្រចាំថ្ងៃក្នុងការបង្កើតសំរាម គឺខុសគ្នាប្រមាណ ១០ តោន រវាងរដូវមានទេសចរច្រើន និងរដូវមានទេសចរតិច ដោយក្នុងនោះ រដូវមានទេសចរតិច ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា មានការបង្កើតសំរាមចន្លោះពី ៤៥ ដល់ ៥១ តោនក្នុងមួយថ្ងៃ និងនៅរដូវកាលដែលមានទេសចរច្រើន បរិមាណសំរាម មានប្រមាណ ៥៥ តោន។

ទិន្នន័យសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីក្រុងក្នុងក្រុងកែប	
ចំនួនប្រជាជនក្នុងខេត្ត	៤០.៤៧០
ចំនួនប្រជាជនក្នុងក្រុង	៥.៦៧១
ចំនួនអ្នកទេសចរប្រចាំឆ្នាំ	១.៦៧៦.៥០៩
បរិមាណសំណល់/ថ្ងៃ	៤៥ ដល់ ៥១ តោន
បរិមាណសំណល់/ថ្ងៃ (រដូវទេសចរឡើងខ្ពស់)	៥៥ តោន
សំណល់ដែលត្រូវបានចោលនៅទីលាន/ថ្ងៃ	២៥ តោន
ការគ្របដណ្តប់សេវា	៥០%

បញ្ហាប្រឈមចម្បងមួយក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងសំរាមក្នុងក្រុងកែប គឺពាក់ព័ន្ធជាមួយអត្រាទាបនៃការប្រមូលសំណល់។ បរិមាណសំណល់រឹងដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងប្រមាណតែ ៥០% ប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបានប្រមូល និងយកទៅបោះចោលនៅទីលានចាក់សំរាម។ ការសិក្សា បានកត់សម្គាល់ឃើញពីតួនាទីដ៏សំខាន់របស់ស្ត្រី និងអ្នកធ្វើការក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធនៅក្នុងប្រតិបត្តិការបច្ចុប្បន្នផងដែរ ដែលតួនាទីទាំងអស់នេះ មានសារៈសំខាន់ ជាពិសេស នៅពេលពិចារណាពីការចូលរួមចំណែករបស់ពួកគេចំពោះការប្រមូល និងការកែច្នៃសំរាមយកមកប្រើប្រាស់ឡើងវិញ។

បញ្ហាប្រឈមក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

បញ្ហាប្រឈមផ្នែកវិមជ្ឈការដែលផ្តោតជាក់លាក់សម្រាប់ក្រុងកែប ត្រូវបានបង្ហាញ ព្រមជាមួយការវិភាគដែលរំលេចឱ្យឃើញពីមូលហេតុដែលធ្វើឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមទាំងអស់នេះ ទាំងនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងថ្នាក់ជាតិ។ បញ្ហាប្រឈមនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំងអស់នេះ មានប្រភពចម្បងចេញពីអាជ្ញាធរថ្នាក់ខេត្ត ជាជាងអាជ្ញាធរថ្នាក់ក្រុង ដែលចុះកិច្ចសន្យាជាមួយក្រុមហ៊ុនឯកជន។ បញ្ហាទាំងនោះ រួមមានភាពមិនអនុលោមតាមលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដោយអាជ្ញាធរស្រុក/ក្រុងក្នុងការរៀបចំកិច្ចសន្យាជាមួយក្រុមហ៊ុនប្រមូលសំរាម និងការប្រើប្រាស់មូលនិធិសេវាអនាម័យរបស់អាជ្ញាធរថ្នាក់ក្រោមជាតិ រួមទាំងការជំរុញការអនុវត្តច្បាប់ និងការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ នៅមានកម្រិតកំណត់ពីសំណាក់អាជ្ញាធរថ្នាក់ខេត្ត និង/ឬថ្នាក់ស្រុក/ក្រុងទៅលើការអនុវត្តកិច្ចសន្យា។ អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន បញ្ជាក់ជាផ្លូវការថា ការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងត្រូវទុកឱ្យអាជ្ញាធរថ្នាក់ស្រុក និងក្រុងជាអ្នកគ្រប់គ្រង។

ចំណែកនៅថ្នាក់ជាតិ បញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ ភាគច្រើនគឺកង្វះទិន្នន័យជឿជាក់ស្តីពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃការរៀបចំកិច្ចសន្យាក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ទាំងនៅថ្នាក់ខេត្ត និងស្រុក/ក្រុង ភាពមានកម្រិតនៃការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ នៅថ្នាក់ជាតិ លើការគ្រប់គ្រងសំណល់របស់អាជ្ញាធរថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងភាពមានកម្រិតនៃការគ្របដណ្តប់របស់អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ និងប្រកាសលេខ ០៧៣ ស្តីពីការប្រើប្រាស់កញ្ចប់ថវិកាសេវាអនាម័យបរិស្ថាន សម្រាប់អនុវត្តមុខងារគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង រាវ តាមទីប្រជុំជនក្រុងរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ លើការគ្រប់គ្រងសំណល់ទីផ្សារ។

ការពិចារណាលើគោលវិធីដើម្បីធ្វើកំណែទម្រង់

បន្ថែមលើការយល់ដឹងដ៏រឹងមាំពីប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់របស់ខេត្តកែប ការធ្វើផែនការដោយប្រុងប្រយ័ត្នសម្រាប់កំណែទម្រង់ទាមទារឱ្យមានការពិចារណាលើទិដ្ឋភាពជាច្រើន ក្នុងនោះរួមមានទាំងទិដ្ឋភាពផ្នែកអភិបាលកិច្ច បច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធ ការចូលរួមពីដៃគូ និងធនធាន។

ទស្សនទានសាកល្បងចំនួន ០៥ ដែលបានរៀបរាប់លម្អិត ក្នុងរបាយការណ៍នេះ ជាអនុសាសន៍តំណាងឱ្យគោលវិធីបែបគ្រប់ ជ្រុងជ្រោយ ត្រូវបានតាក់តែងឡើងដើម្បីឆ្លើយតបនឹងសមាសធាតុ សារវន្តដែលចាំបាច់ សំដៅជំរុញឱ្យខេត្តកែប្រែឈានឆ្ពោះទៅរក ដំណោះស្រាយក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។ ទស្សនទានទាំង ០៥ ដែលត្រូវបានស្នើឡើងរួមមាន៖

១. **អភិបាលកិច្ច** - ការស្នើឡើងនូវទស្សនទាននេះ គឺដើម្បីឆ្លើយ តបចំពោះបញ្ហាប្រឈមដែលកើតឡើងដោយសារដំណើរការ ធ្វើវិមជ្ឈការមិនពេញលេញ ក្នុងនោះគឺភាពត្រួតគ្នានៃសមត្ថកិច្ច គ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យរបស់អាជ្ញាធរ ដែលអាចនាំឱ្យប្រសិទ្ធភាព នៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅមានកម្រិត។ ទស្សនទាន សាកល្បងនេះ នឹងបញ្ចូលការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ ដើម្បីឱ្យការគ្រប់គ្រង និង ប្រតិបត្តិការកាន់តែមានភាពល្អប្រសើរជាងមុន។

២. **បច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធបែបវិមជ្ឈការ** - ការលើកឡើងនូវ ទស្សនទាននេះ គឺផ្អែកតាមទ្រឹស្តីស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់ ដែលជំរុញឱ្យមានការធ្វើប្រតិបត្តិការសំណល់ក្នុងទ្រង់ទ្រាយតូច ប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាកម្រិតទាប និងចំណាយតិច នៅកៀក នឹងប្រភពដែលបង្កើតសំណល់ ដែលអាចឱ្យគេយកទៅប្រើ ប្រាស់បែបវិមជ្ឈការនៅកម្រិតសហគមន៍ ឬនៅថ្នាក់ស្រុក។

៣. **សេវាប្រមូលសំរាមគ្របដណ្តប់ទាំងស្រុង និងកែលំអទីលាន ចាក់សំរាម** - ទស្សនទាននេះ ផ្តោតលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីពង្រីកសេវាប្រមូលសំរាមតាមរយៈការកំណត់រកតំបន់ដែល មិនទាន់ទទួលបានសេវាប្រមូលសំរាម ឬតំបន់ដែលមិនទាន់ ទទួលបានសេវាពេញលេញ និងដើម្បីកែលំអទីលានចាក់សំរាម របស់ខេត្តកែបតាមរយៈការអនុវត្តវិធានការការពារបរិស្ថាន។

៤. **តួនាទីនៃវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ** - ទស្សនទាននេះ សំដៅលើការ ផ្តួចផ្តើមឱ្យមានការសន្ទនារវាងអាជ្ញាធរក្រុង និងកម្មករប្រមូល សំរាមក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ។ តាមរយៈកិច្ចពិភាក្សា និងកិច្ច ព្រមព្រៀង អាជ្ញាធរក្រុង អាចគាំទ្រដល់កម្មករប្រមូលសំរាម ក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ក្នុងការធ្វើការងារឆ្ពោះទៅរកដំណោះ ស្រាយដែលនឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់សហគមន៍ទាំងមូល ក្នុងនោះរួមទាំងភាពល្អប្រសើរជាងមុននៃការញែក និងការ ទាញយកធនធានដែលអាចកែច្នៃឡើងវិញបាន។

៥. **ការអប់រំ និងការយល់ដឹង** - ទស្សនទាននេះ គឺជាការរៀបចំ យុទ្ធនាការបង្កើនការយល់ដឹងជាសាធារណៈឱ្យស្របតាមបរិបទ របស់កម្ពុជា ដោយមានការចូលរួមពីអង្គការពាក់ព័ន្ធនៅគ្រប់ កម្រិត និងគ្រប់ផ្នែកនៃសង្គមកម្ពុជា។ យុទ្ធនាការនេះ នឹងផ្តោត លើសារអប់រំផ្សព្វផ្សាយពីប្រធានបទដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីគុណ តម្លៃប្រវត្តិសាស្ត្រ និងវប្បធម៌ក្នុងមូលដ្ឋាន និងផ្សារភ្ជាប់ជាមួយ នឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងផងដែរ។

ការផ្តោតទៅលើកំណែទម្រង់គោលនយោបាយ

ស្របតាមគោលបំណងនៃទស្សនទានសាកល្បង អនុសាសន៍

គោលនយោបាយមួយចំនួន ដែលមានលក្ខណៈប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ត្រូវបានលើកឡើង។ អនុសាសន៍ទាំងនេះ ឆ្លើយតបចំពោះគោល បំណងជាច្រើនក្នុងពេលជាមួយគ្នា ប៉ុន្តែផ្តោតជុំវិញទស្សនទានជា មូលដ្ឋានមួយចំនួន ដូចជា ការអភិវឌ្ឍបែកតង និងនូវភាពបរិស្ថាន សេដ្ឋកិច្ចចក្រា (Circular Economy) ការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់ នៅ និងប្រសិទ្ធភាពចំណាយ។ សកម្មភាពសាកល្បងសំខាន់ៗ ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងទស្សនទាននីមួយៗរួមមាន៖

១. **ពង្រឹង ការិយាល័យសាធារណៈការ ដឹកជញ្ជូន អនាម័យ បរិស្ថាន និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ** ក្នុងរដ្ឋបាលក្រុងកែប៖ សកម្មភាពនេះ មានគោលបំណងពង្រឹងគណនេយ្យភាព របស់អាជ្ញាធរក្រុងលើការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅមូលដ្ឋាន ជា មួយគ្នានឹងការផ្តល់លទ្ធភាពបង្កើនការយល់ដឹងរបស់មន្ត្រីក្រុង ពីប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។ សកម្មភាពនេះ ជាការ ផ្តោតផងដែរលើការធានានូវភាពជោគជ័យនៃការផ្ទេរតួនាទី ត្រួតពិនិត្យសេវាគ្រប់គ្រងសំណល់ទៅឱ្យអាជ្ញាធរក្រុងកែប ជាពិសេសការិយាល័យដែលទើបបង្កើតថ្មី ឱ្យមានចំនួនមន្ត្រី និងថវិកាគ្រប់គ្រាន់។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ អភិបាលកិច្ច

២. **រៀបចំប្រព័ន្ធពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ ដើម្បីគាំទ្រការធ្វើ វិមជ្ឈការ និងការកែលំអប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង តាមរយៈការផ្តោតលើការគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ** ដើម្បីធានា ប្រសិទ្ធភាពប្រតិបត្តិការ និងដំណើរការប្រព័ន្ធឱ្យបានរឹងមាំ ចាំបាច់ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមលើប្រព័ន្ធពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ។ គួរមានការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់បែបនេះ លើប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រង ដូចជា ការបំពេញការងារផ្នែក ហិរញ្ញវត្ថុ និងរដ្ឋបាលរបស់អង្គការគ្រប់គ្រងសំណល់ ដោយ ធ្វើការសម្របសម្រួលជាមួយនឹងស្ថាប័នដែលធ្វើការត្រួតពិនិត្យ នៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក៏ដូចជា ផ្សារភ្ជាប់ទំនាក់ទំនង ជាមួយការពិនិត្យតាមដានប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង នៅក្នុងមូលដ្ឋានផងដែរ។ ការស្វែងយល់ឱ្យបានគ្រប់ជ្រុង ជ្រោយពីប្រភេទសំណល់ និងបរិមាណសំណល់ មានសារៈ សំខាន់យ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់ការរៀបចំផែនការប្រតិបត្តិការ និង ការវិនិយោគ ព្រមទាំងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តក្នុងការគ្រប់ គ្រងសំណល់ ជាពិសេស ដើម្បីកំណត់ពីរបៀបគ្រប់គ្រង ប្រភេទសំណល់ផ្សេងៗគ្នា។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ អភិបាលកិច្ច

៣. **កំណត់ពីធនធានដែលចាំបាច់ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនៃការ គ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីក្រុង និងរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្របង្កើន ចំណូល ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការចាំបាច់** ស្របគ្នានឹង ការពង្រឹងការយកចិត្តទុកដាក់លើការពិនិត្យតាមដាន និង វាយតម្លៃ អាជ្ញាធរដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងខេត្ត និងក្រុងកែប ត្រូវ ធានាឱ្យមានការផ្តល់ធនធានឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីគាំទ្រ ដល់ការសម្រេចគោលបំណងនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់តាម រយៈភាពដៃគូនៅមូលដ្ឋាន។ នេះ តម្រូវឱ្យមានការវិភាគលើ ជម្រើសយន្តការផ្តល់ថវិកាគាំទ្រដល់ប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រង

សំណល់រឹង។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ប្រតិបត្តិការនៅក្នុងខេត្តកែប ពឹងអាស្រ័យលើការប្រមូលថ្លៃសេវាគ្រប់គ្រងដោយប្រតិបត្តិការ វិស័យឯកជនដែលនាំឱ្យសេវាប្រមូលសំរាមនេះ ផ្ដោតការយក ចិត្តទុកដាក់ភាគច្រើនលើតម្រូវការនៃសហគ្រាសពាណិជ្ជកម្ម ដែលជាអ្នកបង្កើតសំរាមក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ។ ដើម្បីយកចិត្ត ទុកដាក់ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់លើការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅថ្នាក់ សហគមន៍ ថវិកាសម្រាប់ប្រតិបត្តិការសំណល់ចាំបាច់ត្រូវ មានការពង្រីក និងស្វែងរកបន្ថែមពីប្រភពផ្សេងៗ។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ អភិបាលកិច្ច

- ៤. សាកល្បងគំរូភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងវិស័យឯកជន ដែលរួម បញ្ចូលការលើកទឹកចិត្តផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីគាំទ្រការពង្រីក សំរាមនៅប្រភពដើមផ្ទាល់ដែលជាផ្នែកមួយនៃសេដ្ឋកិច្ចច្រក្រោះ គម្រោងលើកទឹកចិត្តផ្នែក សេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានរកឃើញថា មាន ប្រសិទ្ធភាពក្នុងការបង្កើនការចូលរួមក្នុងការពង្រីកសំណល់។ រដ្ឋបាលក្រុងកែប អាចទទួលបានលទ្ធផលនេះ តាមរយៈការ អនុវត្តគំរូសាកល្បងដែលមានឈ្មោះថា ធនាគារសំណល់។ ប្រជាពលរដ្ឋ អាចទទួលបានការទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ពីសំរាម ស្លុត (ប្លាស្ទិក លោហៈ និងអាឡុយមីញ៉ូមជាដើម) ដែលបាន យកទៅដាក់នៅធនាគារ។ គំរូមួយទៀត គឺជាការដាក់បញ្ចូល កម្មករក្រៅប្រព័ន្ធនៅក្នុងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលមាន ស្រាប់។ ការខិតខំប្រឹងប្រែងប្រមូលសំរាមរបស់កម្មករក្នុង វិស័យក្នុង និងក្រៅប្រព័ន្ធ អាចកាត់បន្ថយបរិមាណសំរាមនៅ ទីលានចាក់សំរាមក្នុងខេត្តកែប ព្រមទាំងជួយគាំទ្រដល់ការ លើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋងាយរងគ្រោះផង ដែរ។ រដ្ឋបាលក្រុងកែប គួរតែបង្កើតកន្លែងប្រមូលសំរាមស្លុត ដែលអាចកែច្នៃបាន និងធ្វើការងារជាមួយនិងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ដើម្បីបង្កើតគំរូសហការគ្នាសម្រាប់ការប្រមូល និងលក់ សំណល់ ដែលអាចកែច្នៃបានទៅជាផលិតផលថ្មី និងប្រភព នៃថាមពល។ ភាពជាដៃគូជាមួយដេប៉ូទិញ-លក់អេកូចាយ និង/ឬវិស័យឯកជន គួរតែជាផ្នែកមួយនៃគំរូសាកល្បងទាំង ពីរផងដែរ ដើម្បីបញ្ជូនសំណល់ទៅកាន់កន្លែងកែច្នៃសំណល់។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ ការអប់រំ និងការយល់ដឹង និងតួនាទីរបស់វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ

- ៥. បង្កើតភាពជាដៃគូ ដើម្បីសាកល្បងការផលិតជីវឧស្ម័នពី សំណល់សរីរាង្គពីផ្សារនៅខេត្តកែប តាមរយៈការបំបែកដោយ គ្មានអុកស៊ីសែន (Anaerobic Digestion) ដែលអាចបញ្ចៀស សំណល់សរីរាង្គចេញពីទីលានចាក់សំរាមចុងក្រោយ និងធ្វើ ការសិក្សាសមិទ្ធិលទ្ធភាពនៃការធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍នៅនឹងប្រភព សំណល់ផ្ទាល់៖ ទីផ្សារ និងកន្លែងផ្តល់សេវាអាហារ រួមទាំង កន្លែងកែច្នៃអាហារផ្សេងទៀត បង្កើតបានសំណល់សរីរាង្គ ក្នុងបរិមាណដ៏ច្រើន។ សំណល់សរីរាង្គ អាចប្រើប្រាស់ជាវត្ថុ ធាតុដើមសម្រាប់ដំណើរការឡើងវិញ ដែលជាដំណើរការ មួយជួយកាត់បន្ថយបរិមាណសំរាមក្នុងពេលជាមួយគ្នាអាច ជួយផលិតជីវឧស្ម័នបានផងដែរ។ ទីផ្សារក្នុងក្រុងកែប ផ្តល់ ឱកាសសាកល្បងគំនិតផ្តួចផ្តើមនេះជាមួយនិង កម្មវិធីឡើងវិញ ឧស្ម័នជាតិ ដើម្បីគាំទ្រដល់និរន្តរភាពក្នុងការធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្ម

សំណល់រឹងក្នុងក្រុងកែប។ សំណល់សរីរាង្គ ក៏ជាឱកាសមួយ ទៀតសម្រាប់ធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍សម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងវិស័យកសិកម្ម។ ក្រុងកែប គួរតែធ្វើការវាយតម្លៃសមិទ្ធិលទ្ធភាពសម្រាប់ការធ្វើ ដឹកប៉ុស្តិ៍នៅនឹងកន្លែងផ្ទាល់នៅក្នុងតំបន់ដែលមិនទទួលបាន ការផ្តល់សេវាប្រមូលសំរាម។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ បច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធបែប វិមជ្ឈការ

- ៦. បង្កើតផែនទីបង្ហាញផ្លូវដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវការប្រមូលសំរាម ទូទាំងខេត្តកែប៖ ការពង្រីកការគ្រប់ដណ្តប់នៃការប្រមូល សំរាមឱ្យបានទាំងស្រុង មានសារៈសំខាន់ ដើម្បីឆ្លើយតប ចំពោះបញ្ហាប្រឈមនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលខេត្តកែប កំពុងជួបប្រទះ។ ការជំរុញឱ្យមានការប្រមូលសំរាមទូទាំងខេត្ត បែបនេះ នឹងជួយឱ្យរដ្ឋបាលខេត្តកែប អាចឆ្លើយតបចំពោះ បញ្ហានៃការដុតសំរាមពាសវាលពាសកាល និងបញ្ហាកើន ឡើង ប្លាស្ទិកក្នុងសមុទ្រផងដែរ។ ការកំណត់គោលដៅច្បាស់ លាស់ និងជំហានដែលចាំបាច់ ជាមាតិកាបង្ហាញផ្លូវយ៉ាងច្បាស់ ដើម្បីឈានទៅសម្រេចគោលដៅ។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ សេវាប្រមូលសំរាមគ្រប ដណ្តប់ទាំងស្រុង និងកែលំអទីលានចាក់សំរាម

- ៧. រៀបចំផែនការសកម្មភាពដើម្បីធានាឱ្យមានទីលានចាក់សំរាម ត្រឹមត្រូវ និងកែលំអប្រតិបត្តិការដោយវិធីសាស្ត្រដែលចំណាយ ទាប ដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន៖ ខេត្តកែប គួរតែ ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការកែលំអប្រតិបត្តិការនៅទីលាន ចាក់សំរាម។ ផ្លូវចូលទៅកាន់ទីលាននេះគួរតែជួសជុល និង ការប្រតិបត្តិការ គួរតែផ្លាស់ប្តូរតាមរយៈការកាត់បន្ថយការដុត សំរាម ការទុកដាក់សំរាមឱ្យបានសមស្រប និងការប្រើប្រាស់ សម្ភារសម្រាប់គ្របសំរាមជាប្រចាំ ដើម្បីជួយកាត់បន្ថយផល ប៉ះពាល់បរិស្ថាន។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ សេវាប្រមូលសំរាមគ្រប ដណ្តប់ទាំងស្រុង និងកែលំអទីលានចាក់សំរាម

- ៨. គាំទ្រដល់ការអនុវត្តគំនិតផ្តួចផ្តើមបង្កើនការយល់ដឹង ដើម្បី អប់រំប្រជាពលរដ្ឋពីសារៈសំខាន់នៃការចោលសំរាមឱ្យបានត្រឹម ត្រូវ ផលប៉ះពាល់ទៅលើសុខភាព និងបរិស្ថានដែលបង្កឡើង ដោយសារការដុតសំរាម និងការដាក់ពិន័យចំពោះករណីចោល សំរាមពុំបានត្រឹមត្រូវ៖ មានតែតាមរយៈការគាំទ្រ និងការជំរុញ ឱ្យមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋនៅមូលដ្ឋានតែប៉ុណ្ណោះ ដែល អាចធ្វើឱ្យមានភាពជឿនលឿនពិតប្រាកដឆ្ពោះទៅរកការកែ លំអការគ្រប់គ្រងសំណល់។ ការបង្ហាញពីសញ្ញាយ៉ាងរឹងមាំ របស់អ្នកដឹកនាំនៅមូលដ្ឋាន គឺជាការបង្ហាញពីការប្តេជ្ញាចិត្ត អនុវត្តសកម្មភាព ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយសារនេះ។ សកម្មភាពទាំង នេះ អាចរួមមានការរៀបចំយុទ្ធនាការសម្អាតឆ្នេរ ដោយមាន ការដឹកនាំពីមន្ត្រីនៅមូលដ្ឋាន ការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ផ្សារភ្ជាប់ ជាមួយនិងការពង្រីកសំរាម ការកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ប្លាស្ទិក ឬការប្តេជ្ញាមិនដុតសំរាមតាមទីវាល និងមិនចោលសំរាមខុស ច្បាប់ជាដើម។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ ការអប់រំ និងការយល់ដឹង

សរុបសេចក្តីមក របាយការណ៍នេះ ព្យាយាមប្រមូលព័ត៌មាន ចាំបាច់ពីបទពិសោធន៍របស់ខេត្តកែប ដើម្បីរៀបចំកំណែទម្រង់ មួយដែលចាំបាច់ផ្តោតលើសកម្មភាពអនុវត្តសម្រាប់ជំហានបន្ទាប់។ ការអនុវត្តសកម្មភាពសាកល្បង បូករួមជាមួយការវិភាគពីកំណែ ទម្រង់ដែលចាំបាច់ នឹងជួយជំរុញកិច្ចពិភាក្សាឱ្យឈានចូលកាន់ តែជិតទៅរកការរៀបចំគោលនយោបាយ។ កិច្ចខំប្រឹងប្រែងទាំង

នេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីកែប្រែវិស័យដែលបច្ចុប្បន្នកំពុង មានភាពទន់ខ្សោយ និងមានធនធានមិនគ្រប់គ្រាន់នេះ និងដើម្បី ផ្តល់ឧបករណ៍ថ្មីៗ ដើម្បីធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅរកបច្ចេកវិទ្យាបច្ចុប្បន្ន ភាព ការតម្រង់ទិសការគ្រប់គ្រង និងបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ លើការចូលរួមរបស់សាធារណជន ដែលគាំទ្រដល់កំណែទម្រង់ នេះ។

១. សេចក្តីផ្តើម

"របាយការណ៍សិក្សាវិសាលភាព" នេះ ព្យាយាមប្រមូល និង ចងក្រងចំណេះដឹង ពីការអនុវត្តក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ និង បញ្ហាប្រឈមដែលជួបប្រទះនៅក្នុងខេត្តកែបនាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ព័ត៌មាននេះ អមមកជាមួយនូវការពិពណ៌នាសង្ខេបពីបរិបទការ គ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីតម្រង់ទិសអ្នកអាននៅ ក្នុងទស្សនវិស័យស្តីពីសំណល់នៅថ្នាក់ជាតិ។ បន្ទាប់មក មានការ វិភាគលើបញ្ហាប្រឈមជាក់លាក់ចំពោះខេត្តកែប និងការពិពណ៌នា ពីដំណោះស្រាយ ក្នុងនោះរួមមានទាំងធាតុចូល និងធនធានដែល ត្រូវការ និងជាចុងក្រោយ គឺការពិពណ៌នាពីសកម្មភាពអនុវត្តសាក ល្បងជាច្រើន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមដែលបានរកឃើញ។ ផ្នែកលើក្របខ័ណ្ឌនៃការវិភាគ និងអនុសាសន៍ទាំងអស់នេះ អនុសាសន៍គោលនយោបាយសម្រាប់ការពិចារណារបស់អ្នកធ្វើការ សម្រេចចិត្តផ្នែកការគ្រប់គ្រងសំណល់ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ ក្រោមជាតិ ត្រូវបានលើកឡើង និងដាក់បញ្ចូលនៅផ្នែកចុងក្រោយ នៃរបាយការណ៍។

១.១ សាវតារ

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងឆាប់រហ័សរបស់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងរយៈ ពេលប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ បាននាំឱ្យមានសេចក្តីត្រូវការជាបន្ទាន់ក្នុង ការឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់។ ផ្អែក តាមការប៉ាន់ប្រមាណ ក្នុងឆ្នាំ២០១៤ ប្រទេសកម្ពុជា បង្កើតសំរាម តែប្រមាណជាង ១ លានតោនបន្តិចប៉ុណ្ណោះ ហើយតួលេខនេះ ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា បានកើនដល់ ៣,៦៥ លានតោនក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ (Modak et al., 2017; Pech, 2018)។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ដ៏ឆាប់រហ័ស និងនិរន្តរណ៍នៃការប្រើប្រាស់ទំនិញក្នុង ប្រទេសកំពុងជំរុញឱ្យមានការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សនូវការ បង្កើតសំរាម។ ក្រសួងបរិស្ថាន បានប៉ាន់ប្រមាណថា កំណើននេះ មានអត្រា ១០% ក្នុងមួយឆ្នាំ (Bual, 2018) ។

បញ្ហាការគ្រប់គ្រងសំណល់នេះ ទើបតែបានទទួលការចាប់ អារម្មណ៍ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះប៉ុណ្ណោះ ថាជា អាទិភាពផ្នែកបរិស្ថាន ដោយមានការយកចិត្តទុកដាក់ច្រើនបំផុត ទៅលើការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ និងទីក្រុងសក្តានុពល ជាច្រើនទៀត (Min, 2016)។ ឧទាហរណ៍មួយពីទិដ្ឋភាពនេះ គឺ កម្មវិធីលើកកម្ពស់សេវាទីក្រុង ដែលអង្គការមូលនិធិអាស៊ី បាន បញ្ចប់ការអនុវត្តសាកល្បងកន្លងមក ដែលមានគោលបំណងកែ លំអការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ដោយផ្តោតការយក ចិត្តទុកដាក់លើការកំណត់ពីបញ្ហាលំបាក ការជួយសម្របសម្រួល លទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មាន និងធនធាន រួមទាំងការកំណត់រក ដំណោះស្រាយចំពោះបញ្ហាប្រឈមជាក់ស្តែងក្នុងការគ្រប់គ្រង សំណល់។ កិច្ចខិតខំផ្នែកការស្រាវជ្រាវធ្វើឡើងក្នុងបរិបទកម្មវិធី នេះ ត្រូវបានតាក់តែងឡើង ដើម្បីកំណត់រូបរាងការប្រមូលសំណល់ នៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ និងដើម្បីផ្តល់ធាតុចូលចំពោះដំណើរការ

កំណែទម្រង់ជាបន្តបន្ទាប់លើវិស័យគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង (Deny, 2016)។ ម៉្យាងវិញទៀត ជាយក្រុង និងខេត្តក្រៅពីរាជធានីភ្នំពេញ ទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់តិចតួចប៉ុណ្ណោះចំពោះបញ្ហាការ គ្រប់គ្រងសំណល់នេះ ហើយការយកចិត្តទុកដាក់ទាំងនោះ មាន នៅតែកន្លែងដែលមានសារៈសំខាន់ពិសេសចំពោះជាតិ និងអន្តរជាតិ ប៉ុណ្ណោះ (Gordon, 2015) ។

បន្ថែមលើសំណល់ពីការវេចខ្ចប់កាន់តែច្រើនឡើងដែលពាក់ ព័ន្ធជាមួយកំណើនប្រជាជន និងជីវភាពរស់នៅកាន់តែចម្រើនរុង រឿង វិស័យទេសចរណ៍ដែលកំពុងរីកលូតលាស់ ក៏ជាកត្តាជំរុញ ដ៏សំខាន់មួយទៀត បណ្តាលឱ្យមានការបង្កើតសំរាមផងដែរ ជា ពិសេសនៅក្នុងតំបន់ដែលមានអ្នកទេសចរណ៍ច្រើន ជាពិសេស នៅតាមតំបន់ឆ្នេរ ក៏ដូចជានៅក្នុងខេត្តសៀមរាប និងរាជធានី ភ្នំពេញ។ យោងតាមការប៉ាន់ប្រមាណមួយបានឱ្យដឹងថា អ្នក ទេសចរណ៍ដែលមកទស្សនានៅប្រទេសកម្ពុជា បង្កើតឱ្យមាន ដបប្លាស្ទិកចំនួន ១០ លានដប ជារៀងរាល់ខែ ដោយដបទាំងនោះ នៅទីបំផុតត្រូវបានប្រមូល និងយកទៅចាក់នៅទីលានចាក់សំរាម ឬចោលនៅតាមទីកន្លែងនានា ហើយពេលខ្លះត្រូវបានទឹកអូរ ឬ ទន្លេនាំយកទៅកាន់សមុទ្រ (Refill Asia, 2019) ។

ចំណុចសំខាន់ៗដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ នៅពេលពិចារណា លើការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា រួមមាន៖

- ការប្រមូលសំណល់ក្នុងក្រុងគោលដៅធំៗ ភាគច្រើន គឺត្រូវ បានជួលទៅឱ្យក្រុមហ៊ុនឯកជន (Kaza et al., 2018) ។
- អត្រាការប្រមូលសំរាម មិនទាន់បានពេញលេញ ដោយការ ប្រមូលនោះមានអត្រាចាប់ពី ៣០% ដល់ ៨០% ក្នុងតំបន់ទី ប្រជុំជនភាគច្រើន (Sour, 2017) ។
- ការជំរុញការអនុវត្តនិយាម និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិផ្នែក បរិស្ថាន និងការមើលខុសត្រូវលើការបោះចោលសំរាមនៅ មានកម្រិត (Min, 2016) ។
- កន្លែងចាក់សំរាម ជាកន្លែងចម្បងសម្រាប់ការបោះចោល សំរាម ឬក៏រួមជាមួយការដុតសំណល់តាម ទីវាលដែលរួម ចំណែកបង្កឱ្យមានការបំពុលខ្យល់ ដីរេចរើល និងទាក់ទងនឹង ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានផ្នែកសុខភាព (MoE & UNEP, 2009) ។
- ប្រព្រឹត្តិកម្មផ្លូវការលើសំណល់ ភាគច្រើនគឺពុំមាននោះទេ ហើយ ភាគច្រើនត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ដែល រកចំណូលបានពីការលក់សម្ភារៈអេតតាយ ដូចជាលោហៈ និងឆ្នាស្លឹកជាដើម (Min, 2016) ។
- សមាសធាតុសរីរាង្គនៅក្នុងសំណល់រឹងទីក្រុងនៅកម្ពុជា ត្រូវ បានប៉ាន់ប្រមាណថា មានចាប់ពី ៥០% ដល់ ៧០% (Sang-Arun et al., 2011) ។

១.២ ភាពជាដៃគូរវាងក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ ដោយចីរភាព និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី

ក.ជ.អ.ច. ចូលរួមក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីឆ្លើយតប ចំពោះបញ្ហាប្រឈមក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ព្យាយាមបង្កើតនូវវត្ថុធាតុដោយរយៈពេលវែងតាមរយៈការវាយតម្លៃលើឱកាស ដើម្បី អនុវត្តគោលវិធីសេដ្ឋកិច្ចចក្រា (Circular Economy Approaches) ក៏ដូចជាតាមរយៈការទទួលស្គាល់កាន់តែច្រើនឡើងពីសេចក្តីត្រូវ ការក្នុងការដាក់បញ្ចូលគោលការណ៍ហានុក្រមសំណល់ (Waste Hierarchy Principles) ទៅក្នុងដំណោះស្រាយគោលនយោបាយ (Sok, 2019)។ ចំណាប់អារម្មណ៍កាន់តែខ្លាំងឡើងនេះ គឺដើម្បី បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តគោលវិធីបរិស្ថានថ្មីៗ ដែលដាក់ បញ្ចូលទស្សនទានស្តីពីកំណើនសេដ្ឋកិច្ចបែកចែក និងនិរន្តរភាព ជា មួយនឹងការអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ដែលហាក់មានប្រភព ចេញមកពីការទទួលស្គាល់ពីសម្ពាធផ្នែកបរិស្ថាន ពាក់ព័ន្ធជាមួយ ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងឆាប់រហ័ស ក៏ដូចជាគោលបំណង ដើម្បី អភិរក្សធនធាន ស្របពេលជាមួយការជួយការពារតំបន់ទេសភាព ធម្មជាតិរបស់ប្រទេសសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ (MoE & UNEP, 2009) ។

ដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលគំនិតនេះ ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការ មូលនិធិអាស៊ី បានបង្កើតឱ្យមានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្លូវការមួយនៅខែ តុលា ឆ្នាំ២០១៨ ដើម្បីគាំទ្រដល់គោលនយោបាយសំដៅឆ្លើយ តបចំពោះនិរន្តរភាពបរិស្ថាន នៅក្នុងអំឡុងពេលប្រទេសមាន សេដ្ឋកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ឆាប់រហ័ស។ កិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ធ្វើឡើងក្នុង ទម្រង់ជាអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់ និងផ្តល់យន្តការឱ្យ ក.ជ.អ.ច. មានលទ្ធភាពអាចទទួលបានចំណេះដឹង និងចំណេះ ធ្វើកម្រិតសាកល ចូលរួមឆ្លើយតបសំណួរស្តីពីការអភិវឌ្ឍប្រកប ដោយនិរន្តរភាព និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចបែកចែក។

នៅដើមឆ្នាំ២០១៩ ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី បាន ចាប់ផ្តើមពិភាក្សាឡើងវិញថាតើធ្វើយ៉ាងណា ដើម្បីបន្តការងារដោយ ឈរលើកិច្ចសហការនាពេលកន្លងមក ដែលបង្កើតឡើងដោយ អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះ។ ការពិភាក្សា បាននាំឱ្យមាន ការយកចិត្តទុកដាក់លើគោលវិធីស្តីពីទីក្រុងគំរូតាមរយៈការពិនិត្យ

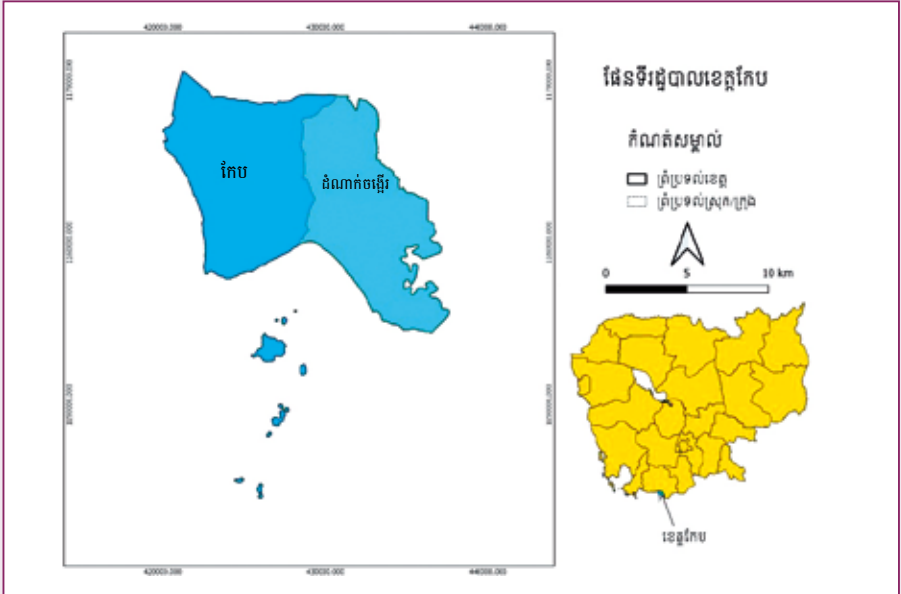
មើលតម្រូវការការកែលំអការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្នុងប្រទេស ដោយយក ក្រុងកែប ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការវិភាគ និងការវាយ តម្លៃ។ ការសិក្សានេះ ដើរស្របជាមួយកិច្ចខិតខំជាច្រើនដទៃទៀត ដែលគាំទ្រដល់រដ្ឋាភិបាល និងម្ចាស់ជំនួយ ដែលផ្តោតការយកចិត្ត ទុកដាក់លើការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសេវាទីប្រជុំជន និងកិច្ចការពារ បរិស្ថាន ក្នុងនោះរួមមាន ការរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ បែកចែកសម្រាប់ទីក្រុងគោលដៅ ដោយវិទ្យាស្ថានអភិវឌ្ឍន៍បែកចែក សកល និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការលើកកម្ពស់សេដ្ឋកិច្ចចក្រា ដឹកនាំដោយកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ ដោយមាន ការគាំទ្រពីរដ្ឋាភិបាលស៊ុយអែត (Sen, 2019)។ ការសិក្សារបស់ ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ីនេះ ផ្សារភ្ជាប់បញ្ហាស្តីពីការ គ្រប់គ្រងសំណល់ ជាមួយការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាច្រើនឆ្នាំ របស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា លើវិមជ្ឈការដំណើរការសម្រេចចិត្ត ពេល គឺជាកិច្ចខិតខំមួយ ដែលត្រូវបានសម្របសម្រួលដោយក្រសួង មហាផ្ទៃ តាមរយៈលេខាធិការដ្ឋានគណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ (Niaza, 2011) ។

១.៣ គោលបំណងនៃការសិក្សា

- គោលបំណងនៃការសិក្សានេះ គឺ៖
១. ធ្វើការស្វែងយល់ពីប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានស្រាប់
  ២. ធ្វើការស្វែងយល់ពីនិរន្តរភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់ប្រតិបត្តិករ ប្រមូលសំរាម
  ៣. យល់ដឹងពីតួនាទីយេនឌ័រនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់
  ៤. កំណត់រកបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗនៅក្នុងការអនុវត្តនៅ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងថ្នាក់ជាតិពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង
  ៥. វិភាគពីឱកាសក្នុងការដាក់បញ្ចូលការត្រួតពិនិត្យ និង ធនធាន ដែលត្រូវការដើម្បីគាំទ្រដល់ ដំណើរការប្រព័ន្ធ ប្រតិបត្តិការតាមរយៈសំណើអនុសាសន៍ និងសកម្មភាព សាកល្បង។

២. គោលវិធី និងវិធីសាស្ត្រ

ដើម្បីអនុវត្តគំនិតផ្តួចផ្តើមដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើខេត្តកែបការអភិវឌ្ឍការយល់ដឹងពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្នុងខេត្តនេះ ជាការសំខាន់ណាស់។ ដើម្បីបង្ហាញរូបភាពឱ្យបានសុក្រឹត និងបង្កើតការយល់ដឹងជាមូលដ្ឋានឱ្យបានរឹងមាំពីស្ថានភាពនេះ ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី បានរៀបចំការស្រាវជ្រាវនិងគោលវិធីនៃការវិភាគ ដើម្បីកំណត់រកអនុសាសន៍ផ្នែកគោលនយោបាយដែលឆ្លើយតបចំពោះផ្នែកដែលមានតម្រូវការចាំបាច់ក្នុងការធ្វើកំណែទម្រង់ក្នុងវិស័យការគ្រប់គ្រងសំណល់ទីប្រជុំជន។

រូបភាពទី ១៖ ទីតាំងរបស់ក្រុងកែប និងខេត្តកែប

២.១ លទ្ធផលការងារ និងសកម្មភាព

ដូចបានបញ្ជាក់នៅក្នុងផ្នែកគោលវិធី និងវិធីសាស្ត្រខាងលើ កម្រងការងារមានអន្តរទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមក ត្រូវបានផ្តួចផ្តើមឡើង ដើម្បីផ្តល់មូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំសម្រាប់ការសម្រេចចិត្តនាពេលអនាគត ពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រងសំណល់ទីក្រុង។ ការរៀបរាប់ដោយសង្ខេបពីធាតុចូលនីមួយៗទៅក្នុងដំណើរការនេះ មានដូចខាងក្រោម៖

ការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធ៖ របាយការណ៍បឋមស្តីពីការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានតាក់តែងឡើងដើម្បីចងក្រង និងរៀបចំទិន្នន័យដែលមានស្រាប់ទាំងអស់ពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប។ ការសិក្សានេះ ដឹកនាំដោយអ្នកពិគ្រោះយោបល់អន្តរជាតិម្នាក់ ដែលមានចំណេះដឹងពីការអនុវត្តផ្នែកការគ្រប់គ្រងសំណល់កម្រិតសកល និងការយល់ដឹងពីបញ្ហាប្រឈមដែលបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជួបប្រទះ ហើយព្យាយាមកែលំអ និងកែទម្រង់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់។ ការសិក្សានេះ ពិនិត្យលើសមាសភាគផ្សេងៗជាច្រើននៃការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប៖ ការប្រមូល ការដឹកជញ្ជូន ប្រព្រឹត្តិកម្ម និងការបោះចោលតាមទីសាធារណៈ។ ទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗដទៃទៀតដែលត្រូវបានយកមកពិចារណា រួមមាន៖ ការបង្កើតសំរាមសមុទ្រ និងកាតាស្ត្រូហ៍ ការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅលើកោះចំនួនពីរ (កោះទន្សាយ និងកោះពោធិ៍) ដែលជាផ្នែកមួយនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់របស់ក្រុងកែប ព្រមទាំងឱកាសសម្រាប់ការកែច្នៃអេកូចាយស្វ័ត និងសំណល់សរីរាង្គ (របាយការណ៍នេះ មានភ្ជាប់ជូនក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី១)។

ការចុះប្រមូលព័ត៌មានផ្ទាល់នៅទីវាល៖ ការចុះសិក្សាផ្ទាល់ទៅកាន់ខេត្តកែប ត្រូវបានធ្វើឡើងស្របពេលជាមួយការរៀបចំរបាយការណ៍សិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធ។ គោលបំណងនៃការចុះសិក្សាផ្ទាល់នេះ គឺដើម្បីធ្វើការសង្កេតដោយផ្ទាល់លើការអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប និងដើម្បីពិភាក្សាពីបញ្ហាប្រឈមនានាក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងជាមួយអាជ្ញាធរថ្នាក់ស្រុក/ក្រុង។ ការចុះសិក្សាផ្ទាល់នេះ រួមមានកិច្ចប្រជុំជាមួយរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់មូលដ្ឋាន ក្រុមហ៊ុនដែលបានចុះកិច្ចសន្យាប្រមូលដឹកជញ្ជូន និងបោះចោលសំណល់ ទស្សនកិច្ចផ្នែកបច្ចេកទេសទៅកាន់ទីលានចាក់សំរាម កន្លែងកែច្នៃសំណល់រឹងឡើងវិញ និងដេប៉ូទីញូលក់អេកូចាយ ក៏ដូចជាទស្សនកិច្ចទៅកាន់ទីផ្សារ សណ្តាគារភោជនីយដ្ឋាន ឆ្នេរសមុទ្រ និងកោះទាំងពីរដែលជាផ្នែកនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរបស់ក្រុងកែប និងទីតាំងធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍នៅខេត្តកំពតផងដែរ។

របាយការណ៍សិក្សាវិសាលភាព៖ របាយការណ៍នេះ បានដាក់បញ្ចូល និងវិភាគលទ្ធផលដែលបានរកឃើញតាមរយៈវិធីសាស្ត្រខាងលើ និងជាឯកសារមួយដែលបានរៀបចំព័ត៌មានស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅខេត្តកែបទាំងអស់ដែលប្រមូលបាន។ របាយការណ៍នេះ ផ្តល់នូវការវិភាគស្តីពីចំណុចអាទិភាពដែលទាមទារការយកចិត្តទុកដាក់ពីអ្នកធ្វើគោលនយោបាយ ក៏ដូចជាគោលគំនិតបឋមសម្រាប់ធ្វើកំណែទម្រង់គោលនយោបាយដែលត្រូវបានផ្តល់ជាអនុសាសន៍។ សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ឯកសារនេះ រំលេចឱ្យឃើញនូវជំហានកំណែទម្រង់គោលនយោបាយដែលចាំបាច់ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមដែលមាននៅក្នុងប្រព័ន្ធនាពេលបច្ចុប្បន្ន ក៏ដូចជាឱកាសដើម្បីកែសម្រួលកំណែទម្រង់លើវិស័យនេះឱ្យបានកាន់

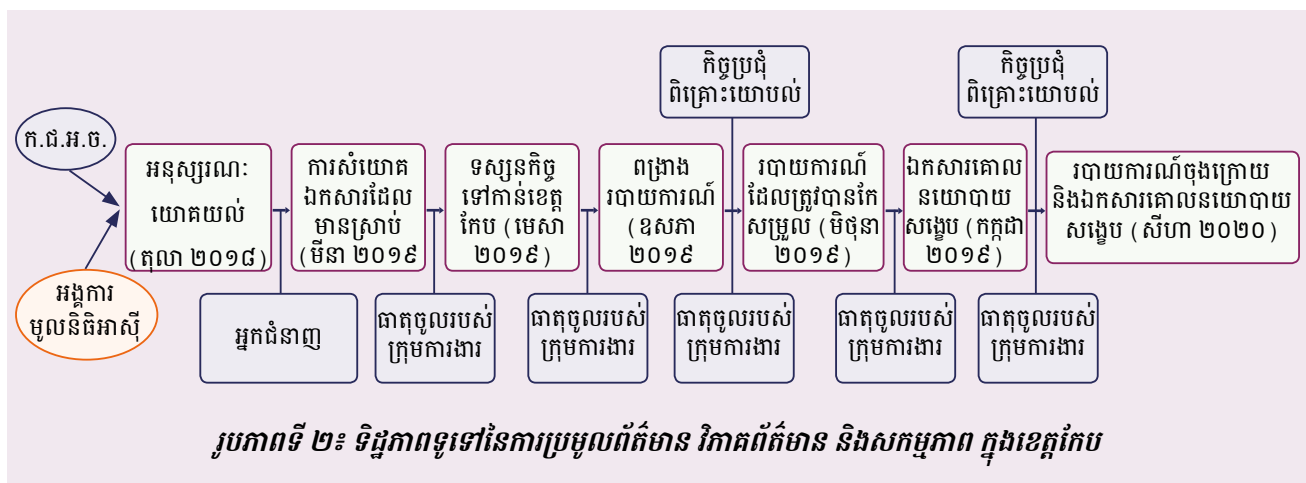
តែរលូនបន្ថែមទៀត តាមរយៈកំណែទម្រង់ ដែលនឹងត្រូវបាន ពិនិត្យជាមុន ដោយការអនុវត្តគោលដៅសកម្មភាពសាកល្បងតាក់ តែងឡើង ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមផ្នែកការគ្រប់គ្រង សំណល់ជាក់លាក់ ដែលបានរកឃើញនៅក្នុងខេត្តកែប។

សិក្ខាសាលាពិគ្រោះយោបល់៖ សិក្ខាសាលាពិគ្រោះយោបល់ មួយ ត្រូវបានរៀបចំឡើងនៅចុងខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ នៅខេត្ត កែប ក្នុងគោលបំណងចែករំលែក និងផ្ទៀងផ្ទាត់លទ្ធផលបឋម ចេញពីការសិក្សានេះ ដោយមានការចូលរួមពី ក.ជ.អ.ច. ក្រសួង បរិស្ថាន និង គ.ជ.អ.ប ក្រសួងមហាផ្ទៃ អជ្ញាធរខេត្ត និងស្រុក/ ក្រុង មន្ទីរពាក់ព័ន្ធ ប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ក្នុងមូលដ្ឋាន និង សហគមន៍។ នៅពាក់កណ្តាលខែកញ្ញា កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ មួយទៀត ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយមានការចូលរួមពីនាយកដ្ឋាន ពាក់ព័ន្ធនៃ ក្រសួងបរិស្ថាន និង ក.ជ.អ.ច. ដើម្បីសុំមតិយោបល់ ចុងក្រោយ និងការគាំទ្រលើរបាយការណ៍សិក្សាវិសាលភាព និង ឯកសារគោលនយោបាយសង្ខេប រួមទាំងពង្រាងផែនការសកម្ម ភាពសាកល្បងមុននឹងទទួលបានការឯកភាពពីក្រសួងបរិស្ថាន សម្រាប់ការបោះពុម្ព។

២.២ ការសម្របសម្រួលលើការចូលរួម និង ធាតុចូលរបស់ស្ថាប័ននានា

ដើម្បីធានាឱ្យមានការចូលរួមប្រកបដោយសមធម៌ និងពេញ លេញនៅក្នុងការផ្តួចផ្តើមគំនិតនេះ ក្រុមការងារបច្ចេកទេសមួយ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមានការចូលរួមពី ទីប្រឹក្សាយោបល់ របស់អង្គការមូលនិធិអាស៊ី និងតំណាង ក.ជ.អ.ច. និងក្រសួង បរិស្ថាន និងតំណាងមកពីលេខាធិការដ្ឋាន គ.ជ.អ.ប។

ការចូលរួមរបស់ ក.ជ.អ.ច. គឺមានមន្ត្រីបច្ចេកទេសមកពី នាយកដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចបែតង។ ការចូលរួមរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន មានមន្ត្រីបច្ចេកទេសមកពីនាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។ ការ ចូលរួមរបស់ លេខាធិការដ្ឋាន គ.ជ.អ.ប គឺឆ្លើយតបចំពោះសេចក្តី ត្រូវការ ដើម្បីពិនិត្យលើផលប៉ះពាល់នៃវិមជ្ឈការមកលើការគ្រប់គ្រង សំណល់នៅក្នុងតំបន់ទីក្រុង។ ការចូលរួមរបស់ អង្គការមូលនិធិ អាស៊ី គឺរួមមានអ្នកតំណាងជាបុគ្គលិកបច្ចេកទេសគ្រប់កម្រិត បន្ថែមទៅលើទីប្រឹក្សាយោបល់ជាតិ និងអន្តរជាតិ។ ការចូលរួម របស់អ្នកពិគ្រោះយោបល់ពីខាងក្រៅ គឺតំណាងចម្រុះលើជំនាញ ឯកទេសលើផ្នែកការគ្រប់គ្រងសំណល់ជាសាកល និរន្តរភាព និង អភិបាលកិច្ច។

រូបភាពទី ២៖ ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃការប្រមូលព័ត៌មាន វិភាគព័ត៌មាន និងសកម្មភាព ក្នុងខេត្តកែប

ក្រុមការងារដែលមានអ្នកតំណាងមកពីស្ថាប័ននានា និង អ្នកឯកទេសលើវិស័យនេះ បានជួបប្រជុំគ្នានៅក្នុងដំណាក់កាល សំខាន់ៗក្នុងពេលប្រមូលព័ត៌មានដែលមានស្រាប់ ការប្រមូល ទិន្នន័យបឋមនៅខេត្តកែប និងការវិភាគទិន្នន័យ។ ចាប់ពីពេលចាប់ ផ្តើមកិច្ចពិភាក្សាដំបូង អន្តរទំនាក់ទំនង និងការសម្រេចចិត្តរបស់ ក្រុមការងារដែលមានការសម្របសម្រួលបានល្អ ដែលនាំឱ្យក្រុម ការងារធ្វើផែនការ និងអនុវត្តសកម្មភាពប្រកបដោយប្រសិទ្ធផល។

២.៣ ការប្រមូល និងការរៀបចំទិន្នន័យស្តីពី សំណល់រឹង

ចាប់ពីពេលចាប់ផ្តើមការផ្តួចផ្តើមគំនិតនេះ កិច្ចខិតខំមួយត្រូវ បានធ្វើឡើង ដើម្បីស្វែងរកប្រភពទិន្នន័យគួរជាទីជឿទុកចិត្ត ដើម្បី

ធានាឱ្យមានការវិភាគឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងការបង្កើតធាតុចេញជា អនុសាសន៍។ ដូចបានកត់សម្គាល់នៅក្នុងផ្នែកដែលពិភាក្សាស្តីពី ការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធខាងលើហើយថា បញ្ហាស្តីពីទិន្នន័យ សំណល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាបញ្ហាប្រឈមគួរជាទីកត់សម្គាល់ ជាពិសេសព័ត៌មានស្តីពីប្រតិបត្តិការរបស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ របស់ក្រុងណាមួយបែបនេះ។ ផ្នែកនេះ ពិពណ៌នាពីកិច្ចខិតខំក្នុង ការប្រមូលទិន្នន័យពីប្រភពឯកសារបន្ទាប់បន្សំ និងប្រភពព័ត៌មាន ចម្បងៗ ព្រំដែនរដ្ឋបាលសម្រាប់ការសិក្សានេះ គឺខេត្តកែប ដោយ ក្នុងនោះ រួមមានទាំងកោះពោធិ៍ និងកោះទន្សាយ ដោយផ្តោតការ យកចិត្តទុកដាក់ជាចម្បងលើក្រុងកែប។

ការប្រមូលទិន្នន័យបន្ទាប់បន្សំ៖ ជំហានដំបូងមួយក្នុងដំណើរ ការប្រមូលទិន្នន័យ រួមមានការពិនិត្យ ឯកសារពាក់ព័ន្ធធ្វើឡើង

ជាបឋម ដើម្បីចងក្រងនូវរាល់ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយពាក់ព័ន្ធជាមួយ ការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងជាពិសេស គឺនៅក្នុង ខេត្តកែប។ យើងបានប្រមូលទិន្នន័យបន្ទាប់បន្សំមានសារៈប្រយោជន៍ ជាច្រើន ដែលទិន្នន័យទាំងនោះទទួលបានពីឯកសារបោះពុម្ព ផ្សាយដែលបានរកឃើញក្នុងដំណាក់កាលពិនិត្យឯកសារពាក់ព័ន្ធ។ ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធចំផុតដែលប្រមូលបានក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការ នេះរួមមានព័ត៌មានស្តីពីលក្ខណៈនៃសំណល់លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ និងប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រុង ដូចជាប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងទៅ លើការចោលសំណល់ជាដើម។ កិច្ចការនេះ ក៏មានសារៈប្រយោជន៍ ផងដែរ ក្នុងការជួយកំណត់រកទិន្នន័យតំណាង ដោយភាគច្រើន រួមមានសមាសធាតុនៃសំណល់ក្នុងក្រុងសក្តានុពលរបស់កម្ពុជា ដើម្បីបំពេញបន្ថែមលើការវិភាគពាក់ព័ន្ធជាមួយខេត្តកែបដែលនៅ មានកង្វះខាតទិន្នន័យ ហើយពុំអាចរកបាននៅកន្លែងផ្សេងទៀត។

ការប្រមូលទិន្នន័យបឋម៖ ក្នុងអំឡុងពេលចុះសិក្សាផ្ទាល់ទៅ កាន់ខេត្តកែប កិច្ចប្រជុំ និងសម្ភាសន៍ត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីប្រមូល ទិន្នន័យគោលពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប បំពេញបន្ថែមលើទិន្នន័យបន្ទាប់បន្សំដែលប្រមូលបានរួចហើយ។ ការប្រមូលទិន្នន័យសំខាន់ៗទាំងនេះ រួមមាន៖ ទិន្នន័យស្តីពីការ ប្រមូល និងការបោះចោលសំណល់ ព័ត៌មានប្រជាសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធ ជាមួយប្រជាជន និងទេសចរណ៍ បន្ថែមលើព័ត៌មានស្តីពីការរៀបចំ

ផ្នែកកិច្ចសន្យា និងផ្នែកការគ្រប់គ្រងពាក់ព័ន្ធនឹងសំណល់។ កិច្ច ប្រជុំ និងសម្ភាសន៍ គឺជាវិធីដ៏មានប្រសិទ្ធភាពមួយក្នុងការកំណត់ រកបញ្ហាប្រឈមជាក់លាក់ ដែលប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ ក្នុងខេត្តកែបជួបប្រទះ។ កិច្ចពិភាក្សាទាំងអស់នេះ ត្រូវបានធ្វើ ឡើងរយៈពេល ០៣ ថ្ងៃ នៅខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩។ ដើម្បីបំពេញ បន្ថែមលើកិច្ចពិភាក្សាទាំងអស់នេះ កិច្ចប្រជុំជាច្រើននៅមុនពេល ចុះសិក្សាផ្ទាល់ ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្រុងភ្នំពេញជាមួយអ្នកមាន តួនាទីពាក់ព័ន្ធក្នុងវិស័យសំណល់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដូចជា៖ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ អង្គការកែច្នៃសំរាម និងការ សិក្សានៅកម្ពុជា និងវិទ្យាស្ថានអភិវឌ្ឍន៍បៃតងសកល។

ដើម្បីសម្របសម្រួលដល់ការវិភាគ និងការប្រមូលទិន្នន័យ ក្រុមការងារផ្នែកបច្ចេកទេស ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី បានប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ប្រមូលទិន្នន័យបន្ថែមមួយទៀតដែលបាន តាក់តែងឡើងជាពិសេស ដើម្បីជាជំនួយដល់រដ្ឋបាលក្រុងក្នុងការ រៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ ដែលមានភាពច្បាស់លាស់ និងមិនស្មុគស្មាញ ផ្អែកលើបទពិសោធន៍ របស់ទីក្រុងជាច្រើនដែលចូលរួមនៅក្នុងសកម្មភាពកសាងសមត្ថភាព ផ្នែកការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅទូទាំងសាកលលោក។ ឧបករណ៍ នេះ គឺជាឧបករណ៍វាយតម្លៃទីក្រុងរបស់សម្ព័ន្ធភាពអាកាសធាតុ និងខ្យល់ស្អាត (CCAC MSW Initiative, 2013)។^៩

^៩ ឧបករណ៍វាយតម្លៃទីក្រុង បង្កើតឡើងដោយការផ្តួចផ្តើមគំនិតផ្នែកសំណល់របស់សម្ព័ន្ធភាពអាកាសធាតុ និងខ្យល់ស្អាត។ ឧបករណ៍នេះ អាចរកបានតាមរយៈ <https://www.waste.ccacoalition.org/document/city-msw-rapid-assessment-data-collection-tool-english>

៣. ការសង្កេត និងការវិនិច្ឆ័យ

ការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងក្រុងកែប គឺស្រដៀងគ្នានឹងប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ ដែលយើងឃើញមាននៅក្នុងក្រុងដែលមានទំហំប្រហាក់ប្រហែលគ្នាដទៃទៀតក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែរ។ ថ្វីបើខេត្តកែបមានប្រជាជនក្នុងតំបន់ទីក្រុងតិច បើប្រៀបធៀបជាមួយខេត្តដទៃទៀតរបស់កម្ពុជា ពោលគឺមានចំនួនប្រមាណ ៤០.០០០ នាក់ (UNDP, 2019) ប៉ុន្តែ បរិបទការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែបនៅតែមានលក្ខណៈដូចបានឃើញមាននៅក្នុងតំបន់ដទៃទៀត ដោយមន្ត្រីទទួលបន្ទុកការគ្រប់គ្រងសំណល់ ជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈម ស្រដៀងគ្នាទាក់ទងជាមួយសមត្ថភាព ធនធាន និងការជំរុញការអនុវត្តលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ (Min, 2016)។

ដូចបានគូសបញ្ជាក់ក្នុងការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធបឋម ហើយថា ការទទួលបានទិន្នន័យដែលអាចជឿជាក់បានស្តីពីប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ គឺនៅតែជាបញ្ហាប្រឈមដ៏គួរកត់សម្គាល់ក្នុងការឆ្លើយតបកំណែទម្រង់គ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ក្រុងកែប ក៏ដូចជាក្រុងដទៃទៀតដែរ គឺជួបប្រទះនឹងចន្លោះខ្វះខាតគួរកត់សម្គាល់ផ្នែកទិន្នន័យ ហើយទិន្នន័យដែលមានបច្ចុប្បន្ន ជាទិន្នន័យប៉ាន់ប្រមាណអាស្រ័យដោយការវាស់វែងដោយប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ជាក់ស្តែង។ ផ្អែកលើការពិចារណាទាំងអស់នេះ ទិន្នន័យមូលដ្ឋានមួយចំនួនត្រូវបានចងក្រង ដែលនាំឱ្យមានការវិភាគមួយគួរជឿជាក់បានស្តីពីប្រតិបត្តិការដែលមានបច្ចុប្បន្ន។

ទិន្នន័យសំខាន់ៗដែលអាចរកបាន មានដូចជា៖

ការបង្កើតសំណល់៖ ការបង្កើតសំណល់បានកើនឡើងក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងមកនេះ ដែលមានបរិមាណក្នុងចន្លោះចាប់ពី ៤៥ ដល់ ៥១ តោនក្នុងមួយថ្ងៃក្នុងឆ្នាំ ២០១៨។^២

សមាសធាតុរបស់សំណល់៖ ទិន្នន័យស្តីពីសមាសធាតុសំណល់គួរជាទីជឿជាក់ គឺនៅពុំទាន់មាននៅឡើយសម្រាប់ក្រុងកែប ដោយហេតុថា ពុំមានការវិភាគលម្អិតត្រូវបានធ្វើឡើងនាពេលថ្មីៗនេះទេ។ រាជធានីភ្នំពេញ មានទិន្នន័យពេញលេញបំផុតដែលអាចយោងបានពាក់ព័ន្ធនឹងសមាសធាតុសំណល់រឹងទីក្រុងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដោយក្នុងនោះ សំណល់សរីរាង្គមានប្រហែល ៧០% នៃសំណល់សរុបដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង បន្ទាប់មកគឺសំណល់ជាក្រដាស (៥%) ប្លាស្ទិក (៦%) និងលោហៈ (២%)។ យោងតាមការប៉ាន់ប្រមាណបានមកពីក្រុងដទៃទៀតរបស់កម្ពុជា អត្រាសំណល់សរីរាង្គ គឺទាបជាងនេះបន្តិច ក្នុងនោះ ៥៤% ក្នុងក្រុងសៀមរាប និងឡើងខ្ពស់រហូតដល់ ៦០% ក្នុងក្រុងកំពង់ចាម (Sang-Arun et al., 2011)។ ដើម្បីធ្វើផែនការហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងសេវាដែលចាំបាច់បន្ថែម លើការយល់ដឹងពីសក្តានុពលសម្រាប់ការកែច្នៃ និងការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ យើងខ្ញុំសូមផ្តល់ជាអនុសាសន៍ស្នើធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពទិន្នន័យស្តីពីសមាសធាតុរបស់សំណល់។

តារាងទី ១៖ ទិន្នន័យពីប្រជាសាស្ត្រ ទេសចរណ៍ និងសំណល់រឹងរបស់ខេត្តកែប

ទិន្នន័យពីប្រជាសាស្ត្រ និងទេសចរណ៍របស់ខេត្តកែប	
ចំនួនឃុំ/សង្កាត់	០៥
ចំនួនប្រជាជន	៤០.៤៧០ (៥.៦៧១ នាក់ក្នុងទីប្រជុំជន) (UNDP, 2019)
ចំនួនគ្រួសារក្នុងខេត្ត	៨.៩១៧
គោដនីយដ្ឋាន សណ្ឋាគារ និងកន្លែងកម្សាន្តដទៃទៀត	សណ្ឋាគារ ១២ កន្លែង ផ្ទះសំណាក់ ៥៧ កន្លែង បឹងហ្គាឡូ ២២ កន្លែង កន្លែងកម្សាន្តផ្សេងទៀត ៥៩ កន្លែង និងគោដនីយដ្ឋាន ៣០ កន្លែង (PDOT, 2019)
ចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍	១.៦៧៦.៥០៩ ^៣
ព័ត៌មានសំខាន់ៗពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងក្រុងកែប	
បរិមាណសំរាមក្នុងមួយថ្ងៃ (ជាមធ្យម)	៤៥ ទៅ ៥១ តោនត្រូវបានបង្កើត (PDoe, 2018) ក្នុងនោះ ២៥ តោន ត្រូវបានចោលនៅទីលានចាក់សំរាម ^៤
បរិមាណសំរាមក្នុងមួយថ្ងៃ (ក្នុងរដូវដែលមានភ្ញៀវទេសចរណ៍ច្រើន)	៥៥ តោន ^៥
អ្នកផ្តល់សេវាប្រមូលសំរាម	ប៉ុង សុយីម (ចាប់ផ្តើមប្រតិបត្តិការ ឆ្នាំ ២០១៥)
ការិយាល័យសាធារណៈការ ដឹកជញ្ជូន អនាម័យ បរិស្ថាន និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ	មាន
ខ្សែបណ្តោយគណនេយ្យភាពរបស់អ្នកផ្តល់សេវា	ចុះកិច្ចសន្យាជាមួយនឹងអាជ្ញាធរក្រុង ចុះកិច្ចសន្យាជាមួយអាជ្ញាធរខេត្ត និងមន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុខេត្ត
បុគ្គលិករបស់អ្នកផ្តល់សេវា	កម្មករ ២៩ នាក់ អ្នកប្រមូលសំរាមចំនួន ២ នាក់ អ្នកចាក់ការទូទៅចំនួន ១ នាក់
អត្រាគ្របដណ្តប់នៃសេវា	៥០%
ការប្រមូលថ្លៃសេវាប្រចាំខែ	២,៤៥\$ (ផ្ទះតូច) - ៣០\$ (សណ្ឋាគារធំៗ)
ទីលានចាក់សំរាម	ភូមិដំណាក់ចង្កើរ សង្កាត់ព្រៃធំ ក្រុងកែប ខេត្តកែប
ចម្ងាយទៅទីលានចាក់សំរាម	១១,៥ គីឡូម៉ែត្រពីទីរួមក្រុង

^២ កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់នៅខេត្តកែបក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ ២០១៩
^៣ កិច្ចប្រជុំជាមួយអាជ្ញាធរខេត្ត ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩
^៤ កិច្ចប្រជុំជាមួយក្រុមហ៊ុនប្រមូលសំរាម ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៩
^៥ កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់នៅខេត្តកែប ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៩

៣.១ ប្រព័ន្ធ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង សំណល់រឹងដែលមានបច្ចុប្បន្ន

ការពិពណ៌នាលម្អិតស្តីពីការរកឃើញពាក់ព័ន្ធជាមួយប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់បច្ចុប្បន្ន និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលបានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់នៅក្នុងខេត្តកែប គឺមានដូចខាងក្រោម។ ផ្នែកនេះលើកឡើងពីដំណាក់កាលទាំង ០៤ របស់ការគ្រប់គ្រងសំណល់ពោលគឺ ការប្រមូល ប្រព្រឹត្តិកម្ម ការដឹកជញ្ជូន និងការបោះចោល។

ការប្រមូលសំណល់៖ ការប្រមូលសំណល់នៅខេត្តកែប គឺប្រមូលផ្តុំជុំវិញកន្លែងបង្កើតសំណល់ធំៗដូចជា ទីផ្សារ និងកន្លែងទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរសំខាន់ៗ។ ប្រតិបត្តិការភាគច្រើន គឺជាសកម្មភាពផ្នែកពាណិជ្ជកម្មមានធនធាន និងផ្តោតលើផលប្រយោជន៍អាជីវកម្មជាមូលដ្ឋាន ដែលទាមទារឱ្យមានការទទួលបាននូវសេវាប្រមូលសំរាមប្រកបដោយប្រសិទ្ធផល និងគួរជាទីជឿជាក់។ ដូចគ្នានឹងក្រុង និងរាជធានីដទៃទៀតក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែរ ក្រុងកែបត្រូវបានផ្តោតយ៉ាងខ្លាំងលើប្រតិបត្តិការប្រមូលសំណល់ឯកជន ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាចម្បងលើការឆ្លើយតបចំពោះសេចក្តីត្រូវការរបស់អ្នកបង្កើតសំណល់ធំៗ ហើយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាបន្ទាប់លើការធានាឱ្យមានការយកសំណល់ ចេញពីទីកន្លែងសាធារណៈមានមនុស្សចេញចូលច្រើន ដូចជាសួនច្បារ និងទីវត្តអាមាមដើម (Min, 2016)។ ការពិនិត្យលើអ្នកបង្កើតសំណល់ដែលជាពាណិជ្ជករខ្នាតតូច និងលក្ខណៈគ្រួសារ បានបង្ហាញពីនិន្នាការនៃការផ្តល់សេវា មានលក្ខណៈមិនផ្លូវការ និងការមិនទទួលបានសេវា។ ចំណុចនេះ ត្រូវបានកត់សម្គាល់នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាជាមួយអ្នកតំណាងរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន សណ្ឋាគារតូចៗ និងភោជនីយដ្ឋាន ប្រតិបត្តិការបែបពាណិជ្ជកម្មនៅលើកោះទន្សាយ។^៦ ក្នុងអំឡុងពេលកិច្ចប្រជុំជាមួយអ្នកផ្តល់សេវាប្រមូលសំណល់ក្នុងខេត្តកែប មានតែគ្រួសារក្នុងចំនួនតិចតួចរស់នៅតាមបណ្តោយផ្លូវ ដែលទទួលបានសេវាប្រមូលសំណល់ ជាហេតុធ្វើឱ្យគ្រួសារភាគច្រើនគ្រប់គ្រងសំណល់ដោយប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រតាមបែបប្រពៃណី ដូចជាការដុតសំណល់ចោលជាដើម។^៧

ប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់៖ ការទាញយកធនធានដែលអាចកែច្នៃជាថ្មីបាន ឬដំណើរការដទៃទៀត ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់មុនពេលយកទៅបោះចោលគឺពុំមែនជាផ្នែកផ្លូវការនៃប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែបទេ ហើយផ្នែកលើកិច្ចពិភាក្សាជាមួយអាជ្ញាធរក្រុងបានឱ្យដឹងថា ពុំមានផែនការនាពេលឆាប់ៗនេះ ដើម្បីដាក់បញ្ចូលផ្នែកនេះទៅក្នុងប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ផ្លូវការនៅឡើយ។^៨ ទោះយ៉ាងណាក៏អវត្តមាននៃប្រព័ន្ធប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់ផ្លូវការ ត្រូវបានដោះស្រាយមួយផ្នែកដោយវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ដែលបានចូលរួមយ៉ាងសកម្ម

ក្នុងការប្រមូលលោហៈ និងប្លាស្ទិក ហើយធនធានទាំងអស់នេះត្រូវបានយកទៅលក់បន្តឱ្យឈ្នួញកណ្តាល។ ខណៈពេលដែលសំណល់សរីរាង្គ (សំណល់អាហារ និងស្លឹកឈើ) មានចំនួនលើសពី ៥០% នៃសំណល់សរុបរបស់ក្រុងដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង មានការកំណត់សម្គាល់ថា ការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើប្រព្រឹត្តិកម្មលើសំណល់នេះ ក៏នឹងផ្តល់លទ្ធផលល្អដែរ ដែលជាជម្រើសជំនួសឱ្យការយកទៅចោលនៅទីលានចាក់សំរាម (Sang-Arun et al., 2011)។ ទោះយ៉ាងណាក៏ នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាជាមួយមន្ត្រីអាជ្ញាធរក្រុង ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះជម្រើសនេះ គឺមានស្តួចស្តើងប៉ុណ្ណោះ។

ការចោលសំណល់រឹង៖ សំណល់ដែលត្រូវបានប្រមូលដោយប្រតិបត្តិការឯកជនប្រមូលសំណល់នៅក្នុងក្រុងកែប ត្រូវបានបញ្ជូនទៅទីលានចាក់សំរាមដែលស្ថិតនៅភូមិដំណាក់ចង្ហើរ សង្កាត់ព្រៃធំក្រុងកែប។ អត្រាការបោះចោលសំណល់ប្រចាំថ្ងៃនៅទីលានចាក់សំរាមនេះ ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថា មានបរិមាណ ២៥ តោនក្នុងមួយថ្ងៃ។ ទិដ្ឋភាពទូទៅរបស់ទីលានចាក់សំរាមនេះ ភាគច្រើនជាការយកសំណល់ទៅទុកចោលដោយគ្មានការគ្រប់គ្រងត្រឹមត្រូវ។ ការដុតសំណល់ចោលនៅទីនេះ ជាការអនុវត្តជាប្រក្រតី។ ទីតាំងនេះ ខ្វះប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទឹកភ្លៀង (Stormwater) ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទឹកលេចចេញពីសំរាម (Leachate)។ សំណល់ ត្រូវបានគ្រប់គ្រងនៅក្នុងលក្ខណៈគ្មានរបៀបរៀបរយ ក្នុងនោះមានឧបករណ៍ឈូសឆាយដីត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីដឹករណ៍ ដើម្បីដាក់សំណល់ដែលនឹងយកមកចាក់។ បន្ថែមលើនេះ វត្តមាននៃអ្នករើសអេតចាយដែលរើសសំណល់នៅជុំវិញរថយន្តដែលទើបមកដល់ និងឧបករណ៍ឈូសឆាយដី បង្កហានិភ័យផ្នែកសុខភាព និងសុវត្ថិភាពយ៉ាងដាក់ច្បាស់។ ស្ថានភាពផ្លូវដើររថយន្ត ០៣ គីឡូម៉ែត្រ សម្រាប់ចេញចូលទីនោះ បានធ្វើឱ្យលទ្ធភាពចេញចូលទៅកាន់ទីតាំងមានកម្រិតកំណត់ ហើយកាត់បន្ថយប្រសិទ្ធផលតាមរយៈការចំណាយពេលវេលាច្រើនក្នុងការដឹកជញ្ជូនសំណល់ទៅចាក់ចោលនៅទីលាន។ បញ្ហានេះ មិនត្រឹមតែបង្កើនពេលវេលាក្នុងការដឹកជញ្ជូនសំណល់តែប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែក៏បង្កើនការចំណាយលើប្រេងឥន្ធនៈ ពេលវេលារបស់បុគ្គលិកជាអ្នកបើកបរ និងការសឹករថយន្តកាន់តែច្រើនចំពោះរថយន្ត និងឧបករណ៍ផងដែរ។^៩

វិធីសាស្ត្របោះចោលសំណល់ស្វ័យជម្រើស៖ ដូចបានពិពណ៌នាខាងលើហើយថា កង្វះការប្រមូលសំណល់ផ្លូវការគួរជាទីជឿជាក់បាននាំឱ្យអ្នកបង្កើតសំណល់ស្វែងរកជម្រើសផ្សេងទៀតសម្រាប់ការបោះចោលសំណល់ដែលខ្លួនបានបង្កើតឡើង។ ការប៉ាន់ប្រមាណពាក់ព័ន្ធជាមួយវិធីសាស្ត្រផ្សេងទៀតនៃការបោះចោលសំណល់ក្នុងតំបន់ទីប្រជុំជននៅកម្ពុជា បានបង្ហាញថា ការដុត ឬការបោះចោលសំណល់ដោយខុសច្បាប់ មានចំនួនចាប់ពី ២,៥% ដល់ ៥០% នៃសំណល់ទាំងអស់ដែលបានបង្កើតឡើង (Sour,

^៦ កិច្ចប្រជុំជាមួយអាជ្ញាធរស្រុកដំណាក់ចង្ហើរ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩
^៧ កិច្ចប្រជុំជាមួយអ្នកតំណាងអាជីវកម្មនៅកោះទន្សាយ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩
^៨ កិច្ចប្រជុំជាមួយអ្នកតំណាងអាជីវកម្មនៅកោះទន្សាយ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩
^៩ ទស្សនកិច្ចបច្ចេកទេស ទៅកាន់ទីលានចាក់សំរាម ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

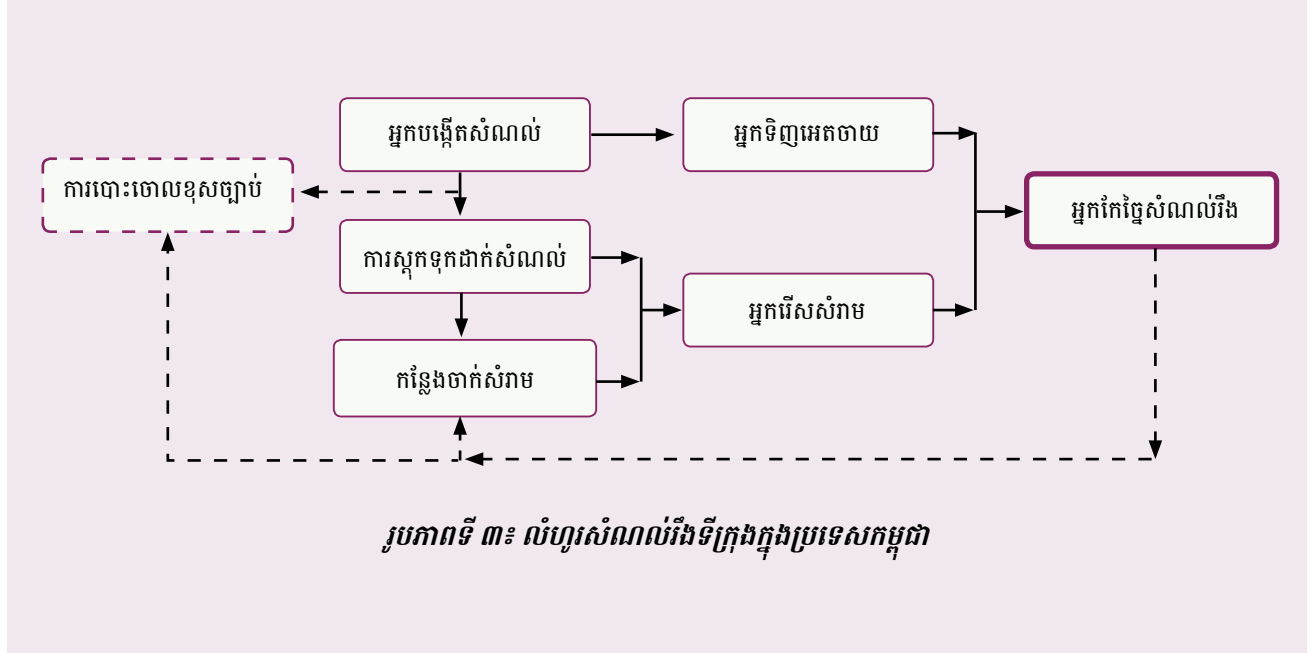
2017)។ ការដុតសំរាមពាសវាលពាសកាល គឺនៅតែជាការអនុវត្តសាមញ្ញនៅទីជនបទ និងទីប្រជុំជនដែលគេជួបញឹកញាប់បំផុតក្នុងតំបន់ដែលមិនមានសេវាប្រមូលសំណល់ល្អ។ ការដុតសំណល់តាមទីវាល ចូលរួមចំណែកគួរកត់សម្គាល់ចំពោះការបំពុលខ្យល់ និងបរិយាកាស។ សារធាតុបំពុលគឺ ខុសៗគ្នាជាខ្លាំងអាស្រ័យទៅតាមសមាសធាតុនៃសំណល់ដែលត្រូវបានដុត។ ពេលមានវត្តមានឆ្លាស្លឹក ការដុតនេះ បណ្តាលឱ្យកើតមានការបំភាយជាតិពុលខ្ពស់ជាហេតុធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ ជាពិសេស មានការប៉ះពាល់ខ្លាំងចំពោះសុខភាពកុមារ និងមនុស្សចាស់ (US EPA, 2003)។ ជាមួយគ្នាដែរ ការបោះចោលសំរាមខុសច្បាប់ ជាទូទៅធ្វើឱ្យមានការថមថយបរិស្ថាន រូបវន្ត និងសោភ័ណភាព (Mazza et al., 2015)។

ការវិភាគលំហូរសំណល់៖ ការបង្ហាញពីលំហូរសំណល់ដោយរូបភាព មានសារប្រយោជន៍ ដើម្បីបង្ហាញឱ្យកាន់តែច្បាស់ទៀត ពីរចនាសម្ព័ន្ធបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ (MoE, 2008 as cited in Sour, 2017)។ រូបភាពខាងក្រោម បង្ហាញពីលំហូរសំណល់ដែលគេឃើញញឹកញាប់បំផុតក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ចាប់ពីចំណុចនៃការបង្កើតសំណល់ទៅដល់ចំណុចចុងក្រោយនៃការបោះចោល។

លក្ខណៈពិសេសនៃលំហូរសំណល់រឹងក្នុងក្រុងកែប និងក្រុងដទៃទៀត មានលក្ខណៈប្រែប្រួលទៅតាមមូលដ្ឋានជាក់ស្តែង ឧទាហរណ៍ លំហូរចាប់ពីអ្នកកែច្នៃសំណល់ទៅដល់ទីលានចាក់សំរាម គឺពុំត្រូវបានសង្កេតឃើញមាននៅក្នុងខេត្តកែបទេ។ អ្នកកែច្នៃសំណល់រឹងក្រៅប្រព័ន្ធ (អ្នកទិញអេតចាយ) ក្នុងស្រុកដំណាក់ចង្ហើរ បញ្ជាក់អះអាងថា ភាគច្រើននៃសំណល់ដែលនៅសេសសល់ ជាទូទៅគឺជាថង់ឆ្លាស្លឹក និងត្រូវបានដុតចោល។^{១០}

៣.២ និរន្តរភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់ប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

ផ្នែកលើកិច្ចពិភាក្សាជាមួយមន្ត្រីថ្នាក់ខេត្ត និងមន្ត្រីក្រុងកែប ក៏ដូចជាប្រតិបត្តិករឯកជនដែលគ្រប់គ្រងលើការប្រមូល និងការចោលសំរាមនៅទីលានចាក់សំរាម យើងយល់ឃើញថា ប្រព័ន្ធផ្តល់សេវាបច្ចុប្បន្នដែលផ្អែកលើការបង់ថ្លៃសេវា ពីផ្នែកលើសមត្ថភាពរបស់ប្រតិបត្តិករក្នុងការប្រមូលថ្លៃឈ្នួលសេវាពីអ្នកបង្កើតសំណល់។ ផលវិបាកសម្រាប់ការមិនបង់ថ្លៃសេវា គឺមានត្រឹមតែការមិនបន្តសេវាប្រមូលសំណល់តែប៉ុណ្ណោះ។^{១១}

រូបភាពទី ៣៖ លំហូរសំណល់រឹងទីក្រុងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

^{១០} កិច្ចប្រជុំជាមួយអាជ្ញាធរស្រុកដំណាក់ចង្ហើរ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩
^{១១} កិច្ចប្រជុំជាមួយប្រតិបត្តិករផ្តល់សេវាប្រមូលសំណល់ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

ដោយហេតុថា ព័ត៌មានស្តីពីចំណូលរបស់ប្រតិបត្តិករ គឺពុំអាចបង្ហាញឱ្យដឹងជាសាធារណៈ យើងមិនដឹងច្បាស់ថាតើកម្រិតផលចំណេញនៃប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការបច្ចុប្បន្នមានកម្រិតណានោះឡើយ។ តាមការយល់ឃើញរបស់ក្រុមការងារ ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី អ្នកផ្តល់សេវាបច្ចុប្បន្ន ផ្តល់សេវាប្រមូលសំណល់ក្នុងក្រុងកែបតាមរយៈកិច្ចសន្យាចំនួនពីរ។ កិច្ចសន្យាប្រចាំឆ្នាំជាមួយសាលាក្រុងកែប គឺមានទឹកប្រាក់ ៥២.០០០ ដុល្លារ ដែលត្រូវបង់ទៅឱ្យអ្នកផ្តល់សេវាឯកជន តាមរយៈការកញ្ចប់ថវិកាបានមកពីក្រសួងបរិស្ថាន។ ប្រភពថវិកាទាំងអស់នេះ គឺបានមកពីកញ្ចប់ថវិកាសេវាអនាម័យបរិស្ថាន សម្រាប់អនុវត្តមុខងារគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង រាវ តាមទីប្រជុំជនក្រុងរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ។^{១២} កិច្ចសន្យាមួយទៀតសម្រាប់សេវាគ្រប់គ្រងសំណល់ ជាកិច្ចសន្យារវាងប្រតិបត្តិករឯកជនជាមួយអាជ្ញាធរខេត្ត។ កិច្ចព្រមព្រៀងក្រៅផ្លូវការដែលពុំមានកិច្ចសន្យា ផ្តល់សេវាប្រមូលសំណល់សម្រាប់ប្រតិបត្តិករតូចលក់នៅក្នុងផ្សារ ហើយឈរលើការទូទាត់ប្រាក់ដោយផ្ទាល់ទៅឱ្យប្រតិបត្តិករឯកជន។

កិច្ចសន្យានាពេលបច្ចុប្បន្ន ក៏ដូចជាកិច្ចព្រមព្រៀងក្រៅផ្លូវការដើម្បីប្រមូលសំណល់ពីទីផ្សារ ត្រូវបានសង្ខេបដូចខាងក្រោម៖

- **កិច្ចសន្យាទី ១៖** ទីភ្នាក់ងារទទួលខុសត្រូវ៖ អាជ្ញាធរខេត្ត - កិច្ចសន្យាសេវាផ្អែកលើការបង់ថ្លៃសេវា រយៈពេល ១៦ ឆ្នាំ^{១៣} -

ការប្រមូល និងការដឹកជញ្ជូនសំណល់ទៅចោលនៅទីលានចាក់សំរាម និងការថែទាំទីលានចាក់សំរាម ក៏ដូចជាផ្លូវចេញចូលទៅកាន់ទីលានចាក់សំរាម

- **កិច្ចសន្យាទី ២៖** ទីភ្នាក់ងារទទួលខុសត្រូវ៖ សាលាក្រុងកែប - កិច្ចសន្យាប្រចាំឆ្នាំ - ការប្រមូលសំណល់ពីតាមផ្លូវ សួនច្បារ សាលារៀន (គ្របដណ្តប់លើសេវាចតយានយន្តផងដែរ)
- **ការរៀបចំការប្រមូលសំណល់ក្រៅផ្លូវការ៖** សមភាគី៖ អាជ្ញាធរផ្សារ។ សេវាផ្អែកលើការបង់ថ្លៃសេវា ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យតាមរយៈការរៀបចំជាលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការ គ្មានកិច្ចសន្យាសម្រាប់ការប្រមូលសំណល់ចេញពីទីផ្សារធំៗ (រួមទាំងផ្សារក្តាម)។^{១៤}

ថ្លៃសេវាយកពីអ្នកប្រើប្រាស់សេវាប្រមូលសំណល់ គឺខុសៗគ្នាទៅតាមប្រភេទ ដោយក្នុងនោះភោជនីយដ្ឋាន ត្រូវបង់ ១៥ ដុល្លារ ហើយសណ្ឋាគារត្រូវបង់ ១៧ ដុល្លារ ក្នុងមួយខែ (UNDP, 2019)។ ហាងលក់នំ តូចៗត្រូវបង់ ១០ ដុល្លារក្នុងមួយខែ ផ្សារក្តាមត្រូវបង់ប្រមាណ ៥០០ ដុល្លារក្នុងមួយខែ ចំណែក ប្រជាជនត្រូវបង់ ២,៥ ដុល្លារក្នុងមួយខែ។^{១៥}

ទិដ្ឋភាពទូទៅពីកម្មករ និងបុគ្គលិករបស់ប្រតិបត្តិករឯកជនប្រមូលសំណល់ មានដូចខាងក្រោម៖

តារាងទី ២៖ កម្មករ និងបុគ្គលិកបច្ចុប្បន្នដែលអ្នកផ្តល់សេវាឯកជនជួលឱ្យធ្វើការក្នុងខេត្តកែប

កម្មករ និងបុគ្គលិក	ចំនួន	ការសង្កេត
ការសម្អាតឆ្នេរ	៩	កម្មករស្រ្តី
ការបោសថ្នល់	៩	កម្មករស្រ្តី
អ្នកបើកទ្រន់ប្រមូលសំណល់	២	កម្មករបុរស - រថយន្តទំហំ ៨ តោន
កម្មករប្រមូលសំណល់	៣	កម្មករបុរស - រថយន្តទំហំ ៨ តោន
អ្នកបើកទ្រន់ប្រមូលសំណល់	២	កម្មករបុរស - រថយន្តទំហំ ១៣ តោន
កម្មករប្រមូលសំណល់	៤	កម្មករបុរស - រថយន្តទំហំ ១៣ តោន
អ្នកប្រមូលថ្លៃសេវា	២	
អ្នកគ្រប់គ្រងទូទៅ	១	
កម្មករ/និយោជិតសរុប	៣២	

^{១២} ផ្អែកលើរបាយការណ៍ស្តីពីការអនុវត្តសេវាអនាម័យបរិស្ថានផ្តល់មូលនិធិដោយសាលាក្រុងកែប (ជាភាសាខ្មែរ)។ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ សាលាក្រុងកែបបានទទួលទឹកប្រាក់ ២១០ លានរៀល (៥២.៥០០ ដុល្លារ)។
^{១៣} ផ្អែកលើអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ការផ្តល់សិទ្ធិធ្វើសេវាសម្អាត សេវាប្រមូល និង/ឬសេវាដឹកជញ្ជូនសំណល់រឹងរបស់ទីប្រជុំ ត្រូវមាន រយៈពេលមិនលើសពី ១០ ឆ្នាំនោះទេ សម្រាប់កិច្ចសន្យានីមួយៗ។ កិច្ចសន្យានេះ គឺមិនមានភាពអនុលោមតាមអនុក្រឹត្យនេះទេ នេះបើតាមការយល់របស់ TAF ទៅលើលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិធម៌ពេលបច្ចុប្បន្ន។
^{១៤} កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់នៅខេត្តកែប ក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ ២០១៩
^{១៥} កិច្ចប្រជុំជាមួយប្រតិបត្តិករផ្តល់សេវាគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

ទាក់ទងជាមួយការចំណាយប្រតិបត្តិការវិញ ក្នុងនោះ ធាតុចូល រួមមានដូចជាកម្លាំងពលកម្ម ឧបករណ៍ ការថែទាំ សម្ភារៈ ប្រើប្រាស់ ឥន្ធនៈ និងការវិនិយោគដទៃទៀត ដូចជាការងារផ្លូវថ្នល់ និងការកែលំអទីលានចាក់សំរាមជាដើម។ ថ្វីបើក្រុមការងារ ពុំបានមានលទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មានស្តីពីការចំណាយសព្វគ្រប់ ប្រយោជន៍ពាក់ព័ន្ធជាមួយប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែបក្តី ប៉ុន្តែគំរូ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ក្រុងនានាបស់កម្ពុជា ក្នុងការប៉ាន់ប្រមាណថ្លៃចំណាយប្រតិបត្តិការ និងថ្លៃចំណាយលើឧបករណ៍ផ្នែកលើកម្រិតសេវាសម្ភតិកម្មចំនួន ០៣ គឺ អាចទទួលយកបានប្រសើរ និងល្អឥតខ្ចោះ។ ដោយប្រើប្រាស់ទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធជាមួយសំណល់សម្រាប់ក្រុងមួយ ការប៉ាន់ប្រមាណថ្លៃចំណាយ អាចត្រូវបានគណនាដោយប្រើប្រាស់គំរូនេះ ហើយផ្អែកលើតម្លៃស្វ័យជ្រើសរើសដែលកំណត់ឡើងដោយថ្លៃចំណាយរបស់ធាតុចូលបានមកពីប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់វិស័យឯកជន។ តម្លៃទាំងអស់នេះ ជួយកំណត់ពីតម្រូវការផ្នែកបុគ្គលិក និងការចំណាយពាក់ព័ន្ធ

តម្រូវការផ្នែកឧបករណ៍ ក៏ដូចជាការដឹកជញ្ជូន និងការចំណាយលើប្រេងឥន្ធនៈ។ ថ្លៃដើមទុនសម្រាប់ថយន្តដឹកសំរាម ផ្អែកលើការសន្មតស្តីពីឃានយន្តប្រើប្រាស់មួយទឹកមានគុណភាពល្អ។ ធាតុចូលផ្សេងទៀត រួមមាន ចំនួនប្រជាជន ចំនួនគ្រួសារ ចំនួនគ្រឹះស្ថានពាណិជ្ជកម្ម ជាអ្នកបង្កើតសំណល់ តម្រូវការក្នុងការបោសសម្អាតថ្នល់ ទីធ្លាបែតង និងរយៈចម្ងាយទៅកាន់ទីលានចាក់សំរាម។

ផ្អែកលើធាតុចូលស្វ័យជ្រើសរើសទាំងអស់នេះ ព្រមទាំងធាតុចូលជាទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្រុងកែប និងការជ្រើសរើសកម្រិតសេវាមូលដ្ឋាន (កម្រិតអាចទទួលយកបាន) ការប៉ាន់ប្រមាណមួយលើថ្លៃចំណាយ និងតម្រូវការផ្នែកបុគ្គលិក ត្រូវបានបង្កើតឡើងដូចឃើញក្នុងប្រអប់ទី១។ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ បានកត់សម្គាល់ដោយយកចិត្តទុកដាក់ថា ធាតុចូលរបស់គម្រោងនេះ គឺជាថ្លៃចំណាយប៉ាន់ប្រមាណផ្អែកលើធាតុចូល ហើយពុំមានការធានាថា ព័ត៌មាននេះមានភាពសុក្រិតទេ (UNDP, 2018)។

កម្មករ/បុគ្គលិក	
កម្មករប្រមូលសំណល់/ដឹកជញ្ជូន/សម្អាត៖	៧៣ នាក់
បុគ្គលិករដ្ឋបាល៖	៦ នាក់
ការគណនាថ្លៃចំណាយ	
ថ្លៃចំណាយប្រតិបត្តិការសរុប៖	១៦.០៣៧ ដុល្លារ ក្នុងមួយខែ ដោយក្នុងនោះ
ថ្លៃចំណាយប្រតិបត្តិការ និងការថែទាំ៖	១.៩៨៧ ដុល្លារ
ថ្លៃចំណាយលើបុគ្គលិក៖	១៣.២០០ ដុល្លារ
ថ្លៃចំណាយផ្នែករដ្ឋបាល៖	៨៥០ ដុល្លារ
ថ្លៃចំណាយដើមទុនសម្រាប់ឃានយន្ត៖	២៤៥.០០០ ដុល្លារ (ការវិនិយោគតែមួយដង)
ប្រអប់ទី ១៖ ការចំណាយដែលត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណសម្រាប់សេវាក្នុងកម្រិត "អាចទទួលយកបាន" ផ្អែកលើ កម្មវិធីគណនាថ្លៃចំណាយសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសំណល់ទីក្រុង របស់កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ	

៣.៣ តួនាទីរបស់ស្ត្រីក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

ដូចបានកត់សម្គាល់ក្នុងការពិពណ៌នាលម្អិតខាងលើ ស្ត្រីពីតម្រូវការផ្នែកបុគ្គលិកសម្រាប់សេវាគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងក្រុងកែប ហើយថា ស្ត្រីមានចំនួនជាងពាក់កណ្តាលនៃបុគ្គលិកសរុប ដែលត្រូវបានជួលឱ្យធ្វើការក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងក្រុងកែប។ ខណៈដែលបុរស មានចំនួនច្រើនក្នុងប្រតិបត្តិការឧបករណ៍ធុនធំៗ ក៏ដូចជាក្នុងការប្រមូល និងបោះចោលសំណល់នៅទីលានចាក់សំរាម ស្ត្រីមានវត្តមានទាំងស្រុងនៅក្នុងប្រតិបត្តិការសម្អាត និងបោសថ្នល់ ដោយក្នុងនោះ កម្មករជាស្ត្រីចំនួន ១៨នាក់ ដែលត្រូវបានជួលឱ្យធ្វើការក្នុងវិស័យប្រតិបត្តិការនេះ។ តាមរយៈកិច្ច

ពិភាក្សាក្រៅផ្លូវការ និងការសង្កេតក្នុងពេលចុះទៅមូលដ្ឋានផ្ទាល់ យើង បានឃើញយ៉ាងច្បាស់ថា ស្ត្រីក៏ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងការប្រមូល និងកែច្នៃសំណល់ផងដែរ។ ការជជែកជាមួយស្ត្រីដែលពិពណ៌នាខ្លួនឯងថា ជាចុងភៅពេញម៉ោង បានឱ្យដឹងថា គាត់រកចំណូលបន្ថែមតាមរយៈការប្រមូលដបប្លាស្ទិកនៅតាមមាត់សមុទ្រដែលផ្តល់ជាប្រភពចំណូលបន្ថែមដើម្បីជួយបង្កើនចំណូលសរុបប្រចាំខែរបស់គ្រួសារគាត់។^{១៦} ការស្វែងយល់បន្ថែមទៀតលើការចូលរួមនៃទីផ្សារប្រមូលអេតចាយក្រៅផ្លូវការ អាចជាឱកាសសន្សំថ្លៃចំណាយចំពោះសេវាផ្គត់ផ្គង់នៅក្នុងរយៈពេលវែង និងសម្រាប់ការរកចំណូលសម្រាប់អ្នករើស និងអ្នកប្រមូលសំរាម។

^{១៦} ការសង្កេត និងសកម្មភាពអន្តរទំនាក់ទំនងរបស់ក្រុមសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅតាមឆ្នេរកែប ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

រូបភាពទី ៤៖ ការកែច្នៃសំណល់ឱ្យក្លាយទៅជាផលិតផលផ្សេងៗ នៅក្នុងសមាគមស្ត្រីអន្តរជាតិកែប

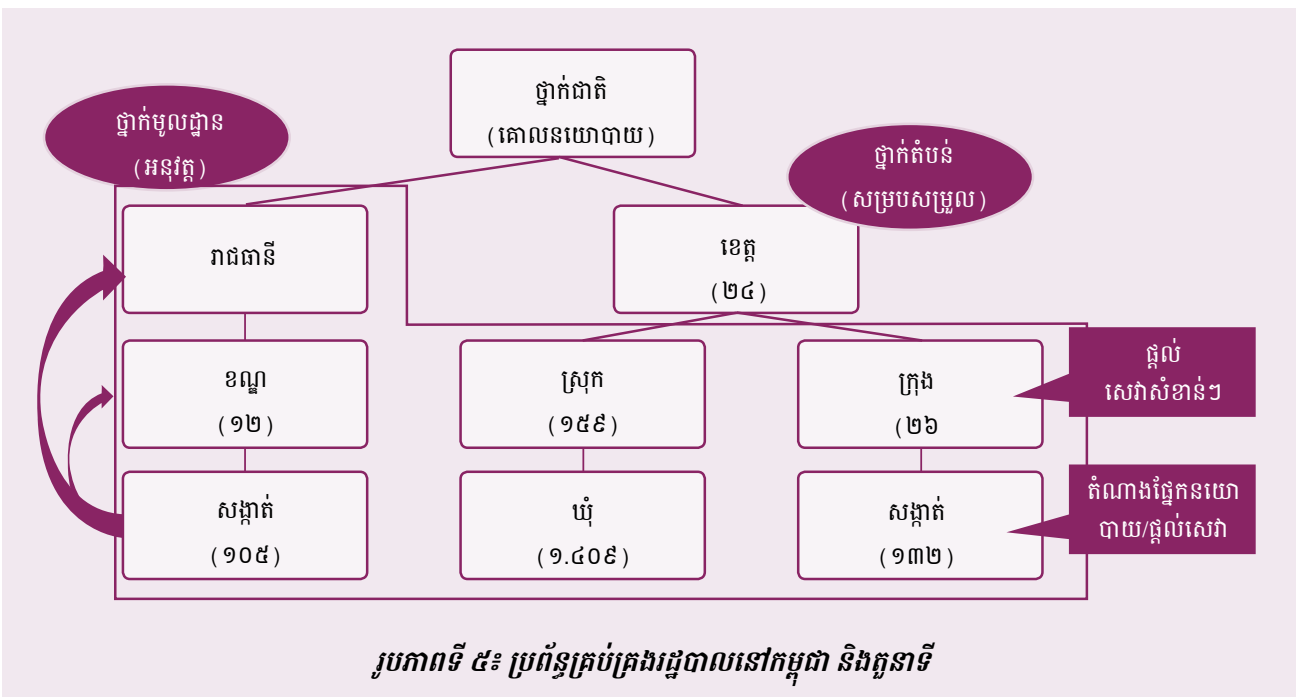
ទិដ្ឋភាពបន្ថែមទៀតនៃការចូលរួមរបស់ស្ត្រីក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប គឺយើងបានជួបក្នុងពេលទស្សនកិច្ចផ្ទាល់ទៅកាន់សមាគមស្ត្រីអន្តរជាតិកែប ដែលជាក្រុមផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការប្រមូល និងកែច្នៃឯកសារ និងសំបកវេចខ្ចប់ដទៃទៀត។ វត្ថុធាតុដើមទាំងអស់នេះ ត្រូវបានយកទៅសម្អាត កែច្នៃ និងក្រោយមកប្រែក្លាយទៅជាទំនិញផលិតផលសម្រេច ដូចជាកាបូបយួរដៃ កូនកាបូបដាក់លុយ សម្លៀក និងស្បែកដាក់អីវ៉ាន់។ ថ្វីបើប្រតិបត្តិការមានទំហំតូចក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែស្ត្រីចំនួន ០៤ នាក់

ដែលចូលរួមធ្វើការងារនេះ បានទទួលការបណ្តុះបណ្តាល ដើម្បីប្រែក្លាយវត្ថុធាតុដើម ឱ្យទៅជាផលិតផលសម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់មានតម្លៃបន្ថែម ដែលត្រូវបានយកទៅលក់នៅក្នុងខេត្តកែប កំពត និងរាជធានីភ្នំពេញ និងនាំចេញមួយចំនួនទៅលក់នៅប្រទេសស្វីសផងដែរ។ ប្រតិបត្តិការនេះ មានទំហំតូចក្តី ប៉ុន្តែការផ្តោតចម្បងលើការបណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិក ដើម្បីកែច្នៃសំណល់ឱ្យទៅជាផលិតផលមានតម្លៃបន្ថែម គឺជាគោលការណ៍ដ៏មានឥទ្ធិពល។^{១៧}

៣.៤ វិមជ្ឈការការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលនៅកម្ពុជា រួមមានសមាសភាពរដ្ឋបាលនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ។ រដ្ឋបាលទាំង ០៣ ថ្នាក់នៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ រួមមាន៖ (i) ថ្នាក់រាជធានី និងខេត្ត (ii) ថ្នាក់ស្រុក/ក្រុង ពាក្យ ខណ្ឌត្រូវបានប្រើប្រាស់តែសម្រាប់រាជធានីភ្នំពេញ ប៉ុណ្ណោះ និង (iii) ថ្នាក់ឃុំ និងសង្កាត់។ រដ្ឋាភិបាលចាប់ផ្តើមដំណើរការកំណែទម្រង់វិមជ្ឈការជាផ្លូវការក្នុងឆ្នាំ២០០២ ដោយបានចាប់ផ្តើមព្រមជាមួយការបោះឆ្នោតថ្នាក់ឃុំ/សង្កាត់។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ រដ្ឋាភិបាល បានចាប់ផ្តើមការយកចិត្តទុកដាក់លើវិមជ្ឈការនៅថ្នាក់ស្រុក និងក្រុង ដោយមានការរំពឹងថា រដ្ឋាភិបាលនៅថ្នាក់ស្រុក និងក្រុងនេះ នឹងទទួលខុសត្រូវលើការផ្តល់សេវាសាធារណៈ និងសេវាបន្ថែមដទៃទៀត។

រូបភាពទី ៥ បង្ហាញឱ្យឃើញពីទំនាក់ទំនងការមើលខុសត្រូវដែលត្រូវបានរំពឹងទុករវាងអង្គការរដ្ឋាភិបាល (NCDD, 2017)។

រូបភាពទី ៥៖ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលនៅកម្ពុជា និងតួនាទី

^{១៧} កិច្ចប្រជុំរបស់ក្រុមសិក្សាស្រាវជ្រាវជាមួយសមាគមស្ត្រីអន្តរជាតិ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីក្រុង គឺជាមុខងារចម្បងមួយដែល ត្រូវបានរំពឹងថានឹងត្រូវបានធ្វើ ដែលជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការ វិមជ្ឈការនេះ។ ផ្នែកខាងក្រោម ពិភាក្សាពីបរិបទកំណែទម្រង់ផ្នែក ច្បាប់សំខាន់ៗ ដែលនៅពីក្រោយវិមជ្ឈការការគ្រប់គ្រងសំណល់ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា រួមជាមួយការពិភាក្សាលើដំណើរការការងារ នេះក្នុងខេត្តកែប។

៣.៤.១ សាវតារផ្នែកលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ

អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹង ទីប្រជុំជន និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដែលចេញជាបន្តបន្ទាប់

មូលដ្ឋានគ្រឹះផ្នែកច្បាប់ចម្បងនាពេលបច្ចុប្បន្ន សម្រាប់ការ គ្រប់គ្រងសំណល់បែបវិមជ្ឈការក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺអនុក្រឹត្យ លេខ ១១៣ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន (ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥) (RGC, 2015)។ មុនពេលប្រកាសឱ្យប្រើ ប្រាស់អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការគ្រប់គ្រង សំណល់ គឺត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យរដ្ឋបាលថ្នាក់រាជធានី/ខេត្ត តាមរយៈ អនុក្រឹត្យលេខ ៣៦ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។ នៅពេល អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងទី ប្រជុំជន ចូលជាធរមាន សមត្ថកិច្ចទាំងអស់ក្នុងការគ្រប់គ្រង សំណល់ ត្រូវធ្លាក់ទៅថ្នាក់រដ្ឋបាលក្រុង/ស្រុក។ លិខិតបទដ្ឋាន គតិយុត្តិគាំទ្រជាច្រើន បានចេញជាបន្តបន្ទាប់ចាប់ពីឆ្នាំ២០១៥ មក ដើម្បីគាំទ្រដល់ការជំរុញការអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ឱ្យ បានរឹងមាំ ដូចមានពិពណ៌នាក្នុងប្រអប់ទី ២។

អនុលោមតាមអនុក្រឹត្យខាងលើ ព្រមទាំងលិខិតបទដ្ឋានគតិ យុត្តិដែលពាក់ព័ន្ធ តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវខាងក្រោមត្រូវ បានចែងសម្រាប់រដ្ឋាភិបាលកម្រិតនីមួយៗ៖

- ថ្នាក់ជាតិ រួមមាន ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងបរិស្ថាន និងក្រសួង សេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ដែលទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាក្នុងការ បង្កើតគោលនយោបាយ ផ្តល់ការគាំទ្រដល់រដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ ក្រុង និងស្រុកបន្ថែមលើ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ លើការអនុវត្តគោលនយោបាយទាំងនេះ។
- ថ្នាក់ខេត្ត ត្រូវបានរំពឹងថា ដើរតួនាទីច្រើនក្នុងការគាំទ្រដល់ ថ្នាក់ ក្រុង និងស្រុកក្នុងការអនុវត្តមុខងារដែលបានផ្ទេរឱ្យ។
- ថ្នាក់ ក្រុង/ស្រុក គឺជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចម្បងលើការគ្រប់ គ្រង និងការអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្នុងទីតាំងរបស់ ខ្លួនរៀងៗខ្លួន។

តួនាទីរបស់រដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ក្រុង/ស្រុកក្នុងការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន គ្របដណ្តប់លើសកម្មភាពជាច្រើន រួមមាន ដូចជា៖

- ធ្វើផែនការគ្រប់គ្រង ផែនការសកម្មភាព ផែនការថវិកា និងចុះ កិច្ចសន្យាជាមួយក្រុមហ៊ុនប្រមូលសំរាម សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង សំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន និងអាចធ្វើប្រតិភូកម្មមុខងារ គ្រប់គ្រងសំណល់មួយផ្នែកទៅឱ្យថ្នាក់ឃុំសង្កាត់ ឬសហគមន៍។
- អនុម័តឱ្យមានលិខិតបទដ្ឋាន និងវិធានការដើម្បីធានាប្រសិទ្ធ ភាពនៃការប្រមូលសំណល់។

- កំណត់រក និងបង្កើតទីតាំងរក្សាទុកសំរាម សំណល់រឹង បណ្តោះអាសន្ន និងទីលានចាក់សំរាម។
- កំណត់ថ្លៃសេវាប្រមូលសំណល់ (ផ្អែកលើប្រកាសរបស់អន្តរ ក្រសួង និងដោយមានការអនុម័តពី ក្រុមប្រឹក្សាពាក់ព័ន្ធ)។
- ប្រមូល និងគ្រប់គ្រងថ្លៃសេវាដែលប្រមូលបាន (ជាប្រភព ចំណូលចម្បង)។
- លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងពីសំណល់ និងការគ្រប់គ្រងសំណល់។
- ដាក់ឱ្យមានវិធានការផ្សេងៗ និងដាក់ទណ្ឌកម្មបណ្តោះ អាសន្ន។

បន្ទាប់ពីការអនុម័តលើអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ស្តីពីការគ្រប់គ្រង សំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន ក្រុមការងារអន្តរក្រសួងមួយ ត្រូវ បានបង្កើតឡើងដោយមានអ្នកតំណាងមកពី ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងបរិស្ថាន ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និង គ.ជ.អ.ប។ គោលបំណងរបស់ក្រុមការងារនេះ គឺដើម្បីគាំទ្រដល់ការអនុវត្ត អនុក្រឹត្យនេះ។ ជាលទ្ធផលនៃកិច្ចខិតខំរបស់ក្រុមការងារអន្តរ ក្រសួង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិសំខាន់ៗជាច្រើន ត្រូវបានចេញ ឱ្យប្រើប្រាស់ រួមមានដូចជា៖

- សារាចរលេខ ១០៧០ (ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៥) របស់ក្រសួង បរិស្ថាន និងក្រសួងមហាផ្ទៃគ្របដណ្តប់លើការអនុវត្តអនុក្រឹត្យ លេខ ១១៣ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន
- គោលការណ៍ណែនាំបច្ចេកទេសស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន
- ប្រកាសអន្តរក្រសួងលេខ ១៤១១ (ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦) ទាក់ទង ជាមួយការអនុវត្តសកម្មភាពទាក់ទងជាមួយសំណល់រឹង
- សិក្ខា សាលាដើម្បីផ្សព្វផ្សាយបទប្បញ្ញត្តិ សំខាន់ៗរបស់ អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដែលបាន ចេញជាបន្តបន្ទាប់
- ប្រកាសអន្តរក្រសួងលេខ ១៩៥ (ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨) គូសបញ្ជាក់ពីការកំណត់កម្រៃអតិបរមានៃសេវាគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជន (Mol, 2019)។
- អនុក្រឹត្យលេខ ១៨២ (ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩) ស្តីពីមុខងារ និងរចនា សម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលក្រុង
- អនុក្រឹត្យលេខ ១៨៣ (ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩) ស្តីពីមុខងារ និង រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលខណ្ឌនៃរាជធានីភ្នំពេញ
- អនុក្រឹត្យលេខ ១៨៤ (ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩) ស្តីពីមុខងារ និង រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលស្រុក

ឯកសារលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដែលពិពណ៌នាពីនីតិវិធី ពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ចំណូលបានមកពី ការផ្តល់និយម ដូចមានចែងក្នុងអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ កំពុងត្រូវ បានសរសេរព្រាង និងបង្ហើយឱ្យចប់ជាស្ថាពរដោយក្រុមការងារ អន្តរក្រសួង។ គិតត្រឹមខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ ក្រសួងមហាផ្ទៃកំពុង បន្តការងារ ប្រមូលព័ត៌មានបន្ថែមស្តីពីកិច្ចសន្យាដែលមានជា ធរមានទាំងអស់ ពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងថ្នាក់ខេត្ត និងថ្នាក់ក្រុង/ស្រុកនៅទូទាំងប្រទេស ដើម្បីផ្តល់ជាមូលដ្ឋានព័ត៌មាន សម្រាប់ការកិច្ចរបស់ក្រុមការងារ និងការសម្របសម្រួលជាបន្ត បន្ទាប់របស់ក្រុមការងារដែលគាំទ្រដល់ការកែសម្រួលចាំបាច់នានា

នៅក្នុងការរៀបចំកិច្ចសន្យាក្នុងលក្ខណៈស៊ីសង្វាក់ជាមួយអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣។

កិច្ចខិតខំជាបន្តបន្ទាប់ទាំងអស់នេះ មានសក្តានុពល ដើម្បីបកស្រាយបញ្ជាក់លើបញ្ហាអភិបាលកិច្ចនាពេលបច្ចុប្បន្នពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រងសំណល់ កាត់បន្ថយការបកស្រាយបញ្ហាសក្តាពីបទប្បញ្ញត្តិទាំងអស់នោះ និងសំខាន់ជាងនេះទៀត គឺជាក់សម្គាល់លើអ្នកដើរតួនាទីសំខាន់ៗឱ្យអនុវត្តតាមស្មារតីរបស់អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣។

ប្រអប់ទី ២៖ លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិសំខាន់ៗ និងវឌ្ឍនភាពនាពេលថ្មីៗនេះពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងបែបវិមជ្ឈការក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

ប្រកាសអន្តរក្រសួងលេខ ០៧៣ ស្តីពីការប្រើប្រាស់កញ្ចប់ថវិកាសេវាអនាម័យបរិស្ថានសម្រាប់អនុវត្តមុខងារគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង រាវ តាមទីប្រជុំជនក្រុងរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ

ថ្វីបើប្រកាសនេះ ត្រូវបានអនុម័តមុនការប្រកាសឱ្យប្រើប្រាស់អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ប្រជុំជន ក្តី ប្រកាសអន្តរក្រសួងលេខ ០៧៣ ស្តីពីការប្រើប្រាស់កញ្ចប់ថវិកាសេវាអនាម័យបរិស្ថានសម្រាប់អនុវត្តមុខងារគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង រាវ តាមទីប្រជុំជនក្រុងរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក៏ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការគ្រប់គ្រងសំណល់ ជាពិសេសនៅថ្នាក់ក្រុង/ស្រុក (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៥)។ ប្រកាសនេះ គឺជាចំណោយទៀតពីអនុក្រឹត្យ ១១៣ និងព្យាយាមផ្ទេរផ្នែកខ្លះនៃថវិកាជាតិទៅឱ្យរដ្ឋបាលក្រុង ពោលគឺ ក្រុងចំនួន ២៦ ក្នុងខេត្តចំនួន ២៤ ដោយក្នុងនោះ រួមមានការតម្រូវឱ្យមាន ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ អមជាមួយការបែងចែកកញ្ចប់ថវិកានេះផងដែរ។ មូលនិធិនេះ ត្រូវបានបែងចែកដោយប្រើប្រាស់រូបមន្ត ដែលអនុញ្ញាតឱ្យផ្តោតគោលដៅលើរដ្ឋបាលក្រុងនៅក្នុងឆ្នាំថវិកានីមួយៗ។

យោងតាមមាត្រា ៩ របស់ប្រកាសនេះ រដ្ឋបាលក្រុង/ស្រុកនីមួយៗ ចាំបាច់ត្រូវ៖

- រៀបចំផែនការគ្រប់គ្រង និងសកម្មភាព ប្រចាំឆ្នាំសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ប្រជុំជន។
- ស្នើផែនការចំណូល និងចំណាយផ្នែកលើកញ្ចប់ថវិកាជាតិជាតិ ដើម្បីអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់។
- គ្រប់គ្រងលើការផ្តល់សេវាសំណល់។
- ជ្រើសរើសដៃគូសម្រាប់ការផ្តល់សេវាសំណល់អនុលោមតាមស្រុក/ក្រុងដែលពាក់ព័ន្ធ និងនីតិវិធីគ្រប់គ្រង និងលទ្ធកម្មហិរញ្ញវត្ថុស្រុក/ក្រុង។
- រៀបចំរបាយការណ៍ប្រចាំត្រីមាស និងប្រចាំឆ្នាំស្តីពីការចំណាយ និងលទ្ធផលសម្រេចបានពាក់ព័ន្ធជាមួយសេវាសំណល់។

ក្រសួងបរិស្ថាន ត្រូវបានរំពឹងថា នឹងដើរតួនាទីក្នុងការពិនិត្យតាមដានលើការអនុវត្ត និងការចំណាយថវិកាដែលបានផ្ទេរឱ្យ ក៏

ដូចជាផ្តល់ជំនួយផ្នែកបច្ចេកទេសជូនដល់រដ្ឋបាលក្រុងដែលកំពុងទទួលមូលនិធិ។ ក្រសួងបរិស្ថាន ក៏បានទទួលសមត្ថកិច្ចក្នុងការស្នើឱ្យក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ បង្កកកញ្ចប់ថវិកាសម្រាប់រដ្ឋបាលក្រុងទាំងឡាយណា ដែលការអនុវត្តជាក់ស្តែងហាក់មិនមានភាពអនុលោមតាមប្រកាសនេះ។

អនុក្រឹត្យលេខ ១៦៨ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងចង្កាស្លឹក និងក្រុមការងារទទួលបន្ទុកការគ្រប់គ្រងសំណល់ប្លាស្ទិក

អនុក្រឹត្យដ៏សំខាន់មួយទៀត គឺអនុក្រឹត្យលេខ ១៦៨ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងចង្កាស្លឹក (ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១៧) ដែលលើការនាំចេញការផលិត ការចែកចាយ និងការប្រើប្រាស់ចង្កាស្លឹក។ ក្រសួងនិងទីភ្នាក់ងារដូចខាងក្រោមត្រូវបានបញ្ជាក់ថា ជាអ្នកដើរតួនាទីសំខាន់ទាក់ទងជាមួយការគ្រប់គ្រងចង្កាស្លឹក ក្នុងនោះរួមមានក្រសួងបរិស្ថាន ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងទេសចរណ៍ និងរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ។ ដើម្បីធានាឱ្យមានការសម្របសម្រួល និងការអនុវត្តសកម្មភាពដូចមានចែងក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ ឱ្យបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ក្រុមការងារទទួលបន្ទុកការគ្រប់គ្រងសំណល់ប្លាស្ទិក ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ នៅក្រោម ក.ជ.អ.ច.។ ក្រុមការងារដែលរួមមានសមាសភាពសមាជិកកម្មពីនាយកដ្ឋានពាក់ព័ន្ធនៃក្រសួងបរិស្ថាន ត្រូវបានរំពឹងថានឹងរាយការណ៍ជូនដល់ប្រធាន ក.ជ.អ.ច. ពោលគឺឯកឧត្តមរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថាន។ ក្រុមការងារនេះ រៀបចំកិច្ចប្រជុំលើកទីមួយរបស់ខ្លួននៅថ្ងៃទី១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ ហើយមានការចូលរួមពីអ្នកតំណាងរបស់ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ វិទ្យាស្ថានអភិវឌ្ឍន៍បៃតងសកលនិងសម្ព័ន្ធភាពប្រែប្រួលអាកាសធាតុកម្ពុជា ដើម្បីពិភាក្សាលើផែនការការងារអនុវត្តសាកល្បងរបស់ខ្លួន (ដែលគ្របដណ្តប់រយៈពេល ០៦ ខែ)។ កិច្ចពិភាក្សា រួមមានផែនការសម្រាប់ការរៀបចំធនធាន និងការបកស្រាយបញ្ជាក់ពីតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកដើរតួនាទីសំខាន់ៗ។ លទ្ធផលកិច្ចប្រជុំ រួមមានសេចក្តីសម្រេចក្នុងការពិចារណាតែសម្រួលឡើងវិញលើអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ពាក់ព័ន្ធជាមួយការពិនិត្យតាមដាន និងការវាយតម្លៃលើតួនាទីរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង និងកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុឱ្យបានកាន់តែប្រសើរជាមួយរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិលើការគ្រប់គ្រងសំណល់ប្លាស្ទិក (NCSD, 2019)។

៣.៤.២ ការអនុវត្ត និងបញ្ហាប្រឈម

ការចុះសិក្សាផ្ទាល់ទៅកាន់ខេត្តកែប បានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទាំងទៅលើការអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ និងប្រកាសអន្តរក្រសួងលេខ ០៧៣។ ផ្នែកលើការសិក្សាដែលមាន (Min, 2016) និងចំណេះដឹងកន្លងមករបស់ក្រុមការងារផ្នែកបច្ចេកទេសសម្រាប់អនុក្រឹត្យ និងប្រកាសខាងលើនេះ បញ្ហាប្រឈមដែលបានជួបប្រទះក្នុងខេត្តកែប ត្រូវបានរកឃើញស្រដៀងគ្នានឹងបញ្ហាប្រឈមដែលបានជួបនៅក្នុងកន្លែងដទៃទៀតទេ។ ការសង្កេតនេះបានស្នើឱ្យឃើញថា បញ្ហាប្រឈមចំពោះការគ្រប់គ្រងសំណល់បែបវិមជ្ឈការក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺផ្សារភ្ជាប់ជាមួយការអនុវត្ត

ការងាររបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក៏ដូចជារបៀបដែលថ្នាក់ជាតិ បាន គាំទ្រលើការមើលខុសត្រូវចំពោះការអនុវត្តមុខងារនៅថ្នាក់ ក្រោមជាតិ។

ផ្នែកខាងក្រោមនេះ គឺការបង្ហាញពីបញ្ហាប្រឈមជាក់លាក់ និងកិច្ចពិភាក្សាថាតើគួរធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីឆ្លើយតបលើបញ្ហាទាំង អស់នេះ មានក្នុងផ្នែកបន្តបន្ទាប់។

ថ្នាក់ក្រោមជាតិ

បញ្ហាប្រឈមទី ១៖ ទាំងអាជ្ញាធរខេត្ត និងអាជ្ញាធរក្រុង/ស្រុក ចុះកិច្ចសន្យាជាមួយក្រុមហ៊ុនឯកជន

ឫសគល់ចម្បងដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖

- ទំនាក់ទំនងជាលក្ខណៈឋានានុក្រមដ៏យូរលង់មកហើយរវាង អាជ្ញាធរខេត្ត និងអាជ្ញាធរក្រុង/ស្រុក ទាក់ទងនឹងការទទួល ខុសត្រូវចម្បងលើការងារគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។ ថ្វីបើ អនុក្រឹត្យចែងថា អាជ្ញាធរក្រុង/ស្រុក ជាអ្នកមានការទទួល ខុសត្រូវលើផ្នែកនេះក្តី ប៉ុន្តែ ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែងក្នុង ករណីមួយចំនួន អាជ្ញាធរខេត្តនៅតែមើលឃើញតួនាទី របស់ខ្លួនថា ខ្ពស់ជាងតួនាទីរបស់អាជ្ញាធរក្រុង/ស្រុក។
- ថ្វីបើអាជ្ញាធរក្រុង/ស្រុក មានតួនាទីជាន់គ្នាមួយចំនួនជា មួយអាជ្ញាធរខេត្តក្តី ប៉ុន្តែ ពួកគេ មិនបានលើកឡើងចំណុច នេះ ថាជាបញ្ហានៅឡើយ។
- ការលើកឡើង (មួយចំនួនមានមូលដ្ឋានគាំទ្រត្រឹមត្រូវ មួយចំនួនទៀតមិនសូវមានមូលដ្ឋានគាំទ្រ) ពីសមត្ថភាព ទាបនៅកម្រិតស្រុក/ក្រុង ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាហេតុផល ដើម្បីគាំទ្រឱ្យអាជ្ញាធរខេត្ត នៅតែតោងយកសមត្ថកិច្ចនេះ ហើយអាជ្ញាធរនៅកម្រិតស្រុក/ក្រុង ត្រូវលះបង់សមត្ថកិច្ច របស់ខ្លួន។ អំណះអំណាងស្តីពីសមត្ថភាពទាបនេះ ច្រើន តែត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ដោយមិនបញ្ជាក់ថាតើគេកំពុង សំដៅលើសមត្ថភាពអ្វីនោះឡើយ។
- កង្វះការយល់ដឹង និងការយល់មិនស្របគ្នា រវាងមន្ត្រី សំខាន់ៗ (និងអ្នកឯកទេសមួយចំនួន) ស្តីពីការអនុវត្ត អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ក្នុងចំណោមអាជ្ញាធរខេត្ត ស្រុក/ក្រុង មន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុខេត្ត និង មន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត ។
- មានការយល់ឃើញថា មិនមានក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ ឬគោល ការណ៍ណែនាំច្បាស់លាស់ក្នុងការអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់ រឹងទីក្រុង។

បញ្ហាប្រឈមទី ២៖ ការប្រើប្រាស់ថវិការបស់អាជ្ញាធរខេត្ត និងស្រុក/ក្រុង មិនអនុលោម តាមប្រកាសលេខ ០៧៣ ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់កញ្ចប់ថវិកាសេវាអនាម័យបរិស្ថាន សម្រាប់ការអនុវត្តមុខងារគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីប្រជុំ ជននៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ

ឫសគល់ចម្បងដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖

- ការយល់ឃើញពី និងទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែងនៃភាពពិបាកបត់ បែនក្នុងការប្រើប្រាស់ថវិកាសេវាអនាម័យ បរិស្ថានរបស់ រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដែលជំរុញឱ្យស្រុក/ក្រុងខ្លះ ត្រូវ ចំណាយក្នុងលក្ខណៈរហ័សដែលមិនសូវមានលក្ខណៈ សុគតស្មាញ ហើយឆ្លើយតបបានប្រសើរជាមួយសេចក្តីត្រូវ ការមូលដ្ឋាន។ ឧទាហរណ៍ មានការយល់ឃើញថា ដើម្បី ចំណាយធនធានថវិកា ចាំបាច់ត្រូវមានដំណើរការ និង នីតិវិធីវែងអន្លាយ ចំណែកដំណើរការក្នុងការចុះកិច្ចសន្យា លើសេវាប្រមូលសំណល់រឹងជាមួយក្រុមហ៊ុនឯកជន ត្រូវបាន មើលឃើញថា មិនសូវមានភាពសុគតស្មាញ និងងាយស្រួល។
- កង្វះការយល់ដឹង ឬមានទស្សនៈផ្ទុយគ្នាក្នុងចំណោម អាជ្ញាធរខេត្ត និងស្រុក/ក្រុងស្តីពីរបៀបយកថវិកាអនាម័យ របស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិមកអនុវត្ត។ ឧទាហរណ៍ មនុស្សមួយចំនួនបដិសេធថា ថវិកានេះ មិនអាចឱ្យស្រុក/ ក្រុងយកទៅប្រើប្រាស់ ដើម្បីចុះកិច្ចសន្យាសេវាជួល ក្រុមហ៊ុនឯកជនឱ្យផ្តល់សេវានេះទេ ថ្វីបើប្រកាសបានចែង យ៉ាងច្បាស់ថា ការលើកឡើងនេះពុំមែនជាការពិតក្តី។

បញ្ហាប្រឈមទី ៣៖ ការជំរុញការអនុវត្តច្បាប់ និងការពិនិត្យ តាមដាន និងវាយតម្លៃ នៅមានកម្រិតនៅឡើយពីសំណាក់ អាជ្ញាធរខេត្ត និង/ឬស្រុក/ក្រុងលើការអនុវត្តកិច្ចសន្យា

ឫសគល់ចម្បងដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖

- ការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់នៅមានកម្រិតនៅឡើយ ហើយ ក្នុងករណីមួយចំនួនគឺកង្វះសមត្ថភាពលើការងារ ការ ពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ នៅក្នុងកម្រិតអាជ្ញាធរខេត្ត និងស្រុក/ក្រុងក្នុងការជំរុញការអនុវត្ត និងពិនិត្យតាមដាន លើការអនុវត្តកិច្ចសន្យារបស់ប្រតិបត្តិករប្រមូលសំណល់។
- ភាពមិនមានតម្លាភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអាជ្ញាធរខេត្ត/ ស្រុក/ក្រុង និងប្រតិបត្តិករប្រមូលសំណល់។

ការកំណត់និយមន័យ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ

ការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើ ការពិនិត្យតាមដាន និង វាយតម្លៃ និងប្រព័ន្ធគាំទ្ររបស់ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ ពិនិត្យលើទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅថ្នាក់ក្រោម ជាតិ រួមមានការរៀបចំការចុះកិច្ចសន្យា ការគ្រប់គ្រងថវិកាពាក់ព័ន្ធ សកម្មភាពសំខាន់ៗ និងបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗក្នុងការអនុវត្ត។ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ លើការអនុវត្តការងារបច្ចេកទេស អាចត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាជំហានបន្ទាប់ បើយោងទៅលើភាព សុគតស្ថាពរនៃបញ្ហា និងតម្រូវការជាបន្ទាន់ ដើម្បីដាក់បញ្ហានេះឱ្យ មានប្រតិបត្តិការបានល្អ។ អាចពិចារណាឱ្យមានការកែសម្រួល បន្ថែមទៀតក្នុងពេលអនាគតតាមរយៈការប្រើប្រាស់គោលវិធី "រៀន សូត្របណ្តើរ ធ្វើបណ្តើរ"។ ការអភិវឌ្ឍកម្រងទិន្នន័យជាបន្តបន្ទាប់ នឹងជួយផ្តល់មូលដ្ឋានព័ត៌មានសម្រាប់ដំណើរការនេះ និងជាជម្រើស មួយសម្រាប់ក្រុមការងារបច្ចេកទេស (Technical Working Group) ដើម្បីពិចារណា។

ប្រអប់ទី ៣៖ និយមន័យរបស់ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ

ថ្នាក់ជាតិ

បញ្ហាប្រឈមទី ១៖ មិនមានទិន្នន័យដែលជឿជាក់ស្តីពីស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃការរៀបចំផ្នែកកិច្ចសន្យាក្នុងការគ្រប់គ្រង សំណល់នៅថ្នាក់អាជ្ញាធរខេត្ត និងស្រុក/ក្រុង

- បួសគល់ចម្បងដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖
- កង្វះការប្រមូលព័ត៌មានពីកិច្ចសន្យានានា ដែលត្រូវបានចុះ និងអនុវត្តនៅថ្នាក់ខេត្ត និងស្រុក/ក្រុង ជាពិសេសបន្ទាប់ ពីការចេញអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣។

បញ្ហាប្រឈមទី ២៖ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ នៅ មានកម្រិត និងមិនមានការសម្របសម្រួលគ្នាបានល្អ ពី ថ្នាក់ជាតិលើការគ្រប់គ្រងសំណល់របស់ រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ

- បួសគល់ចម្បងដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖
- កង្វះប្រព័ន្ធ និងផែនការការងារច្បាស់លាស់ស្តីពី ការពិនិត្យ តាមដាន និងវាយតម្លៃ ជាពិសេស ប្រព័ន្ធ និងផែនការ រួម គ្នា ក្រោម ក្រុមការងារបច្ចេកទេស ទទួលបន្ទុកការគ្រប់ គ្រងសំណល់នៅក្នុងរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ។
  - ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ ដែលធ្លាប់បានធ្វើកន្លង មក មានភាពមិនទៀងទាត់ ហើយមិនមានការសម្រប សម្រួលគ្នារវាង ក្រសួងមហាផ្ទៃ ជាមួយ ក្រសួងបរិស្ថាន និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ។
  - ការចូលរួមរបស់ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ មិនសូវ ច្បាស់លាស់/សកម្ម។

បញ្ហាប្រឈមទី ៣៖ ការគ្រប់គ្រងដំណូល់មានកម្រិតកំណត់របស់ អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ និងប្រកាសលេខ ០៧៣ ទៅលើការ គ្រប់គ្រងសំណល់នៅតាមទីផ្សារ

- បួសគល់ចម្បងដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖
- បច្ចុប្បន្ន សំណល់តាមទីផ្សារ នៅតែស្ថិតក្រោមការគ្រប់ គ្រងរបស់ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ទោះយ៉ាងណាក្តី នៅពេលមានបញ្ហាកើតឡើង មន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត និងស្រុក/ ក្រុងតែងតែជាអ្នករងការស្តីបន្ទោស។

៤. កំណែទម្រង់សាកល្បង - សកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បង និងអនុសាសន៍ដែលស្នើឡើង

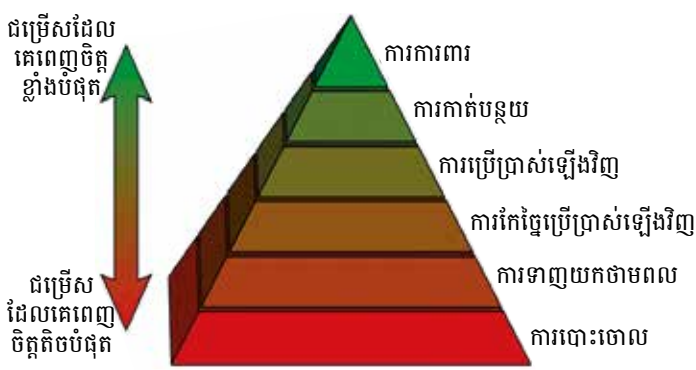
បន្ថែមលើការយល់ដឹងដ៏រឹងមាំពីប្រព័ន្ធការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែបន្លែបច្ចុប្បន្ន យើងអាចរៀបចំផែនការ ដើម្បីផ្តោតគោលដៅចំពោះវិស័យដែលត្រូវការកំណែទម្រង់ និងការវិនិយោគ។ ផែនការឆ្លើយតបចំពោះវិស័យ ជាសេចក្តីត្រូវការ ក្នុងលក្ខណៈទូលំទូលាយ រួមមានផ្នែកជាច្រើន ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើអភិបាលកិច្ច បច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធ ការចូលរួមរបស់ដៃគូ និងធនធាន។

៤.១ អភិបាលកិច្ចលើប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

យើងអាចចាត់ទុកថា អភិបាលកិច្ច ជាបញ្ហាប្រឈមធំជាងគេចំពោះខេត្តកែប នៅពេលដែលខេត្តនេះព្យាយាមបង្កើតឱ្យមានប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់មានលក្ខណៈកាន់តែឆ្លើយតប និងមានប្រសិទ្ធផលថែមទៀត។ ជារឿយៗ គេតែងយល់ឃើញថា អភិបាលកិច្ច គឺជាការពិពណ៌នាពីក្របខ័ណ្ឌការងារអន្តរទំនាក់ទំនង និងទំនាក់ទំនងដែលមានរវាងអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល ជាអ្នកចូលរួមក្នុងប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ ប៉ុន្តែក្នុងករណីនេះ អភិបាលកិច្ចក៏សំដៅទៅលើទំនាក់ទំនងរវាងរដ្ឋាភិបាលជាមួយប្រតិបត្តិករក្នុងវិស័យឯកជនផងដែរ បើយោងទៅលើតួនាទីដែលត្រូវបានដាក់ឱ្យភារកិច្ចខាងក្រៅវិស័យឯកជន ត្រូវបំពេញក្នុងប្រព័ន្ធនេះ។ ផ្នែកខាងក្រោម បង្ហាញពីការពិចារណាលើទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃទំនាក់ទំនងដែលមានភាពផ្សារភ្ជាប់គ្នាដ៏ចាំបាច់ទាំងអស់ ព្រមទាំងតុល្យភាពដ៏មានសារៈសំខាន់ដែលត្រូវមាន ដើម្បីសម្រេចបានលទ្ធផលប្រកបដោយជោគជ័យ។

ចំណុចសំខាន់ៗដែលគួរពិចារណាដើម្បីទទួលបានអភិបាលកិច្ចល្អក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ រួមមាន៖

ការធ្វើផែនការគ្រប់គ្រងសំណល់៖ ការសម្រេចចិត្តទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់ អាចមានភាពស្មុគស្មាញ។ ការធ្វើផែនការផ្នែកលើការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន និងវិធីប្រតិបត្តិការដ៏ត្រឹមត្រូវ រួមជាមួយធាតុចូលទិន្នន័យដ៏ល្អ និងប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ដ៏សមស្រប ដែលជាទស្សនទានស្តីពីឋានានុក្រមការគ្រប់គ្រងសំណល់ជាទូទៅតែងនាំឆ្ពោះទៅរកលទ្ធផលល្អ។ ទស្សនទានដែលបានទទួលស្គាល់ជាសាកលនេះ គឺលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃឡើងវិញ និងការកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ ជាជម្រើសដែលត្រូវបានជ្រើសរើស (សូមមើលរូបភាពទី ៦) (Hansen, Christopher, & Verbuecheln, 2002)។ ជម្រើសទាំង ០៣ នេះ ត្រូវបានស្គាល់ថាជាគោលការណ៍នៃសេដ្ឋកិច្ចចូក្រា (Kyriakopoulos, et. al, 2019) ដែលប្រទេសកម្ពុជាពុំធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅរក។

រូបភាពទី ៦៖ ក្របខ័ណ្ឌក្នុងការសម្រេចចិត្តពីឋានានុក្រមសំណល់

ជាមួយនឹងការពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់ពី ទស្សនទានស្តីពីឋានានុក្រមការគ្រប់គ្រងសំណល់ វាជាការសំខាន់ណាស់ ដែលត្រូវវាយតម្លៃលើតម្រូវការការកែលំអដែលចាំបាច់នៅក្នុងប្រតិបត្តិការប្រព័ន្ធបច្ចុប្បន្ន ហើយត្រូវពិចារណាពីផលប៉ះពាល់នៃទិន្នាការប្រជាសាស្ត្រផងដែរ ដើម្បីព្យាករសេចក្តីត្រូវការនាពេលអនាគត។ តាមរយៈរូបភាពច្បាស់លាស់ពីចន្លោះខ្វះខាតនាពេលបច្ចុប្បន្ន ក៏ដូចជាសេចក្តីត្រូវការនាពេលអនាគត (ដូចជាព្យាករណ៍ពីបរិមាណសំណល់ និងសមាសធាតុរបស់សំណល់ផ្នែកលើចំនួនប្រជាជន និងចំនួនភ្ញៀវទេសចរ) ដំណើរការធ្វើផែនការ អាចចាប់ផ្តើមឆ្លើយតបយ៉ាងណា ដើម្បីបំពេញចន្លោះខ្វះខាតនាពេលបច្ចុប្បន្ន ក៏ដូចជាត្រៀមខ្លួនសម្រាប់តម្រូវការនាពេលអនាគត។

- និន្នាការប្រជាសាស្ត្រដែលប៉ះពាល់ដល់ការគ្រប់គ្រងសំណល់៖
- កំណើនប្រជាជន
  - កំណើនប្រាក់ចំណូល
  - ទិន្នាការពង្រីកទីក្រុង
  - ប្រវត្តិនៃការចោលកាកសំណល់កន្លងមក

ប្រអប់ទី ៤៖ និន្នាការផ្នែកប្រជាសាស្ត្រដែលប៉ះពាល់ដល់ការគ្រប់គ្រងសំណល់

តាមរយៈព្យាករណ៍ស្តីពីការបង្កើតសំណល់ដែលដាក់បញ្ចូលទាំងប្រតិបត្តិការនាពេលបច្ចុប្បន្ន និងសេណារីយ៉ូសម្រាប់ពេលអនាគត អ្នកធ្វើការសម្រេចចិត្ត អាចវិភាគថាតើធ្វើយ៉ាងណា ដើម្បីបំពេញភាពខ្វះខាតនាពេលបច្ចុប្បន្ន ព្រមទាំងវិភាគលើការចំណាយ និងធាតុចូលដែលចាំបាច់។ ភាពខ្វះខាត អាចមានទម្រង់ជាឧបករណ៍ (រថយន្ត ធុងសំរាម ការកែលំអផ្លូវ ការកែច្នៃ និងឧបករណ៍សម្រាប់ការបោះចោលសំណល់) ប្រព័ន្ធ (កែលំអប្រសិទ្ធផលនៃផ្លូវសម្រាប់ការប្រមូលសំណល់ កែលំអប្រតិបត្តិការទីលានចាក់សំរាម តម្រូវការឱ្យមានទីតាំងសម្រាប់ការផ្ទេរសំណល់)

ប្រជាពលរដ្ឋជាធនធានមនុស្ស (ប្រតិបត្តិករទីតាំងចោលសំណល់ ដែលមានជំនាញ បុគ្គលិកថែទាំឧបករណ៍ អ្នកគ្រប់គ្រងទីតាំង ប្រតិបត្តិកម្មសំណល់ បុគ្គលិកគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ។ល។)។ នៅ ពេលរូបភាពពេញលេញរបស់ធាតុចូលដែលចាំបាច់ ដើម្បីបំពេញ ភារកិច្ចខ្លះខាតនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ត្រូវបានកំណត់រួចហើយ ការ ចំណាយពាក់ព័ន្ធជាមួយធាតុចូលនីមួយៗ អាចត្រូវបានប៉ាន់ ប្រមាណ និងដាក់ឱ្យអនុវត្តនៅក្នុងផែនការវិនិយោគរយៈពេលច្រើន ឆ្នាំ ដែលត្រូវបានដាក់តែងឡើង ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះសេចក្តីត្រូវ ការផ្នែកវិនិយោគសម្រាប់រយៈពេល ០៥ ទៅ ១០ ឆ្នាំខាងមុខ (ETAGIW Consortium, 2012)។

ការដាក់ដេញថ្លៃ ការគ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យា និង ការពិនិត្យតាម ដាន និងវាយតម្លៃ៖ នៅពេលធ្វើលទ្ធកម្មសេវា ដើម្បីគាំទ្រដល់ សកម្មភាពគ្រប់គ្រងសំណល់ គឺជាការងារសំខាន់ណាស់ដែល ក្រុងត្រូវមានការយល់ដឹងច្បាស់ពីសេចក្តីត្រូវការរបស់ខ្លួនជាមុន សិន។ តាមរយៈការប្រើប្រាស់ធាតុចូលដែលបានកំណត់ក្នុង ដំណើរការធ្វើផែនការដូចបានពិពណ៌នាខាងដើម ការវិនិយោគ ដែលចាំបាច់នៅក្នុងការប្រមូលសំណល់ ការបោះចោល ការដឹក ជញ្ជូន និងរាល់ការវិនិយោគបន្ថែមដទៃទៀត និងការកែលម្អ អាច ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រលទ្ធកម្មរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង ដែលផ្អែកតាមសេចក្តីត្រូវការដែលបានកំណត់ ឃើញ។

នៅពេលចុះកិច្ចសន្យាជួលឱ្យអ្នកខាងក្រៅក្នុងការផ្តល់សេវា ផ្នែកសំណល់ ការទទួលខុសត្រូវចម្បងរបស់រដ្ឋាភិបាល គឺការ មើលខុសត្រូវលើការងាររបស់អ្នកផ្តល់សេវា ដោយធានាថា ការងារ ត្រូវបានអនុវត្តតាមកិច្ចព្រមព្រៀង ហើយគុណភាព និងកម្រិតនៃ សេវា ត្រូវឆ្លើយតបតាមលក្ខខណ្ឌការងារដូចបានកំណត់ក្នុងកិច្ច សន្យា។ ការជ្រើសរើសអ្នកផ្តល់សេវា គួរផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌវិនិច្ឆ័យ បច្ចេកទេសប្រកបដោយតម្លាភាព និងបានកំណត់ទុកជាមុន ព្រម ទាំងសមត្ថភាពជាក់ស្តែងរបស់អ្នកផ្តល់សេវាក្នុងការឆ្លើយតបតាម លក្ខខណ្ឌវិនិច្ឆ័យនេះ។ បន្ទាប់ពីការជ្រើសរើសអ្នកផ្តល់សេវា ការ អនុវត្តការងាររបស់អ្នកផ្តល់សេវាទាំងនោះ នឹងត្រូវបានវាយតម្លៃ ផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌវិនិច្ឆ័យដូចបានកំណត់រួចហើយ។ នៅពេល សេវាមិនឆ្លើយតបលក្ខខណ្ឌវិនិច្ឆ័យដែលបានកំណត់ ការដាក់ ទណ្ឌកម្មក្នុងទម្រង់មួយចំនួន អាចនឹងត្រូវបានយកមកអនុវត្ត (Olukanni et al., 2019)។

ការដាក់ទណ្ឌកម្មនេះ អាចជាការផាកពិន័យ ឬការមិនទូទាត់ ប្រាក់ឱ្យ។ យន្តការដើម្បីលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការអនុវត្តការងារ ប្រសើរជាងគេ ក៏អាចត្រូវបានដាក់បញ្ចូល ហើយអាចមានទម្រង់ ជាការបន្តកិច្ចសន្យា ឬការទូទាត់ប្រាក់រង្វាន់ ដែលបានកំណត់ ជាមុន។ ឱកាសសម្រាប់ប្រសិទ្ធផលនៅក្នុងលទ្ធកម្ម ក៏គួរត្រូវបាន ពិនិត្យស្វែងយល់ផងដែរ។ ក្នុងសេណារីយ៉ូប្រសើរជាងគេ ទីភ្នាក់ងារ ឬអង្គការរដ្ឋាភិបាលណាមួយ គួរមើលខុសត្រូវលើគ្រប់សេវាប្រមូល សំណល់ទាំងអស់នៅក្នុងព្រំដែនភូមិសាស្ត្រជាក់លាក់។ ទីភ្នាក់ងារ មានសមត្ថកិច្ចជាន់គ្នាដែលគ្រប់គ្រងលើកិច្ចសន្យាផ្តល់សេវាសម្រាប់

អ្នកបង្កើតសំណល់នៅក្នុងដែនយុត្តាធិការតែមួយ អាចបង្កការ លំបាកក្នុងការពិនិត្យតាមដានលើប្រសិទ្ធភាពនៃសេវារបស់អ្នកផ្តល់ សេវា។ ការមានអង្គភាពតែមួយ ដើម្បីគ្រប់គ្រងលើសេវាទាំងអស់ សម្រាប់តំបន់ជាក់លាក់ អាចជួយសម្រួលដល់កិច្ចសម្របសម្រួល និងការវិភាគព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធជាមួយលទ្ធផលការអនុវត្តការងារ និង សេវា (NZ MfE, 2007) ។

ជាចុងក្រោយ ការបង្កើតឱ្យមានព័ត៌មានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ស្តីពីប្រតិបត្តិការ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ សម្រាប់ការវាស់វែងនូវសកម្មភាពនាពេលអនាគតទាំងអស់។ នៅ ពេលមានការយល់ដឹងទាំងអស់នេះ រួមជាមួយការរំពឹងទុកថា នឹង មានការប្រមូលទិន្នន័យ និងការវាយការណ៍ជីវិតមាំ ត្រូវបានដាក់ បញ្ចូលជាធាតុផ្សំនៃកាតព្វកិច្ចក្នុងកិច្ចសន្យានោះ អាជ្ញាធរនឹងស្ថិត ក្នុងគោលជំហរដ៏ប្រសើរ ដើម្បីផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការ ងារទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួន ក្នុងការពិនិត្យតាមដាន និងមើលខុស ត្រូវលើលទ្ធផលការអនុវត្តការងាររបស់អ្នកផ្តល់សេវា ដូចមានចែង ក្នុងកិច្ចសន្យាដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា។

ការមើលខុសត្រូវផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងការគ្រប់គ្រងធនធាន៖ ការធានាឱ្យមានការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុល្អនៅក្នុងប្រតិបត្តិការគ្រប់ គ្រងសំណល់ ជួយគាំទ្រដល់ប្រតិបត្តិការប្រកបដោយស្ថិរភាព និង មានភាពស៊ីសង្វាក់សម្រាប់ប្រជាជន។ ប្រភពចំណូល នឹងខុសគ្នា ពីក្រុងមួយទៅក្រុងមួយ និងពីប្រព័ន្ធមួយទៅប្រព័ន្ធមួយ។ ក្នុង ករណីរបស់ខេត្តកែប ចំណូលមកពីប្រភពចម្បងពីរ គឺថ្លៃសេវា ប្រមូលពីអ្នកបង្កើតសំណល់ ក្នុងនោះរួមមាន អាជីវកម្ម និង ប្រជាជន និងចំណូលបានមកពីការទូទាត់ដោយផ្ទាល់ពីរដ្ឋាភិបាល ដែលផ្សារភ្ជាប់ជាមួយកាតព្វកិច្ចផ្នែកកិច្ចសន្យា។^{១៨} នៅពេលគោល បំណងផ្នែកប្រតិបត្តិការ មានការលូតលាស់ និងផ្លាស់ប្តូរជាតិច្ច ឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការក្នុងមូលដ្ឋាន តម្រូវការឱ្យមានធនធាន ហិរញ្ញវត្ថុបន្ថែម ក៏នឹងត្រូវមានផងដែរ។

ធនធានបន្ថែមទាំងអស់នេះ អាចបានមកពីប្រភពផ្សេងៗជា ច្រើន៖

- ពន្ធដែលក្រុងកៀរគរបានមកដោយផ្ទាល់
- ការផាកពិន័យចំពោះភាពមិនអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីសំណល់
- ការផាកពិន័យសម្រាប់ការចោលសំណល់សាវាសាសកាល ក្រោមការជំរុញការអនុវត្តច្បាប់ពី អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន
- កម្រៃសេវាទីលានចាក់សំណល់
- ការលក់សម្ភារអេកូចាយដែលអាចកែច្នៃជាថ្មី/ជីកំប៉ុស្ត
- ពន្ធអេកូទេសចរណ៍/ពន្ធសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍបែតង/ពន្ធការស្នាក់ នៅពីអ្នកទេសចរ
- កម្ចី ឬហិរញ្ញប្បទាន ពីស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុជាតិ ឬអន្តរជាតិ (Lohri et al., 2014)។

ម្យ៉ាងទៀត ការកំណត់ឱ្យមានយន្តការគ្រប់គ្រង ដើម្បីគាំទ្រ ដល់ស្ថិរភាពផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងនិរន្តរភាពរបស់ប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រង សំណល់ ក៏ជាការសំខាន់ផងដែរ។ យន្តការទាំងនោះ គួរសម្រួល

^{១៨} កិច្ចប្រជុំជាមួយអាជ្ញាធរខេត្តកែប និងក្រុងកែប ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

លទ្ធភាពទទួលបានដើមទុន តាមរយៈរចនាសម្ព័ន្ធផ្សេងៗ ដូចជា មូលនិធិវិនិយោគភូមិកំណើត (Hometown Investment Trust) ដែលអនុញ្ញាតឱ្យមាន ការវិនិយោគចាំបាច់នានានៅក្នុងផ្នែក ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ។ យន្តការទាំងនោះ គួរតែជាវិធានការទាំងឡាយ ណាដែលជួយធានាឱ្យបានថា ការសម្រេចចិត្តត្រូវបានធ្វើឡើង ក្នុងបំណងដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពសេវាឱ្យបានប្រសើរឡើង ហើយ ស្របពេលជាមួយគ្នានោះ ក៏ជួយកាត់បន្ថយការចំណាយ (Yoshi- no et al., 2018)។

ការគ្រប់គ្រងផ្នែកបរិស្ថាន និងភាពអនុលោមតាមច្បាប់៖ ថ្វីបើ ការគ្រប់គ្រងសំណល់ ជាទិដ្ឋភាពដ៏មានសារៈសំខាន់ សម្រាប់ការ គ្រប់គ្រងបរិស្ថានតំបន់ទីប្រជុំជនក្តី ប្រតិបត្តិការប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង សំណល់ ពេលខ្លះក៏មានផលវិបាកអវិជ្ជមានផ្នែកបរិស្ថានផងដែរ ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ធនធានបរិស្ថានដទៃទៀត ដូចជាខ្យល់ ដី ឬទឹកជាដើម។ ប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងតំបន់ទីប្រជុំជន ឬរាជធានី អាចមានទម្រង់ផ្សេងៗជាច្រើន ដូចជាប្រតិបត្តិការស្ថិត ក្រោមរដ្ឋបាលក្រុង ការជួលប្រតិបត្តិការឯកជនឱ្យធ្វើការ ឬជាបន្សំ រវាងប្រតិបត្តិការឯកជន និងរដ្ឋ។ មិនថាក្នុងករណីណាមួយ ជា ការសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវធានាឱ្យមានភាពអនុលោមតាមកិច្ច ការពារបរិស្ថានជាធរមាន និងត្រូវធានាថាប្រតិបត្តិការអនុលោម តាមនិយាមបរិស្ថាន និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិផ្នែកបរិស្ថានជា ធរមាន។ នៅពេលសេវាប្រមូលសំរាម សំណល់រឹង ត្រូវបានជួល ទៅឱ្យអង្គការឯកជនទាំងស្រុង វត្តមាននៃយន្តការដ៏រឹងមាំរបស់ រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធានាឱ្យមានភាពអនុលោមតាមផ្នែកបរិស្ថាន មានសារៈសំខាន់ជាពិសេស។ ការមើលខុសត្រូវនេះ នឹងផ្តោតលើ ដំណាក់កាលនីមួយៗនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់ ហើយនឹងផ្តោត ការយកចិត្តទុកដាក់លើទិដ្ឋភាពទាំងឡាយរបស់ប្រតិបត្តិការ ដែល បង្ហាញនិរន្តរ៍ជាងគេបំផុត (SALGA, & Department of Envi- ronmental Affairs of Republic of South Africa, 2015) ។

រូបភាពទី ៧៖ ប្រតិបត្តិការទីលានចាក់សំរាមខាងក្រៅក្រុងកែប

ហានិភ័យទាំងអស់នេះ អាចជួបប្រទះនៅក្នុងដំណាក់កាល ដូចជា ៖

- **ដំណាក់កាលប្រមូល៖** ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់មើលការ ខុសត្រូវលើការគ្រប់គ្រងឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងភាពស្អាតនៃ ទីតាំងដែលសំណល់ត្រូវបានប្រមូល និងផ្សព្វផ្សាយ ធានាឱ្យ មានការទុកដាក់ និងការប្រមូលសំណល់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវទៅ តាមពេលវេលាដូចបានកំណត់ទុកជាមុន។
- **ដំណាក់កាលដឹកជញ្ជូន៖** ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់មើលការ ខុសត្រូវលើ ការលើកសំរាមដាក់ចូលក្នុងរថយន្តដឹកជញ្ជូន ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ធានាថាសំរាមមិនរសាត់ពាសវាលពាស កាល ឬមានក្លិន ការលើកសំរាមដាក់ចូលក្នុងឡានតាមកាល វិភាគបានកំណត់ទុកជាមុន និងការចាក់សំរាមចោលឱ្យបាន ត្រឹមត្រូវនៅទីលានចាក់សំរាម។
- **ដំណាក់កាលធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្ម៖** ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់មើល ការខុសត្រូវលើ ការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នៃប្រតិបត្តិការ ញែកសំណល់ទៅលើអ្នកជិតខាង ក៏ដូចជាកំណត់ចរាចរណ៍ របស់រថយន្ត និងយានជំនិះ ដើម្បីប្រមូល និងដឹកជញ្ជូន សំណល់ដទៃទៀតឱ្យទៅតាមកាលវិភាគពេលវេលាជាក់លាក់ ដែលបានកំណត់ទុកជាមុន។
- **ដំណាក់កាលចោលសំណល់៖** ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ មើលការខុសត្រូវលើការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន រួម មាន ការបំពុលទឹក និងបំពុលដីដែលបង្កឡើងដោយទឹកហៀរ ចេញពីសំណល់ និងទឹកភ្លៀង ភ្លើងឆេះគំនរសំរាមដែលធ្វើឱ្យ មានការបំពុលខ្យល់ និងមានក្លិន និងការសាយភាយខ្ពស់នៃ ចេញពីទីលានចាក់សំរាមដែលបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ ផ្នែក សុវត្ថិភាពចំពោះកម្មករសំណល់ក្នុងទម្រង់ជាស្ថានភាពមិនមាន ខ្យល់គ្រាប់គ្រាន់សម្រាប់ដកដង្ហើម អគ្គិភ័យ និងការផ្ទុះដែល អាចកើតឡើងក្នុងករណីកម្រណាមួយ (Dri et al., 2018)។

ទិន្នន័យមានស្រាប់ ការប្រមូលទិន្នន័យ និងការរាយការណ៍៖ ទិន្នន័យដែលមាន និងការរាយការណ៍ ជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ លើសមត្ថភាពក្នុងការវាស់វែងលទ្ធផលការងារ ពាក់ព័ន្ធជាមួយ ប្រធានបទស្តីពីការគ្រប់គ្រង និងអភិបាលកិច្ចនីមួយៗ ដូចបាន បញ្ជាក់ខាងដើម។ ដូចបានលើកឡើងក្នុងផ្នែកស្តីពីគោលវិធី និង វិធីសាស្ត្រហើយថា ទិន្នន័យដែលមាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រងសំណល់ គឺនៅតែជាបញ្ហាប្រឈមនៅ ឡើយ។ ថ្វីបើកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ បានសហការ ជាដៃគូជាមួយ ក្រសួងបរិស្ថាន និងការផ្តួចផ្តើមគំនិតដទៃទៀត បានអនុវត្តកិច្ចខិតខំឆ្លើយតបចំពោះភាពខ្វះខាតទាំងអស់នេះក្តី (UNDP, 2019) ការអនុវត្តនៃការពិចារណាលើការដាក់បញ្ចូលការ ប្រមូលទិន្នន័យទៅក្នុងប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំរាម សំណល់រឹង ប្រចាំថ្ងៃ នៅពុំទាន់កើតមាននៅឡើយ។ បញ្ហានេះ គឺអាស្រ័យដោយ កត្តាជាច្រើន រួមទាំងកង្វះធនធាន និងបរិធានគោលនយោបាយ កង្វះការយល់ដឹងពីវិធីសាស្ត្រសមស្រប ដើម្បីគណនាបរិមាណ សំណល់ និងកង្វះយន្តការលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការទទួលយកការ

អនុវត្ត ដែលដាក់បញ្ចូលគោលវិធីបែបវិធីសាស្ត្រក្នុងការប្រមូល ទិន្នន័យ និងការគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ (Singh et al., 2018) ។

អាស្រ័យដោយភាពមានកម្រិតកំណត់នៃធនធាន ដែល បច្ចុប្បន្ន មានការប៉ះពាល់គ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់នៃការគ្រប់គ្រង សំណល់ក្នុងខេត្តកែប យើងមើលឃើញថា ការប្រមូលទិន្នន័យ និងការវាយការណ៍ នៅពុំទាន់ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលជាប្រព័ន្ធនៃកិច្ច ខិតខំរបស់អ្នកផ្តល់សេវាប្រមូលសំណល់នោះទេ។ ទោះយ៉ាង ណាក្តី ប្រសិនបើមិនមានការដាក់បញ្ចូលការប្រមូលទិន្នន័យ និង ការវាយការណ៍ ជាកាតព្វកិច្ចនៅក្នុងការងាររបស់អ្នកផ្តល់សេវា ទេនោះការវាស់វែងលើលទ្ធផលការអនុវត្តការងារនាពេលអនាគត និងការតាមដានលើការកែលម្អសេវាពិតជាជួបការលំបាក។ គួរ មានការគិតគូរ ក្នុងការកំណត់រកស្ថានភាពការអនុវត្តការងារសំខាន់ៗ ដែលមានរួចហើយ ដូចជាចំនួនដងនៃការប្រមូលសំណល់ដែល បានបញ្ចប់រួចរាល់ កម្មកររបេញការកិច្ចសកម្ម ឧបករណ៍ដែល មាន ការប្រើប្រាស់ត្រូវបាន និងបរិមាណសំណល់ដែលត្រូវបាន បោះចោលជាដើម ដើម្បីចាប់ផ្តើមចងក្រងព័ត៌មានមូលដ្ឋាន សម្រាប់ការអនុវត្តការងារ (Boldt et al., 2018)។ នៅពេល មានការវិនិយោគត្រូវបានធ្វើឡើង ការកែលម្អដោយមានការដាក់ បញ្ចូលនូវឱកាសក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធដែលមាន លទ្ធភាពប្រមូល យកព័ត៌មានបន្ថែម ដែលអាចរកឃើញនិងពិធីសារជាកិច្ចឆ្លើយ តបដើម្បីវាយការណ៍ព័ត៌មានទាំងអស់នេះទៅដល់មន្ត្រីទទួលខុស ត្រូវ នឹងអាចបង្កើតឱ្យចេញពីជារូបរាងបាន។

៤.២ គោលវិធីបច្ចេកទេស និងលក្ខណៈប្រព័ន្ធ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះអាទិភាពស្តីពីសំណល់

ការប្រឹងប្រែងបន្ថែមលើមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃអភិបាលកិច្ចប្រព័ន្ធ សំណល់ និងទស្សនៈទានសេដ្ឋកិច្ចក្រាអាចនាំឆ្ពោះទៅរកកិច្ច ពិភាក្សាដោយផ្ទាល់ពីវិស័យអាទិភាព ដើម្បីកែលម្អសេវាសំណល់ ក្នុងខេត្តកែប និងផ្តល់ឱកាសដើម្បីពិចារណារកចំណងទាក់ទងជា មួយប្រធានបទផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់ ដែល ត្រូវបានពិភាក្សាជាញឹកញាប់នៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំមកនេះនៅ លើពិភពលោក។ ប្រធានបទអាទិភាពដែលមានភាពពាក់ព័ន្ធ បំផុតជាមួយស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នរបស់ខេត្តកែប គឺមានពិពណ៌នា នៅផ្នែកខាងក្រោម និងអមជាមួយនឹងគោលវិធីដែលត្រូវបានស្នើ ឡើង ដើម្បីដោះស្រាយលើចំណុចនីមួយៗ៖

វិស័យអាទិភាព៖ ជំរុញអត្រាការប្រមូលសំណល់

យើងខ្ញុំមើលឃើញថា កិច្ចខិតខំក្នុងការប្រមូលសំណល់ សំណល់ រឹងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺអាចឆ្លើយតបតែលើបរិមាណមានកម្រិត កំណត់ប៉ុណ្ណោះនៃសំណល់ទាំងអស់ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង (Sou, 2017)។ ចំណុចនេះ អាចបណ្តាលមកពីកត្តាជាច្រើន រួមមានដូចជា៖ លទ្ធភាពនៅមានកម្រិត ដើម្បីទទួលបានសេវា ប្រមូលសំណល់ ការអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្របោះចោលសំណល់ តាមបែបប្រពៃណី ដូចជាការដុតសំណល់ពាសកាល ឬកង្វះការ យល់ដឹង ឬការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះផលប៉ះពាល់ផ្នែកបរិស្ថាន

បណ្តាលមកពីការចោលសំណល់ខុសច្បាប់។ ធនាគារពិភពលោក បានប៉ាន់ប្រមាណថា នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសមានប្រាក់ចំណូល ទាប ដូចជាប្រទេសកម្ពុជាជាដើម មានតែសំណល់ ៤៨% ប៉ុណ្ណោះ នៃបរិមាណសំណល់ទាំងអស់ ដែលបានបង្កើតឡើង ត្រូវបានប្រមូលនៅតាមទីក្រុង ហើយគួរលេខនេះធ្លាក់ដល់ ២៦% ក្នុងតំបន់ជនបទ (Hoorweg et al., 2012)។ ការចំណាយដែលពុំ ត្រូវបានគេរាប់បញ្ចូល ប៉ុន្តែ គឺជាការចំណាយដ៏ពិតប្រាកដ បណ្តាល មកពីសំណល់មិនត្រូវបានប្រមូលត្រឹមត្រូវ ពោលគឺថ្លៃចំណាយផ្នែក សុខភាពដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយទឹកផឹកមិនស្អាត ការបំពុលខ្យល់ បណ្តាលមកពីការដុតសំណល់តាមទីវាល ឬគុណភាពដីធ្លាក់ចុះ ដែលរងផលប៉ះពាល់ពីទីតាំងនៅក្បែរកន្លែងចោលសំណល់។ ការ ចំណាយលើបញ្ហាទាំងនេះ គឺមានតម្លៃខ្ពស់ជាងថ្លៃចំណាយដាក់ ស្តែងក្នុងការប្រមូល និងបោះចោលសំណល់ (Engel et al., 2016)។ ដើម្បីបង្កើនអត្រានៃការប្រមូលសំណល់ រឹង គឺ ត្រូវមាន និងរក្សានិរន្តរភាពនៃកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នាមួយដែល រួមបញ្ចូលនូវការលើកទឹកចិត្តចំពោះការផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយា ការ លើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និងការជំរុញការអនុវត្តច្បាប់។

គោលវិធីសម្រាប់ខេត្តកែប៖ ពង្រីកការយកចិត្តទុកដាក់លើ ការប្រមូលសំណល់ រឹងឱ្យបានទូលំទូលាយ បន្ថែមលើការ ផ្តោតទៅលើទីផ្សារពាណិជ្ជកម្ម និងអាជីវកម្ម និងត្រូវកំណត់ គោលដៅឱ្យមានការពង្រីកការគ្របដណ្តប់ក្នុងការប្រមូលសំណល់ បន្តិចម្តងៗ រហូតឈានដល់ការប្រមូលសំណល់ដែលគ្របដណ្តប់ ទាំងស្រុង។

វិស័យអាទិភាព៖ សំណល់សមុទ្រ

ជាទូទៅសំណល់សមុទ្រ គឺជាលទ្ធផលកើតចេញពីសំណល់ ដែលពុំបានប្រមូល និងពុំបានធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្ម បណ្តាលមកពីអត្រា ការប្រមូលសំណល់កម្រិតទាប ឬវិធីសាស្ត្រចោលសំណល់មិន ល្អ។ សំណល់សមុទ្រ ជាទូទៅគឺពាក់ព័ន្ធជាមួយសំណល់ស្រាលៗ ដូចជាប្លាស្ទិក ដែលហូរមកតាមស្ទឹង និងទន្លេ ហើយទីបំផុតក៏ ចូលទៅក្នុងមហាសមុទ្រ និងបណ្តាលឱ្យកើតមានសំណល់សមុទ្រ កកកុញឡើងនៅតាមតំបន់ឆ្នេរ និងក្នុងតំបន់ដែនសមុទ្រ (Marine Litter Solutions, 2019) ។ ការពិនិត្យលើឆ្នេរកែបបង្ហាញឱ្យ ឃើញថា ផលប៉ះពាល់ស្តែងចេញយ៉ាងច្បាស់បំផុតនៃសំណល់ សមុទ្រ តម្រូវឱ្យមានកិច្ចខិតខំមួយក្នុងការប្រមូលសំណល់ជាប្រចាំ ដែលទាមទារឱ្យមានថ្លៃចំណាយ និងកម្លាំងពលកម្មបន្ថែម។ ផល ប៉ះពាល់ដែលគេពុំសូវបានយល់ច្បាស់ដទៃទៀត ពាក់ព័ន្ធជាមួយ ផលប៉ះពាល់នៃប្លាស្ទិកក្នុងមហាសមុទ្រមកលើត្រី និងជីវចម្រុះ ដទៃទៀត និងការគំរាមកំហែងដល់ការរស់នៅរបស់ជីវចម្រុះទាំង នោះ និងឧស្សាហកម្មនេសាទ (Barboza et al., 2018)។ ថ្វីបើ សំណល់ប្លាស្ទិកនៅតាមតំបន់សមុទ្រ គឺជាបញ្ហាស្មុគស្មាញកម្រិត សាកលក្តី ការពិនិត្យត្រួសៗក្នុងអំឡុងពេលទស្សនកិច្ចទៅកាន់ កោះទាំងពីររបស់ខេត្តកែប ដែលមានមនុស្សរស់នៅ បង្ហាញឱ្យ ឃើញថា យ៉ាងហោចណាស់ ក៏មានសមាសធាតុណាមួយនៃ សំណល់នេះ មានប្រភពមកពីប្រទេសកម្ពុជា ហើយក៏មានសំណល់ ប្លាស្ទិកមានដាក់ស្លាកជាអក្សរថៃ និងអក្សរវៀតណាមមានវត្តមាន

នៅទីនោះផងដែរ។ ដើម្បីកំណត់ប្រភពប្រកាសទាំងអស់នេះ ឱ្យបានប្រាកដនោះ ចាំបាច់ត្រូវមានការសិក្សាផ្លូវការជាងនេះបន្ថែមទៀត។^{១៤}

គោលវិធីសម្រាប់ខេត្តកែប្រែ: ពង្រីកអត្រាប្រមូលសំណល់ និងកែលម្អប្រតិបត្តិការរបស់ទីតាំងចោលសំណល់ ដែលធ្វើឱ្យការគ្រប់គ្រងសំណល់បានកាន់តែប្រសើរ បង្ការកុំឱ្យសំណល់ត្រូវទៅកកនៅក្នុងសមុទ្រ និងតាមតំបន់ឆ្នេរនៅពេលក្រោយ។ បំរាមលើដបប្រកាស ឬយុទ្ធនាការជំរុញការប្រើប្រាស់ដាក់ចុង និងដបទឹកប្រើប្រាស់ឡើងវិញបាន គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយចំនួនទៀតដែលគួរយកមកពិចារណា។

វិស័យអាទិភាព: ប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់សរីរាង្គ

សំណល់សរីរាង្គ គឺជាប្រភេទសំណល់ដែលមានបរិមាណច្រើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃបរិមាណសំណល់រឹងដែលបានបង្កើតឡើងនៅខេត្តកែប ហើយក៏ជាចំណុចចាប់ផ្តើមដ៏ល្អនៅពេលពិចារណារកឱកាសសម្រាប់គ្រប់គ្រងសំណល់ (Sang-Arun et al., 2011)។ សំណល់សរីរាង្គ រួមចំណែកដល់បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុតាមរយៈការបំភាយនូវឧស្ម័នមេតាន (US EPA, 2019; Zhang et al., 2019)។ យុទ្ធសាស្ត្រមួយក្នុងចំណោមយុទ្ធសាស្ត្រសំខាន់ៗគឺការកាត់បន្ថយឧស្ម័នមេតានពីទីលានចាក់សំរាម ដោយការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់សរីរាង្គទៅកាន់ទីលានចាក់សំរាម។ ការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់សរីរាង្គ អាចធ្វើបានតាមរយៈជម្រើសផ្សេងៗគ្នា ក្នុងនោះមានប្រព្រឹត្តិកម្មតាមបែបជីវសាស្ត្រ។

ការកែច្នៃសំណល់សរីរាង្គ អាចត្រូវបានធ្វើឡើងតាមច្រើនបែបច្រើនយ៉ាង (Bogner et al., 2007)។ ការប្រើប្រាស់សំណល់បែបនេះធ្វើជាដឹកប៉ុស្តិ៍ គឺជាបច្ចេកទេសងាយស្រួល និងចំណាយតិច ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ភាគច្រើនក្នុងបរិបទនៃសេដ្ឋកិច្ចកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ (Ferronato et al., 2019)។ ការធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍ គឺជាការរួមផ្សំនូវសំណល់សរីរាង្គ ដែលជាទូទៅមានកាកសំណល់បន្លែ និងសំណល់អាហារ ដែលត្រូវបានដាក់លាយបញ្ចូលគ្នា។ សីតុណ្ហភាព និងសំណើមត្រូវបានពិនិត្យ និងគ្រប់គ្រង ហើយសំណល់នោះត្រូវបានកូរយូរៗម្តង។ បន្ទាប់ពីរយៈពេលប្រមាណ ១២ សប្តាហ៍មក សំណល់នោះ ចាប់ផ្តើមដំ ហើយអាចយកទៅពិនិត្យ និងរៀបចំ ដើម្បីចែកចាយលក់ឱ្យយកទៅប្រើប្រាស់នៅក្នុងសកម្មភាពកសិកម្ម ឬព្រៃឈើបាន។ ការវិនិយោគក្នុងគោលវិធីនេះ ផ្តល់ភាគលាភតាមរយៈការកាត់បន្ថយបរិមាណសរុបនៃសំណល់ដែលត្រូវបានបោះចោល សំណល់ដែលធ្ងន់ និងអស់ថ្លៃច្រើនដើម្បីដឹកជញ្ជូន។ បន្ថែមលើនេះ សំណល់សរីរាង្គ ជារឿយៗបង្កឱ្យមានក្លិននិងបង្កើតឧស្ម័នមេតានហើយបង្កឱ្យមានហានិភ័យដល់បរិស្ថាន ដូចជាការបំពុលទឹក និងការបំពុលដី និងប៉ះពាល់ដល់សុខភាពមនុស្ស (Ferronato et al., 2019)។ ដើម្បីអាចអនុវត្តបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់សរីរាង្គចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តក្នុងពេលដំណាលជាមួយការផ្តួចផ្តើមការកែលម្អសំណល់នៅនឹងប្រភព ដោយក្នុងនោះ រួមមានការបណ្តុះបណ្តាល

ដល់បុគ្គលិកជាអ្នករៀបចំអាហារ ស្តីពីបច្ចេកទេសក្នុងការកែលម្អសំណល់សរីរាង្គ និងសំណល់មិនមែនសរីរាង្គ ឱ្យបានត្រឹមត្រូវនៅប្រភពសំណល់។

គោលវិធីសម្រាប់ខេត្តកែប្រែ: មិនខុសពីតំបន់ត្រូពិកដទៃទៀតឡើយ សំណល់បន្លែ និងអាហារក្នុងខេត្តកែបតែងមានជាប្រចាំដែលផ្តល់ជាឱកាសដ៏ល្អ ដើម្បីប្រែក្លាយសំណល់ដែលនឹងត្រូវយកទៅដុតចោល ឬបោះចោលនោះ ឱ្យក្លាយជាប្រយោជន៍វិញ។ សារៈសំខាន់នៃផលិតផលកសិកម្មនាំចេញមានតម្លៃខ្ពស់ ដូចជាម្រេច និងស្វាយជាដើម គឺជាឱកាសដ៏ល្អសម្រាប់ដឹកប៉ុស្តិ៍ ដើម្បីយកទៅប្រើជំនួសឱ្យដីគីមី។ ប្រតិបត្តិការធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍ ជាឱកាសដ៏ល្អមួយទៀត សម្រាប់ដាក់បញ្ចូលឱ្យកម្មកររើសសំរាមក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ។

វិស័យអាទិភាព: ការទាញយកអេតាយស្លូតដែលអាចកែច្នៃជាថ្មី

អេតាយស្លូត ដូចជា ដបប្រកាស លោហៈ កេសក្រដាស និងក្រដាសធម្មតាជាដើម គឺជាប្រភេទសំណល់រឹង ដែលកំពុងមានការកើនឡើងនៅក្នុងខេត្តកែប ហើយក៏ជាសមាសធាតុដែលគួរទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ នៅពេលធ្វើការពិចារណារកឱកាសសម្រាប់ការវិនិយោគនាពេលអនាគត។ ការទាញយកសំរាមស្លូតដែលអាចកែច្នៃឡើងវិញបាន ដែលជាទម្រង់មួយនៃប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់ បម្រើឱ្យគោលបំណងជាច្រើនរួមមាន ការទាញយកធនធានដែលមានតម្លៃ ដើម្បីយកមកប្រើប្រាស់ឡើងវិញក្នុងខ្សែសង្វាក់តម្លៃនៃផលិតកម្មផ្សេងទៀត កាត់បន្ថយបរិមាណសំរាមដែលមានតម្រូវការទីលានសម្រាប់ចាក់ និងបង្វែរសំរាមចេញពីទីលានចាក់សំរាមជំនួសឱ្យការដុតសំរាម និងការបោះចោលសំរាមពាសវាលពាសកាល។

រូបភាពទី ៨៖ ដេប៉ូអេតាយក្នុងខេត្តកែប

^{១៤} ការសង្កេតក្នុងដំណើរទស្សនកិច្ចទៅមូលដ្ឋានផ្ទាល់ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ផ្លូវការរបស់ខេត្តកែប បច្ចុប្បន្ននេះ ពុំរួមមានការទាញយកវត្ថុធាតុដើមជាអេកូឡូស៊ីនោះឡើយ ដែលជាការបាត់បង់ប្រភពចំណូលបន្ថែមមួយ តាមរយៈការយកធនធានទាំងអស់នោះទៅលក់យកប្រាក់មកវិញ។^{២០} បច្ចុប្បន្នមានតែវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធប៉ុណ្ណោះ ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការទាញយកអេកូឡូស៊ីនោះឡើយ និងដើរតួនាទីជាការផ្តួចផ្តើមគំនិតតែមួយគត់នៅក្នុងការព្រៃកសំណល់នៅប្រភពដើម (សូមមើលមាតិកាដែលមានចំណងជើងថា "ការចូលរួមក្នុងភាពជាដៃគូ" ។ ដើម្បីទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពេញលេញពីការទាញយកអេកូឡូស៊ី កម្មវិធីជម្រុញ និងជំរុញការព្រៃកសំណល់នៅប្រភព ចាំបាច់ត្រូវធ្វើឡើង និងប្រកាន់ខ្ជាប់ដោយប្រជាជនក្នុងមូលដ្ឋាន។

គោលវិធីសម្រាប់ខេត្តកែប៖ ការប៉ាន់ប្រមាណលើឱកាសដើម្បីដាក់បញ្ចូលការទាញយកអេកូឡូស៊ីក្នុងខេត្តកែប គួរត្រូវបានធ្វើឡើង បើទោះបីជានៅក្នុងទម្រង់បែបវិមជ្ឈការខ្នាតតូចក្តី ដោយហេតុថា ប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់ក្នុងទម្រង់បែបនេះ ផ្តល់ឱកាសដើម្បីបង្វែរសំណល់ចេញពីទីលានចាក់សំរាមផង ហើយស្របជាមួយគ្នានោះ ក៏ផ្តល់លទ្ធភាពរកបានចំណូលមួយចំនួន តាមរយៈការលក់សម្ភារៈដែលបានទាញយកមកវិញនោះផងដែរ។ ឱកាសក្នុងការស្ថាបនាទីតាំងកែច្នៃថ្នាក់តំបន់ជាមួយខេត្តកំពត គួរត្រូវបានពិចារណាដំណាលគ្នាជាមួយជម្រើសដទៃទៀត។

វិសោធនកម្មអន្តរជាតិ Basel ដែលបានអនុម័តក្នុងឆ្នាំ២០១៩ តម្រូវឱ្យមានការតាមដានលើការដឹកជញ្ជូនសំណល់ ប្លាស្ទិករវាងប្រទេស ដែលមានន័យថា ប្រទេសនាំចេញចាំបាច់ត្រូវបានទទួលការយល់ព្រមពីប្រទេសទទួលក្នុងការដឹកជញ្ជូនសំណល់ប្លាស្ទិកដែលមានជាប់មេរោគ សំណល់ចម្រុះ ឬមិនអាចកែច្នៃប្រើប្រាស់វិញបាន (Holden, 2019)។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ការអនុវត្តនេះពុំបានជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ដល់ការបង្កើតសំណល់ប្លាស្ទិកក្នុងស្រុកក្នុងប្រទេសកម្ពុជាឡើយ ដោយក្នុងនោះ មានការប៉ាន់ប្រមាណថា លំនៅដ្ឋានក្នុងទីប្រជុំជននីមួយៗបោះចង់ប្លាស្ទិកចំនួន ២.០០០ ចង់ចោលក្នុងមួយឆ្នាំ (Ellis-Petersen, 2018)។ ជាង ៨០% នៃប្លាស្ទិកក្នុងតំបន់សមុទ្រត្រូវបានបង្កើតឡើង ពីប្រភពក្នុងបណ្តាប្រទេសអាស៊ាន ដែលចូលទៅក្នុងសមុទ្រតាមបឹងស្ទឹង ទន្លេ (Faulder, 2018)។ ប្រជាជនក្រីក្រតាមតំបន់ឆ្នេររងផលប៉ះពាល់យ៉ាងធំធេង បើគិតទៅលើទិដ្ឋភាពដែលពួកគេត្រូវបានផ្អែកលើទឹកដប ព្រមទាំងកង្វះលទ្ធភាពទទួលបានជម្រើសក្នុងការប្រមូល និងបោះចោលសំណល់ ជាហេតុធ្វើឱ្យសហគមន៍ទាំងនោះពោរពេញទៅដោយប្លាស្ទិក (Ellis-Petersen, 2018)។

ប្រអប់ទី ៥៖ ផលប៉ះពាល់នៃប្លាស្ទិកកម្រិតតំបន់ឆ្នេរកម្ពុជា

វិស័យអាទិភាព៖ ការគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលមានលក្ខណៈវិមជ្ឈការ

ការដាក់ចេញនូវដំណោះស្រាយជាក់ស្តែង ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្នុងខេត្តកែប ទាមទារឱ្យមានការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រមួយ ដែលធ្វើការពិចារណាពីបញ្ហា

ពិបាកដែលប្រព័ន្ធបច្ចុប្បន្នកំពុងជួបប្រទះ ដូចជា ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ និងកម្មករជំនាញនៅមានចំនួនកំណត់ជាដើម។ ថ្វីបើទីក្រុងធំៗកំពុងឈានទៅរកការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរួមមួយ ដែលមានថ្លៃចំណាយខ្ពស់ ដូចជា រោងចក្របំបែកសំណល់ទៅជាថាមពល និងកន្លែងទាញយកធនធានប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ក្រុងតូចៗនៅពុំទាន់ស្ថិតក្នុងជំហរដ៏ល្អ ដើម្បីអាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីគោលវិធីទាំងអស់នេះទេ បើគិតទៅលើបរិមាណសំណល់តិចតួចរបស់ខ្លួន ថ្លៃចំណាយ និងបញ្ហាប្រឈមផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាពាក់ព័ន្ធនឹងប្រតិបត្តិការរបស់ប្រព័ន្ធទាំងនេះ។ ប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់រឹងទីប្រជុំជននៅកម្រិតសហគមន៍ អាចសម្រេចលទ្ធផលបានប្រហាក់ប្រហែលគ្នាជាមួយប្រព័ន្ធដែលមានតម្លៃខ្ពស់ៗ (ដូចជាការបង្វែរសំណល់ និងការកាត់បន្ថយសំណល់ជាដើម) និងផ្តល់ឱ្យសហគមន៍តូចៗ ដែលមានធនធានមានកម្រិតកំណត់នូវគំរូការវិនិយោគដែលអស់ថ្លៃតិច។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ គំរូទាំងអស់នេះ ផ្តល់ឱកាសអាចដាក់បញ្ចូលកម្មករក្នុងវិស័យសំណល់ក្នុងមូលដ្ឋានទាំងកម្មករក្នុងប្រព័ន្ធនិងក្រៅប្រព័ន្ធបញ្ចូលទៅក្នុងប្រព័ន្ធទាំងអស់នេះ។

គោលវិធីសម្រាប់ខេត្តកែប៖ ប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់ដែលមានលក្ខណៈ វិមជ្ឈការ មានប្រតិបត្តិការលើគោលការណ៍ដែលចាត់ទុកថាការធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់បានប្រសើរចំពោះពេលនៅកៀកជាមួយចំណុចបង្កើតសំណល់។ ជម្រើសក្នុងការធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្មរួមមាន៖ ការធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍ខ្នាតតូច ដែលជាការពុករលួយនៃសំណល់អាហារ និងសំណល់សរីរាង្គដទៃទៀត ដោយសារចរន្តខ្យល់ និងការព្រៃកស ដើម្បីយកទៅលក់វិញ។ បើមានការប្តេជ្ញាចិត្តដ៏រឹងមាំ ខេត្តកែប អាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍តាមរយៈការបង្កឱ្យមានការចូលរួមក្នុងការព្រៃកសវត្ថុធាតុដើមឱ្យកាន់តែបានប្រសើរចំពោះទៀត ការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់សរុបដែលត្រូវយកទៅបោះចោល និងថ្លៃចំណាយដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយថ្លៃដឹកជញ្ជូនកាកសំណល់ទាំងនោះទៅបោះចោល។ ករណីលើកលែងដ៏សំខាន់មួយចំពោះគោលវិធីនេះ គឺជាការអនុវត្តផ្តុំផុតកាកសំណល់ខ្នាតតូច។ កិច្ចពិភាក្សាមួយពីធាតុគ្រោះថ្នាក់បង្កឡើងដោយការអនុវត្តនេះក្នុងប្រទេសចិន ត្រូវបានពិពណ៌នាក្នុងប្រអប់ទី៦។

សាធារណជនមានក្តីកង្វល់ជាយូរមកហើយពីការកកើត និងការបំភាយដោយអចេតនានូវសារធាតុឌីអុកស៊ីនដែលជាសារធាតុពុល ស្ថិតនៅក្នុងបរិយាកាសរយៈពេលយូរ និងមិនងាយបំបែកធាតុ និងសារធាតុពុលផ្សេងទៀតដែលដូចនឹងសារធាតុឌីអុកស៊ីនបង្កឡើងពីឡឌីអុកស៊ីនកាកសំណល់ទ្រង់ទ្រាយធំ។ កង្វល់ជាច្រើនទាំងនេះ ត្រូវបានដោះស្រាយតាមរយៈបច្ចេកវិទ្យាជឿនលឿន រួមមានបច្ចេកវិទ្យាគ្រប់គ្រងចំហេះ និងការបំពុលខ្យល់។ ទោះយ៉ាងណាក្តី ជារឿយៗឡឌីអុកស៊ីនដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងតំបន់ជនបទប្រទេសចិនច្រើនតែមានទំហំតូច ហើយមានការគ្រប់គ្រងការបំភាយទៅក្នុងខ្យល់យ៉ាងសាមញ្ញបំផុត ឬគ្មានទាល់តែសោះ។

^{២០} កិច្ចប្រជុំជាមួយអាជ្ញាធរក្រុងកែប ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

ការពិនិត្យតាមដាន និងនិយ័តកម្មលើឡដុតខ្នាតតូចទាំងអស់នេះ ពុំត្រូវបានធ្វើឡើងជាប្រចាំ ដូចមានទូទៅក្នុងប្រតិបត្តិការឡដុតខ្នាតធំឡើយ។ ចំណុចនេះមានន័យថា ការកើតមានសារធាតុឌីអុកស៊ីតបង្កឡើងដោយឡដុតខ្នាតតូច មានកម្រិតខ្ពស់ជាងអត្រាកើតឡើងក្នុងឡដុតខ្នាតធំជាខ្លាំង។ ការសិក្សាមួយរបស់ US EPA បានកំណត់ឃើញថា ការបំភាយសារធាតុឌីអុកស៊ីត ដែលបង្កឱ្យមានជំងឺមហារីកចេញពីការដុតគំនរកាកសំណល់ចេញពីលំនៅដ្ឋាន អាចមានអត្រាខ្ពស់ជាងការបំភាយ ដែលកើតមាននៅក្នុងឡដុតកាកសំណល់ទំនើបៗចំនួន ២.០០០ ដង។

ប្រភព៖ (Yang et al., 2019)

ប្រអប់ទី ៦៖ គ្រោះថ្នាក់បង្កឡើងដោយឡដុតសំរាមខ្នាតតូចក្នុងប្រទេសចិន

វិស័យអាទិភាព៖ ការកែលំអទីលានចោលសំរាមឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង

ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធដែលមានភាពអនុលោមតាមផ្នែកបរិស្ថាន និងមាននិរន្តរភាពសម្រាប់ការចោលសំរាម គឺជាធាតុដ៏ចាំបាច់សម្រាប់ការបំពេញមុខងាររបស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ក្រុងឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។ ទីលានចាក់សំរាមបច្ចុប្បន្នក្នុងខេត្តកែប ទាមទារឱ្យមានការកែលំអឱ្យប្រសើរឡើង ដើម្បីដាក់បញ្ចូលកិច្ចការពារផ្នែកបរិស្ថាន ដើម្បីការពារធនធានដី និងធនធានទឹក។ ការទុកដាក់សំណល់មានភាពរាយប៉ាយ មិនមានការគ្របត្រឹមត្រូវ ជាហេតុធ្វើឱ្យសំណល់ត្រូវបើកចំហ ដែលឱ្យទឹកភ្លៀងហូរចូលទៅក្នុងគំនរសំរាម និងនាំឱ្យកើតមានទឹកហៀរចេញពីសំរាមបន្ថែមទៀត។ ខណៈពេលដែលគួរតែមានការបង្កើតឡើងនូវយន្តការ ដើម្បីទប់ស្កាត់ដល់ការយកសំណល់ទៅបោះចោលពាលវាលពាសកាល ទីលានចោលសំរាម សំណល់រឹង ចាំបាច់ត្រូវដំណើរការបានល្អ ដើម្បីទទួលសំណល់ដែលពុំអាចយកទៅធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្ម ឬបង្វែរតាមវិធីផ្សេងទៀតបាន។

គោលវិធីសម្រាប់ខេត្តកែប៖ វិធានការដោះស្រាយបញ្ហានេះ គួរត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីធានាឱ្យមានការទុកដាក់សំណល់ឱ្យបានសមស្រប និងការយកសម្ភារៈមកគ្របជាប្រចាំ ពោលគឺជាជំហានដែលនឹងជួយកាត់បន្ថយការបង្កើតឱ្យមានទឹកហៀរចេញពីសំណល់ និងករណីភ្លៀងធ្លាក់ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះ ក៏ជួយរារាំងកុំឱ្យមានសត្វចង្រៃផងដែរ។ វិធានការគ្រប់គ្រងទឹកភ្លៀង គួរត្រូវបានយកមកពិចារណាផងដែរ។ ដោយហេតុថាប្រតិបត្តិការទីតាំងចោលសំណល់ដែលមានលក្ខណៈប្រសើរផ្នែកបរិស្ថាន ត្រូវចំណាយធនធានច្រើន ការរៀបចំឱ្យមានទីតាំងចោលសំណល់នៅថ្នាក់តំបន់នៅទីកន្លែងដែលមានទីតាំងល្អ នៅចន្លោះពាក់កណ្តាលផ្លូវរវាងខេត្តកែប និងខេត្តកំពត អាចដើរតួនាទីជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយក្នុងការចែករំលែកការវិនិយោគ និងការចំណាយផ្នែកប្រតិបត្តិការជាមួយប្រជាជនកាន់តែច្រើនឡើង និងផ្អែកលើការបង់ពន្ធ។ នេះ គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រប្រហាក់ប្រហែលជាមួយយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលបានពិពណ៌នាខាងលើសម្រាប់ការទាញយកវត្ថុធាតុដើមអេតាយមកប្រើប្រាស់ឡើងវិញផងដែរ។

៤.៣ វិមជ្ឈការ

ដំណើរការវិមជ្ឈការក្នុងការផ្តល់សេវារបស់ក្រុង កំពុងត្រូវបានអនុវត្ត ដោយក្នុងនោះ បញ្ហាសំណល់ គឺជាចំណុចផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់ដ៏សំខាន់របស់មន្ត្រីនៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់។ ផ្នែកនេះ លើកឡើងនូវដំណោះស្រាយ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធជាមួយវិមជ្ឈការដែលកំពុងជួបប្រទះនៅខេត្តកែប។

បញ្ហាប្រឈមនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ

បញ្ហាប្រឈមទី១ ៖ ទាំងអាជ្ញាធរខេត្ត និងអាជ្ញាធរក្រុង/ស្រុក ចុះកិច្ចសន្យាជាមួយក្រុមហ៊ុនឯកជន

ដំណោះស្រាយ និងអន្តរាគមន៍ដែលត្រូវបានស្នើឡើងសម្រាប់បញ្ហាប្រឈមនេះ មានដូចខាង ក្រោម៖

- ក្រសួងសំខាន់ៗទាំង ០៣ (ក្រសួងបរិស្ថាន ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ) គួរបញ្ជូនសារឱ្យបានច្បាស់លាស់ ទៅកាន់អាជ្ញាធរថ្នាក់ខេត្ត ឱ្យដឹងថា ពួកគាត់ចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តតាមអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ (សូមមើលបន្ថែមនៅផ្នែកខាងក្រោម)។ ការងារនេះ គួរត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈកិច្ចប្រជុំរួមគ្នា របាយការណ៍ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃដើម្បីបញ្ជាក់អះអាងពីករណីមិនអនុលោមតាម ឬមធ្យោបាយដទៃទៀតក្នុងការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ដូចជា ខ្សែវីដេអូខ្លី នៅតាមអនឡាញដោយពិពណ៌នាពីរបៀបដែលការគ្រប់គ្រងសំណល់បែបវិមជ្ឈការ គួរត្រូវបានអនុវត្ត។
- អនុសាសន៍ច្បាស់លាស់ ទាក់ទងជាមួយនឹងតម្រូវការកសាងសមត្ថភាពនៅថ្នាក់ស្រុក/ក្រុង ដើម្បីអាចអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣។ ការងារនេះ អាចសម្រេចបាន តាមរយៈការរៀបចំឱ្យមានការវាយតម្លៃតម្រូវការកសាងសមត្ថភាពដែលមានលក្ខណៈសាមញ្ញ ប៉ុន្តែផ្ដោតទិសដៅលើការអនុវត្តជាក់ស្តែង ហើយភ្ជាប់ជាមួយដោយផែនការលម្អិត ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះសេចក្តីត្រូវការទាំងនោះ។ តម្រូវការដែលចាំបាច់រួមមាន ការគ្រប់គ្រងទូទៅ ការចុះកិច្ចសន្យា តួនាទីរបស់ស្រុក/ក្រុងដែលបានចែងក្នុងអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និងប្រធានបទបច្ចេកទេសដទៃទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងសំណល់។
- បង្កើតឱ្យមានគោលការណ៍ណែនាំច្បាស់លាស់ អំពីរបៀបអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិពាក់ព័ន្ធ។ គោលការណ៍ណែនាំនេះ នឹងជួយកាត់បន្ថយការបកស្រាយខុសឆ្គងជាចេតនា ក្តី និងអចេតនាក្តីលើលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ។ អាស្រ័យដោយមានការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមញឹកញាប់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គោលការណ៍ណែនាំនេះ គួរដាក់ឱ្យមានវីដេអូខ្លីនៅតាមអនឡាញ ពោលគឺជាវីដេអូដែលសាមញ្ញ ប៉ុន្តែពន្យល់យ៉ាងច្បាស់លាស់ពីរបៀបដែលគួរអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់បែបវិមជ្ឈការ។
- ចូលរួមដោយផ្ទាល់ចែមទៀត ជាមួយ មន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុដើម្បីអាចនាំពួកគេចូលមកក្នុងកិច្ចពិភាក្សាផងដែរ។ យើងយល់ច្បាស់ថា មន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ គឺជា

អាជ្ញាធរមើលការខុសត្រូវលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធជាមួយ ១) ការរៀបចំចុះកិច្ចសន្យាជាមួយអ្នកផ្តល់សេវាវិស័យឯកជន ២) ការប្រើប្រាស់កញ្ចប់ថវិការបស់ក្រុង និង ៣) ប្រតិបត្តិការទីផ្សារ និងការទុកដាក់។ ទោះយ៉ាងនេះក្តី ក្នុងខេត្តកែប គួរនាំមករបស់ មន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ត្រូវបានលើកឡើងតិចតួច ហើយពុំមានកិច្ចពិភាក្សាដោយផ្ទាល់ ត្រូវបានធ្វើឡើងជាមួយមន្ទីរនេះនៅឡើយទេ។

បញ្ហាប្រឈមទី ២ ៖ ការប្រើប្រាស់ថវិការបស់អាជ្ញាធរខេត្ត និងស្រុក/ក្រុង មិនអនុលោម ប្រកាសលេខ ០៧៣ ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់កញ្ចប់ថវិកាសេវាអនាម័យបរិស្ថានសម្រាប់ការអនុវត្តមុខងារគ្រប់គ្រង សំរាម សំណល់រឹងទីប្រជុំជននៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ

ដំណោះស្រាយ និងអន្តរាគមន៍ដែលត្រូវបានស្នើឡើងទាក់ទងជាមួយបញ្ហាប្រឈមនេះ មានដូចជា៖

- ស្វែងយល់ និងចងក្រងជាឯកសារពីបញ្ហាប្រឈមក្នុងការក្នុងការប្រើប្រាស់កញ្ចប់ថវិកា ដូចមានចែងក្នុងប្រកាសលេខ ០៧៣។
- ស្នើឱ្យមានដំណោះស្រាយ រួមទាំងវិសោធនកម្មដែលអាចធ្វើឡើងបាន ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពរឹងក្តឹងដែលមិនចាំបាច់នៅក្នុងដំណើរការរៀបចំផែនការថវិកា។
- បង្កើតការណែនាំបង្ហាញ ឬគោលការណ៍ណែនាំច្បាស់លាស់ស្តីពីរបៀបប្រើប្រាស់ថវិកាអនាម័យរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដោយគោរពតាមស្មារតីរបស់ប្រកាសលេខ ០៧៣។

បញ្ហាប្រឈមទី ៣៖ មានការជំរុញការអនុវត្ត និងការមើលខុសត្រូវ (ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ) មានកម្រិតកំណត់ពីសំណាក់អាជ្ញាធរខេត្ត និង/ឬស្រុក/ក្រុងលើការអនុវត្តកិច្ចសន្យា

ដំណោះស្រាយ និងអន្តរាគមន៍ សម្រាប់បញ្ហាប្រឈមនេះ ត្រូវបានស្នើឡើងដូចខាងក្រោម៖

- គាំទ្រការបង្កើតឱ្យមានប្រព័ន្ធ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ សម្រាប់ស្រុក/ក្រុងដែលមានកិច្ចសន្យាជាមួយក្រុមហ៊ុនឯកជន។
- ផ្តល់ការគាំទ្របច្ចេកទេស (យ៉ាងហោចណាស់នៅក្នុងដំណាក់កាលដំបូងៗ) ដែលផ្តល់មគ្គុទ្ទេសក៍ស្តីពីរបៀបអនុវត្តប្រព័ន្ធការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ។
- ប្រើប្រាស់លទ្ធផលបានមកពីដំណើរការជំនួយបច្ចេកទេសស្តីពីការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃនេះ ដើម្បីជាមូលដ្ឋានព័ត៌មានសម្រាប់ថ្នាក់ជាតិ ស្តីពីរបៀបកែសម្រួលប្រកាស និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដែលពាក់ព័ន្ធ។

បញ្ហាប្រឈមនៅថ្នាក់ជាតិ

បញ្ហាប្រឈមទី ១៖ មិនមានទិន្នន័យគួរជាទីជឿជាក់ដែលពិពណ៌នាពីការរៀបចំកិច្ចសន្យាគ្រប់គ្រងសំណល់នៅថ្នាក់ខេត្ត និងថ្នាក់ស្រុក/ក្រុង

ដំណោះស្រាយ និងអន្តរាគមន៍សម្រាប់បញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖

- ក្រសួងមហាផ្ទៃ (រួមជាមួយ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងក្រសួងបរិស្ថាន) គួរធ្វើផែនការដើម្បីរៀបចំឱ្យមានការធ្វើផែនទីកិច្ចសន្យាជាមួយអាជ្ញាធរខេត្ត និងស្រុក/ក្រុងទាំងអស់។
- ការធ្វើផែនទីនេះ ក៏គួរផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការរៀបចំផ្នែកកិច្ចសន្យា សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសំណល់តាមទីផ្សារផងដែរ។

បញ្ហាប្រឈមទី ២៖ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ នៅមានកម្រិត និងមិនមានការសម្របសម្រួលគ្នាបានល្អពីថ្នាក់ជាតិមកលើការគ្រប់គ្រងការសំណល់របស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ

ដំណោះស្រាយ និងអន្តរាគមន៍សម្រាប់បញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖

- រៀបចំឱ្យមានប្រព័ន្ធ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ រួមគ្នាដែលមានដាក់នៅក្រោមក្រុមការងារបច្ចេកទេស ទទួលបន្ទុកការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅក្នុងរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដោយមានការចូលរួមពី គ.ជ.អ.ប (ខ.អង្គការពិនិត្យវាយតម្លៃ និងព័ត៌មាន និងអង្គការពិភាក្សា និងអភិវឌ្ឍន៍គោលនយោបាយ)។
- ស្វែងរកវិធីដើម្បីបង្កឱ្យមានការចូលរួមពី ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ឱ្យបានកាន់តែជិតស្និទ្ធច្រើមទៀត។

បញ្ហាប្រឈមទី ៣៖ ការគ្រប់គ្រងរបស់អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ និងប្រកាសលេខ ០៧៣ នៅមានកម្រិតនៅឡើយ ជាមួយនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅតាមទីផ្សារ

ដំណោះស្រាយ និងអន្តរាគមន៍សម្រាប់បញ្ហាប្រឈមនេះ រួមមាន៖

- នៅក្នុងពេលវេលាសមស្រប គួរមានកិច្ចពិភាក្សា តាមរយៈក្រុមការងារបច្ចេកទេសស្តីពី ការគ្រប់គ្រងសំណល់របស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិទាក់ទងជាមួយតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវលើការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងទីផ្សារ។

៤.៤ ការចូលរួមក្នុងភាពជាដៃគូ

ទំនាក់ទំនងដ៏រឹងមាំរវាងអ្នកពាក់ព័ន្ធនានាដែលទទួលបន្ទុកប្រតិបត្តិការ ក៏ដូចជាអ្នកពាក់ព័ន្ធដែលទទួលសេវាប្រមូលសំណល់ គឺមានភាពចាំបាច់ណាស់ ដើម្បីជួយដោះស្រាយបញ្ហាផ្នែក

អភិបាលកិច្ច និងអាទិភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ប្រកបដោយ ភាពជោគជ័យ។ ភាពជាដៃគូនេះ ចាំបាច់ត្រូវមានការប្រាស្រ័យ ទាក់ទងទៅវិញទៅមកប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ក៏ដូចជាត្រូវធ្វើ ការងារប្រកបដោយការសហការគ្នា ឈានទៅសម្រេចបានគោល បំណងរួម ដើម្បីទទួលបានលទ្ធផលគួរជាទីចង់បាន។ អ្នកពាក់ព័ន្ធ សំខាន់ៗក្នុងខេត្តកែបដែលត្រូវបង្កឱ្យមានការចូលរួម មានដូច ខាងក្រោម៖

៤.៤.១ វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ

ដូចបានកត់សម្គាល់រួចហើយថា វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធដើរតូនាទី សំខាន់ ក្នុងការកែច្នៃវត្ថុធាតុដើមអេតាយមានតម្លៃ ដូចជា៖ លោហៈ ញាស្តិក និងក្រដាសរឹងជាដើម។ ប្រព័ន្ធក្រៅផ្លូវការក្នុងការ កែច្នៃវត្ថុធាតុដើមមកប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ត្រូវបានអភិវឌ្ឍឡើងផ្នែក លើតម្រូវការ ទិដ្ឋភាពសម្រាប់វត្ថុធាតុដើមទាំងនេះ។ ចំណុចនេះ ត្រូវបានបញ្ជាក់ ក្នុងអំឡុងដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់ក្រុមការងារ ជាមួយឈ្មួញកណ្តាលទិញ-លក់អេតាយនៅខេត្តកែប។ អ្នកធ្វើ ការក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ មានចំណេះដឹងច្រើនពីតម្លៃវត្ថុធាតុដើម ហើយបានអភិវឌ្ឍន៍យុទ្ធសាស្ត្រ ដើម្បីបង្កើតកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ក្នុងការប្រមូលឱ្យបានជាអតិបរមា ដើម្បីគាំទ្រដល់សង្វាក់តម្លៃនៃ ការកែច្នៃរបស់របរសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ (GIZ, 2018)។ តំបន់អាមេរិកឡាទីន នៅជួរមុខគេក្នុងអភិវឌ្ឍភាពជាដៃគូរវាងអ្នក ធ្វើការក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធជាមួយប្រព័ន្ធផ្លូវការ ហើយបាន អភិវឌ្ឍវិធីសាស្ត្រដ៏ល្អ ដើម្បីបង្កើតភាពជាដៃគូទាំងអស់នេះ។ ការ គាំទ្ររបស់រដ្ឋាភិបាលចំពោះសង្វាក់តម្លៃ ដែលមានបច្ចុប្បន្ននេះ ជួយពង្រឹងសហគមន៍ងាយរងគ្រោះ និងជំរុញឱ្យពួកគេគាំទ្រដល់ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលមានបច្ចុប្បន្ន (WRI, 2018)។

បទពិសោធន៍ពីប្រទេសផ្សេងៗលើការដាក់បញ្ចូលវិស័យក្រៅ ប្រព័ន្ធនៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្លូវការ

ស្ថាបនាបន្ថែមលើទស្សនទាន ដែលដាក់បញ្ចូលអ្នករើស អេតាយក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធនៅក្នុងប្រព័ន្ធប្រមូលសំណល់ផ្លូវ ការ មានគំរូផ្សេងៗជាច្រើនរួចជាស្រេចមកហើយ។ ឧទាហរណ៍ មួយចំនួនដែលបានមកពីជុំវិញពិភពលោកមានដូចខាងក្រោម៖

- **ធនាគារសំណល់ (ឥណ្ឌូណេស៊ី)៖** អង្គភាពទាំងអស់នេះ ប្រតិបត្តិការផ្នែកលើទស្សនទានរបស់ធនាគារពាណិជ្ជកម្មដោយ អតិថិជនយកសំណល់មកដាក់ធ្វើរ ហើយត្រូវបានកត់ត្រាក្នុង សៀវភៅបញ្ជីធនាគារ ហើយនៅចុងឆ្នាំ ការទូទាត់ជាសាច់ ប្រាក់ត្រូវបានធ្វើឡើង ផ្អែកលើបរិមាណសំណល់ដែលបាន យកមកធ្វើរ (Salim, 2013)។
- **ការវិភាគលើកិច្ចខិតខំ ដើម្បីដាក់បញ្ចូលអ្នកធ្វើការក្នុងវិស័យ ក្រៅប្រព័ន្ធនៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្លូវការ (អាមេរិកឡាទីន)៖** របាយ ការណ៍របស់ EIU នេះ ពិនិត្យលើកិច្ចខិតខំក្នុងក្រុងទាំង ១២ នៅតំបន់អាមេរិកឡាទីនដោយផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការ ដាក់បញ្ចូលកម្មករធ្វើការក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ (Economist Intelligence Unit, 2017)។

- **ផែនទីបង្ហាញផ្លូវសម្រាប់ការដាក់បញ្ចូលកម្មករក្រៅប្រព័ន្ធនៅ ក្នុងកិច្ចខិតខំគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរបស់ក្រុង (ប្រទេសស៊ីប៊ី)៖** ឯកសាររៀបចំឡើងដោយ GIZ នេះ គូសបញ្ជាក់ពីដំណើរការ និងវិធីសាស្ត្រ ដើម្បីឆ្លើយតបជាមួយការដាក់បញ្ចូលអ្នករើស អេតាយក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ (GIZ, 2018)។
- **សហករណ៍សំណល់តំបន់អាងទន្លេ Naivasha (ប្រទេស កេនយ៉ា)៖** ដោយមានដៃគូអន្តរជាតិគាំទ្រដល់សហករណ៍ ដែលផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការប្រមូលញាស្តិក និង ក្រដាសរឹងនៅក្នុងតំបន់បឹងនេះ។ ការលក់វត្ថុធាតុដើមដែល ប្រមូលបានទៅឱ្យអ្នកប្រមូលទិញ ចំណែកប្រាក់ដែលបានមក ត្រូវបានយកទៅប្រើប្រាស់ដើម្បីគាំទ្រដល់សកម្មភាពរបស់ សមាជិក (GIZ, 2018)។

ប្រអប់ទី ៧៖ សហករណ៍សំណល់ និងធនាគារសំណល់

ការផ្សារភ្ជាប់ជាមួយខេត្តកែប៖ កម្មករក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ក្នុងខេត្តកែប បានទ្រទង់ជីវភាពរស់នៅតាមរយៈការប្រមូល និង ការលក់សម្ភារៈអេតាយ។ តាមរយៈការគាំទ្រលើកិច្ចខិតខំរបស់ ពួកគាត់ និងជួយជ្រោមជ្រែងក្នុងការពង្រីកការញែកសំណល់ និង ការរើសយកវត្ថុធាតុដើមមកវិញ រដ្ឋាភិបាល អាចជួយសម្រប សម្រួលការភ្ជាប់កិច្ចខិតខំទាំងអស់នេះ ជាមួយប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង សំណល់ផ្លូវការដែលមានបច្ចុប្បន្ន ដោយផ្តល់ជាច្រកផ្លូវ ដើម្បី ជំរុញប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់ និងគាំទ្រដល់ប្រជាជនងាយរងគ្រោះ ផងដែរ។ ការងារនេះ អាចសម្រេចបានតាមរយៈគំរូដែលមាន បច្ចុប្បន្ន ដូចជាធនាគារសំណល់ប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី ឬតាមរយៈ ក្រុមអ្នករើសសំណល់ (សូមមើល ប្រអប់ទី៧ ស្តីពី សហករណ៍ សំណល់ និងធនាគារសំណល់)។

៤.៤.២ វិស័យឯកជន

តូនាទីវិស័យឯកជនក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់កម្ពុជា ជាទូទៅ មានភាពលេចធ្លោ ជាពិសេស ក្នុងតំបន់ទីប្រជុំជនដែលក្នុងនោះ តម្រូវឱ្យមានសេវាសំណល់ដែលមានភាពជឿជាក់កម្រិតខ្ពស់។ ភាព ញឹកញាប់នៃដំណើរការ និងភាពពឹងផ្អែកលើប្រតិបត្តិករឯកជន ក្នុងទីក្រុងនៅកម្ពុជា គឺខុសប្លែកពីបទពិសោធន៍របស់ទីក្រុងនានា ក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍជាច្រើនទៀត ដោយក្នុងនោះការ ប្រមូលសំណល់ជារៀងៗ ជាវិស័យរបស់អង្គការប្រតិបត្តិការ សាធារណៈ ដោយមានទិដ្ឋភាពនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់ ត្រូវបាន ជួលទៅឱ្យសេវាខាងក្រៅ (Cointreau-Levine, 1994)។ ភាពពឹង ផ្អែករបស់កម្ពុជាលើប្រតិបត្តិករវិស័យឯកជនភ្ជាប់ជាមួយលទ្ធភាព កម្រិតទាបរបស់ពលរដ្ឋក្នុងការទទួលបានសេវាសំណល់ បង្ហាញ ពីភាពចាំបាច់នៃការគិតឡើងវិញពីទំនាក់ទំនងរវាងប្រតិបត្តិករវិស័យ ឯកជន និងអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងសំណល់។ យើងឃើញយ៉ាងច្បាស់ថា បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រតិបត្តិករឯកជនបានឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការកាន់ តែច្រើនឡើងរបស់សាធារណជន តាមរយៈការផ្តល់ជំនាញ ភាព អាចបត់បែនបាន និងធនធាន ជាកិច្ចឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈម ដ៏ធំធេងក្នុងវិស័យសំណល់ ដែលកន្លងមក គឺជាការចំណាយផ្ទាល់ ដ៏តិចតួចចំពោះរដ្ឋាភិបាល (Kaza et al., 2018)។

ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ គំរូនេះ ក៏មានភាពចន្លោះខ្វះខាត មួយចំនួនដូចជា៖

- ភាពមានកម្រិតនៃចំណេះដឹងផ្នែកការគ្រប់គ្រងសំណល់ និង សមត្ថភាពទទួលខុសត្រូវពីរដ្ឋាភិបាល។
- ការពឹងផ្អែកហួសប្រមាណលើដំណោះស្រាយពីវិស័យឯកជន ចំពោះបញ្ហាប្រឈមផ្នែកបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងសំណល់
- ការសម្របសម្រួលមានកម្រិតកំណត់រវាងអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល ដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ ប្រតិបត្តិករឯកជន និងអ្នកបង្កើត សំណល់ជាសាធារណជនដែលទទួលសេវា និងបញ្ហាប្រឈម ក្នុងការបែងចែកការទទួលខុសត្រូវចំពោះភាពមិនអនុលោម តាមច្បាប់។
- កិច្ចសន្យាជាច្រើនធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាលក្នុងកម្រិតផ្សេងៗ ជាមួយប្រតិបត្តិករតែមួយ ដែលទាមទារឱ្យមានការប្រាស្រ័យ ទាក់ទងផ្ទៃក្នុងរដ្ឋាភិបាលក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ដើម្បីធានាប្រសិទ្ធផល នៃប្រតិបត្តិការ។
- ការជួលសេវាខាងក្រៅទាំងស្រុងសម្រាប់វិស័យសំណល់ ធ្វើ ឱ្យការជំរុញការអនុវត្តនីយ័តកម្មផ្នែកសំណល់ជួបការលំបាក ដោយហេតុថា ដែនសមត្ថកិច្ចកាន់តែមិនច្បាស់លាស់ ធ្វើឱ្យ ការវិនិច្ឆ័យពីភាពមិនអនុលោមតាម ឬការបំពានមានភាព ស្រពេចស្រពិល (Spoann et al., 2019)។

ការផ្សារភ្ជាប់ជាមួយខេត្តកែប៖ បន្ទាប់ពីមានការធ្វើផែនទី សេវាប្រមូលសំណល់ដែលផ្តល់ដោយប្រតិបត្តិករឯកជន ត្រូវ កំណត់រកចន្លោះខ្វះខាតសេវា និងកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រ ដើម្បីឆ្លើយ តបចំពោះភាពខ្វះខាតទាំងនោះ តាមរយៈការដាក់បញ្ចូល និងការ ពង្រីកការចុះកិច្ចសន្យា និងបង្កើនការមើលខុសត្រូវលើប្រតិបត្តិការ ទាំងអស់នោះពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល។

៤.៤.៣ ការចូលរួមរបស់សហគមន៍

ការផ្សារភ្ជាប់សហគមន៍មូលដ្ឋាន និងអង្គការនានាជាមួយ សកម្មភាពកាត់បន្ថយសំណល់ និងការកែច្នៃសំណល់ឡើងវិញ តាមរយៈការផ្តួចផ្តើមគំនិតក្នុងការអប់រំ និងការលើកកម្ពស់ការ យល់ដឹង គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រដ៏រឹងមាំ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការ យល់ដឹងទូលំទូលាយចែមទៀត ពីសារៈសំខាន់នៃការគ្រប់គ្រង សំណល់បានត្រឹមត្រូវ។ ភាពជាដៃគូដ៏រឹងមាំជាមួយសហគមន៍ អាច ត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ ដើម្បីជ្រើសរើសបុគ្គល និងអង្គការ "គំរូ" ដែលគាំទ្រដល់កំណែទម្រង់គ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធសំណល់។ ការ គាំទ្រនេះ គឺចាំបាច់ណាស់ដើម្បីបង្កើតឱ្យមានវប្បធម៌ ដែលដាក់ បញ្ចូលការគ្រប់គ្រងសំណល់ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ដោយមាន ការគិតគូរពីបរិស្ថាន។ ការចូលរួមពីសហគមន៍ អាចមានទម្រង់ ផ្សេងៗជាច្រើន ដូចជា ទម្រង់សាមញ្ញមួយចំនួនដោយគ្រាន់តែបង្ក ការចូលរួមពីអង្គការសហគមន៍ដែលមានបច្ចុប្បន្ន ដូចជា ក្រុម ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការអប់រំ ឬសកម្មភាពផ្នែក វប្បធម៌ ហើយអាចពង្រីកដល់អង្គការដែលផ្តោតការយកចិត្តទុក

ដាក់ខាងផ្នែកសង្គម ក្រុមសាសនា អង្គការផ្នែកបរិស្ថាន ឬ ស្ថានប័នដទៃទៀត។ សមាសភាពរបស់ក្រុមទាំងអស់នេះ ពឹង ផ្អែកភាគច្រើនលើចំនួន និងចំណាប់អារម្មណ៍របស់ក្រុមដែល ចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងសហគមន៍ជាក់លាក់។

ការផ្សារភ្ជាប់ជាមួយខេត្តកែប៖ តាមរយៈការកំណត់រក អង្គការក្នុងសហគមន៍មូលដ្ឋាន ដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ទៅ លើផ្នែកណាមួយនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់ និងកិច្ចការពារបរិស្ថាន កិច្ចសន្ទនា អាចត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីកំណត់រកវិស័យជា ចំណុចផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់រួម ក៏ដូចជាឱកាសសម្រាប់ការ អភិវឌ្ឍភាពជាដៃគូជាក់លាក់។ សកម្មភាពទាំងអស់នេះ អាចរួម មាន ការសម្ភាសន៍ ឬសកម្មភាពលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងបែប អប់រំជាដើម។

៤.៤.៤ ទេសចរណ៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព

ខេត្តកែប គឺជាតំបន់គោលដៅទេសចរណ៍ឆ្នេរសមុទ្រសម្រាប់ អ្នកធ្វើដំណើរកម្សាន្តដែលផ្សារភ្ជាប់ សកម្មភាពជាមួយធម្មជាតិ។ ខេត្តកែប ក៏ជាតំបន់គោលដៅទេសចរណ៍ម្ហូបអាហារ ដែលគេតែង ចង់ទៅទទួលបានក្នុងមូលដ្ឋានផ្ទាល់ ដោយបន្ថែមសេវាជាតិជា មួយប្រេងដាក់ក្នុងតំបន់នេះ។ ធនធានទាំងអស់នេះ ពឹងផ្អែកជាខ្លាំង លើទឹកស្អាត និងសមុទ្រដែលគ្មានសំរាម ឆ្នេរមានសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អ និងបរិស្ថានធម្មជាតិដែលល្អតលាស់ល្អ និងមានលក្ខណៈគាំទ្រ ជាទូទៅ។ ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដែលគាំទ្រដល់ជីវិតក្នុងសមុទ្រ និង ជីវៈចម្រុះសមុទ្រមានភាពផុយស្រួយខ្លាំងណាស់ បើពុំមានកិច្ច ការពារគ្រប់គ្រាន់ទេនោះ ប្រព័ន្ធនេះនឹងត្រូវដួលរលំ។ ការប្រកួត ប្រជែងគ្នានៅកម្រិតអន្តរជាតិ ដើម្បីទទួលបានចំណូលពីវិស័យ ទេសចរណ៍អន្តរជាតិ និងជាពិសេស នៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺ មានសភាពខ្លាំងក្លា (OBG, 2017)។ ម្យ៉ាងទៀត យើង ក៏បាន យល់យ៉ាងច្បាស់ដែរថា ទេសចរណ៍បង្កផលប៉ះពាល់ដល់ការបង្កើត ឱ្យមានសំរាមក្នុងមូលដ្ឋាន និងការប្រើប្រាស់ធនធានច្រើន។ ដើម្បីដោះស្រាយផលប៉ះពាល់ទាំងអស់នេះ ប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ ម្ចាស់សណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន ព្រមទាំងអ្នកផ្តល់សេវា ដទៃទៀត ចាំបាច់ត្រូវប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរួម ដែល មានការសម្របសម្រួលគ្នា ដើម្បីបង្កឱ្យមានការចូលរួមពីភ្ញៀវ ទេសចរតាមរយៈការលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការទទួលយកប្រតិបត្តិការ បដិសណ្ឋារកិច្ច ដែលមានលក្ខណៈប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដើម្បី កាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ធនធានជាទូទៅនិងការបង្កើតសំណល់។ ឧទាហរណ៍មួយនៃគំរូការអនុវត្តនេះ ត្រូវបានផ្តល់ដោយខេត្ត សៀមរាប ដោយក្នុងនោះ ក្នុងរយៈពេល ០៤ឆ្នាំ កន្លងទៅនេះ យុទ្ធនាការប្រើប្រាស់ដបទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ឡើងវិញបានច្រើន ដង ត្រូវបានផ្តួចផ្តើមឡើង ដើម្បីកាត់បន្ថយចំនួនដបទឹកប្លាស្ទិក ដែលត្រូវបានបរិភោគដោយអ្នកទេសចរ។ ចំនួនការបង្កើតសំណល់ ជាដបប្លាស្ទិករបស់កម្ពុជា បង្កើតឡើងដោយភ្ញៀវអន្តរជាតិ ត្រូវ បានប៉ាន់ប្រមាណថា មានចំនួនជាង ១០ លានដបក្នុងមួយខែ (Refill Asia, 2019)។

ការផ្សារភ្ជាប់ជាមួយខេត្តកែប៖ មិនខុសពីសេដ្ឋកិច្ចពឹងផ្អែក

លើទេសចរណ៍ដទៃទៀតនោះឡើយខេត្តកែបមានឱកាសជាច្រើន ដែលមានឥទ្ធិពលជាវិជ្ជមានលើបរិស្ថាន និងលើកម្ពស់ការយល់ ដឹង តាមរយៈការលើកទឹកចិត្តដល់ការខិតខំនានា ដូចជាការផ្តួច ផ្តើមគំនិតដបទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ឡើងវិញបានច្រើនដង ឬ សកម្មភាពសហគមន៍ដើម្បីសម្អាតឆ្នេរជាប្រចាំ និងការដាក់បញ្ចូល សារពិនិរន្តរភាព និងកិច្ចការពារបរិស្ថានទៅក្នុងអត្តសញ្ញាណ របស់សហគមន៍ជាទូទៅ។

៤.៥ សំណើសកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បង

កិច្ចខិតខំរបស់ក្រុមការងារ ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការមូលនិធិ អាស៊ី ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការស្វែងយល់ពីបញ្ហាប្រឈមក្នុង ការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប និងស្វែងរកដំណោះស្រាយ ចំពោះបញ្ហាប្រឈមទាំងអស់នេះផងដែរ។ អនុសាសន៍ផ្នែកគោល នយោបាយដ៏រឹងមាំ ផ្អែកលើកិច្ចសន្ទនាជាបន្តបន្ទាប់ និងផ្អែកលើ ព័ត៌មានបានមកពីកិច្ចពិភាក្សាជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងមូលដ្ឋានក្នុង ខេត្តកែប។ ដោយមានការរំពឹងទុកនូវធាតុចេញទាំងអស់នេះ ជំហានកម្រិតមធ្យមមួយដែលត្រូវរៀបចំ រួមមាន ការស្នើឱ្យមាន សកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បងមួយចំនួនផ្តោតលើខេត្តកែប ដោយ

ឈរលើមូលដ្ឋាននៃការយល់ដឹងបង្កើតឡើងដោយក្រុមការងារក្នុង កិច្ចពិភាក្សា និងកិច្ចប្រជុំរយៈពេល ០៣ថ្ងៃ ក៏ដូចជាដំណើរការ គាំទ្រដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីប្រមូល និងសំយោគព័ត៌មាន នៅដំណាក់កាលផ្សេងៗនៃការស្រាវជ្រាវ។

ដើម្បីយល់ពីជំហានដែលចាំបាច់ ក្នុងការកែលំអការបំពេញ មុខងាររបស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់នាពេលបច្ចុប្បន្នក្នុងខេត្តកែប ជាដំបូងគឺជាការសំខាន់ណាស់ ដែលត្រូវកំណត់ពីគោលបំណង នៃការកែលំអ។ ដំណើរការនេះ នឹងជួយជ្រោមជ្រែងដល់អ្នកធ្វើការ សម្រេចចិត្តឱ្យអាចកំណត់បាន មិនត្រឹមតែពីជំហានដែលពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីធ្វើការកែលំអតែប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែថែមទាំងអាចយល់ច្បាស់ ពីធនធានដែលត្រូវការដើម្បីធ្វើការ ផ្លាស់ប្តូរផងដែរ។ បន្ថែមលើ ការផ្តល់ផែនទីបង្ហាញផ្លូវ ដំណើរការនេះនឹងស្តែងឱ្យឃើញពីការ ប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះសកម្មភាព និងដើរតួនាទីជាកាលីករសម្រាប់ការ ចូលរួមរបស់ដៃគូជាតិ និងអន្តរជាតិ។

តារាងខាងក្រោមគូសបញ្ជាក់ពីជំហានរយៈពេលមធ្យម និង រយៈពេលវែងមួយចំនួនដែលត្រូវការ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហា ប្រឈមជាក់លាក់ដែលបានរកឃើញនៅក្នុងខេត្តកែប។

តារាងទី ៣៖ ជំហានរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែងដែលចាំបាច់ត្រូវមាន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមស្តីពីសំណល់ក្នុងខេត្តកែប

បញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធ ជាមួយសំណល់	គោលដៅ	ជំហានរយៈពេលមធ្យម	ជំហានរយៈពេលវែង
ការគ្របដណ្តប់មិនបាន ពេញលេញនៃសេវា ប្រមូលសំណល់	ការគ្របដណ្តប់ទាំង ស្រុងនៃសេវាប្រមូល សំណល់	<ul style="list-style-type: none"> ធ្វើផែនទីតំបន់ដែលមានលទ្ធភាពតិច តួចក្នុងការទទួលបានសេវាប្រមូល សំណល់ កំណត់រកសមាសធាតុរបស់សំណល់ កំណត់ពីធនធានមនុស្ស និងធនធាន ឧបករណ៍ដែលចាំបាច់ដើម្បីពង្រីក សេវា បង្កើតផែនទីបង្ហាញផ្លូវសម្រាប់ការ ពង្រីក សេវាកម្មប្រមូលសំណល់ អភិវឌ្ឍយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីធានាឱ្យមាន ធនធានសម្រាប់ដំណើរឆ្ពោះទៅមុខ 	<ul style="list-style-type: none"> កៀរគរធនធានដើម្បីផ្តោតគោលដៅ លើចន្លោះខ្វះខាតផ្នែកសេវា ដាក់បញ្ចូលធនធានមនុស្ស និង ឧបករណ៍តាមការចាំបាច់ អនុវត្តផែនទីបង្ហាញផ្លូវ បង្កើតប្រព័ន្ធ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ ដើម្បីធានាការតាមដាន វឌ្ឍនភាព និងការកែលំអ
ការបោះចោលសំរាម ខុសច្បាប់/ការដុត សំណល់ពាសវាល ពាសកាល	លុបបំបាត់ករណី ការចោលខុសច្បាប់/ ការដុត	<ul style="list-style-type: none"> ផ្តួចផ្តើមកិច្ចខិតខំដើម្បីសម្រេចបាន ការប្រមូលសំណល់ដែលមានការគ្រប ដណ្តប់ពេញលេញ រៀបចំ និងអនុវត្តយុទ្ធនាការលើក កម្ពស់ការយល់ដឹង វិភាគលើជម្រើសហាមឃាត់/ជំរុញការ អនុវត្តច្បាប់ 	<ul style="list-style-type: none"> កិច្ចខិតខំជាបន្តបន្ទាប់ក្នុងការលើក កម្ពស់ការយល់ដឹងដែលគាំទ្រដល់ សេវាប្រមូលសំណល់ដែលមានការ គ្របដណ្តប់ពេញលេញ ដាក់ឱ្យប្រតិបត្តិការបំបាត់/កិច្ចខិតខំក្នុង ការជំរុញការអនុវត្តច្បាប់ អនុវត្តគោលការណ៍គ្មានការអត់ឱន (Zero tolerance) នៅតំបន់ប្រជុំជន

បញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធជាមួយសំណល់	គោលដៅ	ជំហានរយៈពេលមធ្យម	ជំហានរយៈពេលវែង
ទីលានចាក់សំរាមមិនមានប្រតិបត្តិការ និងការគ្រប់គ្រងត្រឹមត្រូវ	ទីលានចាក់សំរាមដែលមានការគ្រប់គ្រង/ប្រតិបត្តិការត្រឹមត្រូវ	<ul style="list-style-type: none"> វាយតម្លៃលើការអនុវត្តនាពេលបច្ចុប្បន្ន/អភិវឌ្ឍន៍ទីបង្ហាញផ្លូវដើម្បីកែតម្រូវ អនុវត្តការផ្លាស់ប្តូរប្រតិបត្តិការដែលអស់តម្លៃចោក និងងាយស្រួលអនុវត្ត កំណត់រកឱកាសដើម្បីដាក់បញ្ចូលវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ពិនិត្យរកឱកាសសម្រាប់ទីលានចាក់សំរាមថ្នាក់តំបន់ជាមួយខេត្តកំពត 	<ul style="list-style-type: none"> ការអនុវត្តជំហានផែនទីបង្ហាញផ្លូវដើម្បីកែទម្រង់/ដោះស្រាយផលប៉ះពាល់ បង្កើតការផ្តួចផ្តើមគំនិតដើម្បីបណ្តុះបណ្តាល និងអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពកម្មករ ធានាឱ្យមានប្រាក់ចំណូលមានស្ថិរភាពដើម្បីគាំទ្រដល់ប្រតិបត្តិការទីលានចាក់សំរាម
ប្រព្រឹត្តិកម្មកាកសំណល់តិចតួចនៅមុនការចោលសំណល់	ការញែកសំណល់ដែលអាចយកទៅកែច្នៃឡើងវិញ និងសំណល់សរីរាង្គនៅប្រភព មុនពេលយកទៅបោះចោល	<ul style="list-style-type: none"> បង្កើតកិច្ចសន្យានាវាងប្រជាពលរដ្ឋនិងពាណិជ្ជករ ដើម្បីរៀបចំគម្រោងលើក ទឹកចិត្តផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចដើម្បីជំរុញការញែក សំណល់នៅប្រភពផ្ទាល់សម្រាប់គោលបំណង កែច្នៃឡើងវិញ បង្កើតកិច្ចសន្យាជាមួយអ្នកបង្កើតសំណល់ធំៗ (ទីផ្សារ) ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់សរីរាង្គ ផ្តួចផ្តើមភាពជាដៃគូដើម្បីអភិវឌ្ឍប្រព្រឹត្តិកម្មខ្នាតតូចលើសំណល់សរីរាង្គ កំណត់រកឱកាសដើម្បីធ្វើជាដៃគូជាមួយវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធលើការទាញយកសំណល់ស្ងួតដែលអាចកែច្នៃយកមកប្រើប្រាស់ឡើងវិញ 	<ul style="list-style-type: none"> កំណត់រកធនធាន និងជំនួយបច្ចេកទេសដើម្បីអនុវត្តគម្រោងលើកទឹកចិត្តដើម្បីលើកកម្ពស់ការញែកសំណល់នៅប្រភពផ្ទាល់ និងប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់សរីរាង្គ និងសំណល់ស្ងួតដែលអាចកែច្នៃប្រើប្រាស់ឡើងវិញ អនុវត្តយន្តការភាពជាដៃគូជាមួយវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ដើម្បីជំរុញដំណើរការ
ប្លាស្ទិកក្នុងដែនសមុទ្រនិងនៅតាមឆ្នេរសមុទ្រ	កាត់បន្ថយប្លាស្ទិកនៅក្នុងដែនសមុទ្រនិងតាមឆ្នេរសមុទ្រ	<ul style="list-style-type: none"> ជំរុញកិច្ចខិតខំក្នុងការប្រមូលសំណល់ក្នុងសណ្ឋាគារ/ភោជនីយដ្ឋាន ផ្តួចផ្តើមឱ្យមានផែនការដើម្បីកាត់បន្ថយប្លាស្ទិកប្រើប្រាស់តែមួយដង (ដបចាក់ទឹកប្រើប្រាស់ឡើងវិញបាន) ដាក់សម្ពោធសកម្មភាពសម្អាតសហគមន៍/លើកកម្ពស់ការយល់ដឹង 	<ul style="list-style-type: none"> ពិភាក្សារកជម្រើសក្នុងការដាក់បំរាមចង់ប្លាស្ទិក និងផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តចំពោះដបប្រើប្រាស់ឡើងវិញបាន ជំរុញកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រមូលសំណល់ ដើម្បីបង្កើនការគ្របដណ្តប់ បង្កើតម៉ាកសំគាល់ (Brand-identify) ដោយដាក់បញ្ចូលវប្បធម៌នៃការការពារបរិស្ថាន និងការកាត់បន្ថយសំណល់
ការយល់ដឹងរបស់សាធារណជនមានកម្រិតទាបពីបញ្ហាសំណល់និងតួនាទីរបស់សាធារណជនក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់	ការទទួលស្គាល់តួនាទីរបស់សាធារណជននៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព	<ul style="list-style-type: none"> រៀបចំកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រុមសហគមន៍មូលដ្ឋានដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការយល់ដឹងពីសំណល់ អភិវឌ្ឍសកម្មភាពជាគោលដៅដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើសំណល់ អនុម័ត និងជំរុញការអនុវត្តលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិស្តីពីការដាក់ពិន័យ ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយបែបប្រពៃណី និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង និងទេសចរណ៍ 	<ul style="list-style-type: none"> បង្កើតយន្តការដែលដាក់បញ្ចូលសកម្មភាពលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងទៅក្នុងប្រព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងមូលដ្ឋាន/សកម្មភាពផ្នែកស្ថាប័ន បង្កើតយុទ្ធនាការដែលផ្សារភ្ជាប់វប្បធម៌ជាមួយកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងសំណល់ ការប្រើប្រាស់ការអប់រំផ្សព្វផ្សាយតាមអ៊ីនធឺណិតជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និងផ្សព្វផ្សាយពីខេត្តកែប

បញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធជាមួយសំណល់	គោលដៅ	ជំហានរយៈពេលមធ្យម	ជំហានរយៈពេលវែង
ដែនសមត្ថកិច្ចមិនច្បាស់លាស់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប	ការមើលខុសត្រូវច្បាស់លាស់លើសំណល់អនុលោមតាមលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ	<ul style="list-style-type: none"> • បកស្រាយបញ្ជាក់ និងជំរុញការយល់ដឹងពីតួនាទីរបស់អ្នកដើរតួនាទីនានានៅក្នុងរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ • បង្កើតកិច្ចសន្ទនារវាងដៃគូរដ្ឋាភិបាលដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់នាពេលបច្ចុប្បន្ន • ធ្វើផែនទីឱកាសដើម្បីបង្កើតប្រសិទ្ធផលក្នុងប្រតិបត្តិការនាពេលបច្ចុប្បន្ន 	<ul style="list-style-type: none"> • ឈានទៅសម្រេចបានគោលបំណងដែលអាជ្ញាធរក្រុងជាអ្នកផ្តល់សេវាចម្បងសម្រាប់ការងារគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង
ការគាំទ្រ និង ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃមានកម្រិតកំណត់ពីថ្នាក់ជាតិ	ការសម្របសម្រួលជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធចែមទៀតពីថ្នាក់ជាតិមកលើគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង	<ul style="list-style-type: none"> • បង្កើតប្រព័ន្ធ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ នៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ • ពង្រឹង ក្រុមការងារបច្ចេកទេសអន្តរក្រសួង 	<ul style="list-style-type: none"> • ធ្វើការកែសម្រួលគោលនយោបាយដែលចាំបាច់ ចាត់ចែងធនធានការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ និងយន្តការគាំទ្រដទៃទៀតនៅថ្នាក់ជាតិដើម្បីគាំទ្រដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ។

គោលដៅដែលបានស្នើរខាងលើ រួមទាំងជំហានរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង មានភាពស្របគ្នាជាមួយនឹងគម្រោងអាទិភាពដែលបានស្នើរឡើងនៅក្នុងពង្រាង ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ក្រុងនិរន្តរភាព ២០១៩-២០៣០ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាគ្រប់គ្រងសំណល់នៅទីក្រុងកែប (NCS, Mol, & GGGI, 2019) និងស្របតាមផែនការវិនិយោគសាធារណៈបីឆ្នាំរំកិល ២០១៩-២០២១ របស់ខេត្តកែបផងដែរ (Kep Provincial Administration, 2019)។

ដោយពេលនេះយើង បានអភិវឌ្ឍការយល់ដឹងទូទៅពីបញ្ហាប្រឈមដែលទាមទារសកម្មភាព ក៏ដូចជាបានកំណត់ឃើញជំហានរយៈពេលមធ្យមមួយចំនួន ដែលចាំបាច់ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមនីមួយៗច្បាស់ហើយ ឥឡូវនេះយើង អាចចាប់ផ្តើមពិភាក្សាករណីមើលដើម្បីអនុវត្តសកម្មភាពអនុវត្តសកម្មភាព និងធនធានដែលចាំបាច់ដើម្បីធ្វើជំហានបន្ទាប់ដ៏សំខាន់នេះ។

ផ្នែកលើបញ្ហាប្រឈមក្នុងវិស័យសំណល់ដូចបានគូសបញ្ជាក់ក្នុងតារាងទី៣ ខាងលើ យើងអាចកំណត់ឃើញនូវកម្រងសកម្មភាពអនុវត្តសកម្មភាពមួយចំនួន ជាកិច្ចឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមនីមួយៗ។ ទស្សនទានទាំងអស់នេះ ជាមូលដ្ឋាននៃសកម្មភាពអនុវត្តសកម្មភាពដ៏រឹងមាំដោយខ្លួនឯងបាន ការយកចិត្តទុកដាក់ដែលត្រូវបានរួមផ្សំគ្នានៅលើផ្នែកផ្សេងៗជាច្រើន និងគាំទ្រឱ្យមានសកម្មភាពដ៏រឹងមាំ ហើយសកម្មភាពដែលត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងផ្នែកទាំង ០៥ អាចដើរតួនាទីជាគោលវិធីបែបសព្វគ្រប់គ្រងប្រាយពិតប្រាកដដែលត្រូវបានកាត់តែងឡើង ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះសមាសធាតុសារវន្តដែលចាំបាច់ ដើម្បីបន្តជំរុញដំណោះស្រាយការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរបស់ក្រុងកែបឱ្យបន្តឆ្ពោះទៅមុខ។

ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃទស្សនទានសកល្យទាំង ០៥ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ជាកិច្ចឆ្លើយតបបញ្ហាប្រឈមជាក់លាក់ក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលបានរកឃើញ ក្នុងអំឡុងពេលដំណើរទស្សនកិច្ចផ្ទាល់ទៅខេត្តកែប៖

១. **អភិបាលកិច្ច** - ការស្នើឡើងនូវទស្សនទាន គឺដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមដែលកើតឡើងដោយសារដំណើរការធ្វើវិមជ្ឈការមិនពេញលេញ ដែលនាំឱ្យមានភាពត្រួតគ្នានៃសមត្ថកិច្ចគ្រប់គ្រង និងការត្រួតពិនិត្យរបស់អាជ្ញាធរ ដែលនាំឱ្យប្រសិទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅមានកម្រិត។ ទស្សនទានសកល្យនេះ នឹងបញ្ចូលការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ ដើម្បីឱ្យការគ្រប់គ្រង និងប្រតិបត្តិការកាន់តែមានភាពល្អប្រសើរជាងមុន។
២. **បច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធបែបវិមជ្ឈការ** - ការលើកឡើងនូវទស្សនទាននេះ គឺផ្អែកតាមទ្រឹស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលជំរុញឱ្យមានការធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់ ដោយប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រប្រព្រឹត្តិកម្មក្នុងទ្រង់ទ្រាយតូច ប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាកម្រិតទាប និងចំណាយតិច នៅកៀកនឹងប្រភពដែលបង្កើតសំណល់ ដែលអាចឱ្យគេយកទៅប្រើប្រាស់បែបវិមជ្ឈការនៅកម្រិតសហគមន៍ ឬនៅថ្នាក់ស្រុក។
៣. **សេវាប្រមូលសំរាមគ្រប់ដណ្តប់ទាំងស្រុង និងកែលំអទីលានចាក់សំរាម** - ទស្សនទាននេះ ផ្តោតលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីពង្រីកសេវាប្រមូលសំរាម តាមរយៈការកំណត់កត់បន់ដែលមិនទាន់ទទួលបានសេវាប្រមូលសំរាម ឬតំបន់ដែលមិនទាន់ទទួលបានសេវាពេញលេញ និងដើម្បីកែលំអទីលានចាក់សំរាមរបស់ខេត្តកែប តាមរយៈការអនុវត្តវិធានការការពារបរិស្ថាន។

៤. តួនាទីនៃវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ - ទស្សនទាននេះ សំដៅលើការផ្តួចផ្តើមឱ្យមានការសន្ទនារវាងអាជ្ញាធរក្រុង និងកម្មករប្រមូលសំរាមក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ។ តាមរយៈកិច្ចពិភាក្សា និងកិច្ចព្រមព្រៀង អាជ្ញាធរក្រុង អាចគាំទ្រដល់កម្មករប្រមូលសំរាមក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ក្នុងការធ្វើការងារឆ្ពោះទៅរកដំណោះស្រាយដែលនឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់សហគមន៍ទាំងមូលក្នុងនោះរួមទាំងភាពល្អប្រសើរជាងមុននៃការញែក និងការទាញយកធនធានដែលអាចកែច្នៃឡើងវិញបាន។

៥. ការអប់រំ និងការយល់ដឹង - ទស្សនទាននេះ គឺជាការរៀបចំយុទ្ធនាការបង្កើនការយល់ដឹងជាសាធារណៈឱ្យស្របតាមបរិបទរបស់កម្ពុជា ដោយមានការចូលរួមពីអង្គការពាក់ព័ន្ធនៅគ្រប់កម្រិត និងគ្រប់ផ្នែកនៃសង្គម កម្ពុជា។ ទស្សនទាននេះ នឹងផ្តោតលើសារអប់រំផ្សព្វផ្សាយពីប្រធានបទដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីគុណតម្លៃ វប្បធម៌ និងប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងមូលដ្ឋាន និងផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងផងដែរ។

ផែនការដើម្បីធ្វើដំណើរឈានទៅមុខជាមួយកិច្ចខិតខំនេះ តម្រូវឱ្យមានធាតុចូលពីអ្នកពាក់ព័ន្ធជាច្រើន ព្រមទាំងកិច្ចសម្របសម្រួលគាំទ្រយ៉ាងរឹងមាំរបស់ ក.ជ.អ.ច. និង អង្គការមូលនិធិអាស៊ី។ គោលវិធីហ្មត់ចត់ដែលត្រូវបានស្នើឡើងដើម្បីជំរុញទស្សនទានទាំងអស់នេះ ទៅជាសកម្មភាពមានដូចខាងក្រោម។ ការកែសម្រួលលើសកម្មភាព និងកាលវិភាគពេលវេលាលម្អិត ដើម្បីអមមកជាមួយគោលវិធីនេះ នឹងត្រូវពិនិត្យលម្អិតបន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសមាជិកក្រុមការងាររួចហើយ។

ដំណាក់កាលនៃការអនុវត្តសកម្មភាពដែលត្រូវបានស្នើឡើងរួមមាន^{២១}៖

- ការចេញផ្សាយរបាយការណ៍លម្អិត និងសង្ខេប របស់

- ក.ជ.អ.ច. និងអង្គការមូលនិធិអាស៊ី
- ភាគីពាក់ព័ន្ធចូលរួមកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ និងធ្វើផែនការអនុវត្តសកម្មភាព
- ផ្សព្វផ្សាយ "គម្រោងសកម្មភាពជាដៃគូសម្រាប់នវានុវត្តន៍ការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប"
- ក្រុមការងារបច្ចេកទេសចូលរួមកិច្ចប្រជុំ និងរៀបចំផែនការការងារ
- បង្កើតចរន្តការងារអនុលោមតាមគម្រោងសកម្មភាព ដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា
- អនុវត្តគម្រោងសកម្មភាពរួមជាមួយការរាយការណ៍ពីវឌ្ឍនភាពឆ្ពោះទៅសម្រេចបានដំណាក់កាលសំខាន់ៗ
- ការវាយតម្លៃពាក់កណ្តាលគម្រោង
- ការប្រមូលព័ត៌មាន៖ ខ្លឹមសារសង្ខេបស្តីពីវឌ្ឍនភាព និងមេរៀនជាបទពិសោធន៍ បញ្ចប់សកម្មភាពអនុវត្តសកម្មភាព។

៤.៦ ធាតុចូល ធនធាន និងកិច្ចសហការសម្រាប់សកម្មភាពអនុវត្តសកម្មភាព

ដើម្បីផ្តួចផ្តើមដំណើរការនៃការរៀបចំសកម្មភាពសកម្មភាពសាងសង់តារាងមួយ ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយគូសបញ្ជាក់ពី ការចូលរួមរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធដែលចាំបាច់ យន្តការក្នុងការអនុវត្ត ធាតុចេញដែលត្រូវបានរំពឹងទុក ធនធាន និងទិន្នន័យដែលត្រូវការ។

ព័ត៌មានមូលដ្ឋានខាងលើ ត្រូវបានផ្តល់ជូនក្នុងតារាងខាងក្រោម ដែលផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែមទៀតសម្រាប់គោលវិធី ដែលត្រូវបានស្នើឡើងចំពោះសកម្មភាពអនុវត្តសកម្មភាពទាំង ០៥ ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ក្នុងផ្នែក "ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃទស្សនទានសកម្មភាពទាំង ០៥"។

តារាងទី ៤៖ ធាតុចូលៗទាំង ០៥ នៅក្នុងទស្សនទានសកម្មភាពអនុវត្តសកម្មភាពដែលត្រូវបានស្នើឡើងសម្រាប់ខេត្តកែប

ចំណុចដែលត្រូវផ្តោតក្នុងការសកម្មភាព	ទិដ្ឋភាព	អ្នកចូលរួម	គោលបំណង	កត្តាហិរញ្ញវត្ថុ/សេដ្ឋកិច្ច	ធនធានដែលចាំបាច់
១. អភិបាលកិច្ច	<ul style="list-style-type: none"> • ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ពុំបានឆ្លើយតបចំពោះចក្ខុវិស័យដែលត្រូវបានដាក់ចេញក្នុងអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ប្រកាសលេខ ០៧៣ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដែលពាក់ព័ន្ធឡើងទៅ។ • ការគាំទ្រ និងការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ ពីថ្នាក់ជាតិ នៅមានកម្រិត 	<ul style="list-style-type: none"> • អាជ្ញាធរស្រុក/ក្រុងខេត្ត (រាប់បញ្ចូលទាំងមន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុខេត្ត និងមន្ទីរវិស្វាសខេត្តផងដែរ) • រដ្ឋាភិបាលនៅថ្នាក់ជាតិ (តាមរយៈក្រុមការងារបច្ចេកទេស) 	<ul style="list-style-type: none"> • ការត្រួតពិនិត្យច្បាស់លាស់លើការអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់ដោយអនុលោមតាមលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិធានា • ការសម្របសម្រួលនិងការត្រួតពិនិត្យក្នុងលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធជាមុនពីថ្នាក់ជាតិ 	<p>ការចំណាយ៖ ចំណាយរយៈពេលខ្លី ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធមានភាពអនុលោម</p> <p>អត្ថប្រយោជន៍៖ ទទួលបានប្រសិទ្ធភាព រយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង</p>	<ul style="list-style-type: none"> • អ្នកចូលរួមដែលត្រូវបានចាត់តាំងពីអាជ្ញាធរនីមួយៗ • ជំនួយបច្ចេកទេសដើម្បីគាំទ្រដល់អន្តរកាល • យន្តការ/ទំនាក់ទំនងផ្លូវការរវាងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងយន្តការផ្លូវការរបស់រដ្ឋ (ឧទាហរណ៍ក្រុមការងារបច្ចេកទេសជាដើម)

^{២១} ដំណាក់កាលដែលត្រូវបានស្នើឡើងនេះ ធ្វើការសន្មតពីការដាក់បញ្ចូលការពិភាក្សាផ្ទៃក្នុង និងការសម្រេចចិត្តទាក់ទងជាមួយការរៀបចំរបាយការណ៍សិក្សាវិសាលភាព និងសកម្មភាពអនុវត្តសកម្មភាព។

ចំណុចដែលត្រូវផ្ដោតក្នុងការសាកល្បង	ទិដ្ឋភាព	អ្នកចូលរួម	គោលបំណង	កត្តាហិរញ្ញវត្ថុ/សេដ្ឋកិច្ច	ធនធានដែលចាំបាច់
២. បច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធបែបវិមជ្ឈការ	ការផ្ទេរធនធានដោយផ្ទាល់ និងការផ្តល់ចំណេះដឹងដល់តំបន់លំនៅដ្ឋានដែលពុំទាន់ទទួលបានសេវាគ្រប់គ្រាន់ និងដែលមានអត្រាប្រមូលសំរាមទាប	អាជ្ញាធរស្រុក/ក្រុង ខេត្ត និងប្រតិបត្តិករវិស័យឯកជន	អនុវត្តសកម្មភាពគ្រប់គ្រងសំណល់តាមសហគមន៍ក្នុងទ្រង់ទ្រាយតូច	<p>ការចំណាយ៖ ការចំណាយមូលធន និងចំណាយលើការបណ្តុះបណ្តាល ដើម្បីអនុវត្តប្រព័ន្ធ</p> <p>អត្ថប្រយោជន៍៖ ជម្រើសដែលអស់ចំណាយទាបជំនួសឱ្យប្រព័ន្ធបែបមជ្ឈការ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • តំបន់សម្រាប់អនុវត្តសាកល្បង • ការផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេសសម្រាប់ធ្វើការវិភាគ/សិក្សាពីសមិទ្ធិលទ្ធភាព • ធនធានសម្រាប់អនុវត្តសាកល្បង
៣. សេវាប្រមូលសំរាមគ្រប់ដណ្តប់ទាំងស្រុង និងកែលំអទីលានចាក់សំរាម	ធ្វើការកែសម្រួលកិច្ចសន្យាផ្តល់សេវាប្រមូលសំរាមនាពេលបច្ចុប្បន្នដោយធ្វើការពិចារណាពីមេរៀនដែលទទួលបាន	អាជ្ញាធរស្រុក/ក្រុង ខេត្ត និងប្រតិបត្តិករវិស័យឯកជន	រៀបចំវិធីសាស្ត្រសាកល្បងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាសេវាប្រមូលសំរាមដែលមិនមានការគ្របដណ្តប់ ពេញលេញ និងបញ្ហាទីលាន ចាក់សំរាម និងផ្ដោតលើឱកាសកែលំអដែលងាយស្រួលក្នុងការអនុវត្ត	<p>ការចំណាយ៖ ចំណាយលើការអនុវត្តការពង្រីកសេវា និងការកែលំអទីតាំង</p> <p>អត្ថប្រយោជន៍៖ ការបន្ថយការចំណាយលើបរិស្ថាន និងសុខភាពសម្រាប់អាជ្ញាធរ និងប្រជាពលរដ្ឋ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • តំបន់សម្រាប់អនុវត្តសាកល្បង • ការផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេសសម្រាប់ធ្វើការវិភាគ/សិក្សាពីសមិទ្ធិលទ្ធភាព • ធនធានសម្រាប់អនុវត្តសាកល្បង
៤. តួនាទីនៃវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ	គិតរហូតមកដល់ពេលបច្ចុប្បន្ននេះ អភិបាលកិច្ចក្នុងវិស័យនេះ ធ្វើការពិចារណាតិចតួចប៉ុណ្ណោះលើផលប៉ះពាល់សង្គម ដែលបង្កឡើងដោយសារការគ្រប់គ្រងសំណល់	អាជ្ញាធរស្រុក/ក្រុង ខេត្ត និងថ្នាក់ជាតិ អង្គការ/ស្ថាប័នដែលជួយសម្របសម្រួលវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ	រៀបចំវេទិកាដើម្បីឱ្យមានការពិគ្រោះយោបល់ស្តីពីគំរូសហការរវាងវិស័យផ្លូវការ និងក្រៅប្រព័ន្ធ	<p>ការចំណាយ៖ ចំណាយលើការចាប់ផ្តើមអនុវត្តន៍វិធីសាស្ត្របែបកម្មវិធីដើម្បីជំរុញឱ្យមានការចូលរួមពី វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ</p> <p>អត្ថប្រយោជន៍៖ ឱកាសមួយចំនួន សម្រាប់ធ្វើការចែករំលែកប្រាក់ចំណូលដែលបានពីការទាញសម្ភារៈមកប្រើប្រាស់ឡើងវិញ និងការកែលំអជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋដែលមានឱកាសតិចតួច</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ការគាំទ្រពី រដ្ឋាភិបាលដើម្បីឱ្យមានការរៀបចំកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ និងការធ្វើសកម្មភាពនានា • ធនធានសម្រាប់សម្របសម្រួលកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ • ការគាំទ្រពីអ្នកជំនាញអន្តរជាតិ ដែលមានបទពិសោធន៍ធ្វើការងារជាមួយនឹងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ
៥. ការអប់រំ និងយល់ដឹង	លទ្ធភាពផ្នែកវិការរបស់រដ្ឋាភិបាល នៅមានកម្រិត សម្រាប់ការអប់រំ និងការបង្កើនការយល់ដឹងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ	អាជ្ញាធរស្រុក/ក្រុង ខេត្ត ប្រតិបត្តិករ វិស័យឯកជន អង្គការពាក់ព័ន្ធដែលធ្វើការងារតាមសហគមន៍ អង្គការ/ស្ថាប័នដែលជួយសម្របសម្រួល	រៀបចំគំរូសម្រាប់បង្កើនការយល់ដឹងពីសំណល់ដល់ប្រជាពលរដ្ឋគោលដៅ	<p>ការចំណាយ៖ ចំណាយលើការចាប់ផ្តើមអនុវត្តវិធីសាស្ត្របែបកម្មវិធីដើម្បីអប់រំ និងជំរុញឱ្យមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋ</p> <p>អត្ថប្រយោជន៍៖ ផលដែលបានពីការវិនិយោគក្នុងរយៈពេលវែង និងរយៈពេលខ្លី លើការកែលំអធិការបច្ចេកទេសរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ការគាំទ្រពីរដ្ឋាភិបាលដល់កិច្ចពិគ្រោះយោបល់នៅតាមសហគមន៍ • ធនធានសម្រាប់រៀបចំសកម្មភាព និងសម្ភារៈនានា

ក្នុងអំឡុងពេលអនុវត្ត គម្រោងសាកល្បងនេះ កិច្ចសម្របសម្រួលរួមគ្នារបស់ដៃគូអនុវត្ត គឺមានភាពចាំបាច់ជាពិសេស។ ការជួយសម្របសម្រួលនេះ នឹងជួយពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់នាពេលបច្ចុប្បន្នឡើងវិញជាមួយគោលបំណងចុងក្រោយក្នុងការបង្កើតឱ្យមានប្រតិបត្តិការប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងមានប្រសិទ្ធផលដែលនឹងនាំឱ្យសម្រេចបានលទ្ធផលនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់កាន់តែល្អប្រសើរនៅក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង។

ការពិពណ៌នាពីអ្នកចូលរួមនីមួយៗ និងតួនាទីរបស់ពួកគេនៅក្នុងសកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បង មានដូចខាងក្រោម។

- **ក.ជ.អ.ច.៖** ដៃគូក្នុងការអនុវត្តអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់ជាមួយ អង្គការមូលនិធិអាស៊ី។ នេះជាស្ថាប័នជាតិទទួលខុសត្រូវក្នុងការបញ្ជ្រាបនិរន្តរភាពទៅក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់នៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។
- **តួនាទីក្នុងការអនុវត្តសាកល្បង៖** សម្របសម្រួលសកម្មភាពជាមួយអង្គការមូលនិធិអាស៊ី និងផ្តល់ធាតុចូលផ្នែកធនធានមនុស្ស និងធនធានហិរញ្ញវត្ថុ ដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តសាកល្បង។
- **នាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរបស់ក្រសួង/ក្រសួងបរិស្ថាន៖** ទទួលខុសត្រូវក្នុងការមើលខុសត្រូវផ្នែក និយ័តកម្មលើសកម្មភាពគ្រប់គ្រងសំណល់ថ្នាក់ជាតិ។
- **តួនាទីក្នុងការអនុវត្តសាកល្បង៖** ផ្តល់ការគាំទ្រក្នុងកិច្ចឆ្លើយតបចំពោះសំណួរនានាពាក់ព័ន្ធជាមួយកំណែទម្រង់ទាក់ទងជាមួយបច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ ក៏ដូចជាអភិបាលកិច្ចជាទូទៅលើប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់។ ផ្តល់ធាតុចូលផ្នែកធនធានមនុស្សដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តសាកល្បង។
- **ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ៖** ស្ថាប័ននាំមុខរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលឆ្លើយតបចំពោះសំណួរស្តីពីការមើលខុសត្រូវផ្នែកសារពើពន្ធ និងថវិកា។
- **តួនាទីក្នុងការអនុវត្តសាកល្បង៖** ដឹកនាំលើសំណួរពាក់ព័ន្ធជាមួយការមើលខុសត្រូវផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ការយកថ្លៃសេវា និងការធ្វើកញ្ចប់ថវិកាសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសំណល់។ ផ្តល់ធាតុចូលធនធានមនុស្សដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោងសាកល្បង។

- **ក្រសួងមហាផ្ទៃ/គ.ជ.អ.ប.៖** ស្ថាប័ននាំមុខរបស់រដ្ឋាភិបាលទាក់ទងជាមួយសំណួរស្តីពីវិមជ្ឈការ ការមើលខុសត្រូវការងារផ្ទៃក្នុង និងការសម្របសម្រួលរវាងអង្គការរដ្ឋាភិបាល។
- **តួនាទីក្នុងការអនុវត្តសាកល្បង៖** នាំមុខលើសំណួរទាក់ទងជាមួយអភិបាលកិច្ច ជាពិសេសលើសំណួរដែលទាមទារឱ្យមានការបកស្រាយបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់សម្រាប់កំណែទម្រង់បន្ថែមទៀត និងការមើលខុសត្រូវកាន់តែប្រសើរឡើងលើការគ្រប់គ្រងសំណល់។ ផ្តល់ធាតុចូលផ្នែកធនធានមនុស្សដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោងសាកល្បង។
- **ខេត្តកែប៖** អាជ្ញាធរមើលខុសត្រូវកិច្ចការរបស់ខេត្តកែប ដែលមានតួនាទីជាច្រើនក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងក្រុងកែប។
- **តួនាទីក្នុងការអនុវត្តសាកល្បង៖** ចូលរួម និងចូលរួមចំណែកក្នុងកិច្ចពិភាក្សា ដើរតួនាទីប្រកបដោយការស្ថាបនាក្នុងការដោះស្រាយសំណួរស្តីពីការទទួលខុសត្រូវមើលខុសត្រូវលើសំណល់ដែលបច្ចុប្បន្នមានភាពមិនច្បាស់លាស់។ ផ្តល់ធាតុចូលធនធានមនុស្សដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោងសាកល្បង។
- **ក្រុងកែប៖** អាជ្ញាធរមើលខុសត្រូវលើកិច្ចការរបស់ក្រុងកែប។
- **តួនាទីក្នុងការអនុវត្តសាកល្បង៖** ចូលរួម និងចូលរួមចំណែកក្នុងកិច្ចពិភាក្សា ដើរតួនាទីប្រកបដោយការស្ថាបនាក្នុងការដោះស្រាយសំណួរស្តីពីការទទួលខុសត្រូវមើលខុសត្រូវលើសំណល់ដែលបច្ចុប្បន្នមានភាពមិនច្បាស់លាស់។ ផ្តល់ធាតុចូលធនធានមនុស្សដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោងសាកល្បង។
- **អង្គការមូលនិធិអាស៊ី៖** ដៃគូក្នុងការអនុវត្ត អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់ជាមួយ ក.ជ.អ.ច. និងដឹកនាំការសម្របសម្រួលសកម្មភាពក្រុមការងារ។

តួនាទីក្នុងការអនុវត្តសាកល្បង៖ សម្របសម្រួលកិច្ចសន្ទនា និងការសម្រេចចិត្តក្នុងការគាំទ្រដល់ការអនុវត្តសកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បងឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព។ ផ្តល់ធាតុចូលផ្នែកធនធានមនុស្ស និងការគាំទ្រជំនួយបច្ចេកទេស ដែលចាំបាច់សម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោងសាកល្បង។

តារាងទី ៥ បង្ហាញពីតម្រូវការ ធាតុចូលពីស្ថាប័នដៃគូទាំង ០៦ ដើម្បីអនុវត្តសកម្មភាពសាកល្បងណាដែលបានព្រមព្រៀងគ្នារួមគ្នា។

តារាងទី ៥៖ ធាតុចូលសំខាន់ៗដែលត្រូវការពីដៃគូនៅក្នុងសកម្មភាពអនុវត្តសាកល្បងដែលត្រូវបានស្នើឡើងទាំង ០៥

ស្ថាប័នដៃគូ	អភិបាលកិច្ច	បច្ចេកវិទ្យា/ប្រព័ន្ធ	សេវាប្រមូលសំណល់គ្របដណ្តប់ទាំងស្រុង/កន្លែងចាក់សំរាម	វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ	ការអប់រំ/ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង
ក.ជ.អ.ច.				✓	✓
ក្រសួងបរិស្ថាន/នាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង	✓	✓	✓		
ក្រសួងមហាផ្ទៃ/គ.ជ.អ.ប.	✓			✓	✓
ខេត្តកែប			✓	✓	✓
ក្រុងកែប		✓	✓	✓	✓
អង្គការមូលនិធិអាស៊ី	✓	✓	✓	✓	✓

៥. ការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើកំណែទម្រង់គោលនយោបាយ

ស្របតាមគោលបំណងនៃសកម្មភាពសាកល្បងដែលលើកឡើងខាងក្រោមនេះ ជាអនុសាសន៍គោលនយោបាយមួយចំនួន ដែលមានលក្ខណៈប្រទាក់ក្រឡាគ្នា។ អនុសាសន៍ទាំងនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលត្រូវបានកំណត់រកឃើញក្នុងខេត្តកែប និងត្រូវកែសម្រួលបន្ថែមទៀត ផ្អែកតាមលទ្ធផលនៃសកម្មភាពសាកល្បងនីមួយៗ។ អនុសាសន៍ទាំងនេះ ឆ្លើយតបចំពោះគោលបំណងជាច្រើនក្នុងពេលជាមួយគ្នា ប៉ុន្តែ ផ្តោតជុំវិញទស្សនទានជាមូលដ្ឋានមួយចំនួន ដូចជា ការអភិវឌ្ឍបែតង និងនិរន្តរភាពបរិស្ថាន សេដ្ឋកិច្ច ចក្រា ការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ និងប្រសិទ្ធភាពចំណាយ។

សកម្មភាពសាកល្បងសំខាន់ៗ ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងទស្សនទាននីមួយៗរួមមាន៖

១. ពង្រឹង ការិយាល័យសាធារណៈការ ដឹកជញ្ជូន អនាម័យបរិស្ថាន និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ក្នុងរដ្ឋបាលក្រុងកែប៖ សកម្មភាពនេះ មានគោលបំណងពង្រឹងគុណនេយ្យភាពរបស់អាជ្ញាធរក្រុងលើការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅមូលដ្ឋាន ជាមួយគ្នានឹងការផ្តល់លទ្ធភាពបង្កើនការយល់ដឹងរបស់មន្ត្រីក្រុងពីប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។ សកម្មភាពនេះ ជាការផ្តោតផងដែរលើការធានានូវភាពជោគជ័យនៃការផ្ទេរតួនាទីត្រួតពិនិត្យសេវាគ្រប់គ្រងសំណល់ទៅឱ្យអាជ្ញាធរក្រុងកែប ជាពិសេសការិយាល័យដែលទើបបង្កើតថ្មី ឱ្យមានចំនួនមន្ត្រី និងថវិកាគ្រប់គ្រាន់។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ អភិបាលកិច្ច

២. រៀបចំប្រព័ន្ធពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ ដើម្បីគាំទ្រការធ្វើវិមជ្ឈការ និងការកែលម្អប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងតាមរយៈការផ្តោតលើការគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ៖ ដើម្បីធានាប្រសិទ្ធភាពប្រតិបត្តិការ និងដំណើរការប្រព័ន្ធឱ្យបានរឹងមាំ ចាំបាច់ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមលើប្រព័ន្ធពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ។ គួរមានការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់បែបនេះលើប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រង ដូចជា ការបំពេញការងារផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងរដ្ឋបាលរបស់អង្គការគ្រប់គ្រងសំណល់ ដោយធ្វើការសម្របសម្រួលជាមួយនិងស្ថាប័នដែលធ្វើការត្រួតពិនិត្យនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក៏ដូចជាផ្សារភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយការពិនិត្យតាមដានប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅក្នុងមូលដ្ឋានផងដែរ។ ការស្វែងយល់ឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយពីប្រភេទសំណល់ និងបរិមាណសំណល់ មានសារៈសំខាន់យ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់ការរៀបចំផែនការប្រតិបត្តិការ និងការវិនិយោគ ព្រមទាំងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ ជាពិសេស ដើម្បីកំណត់ពីរបៀបគ្រប់គ្រងប្រភេទសំណល់ផ្សេងៗគ្នា។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ អភិបាលកិច្ច

៣. កំណត់ពីធនធានដែលចាំបាច់ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីក្រុង និងរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្របង្កើនចំណូល ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការចាំបាច់៖ ស្របគ្នានឹងការពង្រឹងការយកចិត្តទុកដាក់លើការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ អាជ្ញាធរដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងខេត្ត និងក្រុងកែប ត្រូវធានាឱ្យមានការផ្តល់ធនធានឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការសម្រេចគោលបំណងនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់តាមរយៈភាពដៃគូនៅមូលដ្ឋាន។ នេះតម្រូវឱ្យមានការវិភាគលើជម្រើសយន្តការផ្តល់ថវិកា គាំទ្រដល់ប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ប្រតិបត្តិការនៅក្នុងខេត្តកែប ពឹងអាស្រ័យលើការប្រមូលថ្លៃសេវាគ្រប់គ្រងដោយប្រតិបត្តិការវិស័យឯកជនដែលនាំឱ្យសេវាប្រមូលសំរាមនេះ ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ភាគច្រើនលើតម្រូវការរបស់ សហគ្រាសពាណិជ្ជកម្មដែលជាអ្នកបង្កើតសំរាមក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ។ ដើម្បីយកចិត្តទុកដាក់ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់លើការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅថ្នាក់សហគមន៍ ថវិកាសម្រាប់ប្រតិបត្តិការសំណល់ចាំបាច់ត្រូវមានការពង្រីក និងស្វែងរកបន្ថែមពីប្រភពផ្សេងៗ។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ អភិបាលកិច្ច

៤. សាកល្បងគុណភាពជាដៃគូរាងរដ្ឋ និងវិស័យឯកជន ដែលរួមបញ្ចូលការលើកទឹកចិត្តផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីគាំទ្រការញែកសំរាមនៅប្រភពដើមផ្ទាល់ដែលជាផ្នែកមួយនៃសេដ្ឋកិច្ចច្នោះគម្រោងលើកទឹកចិត្តផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានរកឃើញថា មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការបង្កើនការចូលរួមក្នុងការញែកសំណល់។ រដ្ឋបាលក្រុងកែប អាចទទួលបានលទ្ធផលនេះ តាមរយៈការអនុវត្តគំរូសាកល្បងដែលមានឈ្មោះថា ធនាគារសំណល់។ ប្រជាពលរដ្ឋ អាចទទួលបានការទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ពីសំរាមស្ងួត (ប្លាស្ទិក លោហៈ និងអាណូលយមីញ៉ូមជាដើម) ដែលបានយកទៅដាក់នៅធនាគារ។ គំរូមួយទៀត គឺជាការដាក់បញ្ចូលកម្មករក្រៅប្រព័ន្ធនៅក្នុងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលមានស្រាប់។ ការខិតខំប្រឹងប្រែងប្រមូលសំរាមរបស់កម្មករក្នុងវិស័យក្នុង និងក្រៅប្រព័ន្ធ អាចកាត់បន្ថយបរិមាណសំរាមនៅទីលានចាក់សំរាមក្នុងខេត្តកែប ព្រមទាំងជួយគាំទ្រដល់ការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋងាយរងគ្រោះផងដែរ។ រដ្ឋបាលក្រុងកែប គួរតែបង្កើតកន្លែងប្រមូលសំរាមស្ងួតដែលអាចកែច្នៃបាន និងធ្វើការងារជាមួយនិងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធដើម្បីបង្កើតគំរូសហការគ្នាសម្រាប់ការប្រមូល និងលក់សំណល់ ដែលអាចកែច្នៃបានទៅជាផលិតផលថ្មី និងប្រភពនៃថាមពល។ ភាពជាដៃគូជាមួយដេប៉ូទីញ-លក់អេតចាយ និង/ឬវិស័យឯកជន គួរតែជាផ្នែកមួយនៃគំរូសាកល្បងទាំងពីរផងដែរ ដើម្បីបញ្ជូនសំណល់ទៅកាន់កន្លែងកែច្នៃសំណល់។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ ការអប់រំ និងការយល់ដឹង និងតួនាទីរបស់វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ

៥. បង្កើតភាពជាដៃគូ ដើម្បីសាកល្បងការផលិតជីវឧស្ម័នពីសំណល់សរីរាង្គពីផ្សារនៅខេត្តកែបតាមរយៈការបំបែកដោយគ្មានអុកស៊ីសែន (Anaerobic Digestion) ដែលអាចបញ្ចៀសសំណល់សរីរាង្គចេញពីទីលានចាក់សំរាមចុងក្រោយ និងធ្វើការសិក្សាសមិទ្ធិលទ្ធភាពនៃការធ្វើដីកំប៉ុស្តនៅនឹងប្រភពសំណល់ផ្ទាល់៖ ទីផ្សារ និងកន្លែងផ្តល់សេវាអាហារ រួមទាំងកន្លែងកែច្នៃអាហារផ្សេងទៀត បង្កើតបានសំណល់សរីរាង្គក្នុងបរិមាណដ៏ច្រើន។ សំណល់សរីរាង្គ អាចប្រើប្រាស់ជាវត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ដំណើរការឡើយជីវឧស្ម័ន ដែលជាដំណើរការមួយជួយកាត់បន្ថយបរិមាណសំរាមក្នុងពេលជាមួយគ្នាអាចជួយផលិតជីវឧស្ម័នបានផងដែរ។ ទីផ្សារក្នុងក្រុងកែប ផ្តល់ឱកាសសាកល្បងគំនិតផ្តួចផ្តើមនេះជាមួយនឹង កម្មវិធីឡើយជីវឧស្ម័នជាតិ ដើម្បីគាំទ្រដល់និរន្តរភាពក្នុងការធ្វើប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់រឹងក្នុងក្រុងកែប។ សំណល់សរីរាង្គ ក៏ជាឱកាសមួយទៀតសម្រាប់ធ្វើដីកំប៉ុស្តសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងវិស័យកសិកម្ម។ ក្រុងកែប គួរតែធ្វើការវាយតម្លៃសមិទ្ធិលទ្ធភាពសម្រាប់ការធ្វើដីកំប៉ុស្តនៅនឹងកន្លែងផ្ទាល់នៅក្នុងតំបន់ដែលមិនទទួលបានការផ្តល់សេវាប្រមូលសំរាម។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ បច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធបែបរិមជ្ឈការ

៦. បង្កើតផែនទីបង្ហាញផ្លូវដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវការប្រមូលសំរាមទូទាំងខេត្តកែប៖ ការពង្រីកការគ្របដណ្តប់នៃការប្រមូលសំរាមឱ្យបានទាំងស្រុង មានសារៈសំខាន់ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមនៃការគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលខេត្តកែបកំពុងជួបប្រទះ។ ការជំរុញឱ្យមានការប្រមូលសំរាមទូទាំងខេត្តបែបនេះ នឹងជួយឱ្យរដ្ឋបាលខេត្តកែប អាចឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហានៃការដុតសំរាមពាសវាលពាសកាល និងបញ្ហាកើនឡើង ប្លាស្ទិកក្នុងសមុទ្រផងដែរ។ ការកំណត់គោលដៅច្បាស់លាស់ និងជំហានដែលចាំបាច់ ជាមតិបង្ហាញផ្លូវយ៉ាងច្បាស់ ដើម្បីឈានទៅសម្រេចគោលដៅ។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ សេវាប្រមូលសំរាមគ្របដណ្តប់ទាំងស្រុង និងកែលម្អទីលានចាក់សំរាម

៧. រៀបចំផែនការសកម្មភាព ដើម្បីធានាឱ្យមានទីលានចាក់សំរាមត្រឹមត្រូវ និងកែលម្អប្រតិបត្តិការដោយវិធីសាស្ត្រ ដែលចំណាយទាប ដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន៖ ខេត្តកែប គួរតែផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការកែលម្អប្រតិបត្តិការនៅទីលានចាក់សំរាម។ ផ្លូវចូលទៅកាន់ទីលាននេះគួរតែជួសជុល និងការប្រតិបត្តិការ គួរតែផ្លាស់ប្តូរតាមរយៈការកាត់បន្ថយការដុតសំរាម ការទុកដាក់សំរាមឱ្យបានសមស្រប និងការប្រើប្រាស់សម្ភារសម្រាប់គ្របសំរាមជាប្រចាំ ដើម្បីជួយកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ សេវាប្រមូលសំរាមគ្របដណ្តប់ទាំងស្រុង និងកែលម្អទីលានចាក់សំរាម

៨. គាំទ្រដល់ការអនុវត្តគំនិតផ្តួចផ្តើមបង្កើនការយល់ដឹង ដើម្បីអប់រំប្រជាពលរដ្ឋពីសារៈសំខាន់នៃការចោលសំរាមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ផលប៉ះពាល់ទៅលើសុខភាព និងបរិស្ថានដែលបង្កឡើងដោយសារការដុតសំរាម និងការផែកពីនីយចំពោះករណីចោលសំរាមពុំបានត្រឹមត្រូវ៖ មានតែតាមរយៈការគាំទ្រ និងការជំរុញឱ្យមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋនៅមូលដ្ឋានតែប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចធ្វើឱ្យមានភាពជឿនលឿនពិតប្រាកដឆ្ពោះទៅរកការកែលម្អការគ្រប់គ្រងសំណល់។ ការបង្ហាញពីសញ្ញាយ៉ាងរឹងមាំរបស់អ្នកដឹកនាំនៅមូលដ្ឋាន គឺជាការបង្ហាញពីការប្តេជ្ញាចិត្តអនុវត្តសកម្មភាព ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយសារនេះ ។ សកម្មភាពទាំងនេះ អាចរួមមានការរៀបចំយុទ្ធនាការសម្អាតឆ្នេរ ដោយមានការដឹកនាំពីមន្ត្រីនៅមូលដ្ឋាន ការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងការញែកសំរាម ការកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ប្លាស្ទិក ឬការប្តេជ្ញាមិនដុតសំរាមតាមទីវាល និងមិនចោលសំរាមខុសច្បាប់ជាដើម។

សកម្មភាពសាកល្បងនៅក្រោម៖ ការអប់រំ និងការយល់ដឹង

៦. សន្និដ្ឋាន

លក្ខណៈប្រជាសាស្ត្រ និងការឈានឡើងនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងកំណើនវិស័យទេសចរណ៍ ដើរតួនាទីសំខាន់ ក្នុងការព្យាករណ៍ ទុកពីសេចក្តីត្រូវការក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់នាពេលអនាគតក្នុង ខេត្តកែប។ ចន្លោះខ្លះខាតក្នុងការឆ្លើយតបចំពោះសេចក្តីត្រូវការ របស់វិស័យសំណល់នាពេលបច្ចុប្បន្ន បង្កឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមគួរ ឱ្យកត់សម្គាល់រួចទៅហើយ។

ថ្វីបើនៅមានសំណួរជាច្រើនក្តី យើងសង្កេតឃើញយ៉ាង ច្បាស់ថា បញ្ហាប្រឈមដ៏ធំបំផុតមួយក្នុងការកែលំអការគ្រប់គ្រង សំណល់ក្នុងខេត្តកែប ពុំមែនជាបញ្ហាប្រឈមផ្នែកបច្ចេកវិទ្យានោះ ទេ ផ្ទុយទៅវិញ គឺជាបញ្ហាប្រឈមផ្នែកអភិបាលកិច្ចនៃវិស័យ នេះ។ បញ្ហាប្រឈមផ្នែកអភិបាលកិច្ចដ៏លើសលប់ទាំងអស់នេះ ជា លទ្ធផលធ្វើឱ្យភាពមិនច្បាស់លាស់ផ្នែកថវិកា និងដែនសមត្ថកិច្ច គ្រប់គ្រង ក៏ដូចជាសញ្ញានៃការភាន់ច្រឡំ ថា តើ សមត្ថកិច្ចកម្រិត ណាខ្លះ ថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់ខេត្ត ឬថ្នាក់ក្រុង ដែលគោរពតាមបទដ្ឋាន គតិយុត្តិធម៌នាពេលបច្ចុប្បន្ន ឬថា តើ ជាក់ស្តែងសមត្ថកិច្ច ផ្នែកទៅលើ ការអនុវត្តនាពេលកន្លងមកតែប៉ុណ្ណោះ ឬយ៉ាងណា។

ចំណុចសំខាន់ៗមួយចំនួនដែលត្រូវផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាអភិបាលកិច្ចទាំងអស់នេះ រួមមាន៖

- ការអនុវត្តវិមជ្ឈការឱ្យបានពេញលេញ និងអនុលោមតាមទាំង ស្រុងជាមួយអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់ សំណល់រឹងទីប្រជុំជន។

- ការកសាងសមត្ថភាពរបស់មន្ត្រីមូលដ្ឋាន ដើម្បីឱ្យគាត់អាច ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួនក្នុងការគ្រប់គ្រង សំណល់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។
- ការអភិវឌ្ឍយន្តការដែលជួយធានាលំហូរធនធានសម្រាប់ការ វិនិយោគចាំបាច់ក្នុងវិស័យនេះ។
- ការបង្កើតក្របខ័ណ្ឌដ៏រឹងមាំ ក្នុងនោះរួមមានទាំងវិធានការ សម្រាប់ ការពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃ និងការប្រមូល ទិន្នន័យ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យអាចតាមដានលទ្ធផលនៃការអនុវត្ត ការងារ។

ចំណុចខ្លាំងរបស់ការសិក្សានេះ គឺជាការនាំយកទស្សនទាន ចម្រុះជាច្រើនពីស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលជាច្រើន ដែលស្ថាប័ននីមួយៗ ចូលរួមចំណែកតាមវិធីផ្សេងៗគ្នាចំពោះការបំពេញមុខងាររបស់ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងនៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា។ ការផ្តួច ផ្តើមគំនិតនេះ ផ្អែកលើការចូលរួមរបស់រដ្ឋាភិបាលទាំង ០៣ ថ្នាក់ ពោលគឺថ្នាក់ក្រុង ថ្នាក់ខេត្ត និងថ្នាក់ជាតិ រួមជាមួយការគាំទ្ររបស់ អង្គការអន្តរជាតិ ពោលគឺ អង្គការមូលនិធិអាស៊ី។

ការវិភាគក្នុងរបាយការណ៍នេះ បានផ្តល់នូវចំណុចចាប់ផ្តើម សម្រាប់កិច្ចពិភាក្សាក្នុងការឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមនានាក្នុង ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង រួមទាំងបញ្ហាប្រឈមផ្នែកអភិបាលកិច្ច ដែលក្រុងកែបជួបប្រទះ និងបានបង្ហាញផ្លូវឆ្ពោះទៅមុខជាច្រើន ដែលអាចយកទៅអនុវត្តបាននៅទីក្រុងផ្សេងទៀតក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ឧបសម្ព័ន្ធ ១៖ ការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធមុនការចុះប្រមូលទិន្នន័យ

គម្រោង៖ គោលនយោបាយ និងការធ្វើផែនការស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីប្រជុំជនសម្រាប់ខេត្តកែប

ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៩

- ដៃគូ៖** ក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព ក្រសួងបរិស្ថាន លេខាធិការរដ្ឋានគណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ
- គាំទ្រដោយ៖** អង្គការមូលនិធិអាស៊ី
- រៀបចំដោយ៖** Christopher Godlove, THINKCities

ការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធមុនការចុះប្រមូលទិន្នន័យ

១. សេចក្តីផ្តើម

អង្គការមូលនិធិអាស៊ី កំពុងធ្វើការងារជាដៃគូជាមួយ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព លើការសិក្សាមួយ ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងក្រុងកែប។ ការសិក្សានេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីឆ្លើយតបបញ្ហាប្រឈមក្នុងការកែលម្អការអនុវត្ត និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីប្រជុំជន នៅក្នុងក្រុងមានទំហំតូច និងមធ្យម ដូចជាក្រុងកែបជាដើម។ ទីប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ និងទីប្រឹក្សាអន្តរជាតិមួយរូប នឹងធ្វើការសិក្សារួមគ្នាជាមួយអ្នកតំណាងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងបុគ្គលិករបស់អង្គការមូលនិធិអាស៊ី។

ឯកសារ "ការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធមុនការចុះប្រមូលទិន្នន័យ" នាពេលនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការយល់ដឹងពីគោលនយោបាយ អភិបាលកិច្ច ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ធនធាន ការធ្វើផែនការ សមត្ថភាព និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដែលនឹងជះឥទ្ធិពលដល់ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងខេត្តកែបនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ និងនៅពេលអនាគត។ ក្នុងអំឡុងដំណាក់កាលទីពីរនៃគម្រោងនេះ ក្រុមការងារ នឹងធ្វើទស្សនកិច្ចផ្ទាល់ទៅខេត្តកែប ដែលជាឱកាសសម្រាប់ការសិក្សាពីការអនុវត្ត និងស្ថានភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់ដោយផ្ទាល់ និងដើម្បីប្រមូលព័ត៌មានបន្ថែមទៀតស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងមូលដ្ឋាន។

១.១. សាវតារ

កិច្ចពិភាក្សាជាមួយ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព និងក្រសួងបរិស្ថាន បានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការស្ថាបនាបន្ថែមលើបទពិសោធន៍របស់ខេត្តកែបក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ដើម្បីបង្កើតឱ្យមានគំរូ ទីក្រុងបែកតុង និងដើម្បីគាំទ្រដល់កិច្ចខិតខំក្នុងការធ្វើផែនការយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ទីក្រុងគោលដៅ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយវិទ្យាស្ថានអភិវឌ្ឍន៍បែកតុងសាកល។ បន្ថែមលើការទទួលស្គាល់ពីសំណាក់សហគមន៍អាស៊ានក្នុងឆ្នាំ២០១៧ ថាក្រុងកែប ជាទីក្រុងមាននិរន្តរភាពផ្នែកបរិស្ថាន បទពិសោធន៍របស់ក្រុងកែប ត្រូវបានយកចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំង សម្រាប់យកទៅប្រើប្រាស់ជាគំរូដល់ក្រុងគោលដៅដទៃទៀត ក្នុងការធ្វើការវាយតម្លៃលើយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងសំណល់នាពេលអនាគត។

រូបភាពទី ១៖ យុទ្ធនាការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងស្តីពីការញែកសំរាមនៅទីប្រកាត (Heng, 2017)

ទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗជាច្រើនដែលទាមទារឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ និងដែលត្រូវបានលើកឡើងពីសំណាក់អាជ្ញាធរ រួមមាន៖

- ការកែច្នៃសំណល់/ការទាញយកធនធានមកប្រើប្រាស់វិញ
- ការផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយា
- ការចូលរួមពីអាជីវកម្ម និងវិស័យទេសចរណ៍
- ទីភ្នាក់ងារប្រមូលសំណល់
- ការផលិតជីកំប៉ុស្ត
- សមាហរណកម្មទីលានចាក់សំរាម
- ការយកចិត្តទុកដាក់ពិសេសចំពោះការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងទីផ្សារ និងក្នុងតំបន់ឧស្សាហកម្ម។

ទិដ្ឋភាពចាំបាច់មួយទៀត គឺការវាយតម្លៃលើឥទ្ធិពលនៃវិមជ្ឈការមកលើការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅខេត្តកែប និងសហគមន៍នានាដែលមានលក្ខណៈដូចខេត្តកែប និងការបង្កើតគំរូការគ្រប់គ្រងសំណល់ដែលមានលក្ខណៈសព្វជ្រុងជ្រោយ និងឆ្លើយតបចំពោះចំណុចខ្សោយរបស់ប្រព័ន្ធនាពេលបច្ចុប្បន្នផងដែរ។

១.២. គោលបំណងនៃការកំណត់គ្រប់ខ័ណ្ឌការងារ

គោលបំណងរបស់ការសិក្សានេះ គឺដើម្បីអភិវឌ្ឍការយល់ដឹងពីការអនុវត្តក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ និងសេចក្តីត្រូវការនាពេលអនាគតក្នុងក្រុងកែប។ គោលបំណងទាំងអស់នេះ ត្រូវបានកាត់តែងឡើង ដើម្បីពង្រឹងការយល់ដឹងរបស់ដៃគូគម្រោង ក៏ដូចជា របស់មន្ត្រីក្រុងកែប និងអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងសហគមន៍ផងដែរ។ កិច្ចពិភាក្សា នឹងមានការចូលរួមពីអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗជាច្រើន រាប់ចាប់តាំងពីមន្ត្រីគ្រប់កម្រិត វិស័យឯកជន និងអាជីវកម្ម ព្រមទាំងអ្នកធ្វើការងារផ្នែកសំណល់ក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ។

គោលបំណងជាក់លាក់ រួមមាន៖

- ស្វែងយល់ពីលំនាំនៃការបង្កើតសំណល់រឹងក្នុងតំបន់គោលដៅក្នុងខេត្តកែប រួមទាំងការបោះចោលសំណល់នៅទីលានចាក់សំរាម ការបោះចោលសំណល់ដោយខុសច្បាប់ និងការដុតសំណល់
- បង្កើនការយល់ដឹងពីលំនាំ និងប្រសិទ្ធផលនៃការប្រមូលសំរាម
- ស្វែងយល់ពីកត្តានានាដែលជះឥទ្ធិពលលើអាកប្បកិរិយារបស់គ្រួសារ និងអាជីវកម្មក្នុងមូលដ្ឋានទាក់ទងជាមួយការចោលសំណល់
- ស្វែងយល់ពីសារៈសំខាន់នៃតួនាទីយេនឌ័រនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់
- ស្វែងយល់ពីវិធានការ (គោលនយោបាយ និង/ឬលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ និង/ឬការផ្តួចផ្តើមគំនិត និងវិធានការនៅថ្នាក់ខេត្ត) ដែលដំណើរការបានល្អ/មិនបានល្អ ព្រមទាំងកិច្ចខិតខំនាពេលកន្លងមកដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីកែលម្អស្ថានភាពឱ្យប្រសើរឡើង។

ការសិក្សា ក៏មានគោលបំណងស្វែងយល់ថា តើអាជ្ញាធរ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធនានាក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ធ្វើការរួមគ្នាយ៉ាងដូចម្តេច និងកំណត់កថាតើតួនាទី និងទំនាក់ទំនង គួរត្រូវបានពង្រឹងបន្ថែមទៀតដោយរបៀបណា ដើម្បីធានាឱ្យប្រព័ន្ធមានការអភិវឌ្ឍប្រសើរឡើង។ បន្ទាប់ពីការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធ និងទស្សនកិច្ចទៅទីតាំងផ្ទាល់ ព័ត៌មាន និងការវិភាគ នឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាធាតុចូលដើម្បីរៀបចំឯកសារសង្ខេបគោលនយោបាយ ដែលអាចត្រូវបានពិចារណានៅថ្នាក់ជាតិ ជាភិក្ខុគាំទ្រដល់ការកែលម្អការគ្រប់គ្រងសំណល់ទាំងមូលឱ្យបានកាន់តែប្រសើរឡើង។

១.៣. វិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងសំណល់

ដំណើរការកំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ បានចាប់ផ្តើមក្នុងប្រទេសកម្ពុជានៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ២០០០ ដើម្បីពិនិត្យកែសម្រួលឡើងវិញលើទំនាក់ទំនងរវាងអាជ្ញាធរថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់ខេត្ត និងថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងបានជះឥទ្ធិពលលើការផ្តល់សេវានានាក្នុងទីប្រជុំជន។ នៅក្នុងវិស័យសំណល់ វិមជ្ឈការ បានធ្វើឱ្យការងារប្រមូល និងចោលសំណល់ភាគច្រើន ត្រូវបានជួលទៅឱ្យក្រុមហ៊ុនឯកជនដោយក្នុងនោះ ក្រុមហ៊ុនស៊ីនទ្រី ដែលជាប្រតិបត្តិករប្រមូលសំណល់ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ គឺជាក្រុមហ៊ុនលេចធ្លោជាងគេបំផុត។ ថ្វីបើយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងសំណល់នេះ ពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើជំនាញ និងភាពដែលអាចបត់បែនបានរបស់វិស័យឯកជនក្តី ប៉ុន្តែយុទ្ធសាស្ត្រនេះ ក៏បន្ទុយទុកឱ្យមានចន្លោះខ្វះខាតគួរជាទីកត់សម្គាល់លើការគ្រប់គ្រងដ្ឋានរបស់សេវា និងលើលទ្ធផលអនុវត្តការងារផ្នែកបរិស្ថានដែលនិយ័តកររដ្ឋាភិបាល មានភាពស្ងៀមស្ងាត់ ឬមិនមានសមត្ថភាពអាចដោះស្រាយបានរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ ចន្លោះខ្វះខាតជាច្រើន គឺជាលទ្ធផលកើតចេញពីប្រព័ន្ធដែលកង្វះធនធាន និងសមត្ថភាព។ ចំណុចខ្សោយទាំងអស់នេះ ក៏បណ្តាលមកពីការកំណត់តួនាទី និងការមើលខុសត្រូវមិនបានច្បាស់លាស់ផងដែរ ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យមានភាពអសកម្ម និងការពឹងផ្អែកលើតែប្រព័ន្ធដែលមានស្រាប់។

១.៤. វិធីសាស្ត្រនៃការសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធ

ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងខាងលើ បារ៉ាម៉ែត្រ និងវិធីសាស្ត្រនៃការសិក្សា ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

- ក) **តំបន់សិក្សា៖** ព្រំដែនរដ្ឋបាលសម្រាប់ការសិក្សានេះ ត្រូវបានកំណត់ថា គឺជាខេត្តកែប ដោយក្នុងនោះរួមទាំងក្រុងកែបផងដែរ។ ទីតាំងបោះចោលសំណល់ (ទីលានចាក់សំរាម និង/ឬកន្លែងចាក់សំរាម) ដែលជាផ្នែកមួយនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរបស់ក្រុងកែប ក៏ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលជាផ្នែកដ៏សំខាន់នៃការយកចិត្តទុកដាក់របស់ការសិក្សានេះ។ កោះពោធិ៍ កោះទន្សាយ ក៏ជាផ្នែកនៃតំបន់សិក្សាផងដែរ។
- ខ) **គោលវិធីបែបគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង៖** អាស្រ័យដោយការចាប់អារម្មណ៍របស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការបង្កើតឱ្យមានគំរូដែលអាចយកទៅអនុវត្តបន្តបាន ការសិក្សានេះ នឹងពិចារណាលើគោលវិធីបែបគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងការគ្រប់គ្រង

សំណល់រឹង ពោល ជាវិធីសាស្ត្រដែលដាក់បញ្ចូលទស្សន៍ទាន ស្តីពីសមាហរណកម្មការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង (ការប្រមូល ការដឹកជញ្ជូន ការកែច្នៃ ប្រព្រឹត្តិកម្ម និងការបោះចោល) បន្ថែម លើការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើនិរន្តរភាពផ្នែកបរិស្ថាន របស់ប្រព័ន្ធនេះ។ ការពិចារណាដទៃទៀតដែលនឹងត្រូវដាក់ បញ្ចូល មានដូចជា ទិដ្ឋភាពផ្នែកសង្គមដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយ យេនឌ័រ និងអ្នកប្រមូលសំណល់ក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ព្រម ទាំងការចូលរួមចំណែកផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងផ្នែកបច្ចេកទេស របស់ក្រុមទាំងពីរនេះ ទៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុង ខេត្តកែប។

គ) ប្រភពទិន្នន័យបន្ទាប់បន្សំ៖ ប្រភពទិន្នន័យបន្ទាប់បន្សំ ត្រូវបាន កំណត់ក្នុងដំណាក់កាលសិក្សាឯកសារពាក់ព័ន្ធ ហើយនឹងត្រូវ ពង្រីកនៅពេលបានរកឃើញប្រភពព័ត៌មានថ្មីៗ។ ការស្រាវ ជ្រាវនិងការពិនិត្យលើឯកសារពាក់ព័ន្ធត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ អង្គការមូលនិធិអាស៊ី ចំណែកប្រភព ឯកសារបន្ថែម ត្រូវបាន ដាក់បញ្ចូល ដើម្បីពង្រឹងការយល់ដឹងពីក្រុងកែប។ ម្យ៉ាងទៀត ព័ត៌មានដូចជាស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច ការអភិវឌ្ឍន៍ ភូមិសាស្ត្រ -ល- របស់ក្រុងដែលមានស្ថានភាព និងលក្ខណៈប្រជាសាស្ត្រស្រដៀង គ្នាជាមួយក្រុងកែប ក៏ត្រូវបានប្រមូលផងដែរ។ ទិន្នន័យនេះ នឹងយកទៅប្រើប្រាស់ ដើម្បីបំពេញបន្ថែមឱ្យទិន្នន័យខ្វះខាត របស់ក្រុងកែប ដោយដើរតួនាទីជាធាតុចូលតំណាង។ ម្យ៉ាង ទៀត ការសិក្សានេះ ក៏ស្វែងយល់ពីលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត ក្នុងក្រឹត្យច្បាប់ជាធរមានដែលមានឥទ្ធិពលលើការគ្រប់គ្រងលើ សំណល់ក្នុងខេត្តកែបផងដែរ។

ឃ) ប្រភពទិន្នន័យចម្បង៖ ក្រុមការងារ នឹងចុះសិក្សានៅមូលដ្ឋាន ផ្ទាល់ ដើម្បីប្រមូលការយល់ឃើញ ព័ត៌មាន និងទិន្នន័យបន្ថែម ពីប្រភពព័ត៌មានចម្បង តាមរយៈការសម្ភាសន៍អ្នកពាក់ព័ន្ធ សំខាន់ៗ ដែលរួមមានអ្នកតំណាងរដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិល/ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន ទីភ្នាក់ងារម្ចាស់ជំនួយ អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ ក៏ដូចជាអ្នកតាំងលំនៅក្នុងមូលដ្ឋាន (ម្ចាស់តូបអ្នកធ្វើអាជីវកម្មក្នុងផ្សារអ្នករស់នៅតាមលំនៅដ្ឋាន វិស័យសណ្ឋាគារ/អាជីវនិយដ្ឋាន សាលារៀន។ល។)

ង) ធាតុចូលបន្ថែម៖ ក្នុងសកម្មភាពចុះទស្សនកិច្ចផ្ទាល់ នឹងមាន ការចតុប ដើម្បីចងក្រងជាឯកសារពីការអនុវត្តផ្នែកការគ្រប់ គ្រងសំណល់រឹង ក៏ដូចជាដើម្បីផ្តិតយកទិដ្ឋភាពស្តីពីស្ថានភាព ផ្លូវ ឆ្នេរ សមុទ្រ ទីសាធារណៈ និងបរិស្ថានដទៃទៀតផងដែរ។ បន្ថែមលើនេះ ការសិក្សា នឹងមានការកត់សម្គាល់ពិសេសពី តួនាទីរបស់ស្ត្រី និងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធក្នុងការប្រមូលសំណល់ ផងដែរ។ អង្គការមូលនិធិអាស៊ី បានបង្កើតឯកសារម៉ាទ្រីស ដែលជួយតម្រង់ទិសការគិតគូរជុំវិញគោលបំណងរបស់ការ សិក្សា។ ឯកសារនេះ នឹងដើរតួនាទីជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ ការងារនាពេលខាងមុខ។

១.៥. គំរូ "ទីក្រុងបែតង"

ឯកសារយោងស្តីពី គំរូ "ទីក្រុងបែតង" ត្រូវបានចងក្រងឡើង

ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការប្រៀបធៀប និងដំណើរការក្នុងការ កំណត់ថាតើគួរកែសម្រួលយកគំរូពីខាងក្រៅយ៉ាងណាឱ្យបានល្អ បំផុត សម្រាប់បរិបទប្រទេសកម្ពុជា។ ក្រុងទាំងនេះ បានបង្ហាញ នូវវិធីសាស្ត្រថ្មីៗ ក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ប្រកបដោយភាព ជោគជ័យដោយប្រើប្រាស់ធនធាន និងសមត្ថភាពបច្ចេកទេសដែល មានស្រាប់។ ការពិពណ៌នាដោយសង្ខេបពីគំរូនីមួយៗ រួមទាំងការ ពិពណ៌នាដោយសង្ខេបពីទិដ្ឋភាពនានាដែលធ្វើឱ្យគំរូទាំងនេះ មានលក្ខណៈពិសេសដោយឡែកពីគេ និងបានទទួលជោគជ័យ។ ឧទាហរណ៍គំរូមួយចំនួនពីទីក្រុងក្នុងទ្វីបអាស៊ីដែលបានអនុវត្តវិធី សាស្ត្រថ្មីៗក្នុងការងារគ្រប់គ្រងសំណល់ រួមមាន៖

- **ក្រុង Alappuzha** (រដ្ឋ Kerala, ប្រទេសឥណ្ឌា - ចំនួនប្រជាជន៖ ១៧៤.០០០ នាក់) - ក្រុងនេះ បានបង្កើតឱ្យមានយុទ្ធនាការ "ផ្ទះស្អាត ទីក្រុងស្អាត" ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើ ការញែកសំណល់នៅប្រភព។ ការអនុវត្តសាកល្បងតូចមួយ ត្រូវបានដាក់ឱ្យអនុវត្តក្នុងភូមិមួយក្នុងចំណោមភូមិទាំង ៥២ របស់ក្រុង ក្នុងឆ្នាំ ២០១២ ហើយបន្ទាប់មកទៀត មានភូមិ ចំនួន ១១ ទៀត បានអនុវត្តបន្ថែម។ បរិក្ខារផលិតដឹកប៉ុស្តិ៍ និងដីរ៉ាំរ៉ាស ត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមគ្រួសារ តាមរយៈមាន ការឧបត្ថម្ភទុនពីរដ្ឋាភិបាល ដោយក្នុងនោះ បរិក្ខារផលិតដឹក ប៉ុស្តិ៍មួយមានតម្លៃ ១៥០ រូពិ (២ ដុល្លារ) កន្លែងផលិត ដីរ៉ាំរ៉ាសមួយ មានតម្លៃ ៣.៣៧៥ រូពិ (៥០ ដុល្លារ)។ មជ្ឈមណ្ឌលធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍ខ្នាតតូច ត្រូវបានកសាងឡើងក្នុង សហគមន៍សម្រាប់គ្រួសារ ដែលមិនមានបរិក្ខារធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍ នៅតាមផ្ទះ (Venugopal, n.d.)។

រូបភាពទី ២៖ បរិក្ខារធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍នៅក្រុង Alappuzha

- **ក្រុង Panaji** (រដ្ឋ Goa, ប្រទេសឥណ្ឌា - ចំនួនប្រជាជន៖ ៤០.០០០ នាក់) - Panaji ត្រូវបានបែងចែកទៅជាតំបន់គ្រប់ គ្រងសំណល់ចំនួន ១២ ដោយតំបន់គ្រប់គ្រងសំណល់ នីមួយៗ ស្ថិតនៅក្រោមអ្នកមើលខុសត្រូវម្នាក់ៗ គ្រួសារ ចាំបាច់ត្រូវញែកកាកសំណល់ទៅជា ៥ ចំណែក៖ សំណល់ សើម ប្លាស្ទិក ក្រដាស និងកាតុង លោហៈ និងកែវ និងសំណល់ មិនអាចកែច្នៃប្រើប្រាស់វិញបាន។ សំណល់សើម ត្រូវបាន បញ្ជូនទៅកន្លែងធ្វើដឹកប៉ុស្តិ៍ សំណល់ស្ងួត ត្រូវបានបញ្ជូនទៅ ស្ថានីយញែកសំណល់។ បញ្ហាប្រឈមពីរ គឺការគ្រប់គ្រងក្លិន

នៅទីតាំងកែច្នៃសំណល់សើម និងបរិមាណសំណល់ដែលមានការកើនឡើងកាន់តែច្រើន។ ក្រុង គិតថ្លៃសេវាប្រចាំឆ្នាំចំនួន ៣៦៥ រូពិ (៥ ដុល្លារ) ពីគ្រួសារនីមួយៗ និង៣០០-១០.០០០ រូពិ (៤ ទៅ ១៤៤ ដុល្លារ) សម្រាប់សណ្ឋាគារ។ ក្រុងលក់សំណល់ដែលបានញែករួចទៅឱ្យឈ្មួញ និងក្រុមហ៊ុនផលិតស៊ីម៉ង់ (Agarwal, 2017)។

- **ក្រុង Mysuru** (រដ្ឋ Karnataka, ប្រទេសឥណ្ឌា - ចំនួនប្រជាជន៖ ៩២០.០០០ នាក់) - ក្រុងនេះ ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយសារតែដំណើរការគ្រប់គ្រងសំណល់មានច្រើនថ្នាក់របស់ខ្លួន ក្នុងនោះរួមមានការផលិតដឹកបំប៉នតាមបែបវិស្វកម្មតាមសហគមន៍ និងការញែកសំណល់ជាអតិបរមានៅប្រភព។ ក្រុងនេះ កំពុងព្យាយាមឈានទៅសម្រេចគោលដៅមិនឱ្យមានសំណល់ និងដាក់កញ្ចប់ថវិកាចំនួន ៣៦.០០០ ដុល្លារដើម្បីបំពេញផែនការនេះ (Aravind, 2014)។
- **ក្រុង Surabaya** (រដ្ឋ Java ខាងកើត ប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី - ចំនួនប្រជាជន៖ ៣,៥ លាននាក់) - ក្រុង Surabaya អនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងតាមសហគមន៍ ក្រោយពេលមានការបិទទិលនាចាក់សំណល់ដ៏ធំមួយដោយមិនបានគ្រោងទុក ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យសំណល់ ត្រូវនៅគរចោលពាសពេញផ្លូវក្នុងទីក្រុង។ ការចូលរួមរបស់ពលរដ្ឋ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដែលបានទទួលការគាំទ្រពីក្រុង Kitakyushu របស់ជប៉ុន បាននាំឱ្យមានការពង្រីកកម្មវិធីនេះ និងការអភិវឌ្ឍរួមបញ្ចូលធ្វើដឹកបំប៉ន ស្ថានីយប្រមូលបណ្តោះអាសន្ន និងបង្កការចូលរួមពីអ្នកតាំងទីលំនៅបានកាន់តែច្រើន។ ធនាគារសំណល់ ក៏បានជួយសម្រួលដល់កិច្ចខិតខំក្នុងការកែច្នៃសំណល់យ៉ាងច្រើនផងដែរ តាមរយៈការបង្កឱ្យមានការចូលរួមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពពីពលរដ្ឋក្នុងការញែកសំណល់នៅប្រភព (Global Covenant of Mayors for Climate & Energy, 2019)។

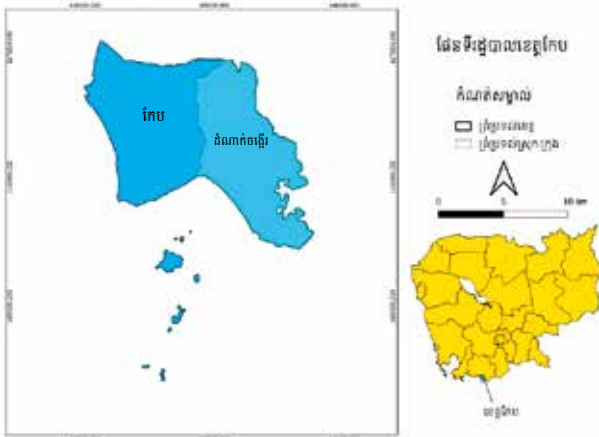
ការវិភាគឧទាហរណ៍របស់ក្រុង Surabaya បានបង្ហាញថា កត្តាខាងក្រោមមានលក្ខណៈចាំបាច់សម្រាប់ការយកទៅអនុវត្តបន្ត៖

- ការកសាងសមត្ថភាព៖ អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ បានឆ្លងកាត់ការបណ្តុះបណ្តាលដើម្បីលើកកម្ពស់ជំនាញ និងបង្កើនចំណេះដឹង
- ភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និងឯកជន៖ រដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ក្រុងលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការវិនិយោគលើបរិក្ខារគ្រប់គ្រងសំណល់
- ការគាំទ្រនៅថ្នាក់ជាតិ៖ គោលនយោបាយ និងគោលការណ៍ណែនាំរបស់រដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ជាតិ បានជួយពង្រឹង និងជួយជ្រោមជ្រែងដល់កិច្ចខិតខំបន្ថែមទៀត

ប្រអប់ទី១៖ ការវិភាគលើឧទាហរណ៍របស់ក្រុង Surabaya

២. ទិដ្ឋភាពទូទៅពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងក្រុងកែប

ក្រុងកែប គឺជាសហគមន៍តំបន់ឆ្នេរសមុទ្រតូចមួយ ប៉ុន្តែក៏ជាកន្លែងទេសចរណ៍ក្នុងស្រុកដ៏សំខាន់ ដែលត្រូវបានរំពឹងទុកថា នឹងរីកលូតលាស់នាពេលអនាគត។ ក្រុងកែប មានប្រជាជន ២០.០០០ នាក់ និងជាកន្លែងដែលប្រមូលផ្តុំប្រជាជនច្រើនជាងគេបំផុតក្នុងខេត្តកែប ដែលជាខេត្តមួយមានទំហំ ៣៣៦ គម^២ និងប្រជាជនសរុបចំនួន ៨០.២០៨នាក់។ បើគិតពីទិដ្ឋភាពផ្នែករដ្ឋបាល កោះទន្សាយ និងកោះពោធិ៍ ក៏ជាផ្នែករបស់ក្រុងកែបផងដែរ។

រូបភាពទី ៣៖ ផែនទីរដ្ឋបាលខេត្តកែប

២.១. សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ

កែប គឺជាតំបន់មួយហាក់នៅមិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍ និងមានសក្តានុពលដ៏ប្រសើរសម្រាប់កំណើនទេសចរណ៍ អាស្រ័យដោយខេត្តនេះនៅជាប់សមុទ្រ និងមានឧទ្យានធម្មជាតិ ព្រមទាំងដីព្រៃដ៏ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់។ វិស័យអេកូទេសចរណ៍ មានភាពទាក់ទាញជាពិសេស អាស្រ័យដោយសម្រស់ធម្មជាតិ និងសភាពស្ងប់ស្ងាត់នៃឆ្នេរសមុទ្រ និងតំបន់ទេសភាព។ សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដទៃទៀតភាគច្រើនផ្តោតលើវិស័យកសិកម្ម ដូចជាផ្លែឈើ ម្រេច និងផលជល។

២.២. ការអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងក្រុងគោលដៅនៅកម្ពុជា

ដូចការអនុវត្តទូទៅនៅកន្លែងដទៃទៀតក្នុងទ្វីបអាស៊ីដែរ ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង គឺជាប្រព័ន្ធដែលមានលក្ខណៈចម្រុះទាំងទិដ្ឋភាពផ្នែកផ្លូវការផង និងក្រៅផ្លូវការផង ដោយភាគច្រើនប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងតំបន់ទីប្រជុំជន ដោយក្នុងនោះ អត្រានៃការប្រមូលសំណល់ច្រើនមានកម្រិតទាប។ នៅក្រុងកំពត មានតែគ្រួសារ ៣៦% ប៉ុណ្ណោះ ដែលទទួលបានសេវាប្រមូលសំណល់ជាប្រចាំ (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific,

2017)។ កង្វះការប្រមូលសំណល់នេះ ធ្វើឱ្យអ្នកតាំងលំនៅ ព្យាយាមស្វែងរកវិធីសាស្ត្រដទៃទៀត ដើម្បីដោះស្រាយជាមួយ គំនរសំណល់ ជាហេតុធ្វើឱ្យមានការចោលសំណល់ខុសច្បាប់ និង ការដុតសំណល់ ហើយជម្រើសទាំងពីរនេះ ផ្តល់ឱ្យមានផលប៉ះពាល់ ផ្នែកបរិស្ថានដូចជា ដី ខ្យល់ និងធនធានទឹក និងផ្នែកសុខភាព។

កន្លែងចាក់សំរាម គឺជាជម្រើសទូទៅដែលជ្រើសរើសសម្រាប់ការ ទុកដាក់សំណល់ដែលប្រមូលបាន។ ប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់ភាគ ច្រើន គឺមានត្រឹមតែការញែកសំណល់លក្ខណៈគ្រួសារ ដើម្បីយក ទៅលក់ឱ្យឈ្មួញកណ្តាលប៉ុណ្ណោះ (Min, 2016)។ វិស័យក្រៅ ប្រព័ន្ធ ក៏ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការប្រមូលធនធានមានតម្លៃ ដូចជាដប PET លោហៈ និងអាណូយមីញ៉ូមជាដើម។

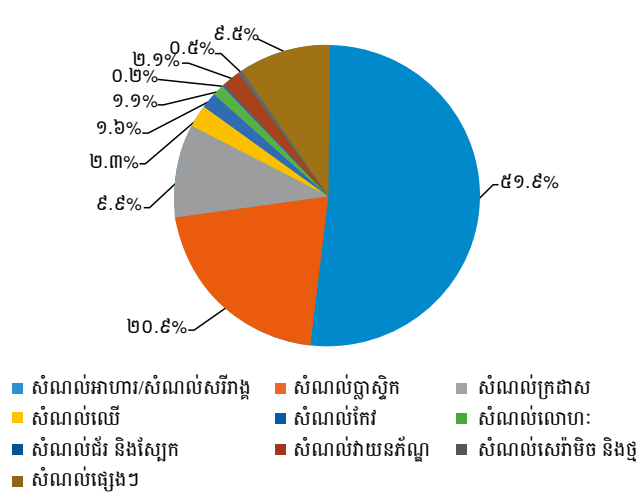
សំណល់សរីរាង្គ មានបរិមាណច្រើនគួរកត់សម្គាល់ នៅគ្រប់ ក្រុងទាំងអស់របស់កម្ពុជា ប៉ុន្តែសំណល់នេះ កម្រត្រូវបានកែច្នៃ ណាស់ ជាហេតុធ្វើឱ្យសំណល់ទាំងនេះ ត្រូវបានគេយកទៅចោល នៅកន្លែងចាក់សំរាមដែលបង្កើតឱ្យមានខ្ពស់នៃមេតាន និងបង្កើត ឱ្យមានទឹកហៀរចេញពីសំរាម ជ្រាបចូលទៅក្រោមដី និងលើដី។

២.៣. ទិន្នន័យស្តីពីសំណល់រឹងនៅខេត្តកែប និងក្រុងគោលដៅដទៃទៀត

ទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីប្រជុំជនក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា នៅមានការខ្វះខាត ដោយសារធនធានសម្រាប់ការ គ្រប់គ្រងសំណល់ មានកម្រិត ព្រមទាំងការខ្វះខាតឧបករណ៍ដើម្បី វាស់វែងលទ្ធផលអនុវត្តការងារប្រមូល និងចោលសំណល់។ ដើម្បី គណនាបរិមាណសំរាមចូលមកក្នុងទីលានចាក់សំរាមឱ្យបានស្រប យ៉ាងហោចណាស់ ត្រូវមានឧបករណ៍មួយចំនួន ដូចជាជញ្ជីងឆ្លឹង ហើយទាំងអស់នេះ ទាមទារនូវធនធានហិរញ្ញវត្ថុ ព្រមទាំងប្រតិបត្តិករ ដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលត្រឹមត្រូវ។

ដោយសារកង្វះខាតទិន្នន័យ និងដើម្បីផ្តល់ជាក្របខ័ណ្ឌការងារ សម្រាប់ការវិភាគ និងការសម្រេចចិត្ត ទិន្នន័យដែលពាក់ព័ន្ធនឹង វិស័យសំណល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នឹងត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ ដើម្បីបង្កើតជាក្របខ័ណ្ឌការងារសម្រាប់ការសិក្សានៅក្នុងខេត្តកែប។

ការកំណត់សមាសធាតុសំណល់រឹង៖ ទិន្នន័យដែលមានបច្ចុប្បន្ន បានមកពីក្រុងនានា អាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីប៉ាន់ប្រមាណ លើសមាសធាតុសំណល់ក្នុងខេត្តកែប ដោយសារអវត្តមាននៃការ វិភាគសំណល់សម្រាប់ខេត្តនេះ។ គោលវិធីនេះ ពុំមែនជាវិធីសាស្ត្រ គួរជាទីជឿជាក់សម្រាប់ការវិភាគលទ្ធភាពគម្រោងទីលានចាក់សំរាម ឬការធ្វើដីកំប៉ុស្តនោះទេ ប៉ុន្តែជាវិធីសាស្ត្រដែលអាចទទួលយក បានសម្រាប់ការវិភាគកម្រិតមូលដ្ឋាន ដូចដែលយើងកំពុងធ្វើនា ពេលនេះ។ រូបភាពទី ៤ រៀបរាប់លម្អិតពីសមាសធាតុសំណល់ ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញថា មានសមាមាត្រសំណល់ សរីរាង្គមានកម្រិតខ្ពស់ ហើយបន្ទាប់មក គឺមានសំណល់ស្លូតអាច កែច្នៃប្រើប្រាស់វិញបាន ដូចជាប្លាស្ទិក (២០%) ក្រដាស (១០%) ឈើ (២,៣%) និងកែវ (១,៦%) (Hul et al., 2015) ។

រូបភាពទី ៤៖ សមាសធាតុសំណល់ក្នុងក្រុងភ្នំពេញក្នុងឆ្នាំ ២០១៥

សំណល់ចំណីអាហារ និងសំណល់សរីរាង្គដែលត្រូវបានបង្កើត ឡើងនៅក្រុងគោលដៅដទៃទៀតក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា គឺមានចាប់ពី ៦៣% ក្នុងខេត្តសៀមរាប រហូតដល់ ៨០% ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ សំណល់ប្លាស្ទិក និងលោហៈមួយចំនួនត្រូវបានញែកនៅតាមផ្ទះ និងតាមរយៈវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ដោយសារសម្ភារៈទាំងអស់នេះ មាន តម្លៃខ្ពស់ (Sour, 2017) ។

ការប្រមូលសំណល់រឹង៖ យោងតាមការប៉ាន់ប្រមាណមួយចំនួន ៩៩% នៃសំណល់របស់ទីក្រុង ត្រូវបានបោះចោលនៅក្នុងទីលាន ចាក់សំរាម ដោយបន្ទុយទុកធនធានអាចកែច្នៃប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ប្រមាណតែ ១% ប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវបានប្រមូលដោយអ្នកធ្វើការ ក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ (Heng, 2017)។ ក្នុងក្រុងកែប ការបង្កើត សំណល់ត្រូវបានរាយការណ៍ថា មានបរិមាណ ៨,៥ តោន/ថ្ងៃ ដោយក្នុងនោះមានតែ ៥៧% ប៉ុណ្ណោះនៃសំណល់ទាំងនោះ ត្រូវ បានយកទៅចាក់នៅកន្លែងចាក់សំរាម ដែលជាការបង្ហាញឱ្យ ឃើញថា បរិមាណ សំណល់ដែលនៅសេសសល់ គឺត្រូវបានដុត ចោល ឬត្រូវបានបោះចោលដោយខុសច្បាប់។

សំណល់សរីរាង្គ៖ ដូចបានពិពណ៌នាខាងលើហើយថាសំណល់ សរីរាង្គភាគច្រើន គឺជាសំណល់ម្ហូបអាហារ និងបន្លែ និងមាន សមាសធាតុច្រើនជាងគេបំផុតនៅក្នុងសមាមាត្រនៃសំណល់នៅ ក្នុងបណ្តាប្រទេសនានាទូទាំងសាកលលោក។ ក្នុងប្រទេសមាន សេដ្ឋកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ សំណល់សរីរាង្គ ជាទូទៅមានបរិមាណចាប់ពី ៤០-៥០%ចំណែកនៅក្នុងប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ជាពិសេសនៅផ្នែកខ្លះនៃតំបន់អាស៊ីភាគខាងត្បូង សំណល់នេះ អាចមានរហូតដល់ ៨០%។ ស្របពេលដែលប្រទេសកម្ពុជា កំពុងមានវឌ្ឍនភាពសេដ្ឋកិច្ច ភាគរយសំណល់សរីរាង្គ ក៏មាន ការកើនឡើងផងដែរ។ ក្រុងមានទំហំមធ្យម ដូចជាក្រុងសៀមរាប និងក្រុងបាត់ដំបងជាដើម មានសំណល់សរីរាង្គ ៦០% ទៅ ៧០% ក្នុងពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ឆ្នាំ២០០០។ ក្រុងភ្នំពេញ ក៏មានសំណល់ សរីរាង្គក្នុងអត្រា ៦៣% ផងដែរក្នុងឆ្នាំ២០០៥។ បច្ចុប្បន្ន

បរិមាណនេះ គឺប្រមាណ ៥១%។ សំណល់ម្ហូបអាហារ អាចផ្តល់ ឱកាសសម្រាប់ការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ផ្នែកបរិស្ថាន ដូចជា ការបំពុលទឹក និងការបំពាយខ្លួនផ្ទះកញ្ចក់ជាដើម និងអាច កែច្នៃជាផលិតផលមានអត្ថប្រយោជន៍ និងប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ ការបង្កើនគុណភាពដី និងការពារការហូរច្រោះដីក្នុងវិស័យកសិកម្ម ការដាំដុះ ឧទ្យាន និងព្រៃឈើ។

តារាងទី ១ ទិន្នន័យពីប្រជាសាស្ត្រ និងសំណល់រឹងរបស់ខេត្តកែប

សាវការផ្នែកប្រជាសាស្ត្ររបស់ខេត្តកែប	
ចំនួនឃុំ/សង្កាត់	៥
ចំនួនប្រជាជន	៤០.៧៦៣
# គ្រួសារ	៨.៩១៧
# ភោជនីយដ្ឋាន សណ្ឋាគារ និងកន្លែងកម្សាន្តសប្បាយ ដទៃទៀត	សណ្ឋាគារចំនួន ៧២ + ៦ នៅកោះទន្សាយ (សរុបចំនួន ៧៨) ភោជនីយដ្ឋានចំនួន 56 (យោងតាម tripadvisor) សូមមើលបញ្ជីរាយឈ្មោះ សណ្ឋាគារក្នុងខេត្តកែប៖ https://www.kep-cambodia.com/mainpages/kep-hotels.html
# អ្នកទេសចរជាតិ	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
# អ្នកទេសចរអន្តរជាតិ	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
ទិន្នន័យសំខាន់ៗនៃសំណល់រឹងក្នុងខេត្តកែប	
បរិមាណសំណល់ក្នុងមួយថ្ងៃ	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
អ្នកផ្តល់សេវា	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
ការចាប់ផ្តើមប្រតិបត្តិការរបស់ អង្គការគ្រប់គ្រងសំណល់	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
ការទទួលស្គាល់ចំពោះអង្គការ គ្រប់គ្រងសំណល់ពីសំណាក់ ក្រសួងមហាផ្ទៃ	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
ខ្សែបន្ទាត់គណនេយ្យភាពរបស់ អង្គការគ្រប់គ្រងសំណល់	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
# មន្ត្រីរាជការស៊ីវិលរបស់ អង្គការគ្រប់គ្រងសំណល់	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
# កិច្ចសន្យារបស់អង្គការ គ្រប់គ្រងសំណល់ក្រុង	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
ការគ្របដណ្តប់នៃការផ្តល់សេវា	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
ការប្រមូលថ្លៃសេវាប្រចាំខែ	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
ទីលានចាក់សំរាម	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ
ចម្ងាយទៅកាន់ទីលានចាក់សំរាម	នឹងត្រូវកំណត់នៅពេលក្រោយ

ទីផ្សារ និងប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មដទៃទៀតពាក់ព័ន្ធជាមួយ អាហារ៖ របាយការណ៍មួយ បង្ហាញថា សំណល់សរីរាង្គបង្កើតឡើង

ដោយផ្សារសាមគ្គីក្នុងខេត្តកំពត មាន ៨០% ដែលនេះ ជាការ បង្ហាញឱ្យឃើញពី ឱកាសទាញយកសំណល់សរីរាង្គពីប្រភពតែ ម្តង ដូចជានៅទីផ្សារ សាលារៀន សណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន។ ខេត្តកែប ក៏មានឱកាសជាសក្តានុពលជាច្រើនផងដែរក្នុងការ ទាញយកសំណល់ទាំងនេះ។

ការបោះចោល៖ យោងតាមរបាយការណ៍មួយក្នុងឆ្នាំ២០១៧ បានឱ្យដឹងថា មានទីតាំងចោលសំរាមចំនួន ៧២ កន្លែង ដែល បម្រើឱ្យក្រុងទំហំតូច និងមធ្យមនៅទូទាំងប្រទេស។ ទីតាំងទាំង អស់នេះ ច្រើនតែជា ទីលានចាក់សំរាមបើកចំហមិនមានសន្តិសុខ ខ្លះប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន សុខភាព សុវត្ថិភាព ឬការចេញចូល។ ចំណុចទាំងអស់នេះ បង្កឱ្យមានហានិភ័យធ្ងន់ធ្ងរចំពោះកម្មករក្នុង ប្រព័ន្ធ និងក្រៅប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់ ក៏ដូចជាប្រជាជននៅក្បែរ ខាង ដែលរងផលប៉ះពាល់ពីបរិស្ថានដែលរងការខូចខាត និង អសន្តិសុខ។ សំណល់ដែលពុំបានទៅដល់ទីលានចាក់សំរាមទាំង នេះ អាចនឹងត្រូវបានបោះចោលដោយខុសច្បាប់ ហើយភាគច្រើន ត្រូវបានបោះចោលនៅតាមបណ្តោយផ្លូវ ឬក្នុងផ្លូវទឹក។ ការសិក្សា មួយក្នុងឆ្នាំ២០០៤ ធ្វើឡើងដោយទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ អន្តរជាតិជប៉ុន បានប៉ាន់ប្រមាណថា ការចោលសំរាមដោយខុស ច្បាប់ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ មានអត្រា ២,៥% នៃបរិមាណ សំណល់ សរុបនៅកណ្តាលក្រុង និងមានកម្រិតខ្ពស់រហូតដល់ ១៥% នៅ តាមតំបន់ជ្រាលក្រុង។ អត្រានៃការដុតសំណល់ មានកម្រិតកាន់តែ ខ្ពស់ថែមទៀត ពោលគឺ ១៥% នៅមជ្ឈមណ្ឌលកណ្តាលក្រុង និង៥០% នៅតំបន់ជ្រាលក្រុង (Sour, 2017)។

ការបង្កើតសំណល់ក្នុងប្រជាជនម្នាក់៖ ដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញ រូបភាពច្បាស់លាស់ស្តីពីសេណារីយ៉ូការបង្កើតសំណល់នាពេល អនាគតក្នុងខេត្តកែប ជាដំបូងជាការសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវមាន ការប៉ាន់ប្រមាណយ៉ាងសមហេតុផលពីការបង្កើតសំណល់ក្នុង ប្រជាជនម្នាក់ សម្រាប់ក្រុងដែលមានចំនួនប្រជាជនប្រហាក់ ប្រហែលជាមួយប្រជាជននៅក្នុងខេត្តកែប។ ការបង្កើតសំណល់ ក្នុងប្រជាជនម្នាក់ មានចាប់ពី ០,៧៣ គីឡូក្រាម ក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៥ (PPCA, IGES, Nexus, UN Environment, & CCCA, 2018) រហូតដល់ ០,៥៨ គីឡូក្រាម ក្នុងខេត្តបាត់ដំបងក្នុងឆ្នាំ ២០១៦ (CCAC, 2016)។ អាស្រ័យដោយខេត្តបាត់ដំបង និងខេត្ត កែប ត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាទីក្រុងគោលដៅដែលមានស្ថានភាព ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងប្រជាសាស្ត្រប្រហាក់ប្រហែលគ្នា យើង មាន ហេតុផលសមស្របក្នុងការប្រើប្រាស់តួលេខក្នុងខេត្តបាត់ដំបងក្នុង បរិមាណ ០,៥៨ គីឡូក្រាម សម្រាប់ខេត្តកែប រហូតដល់មានការ សិក្សាបន្ថែមលើប្រធានបទនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើង។

២.៤. ឧបករណ៍ប្រមូលទិន្នន័យ

ការផ្តួចផ្តើមគំនិតជាច្រើននៅថ្នាក់ជាតិ និងអន្តរជាតិ ដែល គាំទ្រដល់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីសំណល់ទីក្រុង និងកិច្ចខិតខំក្នុង ការកសាងសមត្ថភាព បានអភិវឌ្ឍឱ្យមានឧបករណ៍ និងធនធាន នានា ដើម្បីគាំទ្រដល់ការសម្រេចចិត្តជុំវិញការគ្រប់គ្រងសំណល់ ទីក្រុង។ ជាការសំខាន់ដែលត្រូវមានកម្រងព័ត៌មានស្តីពីសំណល់

ទីក្រុង និងទិន្នន័យរួមសម្រាប់ក្រុងនីមួយៗ ដើម្បីធានាឱ្យមាន ចំណុចយោងរួម។ សម្ព័ន្ធភាពអាកាសធាតុ និងខ្យល់ស្អាត និង ធនាគារពិភពលោក បានបង្កើតឧបករណ៍មួយមានឈ្មោះថា ឧបករណ៍វាយតម្លៃហ្វាសសម្រាប់ទីក្រុង (City Rapid Assessment Tool) ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការប្រមូល និងការរៀនផ្ទៀងផ្ទាត់ ព័ត៌មាននេះ។

៣. បរិបទផ្នែកលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ

ដើម្បីយល់ឱ្យកាន់តែច្បាស់ពីតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ ក្រុងនានាក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទាក់ទងជាមួយសំណល់រឹង ជាការល្អ ក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញលើច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិសម្រាប់ វិស័យនេះ។

៣.១. ក្រឹត្យច្បាប់/ប្រកាសជាធរមាន

លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិសំខាន់ៗចំនួន ០៣ ដែលគ្របដណ្តប់ លើការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅកម្ពុជា៖

- **អនុក្រឹត្យលេខ ៣៦៖** ដែលឆ្លើយតបចំពោះសំណួរ ស្តីពីការ គ្រប់គ្រងសំណល់រឹងលើកដំបូងគេបំផុតត្រូវបានអនុម័តក្នុង ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ។
- **ប្រកាសលេខ ៨០ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងសម្រាប់ ខេត្ត/ក្រុង៖** ត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើប្រាស់ដោយក្រសួងមហា ផ្ទៃ និងក្រសួងបរិស្ថាន គ្របដណ្តប់លើទិដ្ឋភាពជាច្រើននៃការ គ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងមូលដ្ឋាន រួមមានដូចជា ការប្រមូល ការសម្អាត ការទុកដាក់ ការដឹកជញ្ជូន ការកែច្នៃប្រើប្រាស់ ឡើងវិញ និងការបោះចោលសំណល់។ ខេត្តកែប ត្រូវបាន បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងប្រកាសនេះ។ ការទទួលខុសត្រូវ ដែលត្រូវបានកំណត់រួមមាន៖ ការផ្តល់ធុងសម្រាប់ផ្ទុកសំណល់ ការយល់ដឹងរបស់សាធារណជន បទប្បញ្ញត្តិសម្រាប់ការចោល សំណល់។ ល ។

- **អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣** បញ្ជាក់កាន់តែច្បាស់ថែមទៀតពីតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋាភិបាល និងអង្គការថ្នាក់មូល ដ្ឋាន ដែលបានចូលជាធរមានក្នុងឆ្នាំ២០១៥ (Min, 2016)។ ឥទ្ធិពលដទៃទៀតនៃអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ នេះ រួមមាន៖ កំណត់កាន់តែច្បាស់ពីតួនាទីសំខាន់ៗដែលក្រសួង និងរដ្ឋបាល ថ្នាក់ក្រោមជាតិសម្រាប់ការមើលខុសត្រូវ និងការគាំទ្រដល់ ការគ្រប់គ្រងសំណល់ ការបែងចែកការទទួលខុសត្រូវច្បាស់ លាស់ក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ជូនដល់រដ្ឋបាលក្រុង និង ស្រុក ការកំណត់ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការលើកកម្ពស់ក្នុង ការយល់ដឹង និងការចូលរួមរបស់សាធារណជនក្នុងការគ្រប់ គ្រងសំណល់រឹងក្នុងមូលដ្ឋាន។

ផ្អែកលើក្របខ័ណ្ឌការងារចែងក្នុងប្រកាសលេខ ៨០ ក្រុង កែប បានអនុម័តឱ្យមានលិខិតូបករណ៍ផ្នែកច្បាប់ ដើម្បីបកស្រាយ បញ្ជាក់បន្ថែមទៀត ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងមូលដ្ឋាន (Min, 2016)។ អនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ ត្រូវបានអនុវត្ត ប៉ុន្តែនៅពុំទាន់បាន ជំរុញការអនុវត្តពេញលេញពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាលនៅឡើយ (PPCA et al., 2018)។

៣.២. ការកំណត់ពីតួនាទី

មានភាពមិនទាន់ច្បាស់លាស់ថាតើ មានការិយាល័យបរិស្ថាន នៅក្នុងក្រុងកែបឬទេ។ មានការយល់ឃើញថា ក្នុងពេលអវត្តមាន ការិយាល័យបរិស្ថាន ការិយាល័យទទួលបន្ទុករដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ ជាអ្នកអនុវត្តការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសម្រេចចិត្តពាក់ព័ន្ធជាមួយ ការគ្រប់គ្រងសំណល់ និងការិយាល័យគាំទ្រ និងធ្វើផែនការឃុំ។ តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវដទៃទៀតពាក់ព័ន្ធ ជាមួយការសម្រេច ចិត្តលើការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង មានពណ៌នាក្នុងតារាងទី ២ (Min, 2016)។

តារាងទី ២ តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់

តួនាទី	ទីប្រឹក្សា	អាជ្ញាធរខេត្ត	មន្ទីរ បរិស្ថាន	មន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ	វិស័យ ឯកជន	ផ្សេងៗ
ការធ្វើផែនការ				X		
ការកំណត់ទីតាំងទីលានចាក់សំរាម		X	X			
ការធ្វើផែនការថវិកា				XX	XXX	
កិច្ចសន្យា		X		XX	XXX	
ការអនុវត្ត		X	X	XX	XXX	
ការកំណត់ថ្លៃសេវាប្រមូល និងការប្រមូល		X		XX	XXX	
ការគាំទ្រ និងការសម្របសម្រួល		XX	XX	XXX		
ការតាមដាន និងការមើលខុសត្រូវ		X	X	XXX		
ការវាយតម្លៃ		X	X	XXX		
ការអប់រំ		XX	XX			

XXX: ការចូលរួមពេញទំហឹង , XX: ការចូលរួមកម្រិតមធ្យម , X: ការចូលរួមតិច

៤. ការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដល់ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ភាគច្រើនបានទទួលការគាំទ្រដោយថ្លៃសេវាដែលបង់ដោយអ្នកប្រើប្រាស់ផ្នែកលើទស្សន៍ទានការស្តារយកថ្លៃចំណាយត្រូវបង់មកវិញ។ ថ្លៃសេវា ត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណផ្អែកលើសកម្មភាពរបស់អ្នកបង្កើតសំណល់ជាក់លាក់នោះ ព្រមទាំងទំហំ និងប្រតិបត្តិការរបស់អ្នកបង្កើតសំណល់។ ប្រតិបត្តិការឯកជនដែលគ្រប់គ្រងលើការប្រមូលសំណល់ តាមកិច្ចសន្យាជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រមូលថ្លៃសេវា និងការផ្តល់សេវា។ ការមិនបង់ថ្លៃសេវា តែងកើតមានជាសាមញ្ញ ហើយបង្កឱ្យមានបញ្ហាប្រឈមគួរជាទីកត់សម្គាល់ដល់លទ្ធភាពប្រតិបត្តិការផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងផ្នែកប្រតិបត្តិការរបស់ក្រុមហ៊ុន ហើយជាលទ្ធផលធ្វើឱ្យប្រតិបត្តិការមិនមានលក្ខណៈអាចព្យាករទុកជាមុនបាន និងអាចធ្លាក់ប្តូរដោយផ្អែកលើតម្លៃសេវាផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ។ ការគណនាថ្លៃសេវាប្រមូលសំណល់ពីអ្នកប្រើប្រាស់ ពុំត្រូវបានគណនាផ្អែកលើបរិមាណសំណល់ដែលត្រូវបានបង្កើតនោះទេ ប៉ុន្តែផ្អែកលើប្រភេទ និងទំហំប្រតិបត្តិការ។ ការសិក្សាអង្កេតមួយនៅឆ្នាំ ២០១៦ បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ថ្លៃសេវាប្រមូលសំណល់ គឺមានចាប់ពី ០,៨ ដុល្លារ ដល់ ៣០ ដុល្លារក្នុងមួយខែ (Min, 2016)។

យន្តការមួយទៀតរបស់កម្ពុជា ក្នុងការផ្តល់មូលនិធិសម្រាប់សេវាប្រមូលសំណល់ គឺផ្តោតលើសំណល់បង្កើតឡើងដោយទីផ្សារនៅក្នុងក្រុង។ គំរូផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងការគ្រប់គ្រងនេះ ហាក់មានការរីកចម្រើនដោយចាប់ផ្តើមពីការបង្កើតឱ្យមានកិច្ចសន្យារវាងក្រុមហ៊ុនប្រមូលសំណល់ ជាមួយប្រតិបត្តិការផ្សារ ហើយវិវត្តសន្សឹមៗទៅជាការផ្តល់សេវាដល់អ្នកបង្កើតសំណល់នៅតាមលំនៅដ្ឋាន និងជាលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្ម ដោយសារតែកំណើនតម្រូវការជាក់ស្តែង។

ដោយសារលក្ខណៈពិសេសរបស់ខេត្តកែប ដែលជាគោលដៅទេសចរណ៍ដ៏មានប្រជាប្រិយភាពសម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជាផង និងភ្ញៀវអន្តរជាតិផង ក្រុមការងារស្រាវជ្រាវ បានពិនិត្យលើលទ្ធភាពនៃការកំណត់ថ្លៃសេវា ដែលផ្សារភ្ជាប់ជាមួយទិដ្ឋភាពនានានៃទេសចរណ៍ក្នុងមូលដ្ឋានដែលនឹងអាចបង្កើតឱ្យមានចំណូលហើយស្របពេលជាមួយគ្នានោះ ក៏ពុំបង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានលើអ្នកតាំងលំនៅក្នុងមូលដ្ឋាន ដូចជាថ្លៃសេវាប្រមូលពីអ្នកស្នាក់នៅតាមសណ្ឋាគារ ឬទីទួលទៅកាន់កោះនៅក្នុងរង្វង់ខេត្តនេះ។ ការស្រាវជ្រាវបឋមបានកំណត់ឃើញគំរូប្រភេទនេះ នៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី ហើយគោលវិធីនេះ ត្រូវបានអនុវត្តដោយជោគជ័យមួយចំនួន (សូមមើលប្រអប់៖ Gili Trawanga Eco Tax)។

ពន្ធអេកូទេសចរណ៍របស់កោះ Gili Trawanga នៅប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី

ដើម្បីដោះស្រាយការផ្គត់ផ្គង់ហិរញ្ញវត្ថុ ដល់ការគ្រប់គ្រងសំណល់នៅក្នុងកន្លែងគោលដៅទេសចរណ៍ដ៏មានប្រជាប្រិយភាពនេះ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ក្នុងស្រុកមួយ និងអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងសំណល់ បានរួមគ្នាដោះស្រាយបញ្ហានេះ។ មូលនិធិអេកូទេសចរណ៍ Gili Eco Trust ដែលជាបណ្តុំអ្នក

ផ្តល់សេវាទេសចរណ៍ និងហាងកីឡាមុជទឹកកម្សាន្ត បានអនុវត្តពន្ធអេកូទ្រូស៊ីដែលបង់ដោយអ្នកទេសចរនៅពេលមានការផ្តល់សេវាជូន។ មូលនិធិទាំងអស់នេះ ត្រូវបានយកទៅប្រើប្រាស់ដើម្បីខុបត្តមុនសម្រាប់កិច្ចខិតខំគ្រប់គ្រងសំណល់នៅលើកោះ។ មូលនិធិនេះ បានជួយដល់គាំទ្រការគ្រប់គ្រងសំណល់ឱ្យអាចទប់ទល់លើការចំណាយ និងចៀសវាងការខាតដើមទុន (Willmott et al., 2012)។

ប្រអប់ទី ២៖ ពន្ធអេកូទេសចរណ៍របស់កោះ Gili Trawanga នៅប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី

៥. គំរូនៃការគ្រប់គ្រង និងការលើកទឹកចិត្តដើម្បីលើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

គំរូនៃការគ្រប់គ្រងជាច្រើនដែលអាចដើរតួនាទីជាគំរូសម្រាប់យកមកពិចារណានៅពេលធ្វើផែនការក្នុងខេត្តកែប។ គំរូទាំងនេះរួមមានដូចជា៖

- **មជ្ឈមណ្ឌលស្តារធនធានចម្រុះ៖** មជ្ឈមណ្ឌលនេះ គឺជាគ្រឹះស្ថានស្តារសំណល់ខ្នាតតូចមានលក្ខណៈវិមជ្ឈការដែលកែច្នៃសំណល់ចន្លោះពី ២ តោនទៅ ២០ តោនក្នុងមួយថ្ងៃ ទទួលយកកាកសំណល់ ទីក្រុងដែលព្រៃក្រចកហើយ ឬមិនទាន់ព្រៃក និងប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសអស់តម្លៃទាប ដើម្បីស្តារយកធនធានពីសំណល់មកវិញ។ មជ្ឈមណ្ឌលស្តារធនធានចម្រុះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងផ្អែកលើសេចក្តីត្រូវការក្នុងមូលដ្ឋាន ហើយមានលក្ខណៈឆ្លើយតបចំពោះបរិមាណ និងគុណភាពនៃសំណល់ក្នុងមូលដ្ឋាន (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, 2017)។
- **កម្មវិធីទីក្រុងស្អាត៖** ការផ្តួចផ្តើមគំនិតមួយរបស់កម្ពុជាដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីទទួលស្គាល់កិច្ចខិតខំក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងរបស់ក្រុងគំរូ។ កន្លងមក ក្រុងជាច្រើនបានសម្របសម្រួលកិច្ចខិតខំរបស់កម្មករក្នុងការប្រមូលសំណល់ចេញពីតាមដងផ្លូវនៅក្រោមគម្រោង "ការប្រកួតប្រជែងទីក្រុងស្អាត" ឬហៅថា "កម្មវិធីទីក្រុងស្អាត"។ កម្មវិធីកំពុងនៅអនុវត្តបន្ត។
- **ក្រុងព្រះសីហនុ៖** ក្រុងមួយនេះ អនុវត្តការងារនៅរៀងរាល់ចុងសប្តាហ៍ជាមួយសង្កាត់ទាំង ០៥ របស់ខ្លួន ដើម្បីធ្វើយុទ្ធនាការបោសសម្អាតក្នុងសង្កាត់ណាមួយក្នុងចំណោមសង្កាត់ទាំង ០៥។ នៅពេល ទីតាំងបោសសម្អាតត្រូវបានស្នើឡើង និងសម្រេចពីសំណាក់ក្រុមប្រឹក្សាសង្កាត់នីមួយៗហើយ រដ្ឋបាលក្រុងធ្វើការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍សម្អាតជាក់ស្តែងតាមរយៈការអញ្ជើញមន្ត្រី យុវជន អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាអ្នកតំណាងសមាគមទីភ្នាក់ងារទេសចរណ៍ចំនួន ៤០ ទៅ ៦០ នាក់ឱ្យមកចូលរួម។
- **ក្រុងស្ទឹងត្រែង** គឺជាក្រុងមួយក្នុងចំណោមក្រុងមួយចំនួនតូចក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែលគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងដោយផ្ទាល់តាមរយៈអង្គការគ្រប់គ្រងសំណល់របស់ខ្លួន ពោលគឺមិនមែន

តាមរយៈអ្នកផ្តល់សេវាឯកជន (ពេលគឺគំរូក្នុងការចុះកិច្ចសន្យាជាមួយក្រុមហ៊ុនប្រមូលកាកសំណល់ ឬអ្នកយកភាស៊ីផ្សារ) នោះទេ។ គួរកត់សម្គាល់ថា មុនពេលបង្កើតអង្គការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្រុងនៅដើមឆ្នាំ២០១១ ហើយត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្នុងឆ្នាំ២០១៣ ការប្រមូលសំណល់ក្នុងក្រុងស្ទឹងត្រែង ត្រូវបានចុះកិច្ចសន្យាប្រគល់ទៅឱ្យក្រុមហ៊ុនឯកជន (Min, 2016)។

- **មជ្ឈមណ្ឌលគ្រប់គ្រងសំណល់បែបសង្គមក្នុងខេត្តបាត់ដំបង៖** មជ្ឈមណ្ឌលនេះ គឺជាគម្រោងបែបចម្រុះ និងជាមជ្ឈមណ្ឌលកែច្នៃសំណល់បែបសង្គម និងបែបសរីរាង្គ (កន្លែងផលិតជីកំប៉ុស្ត និងជីវម៉ាស)។ គោលបំណងចម្បងរបស់មជ្ឈមណ្ឌលនេះ គឺដើម្បីលើកកម្ពស់គុណភាពជីវិត និងលក្ខខណ្ឌការងាររបស់អ្នករើសសំរាម។ ការកែលំអឱ្យប្រសើរឡើងរួមមានដូចជា៖
  - បន្ទប់សម្រាក កន្លែងចម្អិនអាហារ កន្លែងងូតទឹក បង្គន់ ទឹកស្អាត ។ល។
  - ការធ្វើបទបង្ហាញជាញឹកញាប់ស្តីពីវិធានការសន្តិសុខ និងអនាម័យ ផ្តល់ជូនដល់កម្មករនិយោជិតដោយបុគ្គលិករបស់អង្គការកែច្នៃសំរាម និងការសិក្សានៅកម្ពុជា។
  - កុមារជាង ៣០ នាក់ដែលជាកូនៗរបស់គ្រួសារអ្នករើសសំរាមរស់នៅជុំវិញទីលានចាក់សំរាម ត្រូវបានលើកទឹកចិត្តឱ្យទៅសាលារៀន និងបានទទួលគុណប្រយោជន៍ពីការបង្រៀនក្រៅម៉ោងបន្ថែម។
  - លទ្ធភាពចូលទៅលេងក្នុងទីធ្លា និងបន្ទប់សម្រាប់កុមារលេងកម្សាន្ត។
  - ជីវម៉ាស ដែលផលិតបានត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការដាំស្ល និងប្រៃ ហើយជីកំប៉ុស្តត្រូវបានយកទៅលក់ដើម្បីបានចំណូលបន្ថែម (COMPED, 2013)។
- **ធនាគារសំណល់ (ប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី)៖** អង្គការឯករាជ្យទាំងអស់នេះ ធ្វើប្រតិបត្តិការដោយឈរលើទស្សនទានធនាគារពាណិជ្ជកម្ម ដោយក្នុងនោះសម្ភារៈដែលអាចកែច្នៃទៅប្រើប្រាស់វិញបាន គឺជាវិធីសាស្ត្រ។ អតិថិជនយកសម្ភារៈទាំងនោះមកដាក់ផ្ញើនៅធនាគារ ហើយបញ្ជីនោះត្រូវបានកត់ត្រាទុកក្នុងកូនសៀវភៅធនាគារ។ នៅចុងឆ្នាំក្នុងអំឡុងកម្មវិធីបុណ្យជាតិ ការទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ត្រូវបានធ្វើឡើងផ្អែកលើបរិមាណនៃសម្ភារៈដែលត្រូវបានផ្ទេរ។ ជាទូទៅអង្គការទាំងនេះ មានប្រតិបត្តិការ ដោយមានការគាំទ្រពីរោងចក្រផលិតទំនិញប្រើប្រាស់ក្នុងវិស័យឯកជន (Salim, 2013)។

៦. តួនាទីវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ និងយេនឌ័រនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់

ចំណងទាក់ទងដ៏សំខាន់រវាង កម្មករធ្វើការក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធដែលមានជីវភាពរឹងមាំផ្អែកលើការ គ្រប់គ្រងសំណល់ និងសកម្មភាពស្តារយកធនធានពីសំណល់មកវិញ ត្រូវបានទទួលស្គាល់

កាន់តែច្រើនឡើងនៅទូទាំងសាកលលោក។ ជំនួសឱ្យការប្រដៅយកន្លើយចំពោះតថភាពជាក់ស្តែងមួយនេះ គោលវិធីប្រកបដោយជោគជ័យ បានបង្កឱ្យមានការចូលរួមដោយផ្ទាល់ពីសហគមន៍ទាំងអស់នេះ ដោយព្យាយាមដាក់បញ្ចូលពួកគេទៅក្នុងគំរូការគ្រប់គ្រងសំណល់ថ្មី តាមវិធីយ៉ាងណាជាឱ្យមានការគោរពចំពោះចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍របស់ពួកគេនៅក្នុងវិស័យនេះ ហើយស្របពេលជាមួយគ្នានោះ ក៏ផ្តល់កិច្ចការពារផ្នែកសុខភាព និងសុវត្ថិភាពកាន់តែប្រសើរឡើងបន្ថែមលើការផ្តល់សំណងចំពោះការងាររបស់ពួកគាត់។

ឧទាហរណ៍ពីខេត្តកំពតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ផ្តល់ឱ្យយើងនូវគំនិតមួយចំនួនទាក់ទងជាមួយចំណូលសម្រាប់កម្មករទាំងអស់នេះ។ វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធមានភាពសកម្ម ជាពិសេសនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកំពត ដោយក្នុងនោះមានអ្នករើសអេកចាយជាង ៣០ នាក់ធ្វើការក្នុងក្រុងនេះ ហើយពួកគាត់ភាគច្រើន គឺជាស្ត្រីកកម្រៃបានចន្លោះពី ២ ដុល្លារ ទៅ ៣,៥០ ដុល្លារ ក្នុងមួយថ្ងៃ (Community Sanitation and Recycling Organization, n.d.)។

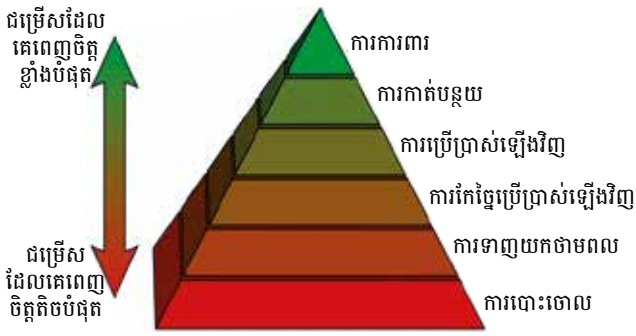
ការសង្កេតមួយចំនួនទៀត ផ្តល់ឱ្យយើងនូវការយល់ដឹងពីបរិបទកម្ពុជា ក្នុងនោះរួមមានដូចជា៖

- ៥១% នៃអ្នករើសសំរាមដែលសកម្មក្នុងក្រុងភ្នំពេញ គឺជាកុមារ (អាយុតិចជាង ១៨ ឆ្នាំ) ដោយក្នុងនោះ ៣៥% មានអាយុតិចជាង ១៥ ឆ្នាំ។ អាយុរបស់អ្នកដែលត្រូវបានសាកសួរ គឺមានចាប់ពី ៨ ឆ្នាំដល់ ៧៧ ឆ្នាំ។
- អ្នករើសសំរាមភាគច្រើន គឺមកពី "គ្រួសារមានសមាជិកច្រើនជាង ៥ នាក់ ដោយជាមធ្យមគ្រួសារអ្នករើសសំរាម មានសមាជិក ៥,៤២ នាក់"។
- ៣៤% នៃគ្រួសារអ្នករើសសំរាម គឺមានស្ត្រីជាមេគ្រួសារ ដោយក្នុងនោះភាគច្រើននៃអ្នករើសសំរាមក្នុងក្រុងភ្នំពេញ គឺជាបុរស (៦២%)។
- ភាគច្រើនសន្លឹកសន្ធាប់នៃអ្នករើសសំរាមដែលសកម្ម គឺមាន ៦៨% ជាជនជាតិខ្មែរ ចំណែក ២៦% ជាជនជាតិវៀតណាម (Community Sanitation and Recycling Organization, n.d.)។

៧. ប្រធានបទនាពេលបច្ចុប្បន្នស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់ និងបរិស្ថានសាកល

៧.១. ឋានានុក្រមសំណល់

ឋានានុក្រមសំណល់ គឺជាវិធីសាស្ត្រនៃក្របខណ្ឌក្នុងការសម្រេចចិត្ត ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីជាមគ្គុទ្ទេសក៍លើការសម្រេចចិត្តបែបគ្រប់ជ្រុងជ្រោយពាក់ព័ន្ធជាមួយការគ្រប់គ្រង ការប្រមូល ការស្តារយកនូវធនធាន និងថាមពល និងការបោះចោលសំណល់ (សូមមើលរូបភាពទី ៥)។ អក្សរកាត់ 3Rs ដែលតំណាងឱ្យការកាត់បន្ថយសំណល់ (reduce) ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ (reuse) និងការកែច្នៃប្រើប្រាស់ឡើងវិញ (recycle) គឺជាសមាសធាតុនៅក្នុងឋានានុក្រមនេះ។

រូបភាពទី៥៖ ក្របខណ្ឌក្នុងការសម្រេចចិត្តអំពីឋានានុក្រមសំណល់

៧.២. សេដ្ឋកិច្ចចង្រ្កា

សេដ្ឋកិច្ចចង្រ្កា មានបំណងកំណត់សារជាថ្មីឡើងវិញពីការលូតលាស់ដោយផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើអត្ថប្រយោជន៍វិជ្ជមានសម្រាប់សង្គមទាំងមូល។ សេដ្ឋកិច្ចចង្រ្កា សំដៅលើការកាត់បន្ថយសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចចេញពីការប្រើប្រាស់ធនធានមានដែនកំណត់ និងការកាត់បន្ថយសំណល់។ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការឈានទៅរកប្រភពថាមពលកើតឡើងវិញ គំរូសេដ្ឋកិច្ចចង្រ្កា ស្ថាបនាមូលធនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ធនធាន និងសង្គម (Ellen MacArthur Foundation, 2017) ។

៧.៣. ការមិនបង្កើតសំណល់ (Zero Waste)

ការមិនបង្កើតសំណល់ (Zero Waste) សំដៅលើការអភិរក្សធនធានទាំងអស់តាមមធ្យោបាយនៃផលិតកម្ម ការបរិភោគ ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ និងការកែច្នៃប្រើប្រាស់ឡើងវិញប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវចំពោះគ្រប់ផលិតផល ការវេចខ្ចប់ និងវត្ថុធាតុដើមទាំងអស់ ដោយមិនដុតធនធានទាំងនោះ និងមិនបោះចោលទៅលើដី ទឹក ឬអាកាសដែលគំរាមដល់បរិស្ថាន ឬសុខភាពមនុស្សឡើយ (Zero Waste International Alliance, 2018) ។

៧.៤. ការកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ប្លាស្ទិក

មូលនិធិ Ellen MacArthur បានប្រមាណថាប្លាស្ទិក ៨ លានតោន ចូលទៅក្នុងមហាសមុទ្រជារៀងរាល់ឆ្នាំ (Ellen MacArthur Foundation, 2017) ។ វិធានការណ៍នានាដើម្បីការពារមហាសមុទ្រនិងសង្វាក់ចំណីអាហាររបស់យើងឱ្យរួចផុតពីការបំពុលដោយប្លាស្ទិកបន្ថែមទៀត រួមមានការកាត់បន្ថយប្លាស្ទិកប្រើប្រាស់តែមួយដង ហើយចោល ពង្រឹងកិច្ចខិតខំក្នុងការកែច្នៃមកប្រើប្រាស់ឡើងវិញ និងការលើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រង និងការចោលកាកសំណល់។

៧.៥. សំណល់ចំណីអាហារ

សំណល់ទីក្រុងនៅទូទាំងសាកល មានភាគរយសំណល់សរីរាង្គខ្ពស់ជាងគេ។ សំណល់សរីរាង្គ គឺជាសំណល់ដែលអាចពុករលួយបានតាមធម្មជាតិ ហើយភាគរយដ៏ខ្ពស់នៃសំណល់នេះ គឺមានទំនាក់ទំនងជាមួយការចម្អិនម្ហូបអាហារ ឬកម្ទេចកម្ទីម្ហូបអាហារ។ កិច្ចខិតខំកម្រិតអន្តរជាតិ បានផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការកាត់បន្ថយការបោះចោលអាហារដែលអាចញ៉ាំបាន និងបង្វែរទិស

ដៅអាហារប្រភេទនេះសម្រាប់ការកាត់បន្ថយការអត់ឃ្លាន ចំណីសត្វ និងផលិតកម្មជីវកម្ម ព្រមទាំងផលិតផលជួយបង្កើនជីវជាតិដីដទៃទៀត ដែលអាច យកទៅប្រើប្រាស់ជំនួសជីគីមី។ ការទាញយកកាកសំណល់នេះចេញពីទីលានចាក់សំរាម និងកន្លែងចាក់សំរាម ជួយកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នមេតានដែលជាឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ ហើយក៏ជួយកាត់បន្ថយហានិភ័យផ្នែកបរិស្ថាន និងសុខភាពពាក់ព័ន្ធជាមួយការបំពុលខ្យល់ និងទឹកផងដែរ។

៧.៦. ប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់តាមបែបវិមជ្ឈការ

ការកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់នៅមុនពេលយកទៅបោះចោល ជួយកាត់បន្ថយតម្រូវការទីលានចាក់សំរាម ក៏ដូចជាផលប៉ះពាល់នានាដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយការចាក់បំពេញទីលានចាក់សំរាម។ ដើម្បីកាត់បន្ថយបរិមាណសំណល់ សំណល់ដែលមានប្រយោជន៍ ចាំបាច់ត្រូវញែក និងប្រមូលឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។ គំរូនៃការញែក និងប្រព្រឹត្តិកម្មសំណល់នៅក្នុងស្រុក និងតាមសហគមន៍ជាច្រើន ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយក្នុងនោះរួមមានការទាញយកសំរាមស្ងួតដែលអាចកែច្នៃយកទៅប្រើប្រាស់វិញបាន និងការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ផលិតជីម៉ាសពីសំណល់សរីរាង្គដូចជាសំណល់អាហារជាដើម ដើម្បីផលិតជីកំប៉ុស្តិ៍ ផលិតផលជួយពង្រឹងគុណភាពដី ហើយអាចបូកផ្សំជាមួយឡធុរម៉ាស ដើម្បីផលិតជីម៉ាសសម្រាប់ចម្អិន និងកម្ទេចផងដែរ។

៧.៧. អត្ថប្រយោជន៍សម្រាប់អាកាសធាតុ និងគុណភាពខ្យល់

ដោយហេតុថា ការអនុវត្តការគ្រប់គ្រងសំណល់នាពេលបច្ចុប្បន្ន រួមចំណែកធ្វើឱ្យមានការប្រែប្រួល អាកាសធាតុតាមរយៈការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ ដែលភាគច្រើនគឺមេតាន និងមានផលប៉ះពាល់ដល់ខ្យល់ ដី និងធនធានទឹក ដោយសារសារធាតុបំពុលផ្សេងៗជាច្រើន ដូចជា ទឹកដែលហៀរចេញពីកាកសំណល់ឧស្ម័ននៅទីលានចាក់សំរាម បន្ទុករាងមេតានជាមួយឧស្ម័នកាបូនិច និងសមាសធាតុដទៃទៀត។ តាមរយៈការបង្កើតឱ្យមានយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងប្រោយក្នុងការកាត់បន្ថយការចោលសំណល់ផលប៉ះពាល់ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនេះជាច្រើន អាចត្រូវបានកាត់បន្ថយគួរឱ្យកត់សម្គាល់។

៨. គំនិតផ្តួចផ្តើមនានាសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹងទីក្រុងនៅខេត្តកែប

ការសិក្សាពីឯកសារពាក់ព័ន្ធនាពេលនេះ បានបង្ហាញថា មានការផ្តួចផ្តើមគំនិតជាច្រើនដែលបាន គាំទ្រការលើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងខេត្តកែប។ ការផ្តួចផ្តើមគំនិតដទៃទៀត ក៏មាននៅថ្នាក់ជាតិផងដែរ។ ជាសង្ខេប ការផ្តួចផ្តើមគំនិតទាំងអស់នេះមានដូចជា៖

- ក្រសួងទេសចរណ៍ និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី កំពុងពិភាក្សាល្បឿនទៅរកការព្រមព្រៀងគ្នាលើកម្ចីក្នុងទឹកប្រាក់ ៣០ លានដុល្លារអាមេរិក ដើម្បីផ្តល់មូលនិធិសម្រាប់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ

ក្នុងបណ្តាខេត្តតាមឆ្នេរសមុទ្រ ដែលនឹងគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍ វិស័យទេសចរណ៍។ កម្ចីនេះ ក៏គាំទ្រដល់ការគ្រប់គ្រងសំណល់ ក្នុងខេត្តកែបផងដែរ (Chea, 2018)។

- អង្គការដទៃទៀត បានយកចិត្តទុកដាក់លើការគ្រប់គ្រង សំណល់ក្នុងខេត្តកែប ដូចជា វិទ្យាស្ថានអភិវឌ្ឍន៍បៃតងសកល កម្មវិធីបរិស្ថានសហប្រជាជាតិ/គណៈកម្មាធិការអង្គការសហ ប្រជាជាតិផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច សង្គម ប្រចាំតំបន់អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក ស្ថានទូតស៊ុយអែត កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ។
- ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយឆ្នាំ២០១៨ មានចំណងជើងថា "យុទ្ធសាស្ត្រ និងផែនការសកម្មភាពគ្រប់គ្រងសំណល់សម្រាប់ រាជធានីភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០១៨-២០៣៥" បានរួមបញ្ចូលនូវ ទិដ្ឋភាពទូទៅទូលំទូលាយស្តីពីម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិ និង ម្ចាស់ជំនួយថ្នាក់តំបន់ដែលចូលរួមក្នុងការគាំទ្រដល់ការកែលម្អ ការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលមាននៅក្នុង ឧបសម្ព័ន្ធមានចំណងជើងថា "ប្រភពមូលនិធិជាសក្តានុពល សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់"។

៩. ខ្លឹមសារសង្ខេប និងជំហានបន្ទាប់

ការចុះសិក្សាទៅកាន់ខេត្តកែប នឹងត្រូវធ្វើឡើងក្នុងសប្តាហ៍ ទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩។ ការចុះសិក្សាផ្ទាល់នេះ នឹងផ្តល់ឱកាស ឱ្យក្រុមការងារស្រាវជ្រាវអាចស្វែងយល់បន្ថែមពីការអនុវត្តការគ្រប់ គ្រងសំណល់រឹងនាពេលបច្ចុប្បន្នក្នុងខេត្តកែប តាមរយៈការប្រាស្រ័យ ទាក់ទងដោយផ្ទាល់ជាមួយបុគ្គលសំខាន់ៗ និងទស្សនកិច្ចផ្នែក បច្ចេកទេសទៅកាន់ទីតាំងបង្កើតសំណល់ និងកន្លែងចោល

សំណល់។ ការងារតាមដានបន្តនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើ ការរៀបចំឯកសារសង្ខេបគោលនយោបាយ បន្ថែមពីលើការវិភាគ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្រោយពេលទស្សនកិច្ច ទៅមូលដ្ឋាន ផ្ទាល់។

ឯកសារសង្ខេបគោលនយោបាយ នឹងឆ្លើយតបចំពោះគោល បំណងធំជាច្រើន ក្នុងនោះអាចមាន៖

- ការផ្តល់អនុសាសន៍គោលនយោបាយ ដែលគាំទ្រដល់ការ គ្រប់គ្រងសំណល់ប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងគិតគូរពីផល ប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រទេសកម្ពុជា។
- ការបង្កើតឱ្យមានគំរូទស្សនទានមួយ ដែលសមស្របទៅតាម ស្ថានភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយផ្អែកលើប្រព័ន្ធ និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលត្រូវបានសាកល្បងសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង សំណល់។
- ឱកាសក្នុងការបង្កើនធនធានហិរញ្ញវត្ថុ និងចំណេះដឹង ដើម្បី គាំទ្រដល់ការគ្រប់គ្រងសំណល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។
- ការពិចារណាផ្នែកសង្គម និងយេនឌ័រ។

ប្រធានបទជាក់លាក់ដទៃទៀតដែលគួរយកមកពិចារណា មាន ដូចជា៖

- បច្ចេកវិទ្យា ប្រព័ន្ធ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ
- គំរូលើកទឹកចិត្តដែលផ្អែកលើហិរញ្ញវត្ថុ និងការដឹកនាំ
- ការរៀបចំគម្រោងអនុវត្តសាកល្បង
- ការចូលរួមក្នុងភាពជាដៃគូ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ២៖ ព្រលាងពីយុទ្ធសាស្ត្រនៃវិស័យសេវាសកម្មភាពសាងសង់ស្រូវ៖ ០៣ឆ្នាំ

យុទ្ធសាស្ត្រ និងសកម្មភាពគោល	ឆ្នាំទី១										ឆ្នាំទី២						ថវិកាប៉ាន់ប្រមាណ (សម្រាប់ផ្នែកបច្ចេកទេស តែប៉ុណ្ណោះ)			
	១	២	៣	៤	៥	៦	៧	៨	៩	១០	១១	១២	១	២	៣	៤		៥	៦	
១. អភិបាលកិច្ច និងវិបល្លាស																				
១.១ ជួញដូរ និងបន្តសម្រួលដល់ការអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣ និងប្រកាសលេខ ០៧៣																				៣០.០០០
១.២ បង្កើតក្រុមការងារ និងអនុវត្តការងារជាមួយអនុវត្តការងារនៅកម្រិតក្រុងកែប																				២០.០០០
១.៣ បង្កើតប្រព័ន្ធ និងអនុវត្តការងារត្រួតពិនិត្យតាមដានថ្នាក់ជាតិលើការអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ ១១៣																				២០.០០០
២. ពង្រីកសេវាប្រមូលសំរាមឱ្យបានល្អប្រសើរ																				
២.១ កំណត់ទីតាំងដែលមិនទាន់បានប្រមូលសំរាម និងសិក្សាពីសមាសធាតុប្រមូលសំរាម																				២០.០០០
២.២ សម្រេចកម្រិតដ្ឋបាលក្រុង ដើម្បីអនុវត្តការប្រមូលលើទីតាំងដែលបានកំណត់																				១០.០០០
៣. ការអប់រំ ជួញដូរ និងការចូលរួម																				
៣.១ ពិចារណាពីលទ្ធភាពអនុវត្តផ្តល់ គណនេយ្យភាពសង្គមលើសេវាគ្រប់គ្រងសំរាមនៅថ្នាក់ក្រុង																				៥០.០០០
៣.២ ស្ទង់មតិដើម្បីបង្កើតចំណេះដឹងជាមួយដ្ឋាននៃការយល់ដឹងមុនការអនុវត្តគម្រោង																				២០.០០០

យុទ្ធសាស្ត្រ និងសកម្មភាពគោល	ឆ្នាំទី១												ថវិកាប៉ាន់ប្រមាណ (សម្រាប់ផ្នែកបច្ចេកទេស តែប៉ុណ្ណោះ)		
	១	២	៣	៤	៥	៦	៧	៨	៩	១០	១១	១២			
៣.៣ ជំរុញបង្កើតឧបករណ៍ជំរុញផ្សាយអំពីបញ្ហាសំរាម និងផ្សារ ភ្ជាប់ជាមួយសក្តានុពលវិស័យទេសចរណ៍ខេត្តកែបតាម រយៈពេលពេញសង្គម និងយុទ្ធនាការនានាដើម្បីលើកកម្ពស់ ការយល់ដឹង															១០០.០០០
៤. បច្ចេកវិទ្យា វិស័យឯកជន និង វិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ															
៤.១ សិក្សាលទ្ធភាពនៃការកែច្នៃសំណល់សរីរាង្គនៅកម្រិត សហគមន៍នៅតំបន់ដែលមិនទទួលបាន សេវាប្រមូលសំណល់															១៥.០០០
៤.២ សាកល្បងការធ្វើកំប៉ុស្តរដ្ឋាភិបាល															៣០.០០០
៥. កែលំអ្វីទីលានចាក់សំរាម															
៥.១ វាយតម្លៃប្រតិបត្តិការ និងការគ្រប់គ្រង ទីលានចាក់ សំរាមបច្ចុប្បន្ន															២០.០០០
៥.២ គាំទ្រដល់ថ្នាក់ក្រុងលើកផែនការដាក់លាក់ដើម្បីកែលំអ ទីលានចាក់សំរាមបច្ចុប្បន្ន															១០.០០០

យុទ្ធសាស្ត្រ និងសកម្មភាពគោល	ឆ្នាំទី២												ឆ្នាំទី៣												ថវិកាប៉ាន់ប្រមាណ (សម្រាប់ផ្នែកបច្ចេកទេស តែប៉ុណ្ណោះ)						
	២០២៤						២០២៥						២០២៦						២០២៧												
	៧	៨	៩	១០	១១	១២	១	២	៣	៤	៥	៦	៧	៨	៩	១០	១១	១២													
១. អភិបាលកិច្ច និងវិមជ្ឈការ																															
១.១ តាមដាន និងផ្តល់គំនិតបច្ចេកទេសពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ និងវាយតម្លៃទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និងក្រោមជាតិ																															១០.០០០
២. ពង្រីកសេវាប្រមូលសំរាមឱ្យបានពេញលេញ																															
២.១ តាមដាន និងផ្តល់គំនិតបច្ចេកទេសពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តការងារពង្រីកសេវា																															១០.០០០
៣. ការអប់រំ ផ្សព្វផ្សាយ និងការចូលរួម																															
៣.១ បន្តផ្សព្វផ្សាយពីបញ្ហាសំរាមនិងផ្សារភ្ជាប់ជាមួយសក្តានុពលវិស័យទេសចរណ៍ខេត្តកែបតាមរយៈបណ្តាញសង្គម និងយុទ្ធនាការនានាដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង																															១០០.០០០
៣.២ វិភាគ សាកល្បង និងបន្តអនុវត្តការងារពាក់ព័ន្ធនឹងការងារការចាត់សំរាមខុសច្បាប់																															២៥.០០០
៣.៣ សិក្សាពីការយល់ដឹងក្រោយការអនុវត្តសកម្មភាព																															២០.០០០
៤. បច្ចេកវិទ្យា វិស័យឯកជន និងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ																															
៤.១ តាមដាន និងផ្តល់គំនិតបច្ចេកទេសពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើកំប៉ុស្តិ៍នៅកម្រិតសហគមន៍																															២០.០០០
៤.២ សាកល្បងកែច្នៃសំណល់សិវិក្ខុពីផ្សារទៅជាជីវខស្លិន																															៥០.០០០
៤.៣ បង្កើតក្របខណ្ឌកែច្នៃសំណល់ប្លាស្ទិក																															១៥.០០០
៤.៤ សាកល្បងកែច្នៃសំរាមប្លាស្ទិក																															៣០០.០០០

ឯកសារយោង

- Abila, B., & Kantola, J. (2019). The Perceived Role of Financial Incentives in Promoting Waste Recycling—Empirical Evidence from Finland. *Recycling*, 4(1).
- Agarwal, R. (2017). *Why Panaji should not give up on decentralised waste management*. Retrieved from <https://www.downtoearth.org.in/news/waste/back-to-bins-58380>
- Aravind, H. (2014). *Mysore City Corporation Launches Drive for Efficient Solid Waste Management*. Retrieved from <https://timesofindia.indiatimes.com/city/mysuru/Mysore-City-Corporation-launches-drive-for-efficient-solid-waste-management/articleshow/31288878.cms>
- Barboza, L. G. A., Vethaak, A. D., Lavorante, B. R., Lundebye, A. K., & Guilhermino, L. (2018). Marine Microplastic Debris: An Emerging Issue for Food Security, Food Safety and Human Health. *Marine pollution bulletin*, 133, 336-348.
- Bogner, J., Abdelrafie Ahmed, M., Diaz, C., Faaij, A., Gao, Q., Hashimoto, S., . . . Zhang, T. (2007). Waste Management. In B. Metz, O. R. Davidson, P. R. Bosch, R. Dave, & L. A. Meyer (Eds.), *Climate Change 2007: Mitigation. Contribution of Working Group III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. United Kindom and USA: Cambridge University Press.
- Boldt, M., & Cleeve, A. (2018). *Solid Waste Management: EC-Link Position Paper*. Retrieved from <http://www.eclink.org/upload/attachment/8ca8c29d6dfc44dbaf3e9514a94de63d.pdf>
- Bual, H. (2018). *Waste Management*. Retrieved from <https://www.khmertimeskh.com/548828/waste-management/>
- CCAC. (2016). *Battambang Municipality, Cambodia*. Retrieved from https://www.waste.ccacoalition.org/sites/default/files/files/city_profiles/Battambang_City%20Profile%20Template_FINAL-04072014_EF-JS.pdf
- CCAC MSW Initiative. (2013). *City MSW Rapid Assessment Data Collection Tool: English*. Retrieved from <https://www.waste.ccacoalition.org/document/city-msw-rapid-assessment-data-collection-tool-english>
- Chea, V. (2018). Cambodia, ADB Discuss \$30m Loan. Retrieved from <https://www.khmertimeskh.com/555099/cambodia-ADB-discuss-30m-loan/>
- Cointreau-Levine, S. (1994). Private Sector Participation in Municipal Solid Waste Services in Developing Countries (English). Urban Management Programme Discussion Paper. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/325321468739287095/Private>
- Community Sanitation and Recycling Organization. (n.d.). *A Socio-economic Study of Waste Pickers in Phnom Penh*. Retrieved from http://www.bigpond.com.kh/users/csaro/organization_info.htm
- COMPED. (2013). *Social Engagement*. Retrieved from <https://comped-cam.org/socialengagement.php>
- Denny, L. (2016). *Working Politically in Practices Series – Case Study no. 8 – Reforming Solid Waste Management in Phnom Penh*. Retrieved from <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2016/06/Working-Politically-and-Flexibly-to-Reform-Solid-Waste-Management-in-Phnom-Penh.pdf>
- Dri, M., Canfora, P., Antonopoulos, L., & Gaudillat, P. (2018). *Best Environmental Management Practice for the Waste Management Sector*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/best-environmental>
- Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, & W. (2017). *Sustainable Development Benefits of Integrated Waste Management: Integrated Resource Recovery Centers*. <https://www.unescap.org/sites/default/files/Sustainable>.
- Economist Intelligence Unit. (2017). *Progress and Challenges for Inclusive Recycling: An Assessment of 12 Latin American and Caribbean Cities*. New York, NY: EIU.

- Ellen MacArthur Foundation. (2017). *What Is a Circular Economy?* Retrieved from <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/concept>
- Ellis-Petersen, H. (2018). *Mountains and Mountains of Plastic: Life on Cambodia's Polluted Coast*. Retrieved from The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/25/mountains-and-mountains-of-plastic-life-on-cambodias-polluted-coast>
- Engel, H., Stuchtey, M., & Vanthournout, M. (2016). *Managing Waste in Emerging Markets*. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/business-functions/sustainability/our-insights/managing-waste-in-emerging-markets>
- ETAGIW Consortium. (2012). *Preparing a Waste Management Plan: A Methodological Guidance Note*. Retrieved from https://ec.europa.eu/environment/waste/plans/pdf/2012_guidance_note.pdf
- Faulder, D. (2018). *Asian Plastic is Choking the World's Oceans*. Retrieved from <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Cover-Story/Asian-plastic-is-choking-the-world-s-oceans>
- Ferronato, N., & Torretta, V. (2019). Waste Mismanagement in Developing Countries: A Review of Global Issues. *International journal of environmental research and public health*, 16(6).
- GlZ. (2018). *Inclusion of Informal Collectors into the Evolving Waste Management System in Serbia: A Roadmap for Serbia*. Retrieved from https://www.giz.de/en/downloads/GIZ_A_Road_Map_For_Integration_online_LiNKs.pdf
- Global Covenant of Mayors for Climate & Energy. (2019). *Surabaya - Surabaya's Community-Led Approach to Waste Management*. Retrieved from <https://www.globalcovenantofmayors.org/city-story/how-surabaya-solved-its-waste-problem/>
- Gordon, S. (2015). *Shocking images show horror of child labour at toxic Cambodia rubbish site... and the tourists who visit to photograph them*. Retrieved from https://www.dailymail.co.uk/travel/travel_news/article-2993216/Shocking-images-horror-child-la
- Hansen, W., Christopher, M., & Verbuecheln, M. (2002). *EU Waste Policy and Challenges for Regional and Local Authorities*. Retrieved from https://www.ecologic.eu/sites/files/download/projekte/1900-1949/1921-1922/1921-1922_background_paper_waste_en.PD
- Happenhofer, A., Beigl, P., & Salhofer, S. (2017). Analysis of Economic Incentive Schemes to Promote Efficient Source Separation. *Paper presented at the Sixteenth International Waste Management and Landfill Symposium*. Cagliari, Italy.
- Heng, Y. (2017). IRRC, Solid Waste Management Experiences in Cambodia. *Paper presented at the Regional Workshop on Sustainable Development Benefits of Decentralized Municipal Solid Waste Management in Asia-Pacific Region*. Bangkok, Thailand.
- Holden, E. (2019). *Nearly All Countries Agree to Stem Flow of Plastic Waste into Poor Nations*. Retrieved from <https://www.theguardian.com/environment/2019/may/10/nearly-all-the-worlds-countries-sign-plastic-waste-deal-except-us>
- Hornweg, D., & Bhada-Tata, P. (2012). *What a Waste : A Global Review of Solid Waste Management*. Retrieved from <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/17388>
- Hul, S., Kuok, F., Soy, T., & Khoeurn, K. (2015). *Solid Waste Generation and Life-span with Credible Growth Forecasts Waste Generation, Volume and Composition*.
- Kaza, S., Yao, L., Bhada-Tata, P., & Woerden, F. V. (2018). *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/697271544470229584/pdf/132827-PUB-9781464813290.pdf>
- Kep Municipal Administration. (2018). *Report on Implementation of Sanitation Service Fund in 2018 (Khmer)*.
- Kep Provincial Administration. (2019). *Kep's 3-Year Rolling Public Investment Program 2019-2021 (Khmer)*.

- Kham, V., & Heilmann, D. (2015). *Waste Management Challenges in Cambodia and Experiences from other countries*. Retrieve from. Phnom Penh: Parliamentary Institute of Cambodia. Retrieved from http://www.pic.org.kh/images/2015Research/20160429_Waste%20Management%20Challenge
- Kyriakopoulos, G.L., Kapsalis, V.C., Aravossis, K.G., Zamparas, M., & Mitsikas, A. (2019). Evaluating Circular Economy under a Multi-Parametric Approach: A Technological Review. *Sustainability*, 11, 6139.
- Lohri, C. R., Camenzind, E. J., & Zurbrügg, C. (2014). Financial Sustainability in Municipal Solid Waste Management – Costs and Revenues in Bahir Dar, Ethiopia. *Waste management*, 34(2), 542–552.
- Ly, S., Sanchez Martin, M.E., Phim, R., Ky, L., Tong, K., Provo, A.M., Nagpal, S., & Vashakmadze, E.T. (2019). *Cambodia Economic Update: Recent Economic Developments and Outlook*. Washington, D.C.: World Bank Group. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/843251556908260855/pdf/Cambodia-Economic-Update-Recent-Economic-Developments-and-Outlook.pdf>
- Marine Litter Solutions. (2019). *What Causes Marine Litter?* Retrieved from <https://www.marinelittersolutions.com/about-marine-litter/what-causes-marine-litter/>
- Mazza, A., Piscitelli, P., Neglia, C., Rosa, G. D., & Lannuzzi, L. (2015). Illegal Dumping of Toxic Waste and Its Effect on Human Health in Campania, Italy. *Int J Environ Res Public Health*, 12(6), 6818–6831.
- Min, M. (2016). *Survey Report on the Implementation of Waste Management at Cambodian's Municipality/District Level*.
- Modak, P., Pariatamby, A., Seadon, J., Bhada-Tata, P., Borongan, G., Thawn, N. S., & Lim, M. B. (2017). *Asia waste management outlook*. Retrieved from http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27289/Asia_WMO.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- MoE & UNEP. (2009). *Cambodia Environment Outlook*. Retrieved from https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/8689/Cambodia_environment_outlook.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- MoE, Mol, & MEF. (2015). *Inter-Ministerial Prakas on No. 073 on Using Sanitation Service Fund to Implement Function of Managing Solid Waste and Wastewater of Municipalities of Sub-National Administrations (Khmer)*.
- MoE, Mol, & MEF. (2018). *Inter-Ministerial Prakas No. 195 on Determination of Maximum Service Fee for Management of Garbage and Solid waste of Municipalities (Khmer)*.
- Mol. (2019). Support of Mol and Role of Sub-National Administrations to Implement Function of Managing Garbage and Solid Waste of Municipalities (Khmer). *Paper Presented at the Exchange Forum on Solid Waste Management*.
- NCDD. (2017). *3 Year Implementation Plan, Phase III (2018-2020) of the National Program for Sub-National Democratic Development (IP3-III)*.
- NCSD. (2019). *Meeting Report on the First Meeting of the Working Group on Plastic Waste Management (Khmer)*.
- NCSD, Mol, & GGGI. (2019). *Draft Sustainable City Stratic Plan 2019-2030*.
- Niaza, T. H. (2011). *Deconcentration and Decentralization Reforms in Cambodia: Recommendations for an Institutional Framework*. Retrieved from <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/28879/deconcentration-decentralization-cambodia.pdf>
- NZ MfE. (2007). *Guidance Principles: Best Practice for Recycling and Waste Management Contracts*. Wellington: NZ MfE . Retrieved from <https://www.mfe.govt.nz/sites/default/files/best-practice-recycling-waste-mgmt-jul07.pdf>.
- OBG. (2017). *Thailand to Maintain Its Competitive Advantage in Tourism*. Retrieved from <https://oxfordbusinessgroup.com/overview/star-power-leader-globally-and-regionally-country-intent-maintaining-its-competitive-edge>
- Olukanni, D. O., & Nwafor, C. O. (2019). Public-Private Sector Involvement in Providing Efficient Solid Waste Management Services in Nigeria. *Recycling*, 4(2).

- PDoe. (2018). *2018 Data and Information about Solid Waste Management in Kep (Khmer)*.
- PDOT. (2019). *Data Collection on Hotels, Guesthouses, Bungalows, Restaurants, and Other Entertainment Facilities for the First Quarter of 2019*.
- Pech, S. (2018). *Waste Production Continues to Rise*. Retrieved from <https://www.khmertimeskh.com/539241/waste-production-continues-to-rise/>
- PPCA, IGES, Nexus, UN Environment, & CCCA. (2018). *Phnom Penh Waste Management Strategy and Action Plan 2018-2035*.
- Refill Asia. (2019). *Why refill?* Retrieved from <https://refillasia.com/why-refill/>
- RGC. (1999). *Sub-decree No. 36 on Solid Waste Management*.
- RGC. (2015). *Sub-decree No. 113 on Management of Garbage and Solid Waste of Municipalities*.
- RGC. (2017). *Sub-decree No. 168 on Plastic Bag Management (Khmer)*.
- SALGA, & Department of Environmental Affairs of Republic of South Africa. (2015). *Defining the Role of Local Government in Environmental Management and Establishing the Costs of Performing Environmental Management Functions*.
- Salim, R. (2013). *Waste Not, Want Not: "Waste Banks" in Indonesia*. Retrieved from <https://blogs.worldbank.org/eastasiapacific/waste-not-want-not-waste-banks-indonesia>
- Sang-Arun, J., & Chau, K. H. (2019). *A Guide for Technology Selection and Implementation of Urban Organic Waste Utilization Projects in Cambodia*. Retrieved from <https://www.files.ethz.ch/isn/143827/IGES2011-Promoting-OWU-Cambodia-printed.pdf>
- Scharff, H., Kok, B., & Krom, A. H. (2007). *The Role of Sustainable Landfill in Future Waste Management Systems*. Paper presented at the *Eleventh International Waste Management and Landfill Symposium*. S. Margherita di Pula, Cagliari, Italy.
- Sen, D. (2019). *Sustainable Development Project with Sweden Approved*. Retrieved from <https://www.khmertimeskh.com/50585849/sustainable-development-project-with-sweden-approved/>
- Sheau-Ting, L., Sin-Yee, T., & Weng-Wai, C. (2016). Preferred Attributes of Waste Separation Behaviour: An Empirical Study. *Procedia Engineering*, 145, 738-745.
- Singh, R. K., Premakumara, D. G. J., Yagasa, R., & Onogawa, K. (2018). *State of Waste Management in Phnom Penh, Cambodia*. Retrieved from https://www.ccet.jp/sites/default/files/2018-07/State%20of%20Waste%20Management%20in%20Phnom%20Penh%2C%20Cambodia%20_w
- Sok, C. (2019). *Cambodia Puts Circular Economy in Motion*. Retrieved from <https://capitalcambodia.com/cambodia-puts-circular-economy-in-motion/>
- Sour, S. (2017). Country Chapter – State of the 3Rs in Asia and the Pacific, Kingdom of Cambodia. Retrieved from [http://www.uncrd.or.jp/content/documents/5686\[Nov%202017\]%20Cambodia.pdf](http://www.uncrd.or.jp/content/documents/5686[Nov%202017]%20Cambodia.pdf)
- Spoann, V., Fujiwara, T., Seng, B., C., L., & Yim, M. (2019). Assessment of Public–Private Partnership in Municipal Solid Waste Management in Phnom Penh, Cambodia. *Sustainability*, 11(5).
- UNDP. (2018). *#CircularEconomy: Innovating Solid Waste Management in Cambodia*. Retrieved from <https://www.kh.undp.org/content/cambodia/en/home/presscenter/pressreleases/2018/-circulareconomy--innovating-solid-waste-management-in-cambodia.html>
- UNDP. (2018). *Solid Waste Management [SWM] App*. Retrieved from <http://www.kh.undp.org/content/cambodia/en/home/ourperspective/solid-waste-management-app.html>

UNDP. (2019). *Factsheet: Status of Solid Waste Management in Cambodia*. Retrieved from https://www.kh.undp.org/content/cambodia/en/home/library/environment_energy/factsheet--status-of-solid-waste-management-in-cambodia.html

US EPA. (2003). *The Hidden Hazards of Backyard Burning*. Retrieved from <https://archive.epa.gov/epawaste/nonhaz/municipal/web/pdf/residents.pdf>

US EPA. (2019). *Overview of Greenhouse Gases*. Retrieved from <https://www.epa.gov/ghgemissions/overview-greenhouse-gases>

Venugopal, P. (n.d.). *Waste Management - The Alappuzha*. Retrieved from <http://climatesouthasia.org/waste-management-the-alappuzha-approach-2/>

Willmott, L., & Graci, S. (2012). *Solid Waste Management in Small Island Destinations: A Case Study of Gili Trawangan, Indonesia*.

WRI. (2018). *Cities Research Seminar Series: Making Cities Work for Informal Workers: A Closer Look at Waste Pickers in Latin America*. Retrieved from <https://www.wri.org/wri-citiesforall/events/2018/05/cities-research-seminar-series-making>

Yang, L., Liu, G., Zhu, Q., & Zheng, M. (2019). Small-scale Waste Incinerators in Rural China: Potential Risks of Dioxin and Polychlorinated Naphthalene Emissions. *Emerging Contaminants*, 5, 31-34.

Yoshino, N., & Taghizadeh-Hesary, F. (2018). *Sustainable Funding Schemes for the Development of Waste Management Projects in Asia*. Retrieved from <https://www.asiapathways-adbi.org/2018/06/sustainable-funding-schemes-for-the-development-of-waste-management-projects-in-asia/>

Zero Waste International Alliance. (2018). *Zero Waste Definition*. Retrieved from <http://zwia.org/zero-waste-definition/>

Zhang, C., Xu, T., Feng, H., & Chen, S. (2019). Greenhouse Gas Emissions from Landfills: A Review and Bibliometric Analysis. *Sustainability*, 11(8).

សូមលោកអ្នកស្កេននៅទីនេះសម្រាប់របាយការណ៍ជាភាសាអង់គ្លេស

អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាជាតិអភិវឌ្ឍន៍ជោយចីរភាព

អាសយដ្ឋាន: ជាន់ទី ៣ អគារមរតកតេជោ ដីឡូលេខ៥០៣
ផ្លូវកៅស៊ូអមមាត់ទន្លេបាសាក់ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់
ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ: (+៨៥៥) ៨៩ ២១៨ ៣៧០
គេហទំព័រ: <http://ncsd.moe.gov.kh/>

ក្រសួងយុវជន

អាសយដ្ឋាន: អគារមរតកតេជោ ដីឡូលេខ៥០៣ ផ្លូវកៅស៊ូអមមាត់
ទន្លេបាសាក់ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន
រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ: (+៨៥៥) ២៣ ២១៣ ៩០៨ / ២២០ ៣៦៩
គេហទំព័រ: <https://www.moe.gov.kh/>

**លេខាធិការដ្ឋានគណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ
តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ**

អាសយដ្ឋាន: ស្ថិតក្នុងបរិវេណក្រសួងមហាផ្ទៃ (អគារ T) មហាវិថីព្រះនរោត្តម
សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ
ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ: (+៨៥៥) ២៣ ៧២០ ០៣៨ / ៧២០ ០៦១
គេហទំព័រ: <http://ncdd.gov.kh/>

The Asia Foundation

អង្គការមូលនិធិអាស៊ី

អាសយដ្ឋាន: ផ្ទះលេខ ៥៩ ផ្លូវ ឧកញ៉ាពេជ្រ (ផ្លូវ ២៤២)
រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ: (+៨៥៥) ២៣ ២១០ ៤៣១
គេហទំព័រ: <https://asiafoundation.org/>